

**HABER FOTOĞRAFINI OLUŞTURAN ÖGELER
AÇISINDAN TÜRKİYE ULUSAL BASININDA
FOTOĞRAF SEÇİM ÖLÇÜTLERİNİN
BELİRLENMESİ**

Melih Zafer Arıcan

Doktora Tezi

Eskişehir, 2001

155 05875

**HABER FOTOĞRAFINI OLUŞTURAN ÖĞELER
AÇISINDAN TÜRKİYE ULUSAL BASININDA FOTOĞRAF
SEÇİM ÖLÇÜTLERİNİN BELİRLENMESİ**

Melih Zafer ARICAN

DOKTORA TEZİ

Basın ve Yayın Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Levend KILIÇ

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kasım 2001

DOKTORA TEZ ÖZÜ

HABER FOTOĞRAFINI OLUŞTURAN ÖGELER AÇISINDAN TÜRKİYE ULUSAL BASININDA FOTOĞRAF SEÇİM ÖLÇÜTLERİNİN BELİRLENMESİ

Melih Zafer ARICAN

Basın ve Yayın Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kasım 2001

Danışman: Prof. Dr. Levend KILIÇ

Fotoğraf, doğasından kaynaklanan optik ve mekanik temel yapısal özellikleri ile yaşamdaki görsel deneyimleri durağan olarak iki boyutlu bir yüzeye aktarmada en etkili araçtır. Bu özelliklerinin yanında, fotoğrafın ileti aktarma hızı ve sahip olduğu plastik değerler, medyada sıklıkla kullanılmasına neden olmaktadır.

Fotoğraflar gazetelerin haber sunum öğeleri arasında önemli bir yer tutmaktadır. Yaşanılan deneyimlerin kaydedilmesinde, fotoğraf makinesi ve onu taşıyan muhabir, gazete okurunun olay mekanındaki gözleri konumundadır. Haber fotoğrafçılığı, haberlerin fotoğraf yoluyla aktarılması işidir. Bu nedenle, haber fotoğrafının anlatım dilinin oluşturulmasında, fotoğrafın anlatım dilinden kaynaklanan niteliklerin yanında, haberin yapısından kaynaklanan nitelikler de bulunmaktadır.

Haber fotoğraflarının niteliğini, haber fotoğrafı seçiminde kullanılan ölçütler belirlemektedir. Bu ölçütler temel olarak, haberin değerini belirleyen ve haberin aktarımındaki başarıyı ortaya koyan içerikle ilgili nitelikler, bir dil olarak fotoğrafın iletisini aktarmadaki başarısını etkileyen teknik ve estetik nitelikler olarak üçe ayrılmaktadır. Haber fotoğrafı seçiminde kullanılan ölçütlerin belirlenmesi ve tanımlanmasının, hem haber fotoğrafı seçiminin daha başarılı yapılabilmesine, hem de fotoğraf çeken kişilerden, çekimde neler beklendiğinin belirtilebilmesine, dolayısıyla da haber fotoğrafı üretim sürecindeki başarının artırılabilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde, temelini yaşanılan deneyimlerin

kaydedilmesinden alan bağlamsalci estetik kuramı açısından, bir iletişim aracı olarak fotoğraf ve temel yapısal özellikleri ele alınmıştır. İkinci bölümde ise, haber fotoğrafçılığının dilini oluşturan haber ve fotoğraf kavramları açıklanarak, bir haber sunum ögesi olarak haber fotoğraflarının habere katkıları, özellikleri, tarihsel gelişimi ve nitelikleri açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, haber fotoğraflarını seçen fotoğraf editörlerinin görevleri ve haber fotoğrafı seçiminde kullandıkları ölçütler tanımlanmaya çalışılmış ve Türkiye’de ulusal basında gazete haber fotoğraflarını seçen editörlerle görüşmeler yapılarak, haber fotoğrafı seçim ölçütleri belirlenmiş, sıralandırılmış ve bu ölçütlere göre gazetelerde yayınlanan haber fotoğrafları değerlendirilmiştir. Haber fotoğrafı seçim ölçütlerinin belirlenmesi yoluyla, hem editörler, hem de fotoğrafçılar için, haber fotoğrafçılığındaki başarının arttırılabilmesi için ne tür niteliklere, hangi oranda yer verilmesi gerektiği saptanmaya çalışılmıştır.

ABSTRACT

DETERMINING THE CRITERIA OF SELECTING NEWSPAPER PICTURES IN TURKISH NATIONAL PRESS ACCORDING TO ELEMENTS OF NEWS PHOTOGRAPHS

Melih Zafer ARICAN

Department of Journalism

Anadolu University Institute of Social Sciences, November 2001

Advisor: Prof, Dr. Levend KILIÇ

The photograph is the most efficient means of transforming visual experiences into a still two dimensional surface, with its optical and mechanical nature. Besides, its speed of communicating messages and aesthetic values make the photographs used in media widely.

Photographs are also one of the most effective elements in presenting the news. The camera and the photojournalist are the eyes of the newspaper reader on news location. News photography is the way of telling the news through pictures. Because of that, the language of news pictures is composed of the language of photography and the language of the news.

The quality of news pictures are determined by the criteria used in selecting news pictures. This criteria can be discussed in three parts; as content qualities, make the news better communicate; technical and aesthetical qualities wich make the picture better communicate and look good in photographic language. Determining and describing the criteria used in selecting news pictures will be helpful in both selecting better pictures and letting photojournalist know what does the picture editor expect from them. This will make possible to present better pictures in the news media.

The first chapter of this dissertation explains the photograph, recording visual experiences, as a means of communication in the contextualistic aesthetic approach. In the second chapter, news photography is explained through the news and photographic concepts which brings out the language of news photography. In this chapter,

contribution of news photographs in presenting the news, the characteristics of news photographs, its historical development and qualities were also considered. In the third chapter of dissertation, functions and news photograph selecting criteria of picture editors who chose news photographs in newspapers were explained. And in the survey, the criteria used in selecting news photographs was determined and evaluated during the interviews with newspaper picture editors. Then, according to this criteria, picture editors evaluated news photographs printed on the first pages of Turkish national newspapers.

With determining the criteria of selecting news photographs, both picture editors and news photographers would find a way of how to improve the quality of news photographs and which criteria should take place in which amount in news photographs.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Melih Zafer ARICAN'ın "Haber Fotoğrafını Oluşturan Öğeler Açısından Türkiye Ulusal Basınında Fotoğraf Seçim Ölçütlerinin Belirlenmesi" başlıklı tezi **26 Kasım 2001** tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, **Basın ve Yayıncılık** Anabilim Dalında Doktora tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

İmza

- Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr.Levend KILIÇ
- Üye : Prof.Dr.Ali Atıf BİR
- Üye : Prof.Dr.Simber ATAY
- Üye : Yrd.Doç.Faruk ATALAYER
- Üye : Yrd.Doç.Dr.Merter ORAL

ÖNSÖZ

Haber fotoğrafını oluşturan öğeler ve haber fotoğrafı seçim ölçütlerini tanımlayan bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde iletişim aracı olarak fotoğraf, ikinci bölümde haber fotoğrafı, üçüncü bölümde gazetelerde fotoğraf editörlüğü kavramları tanımlanmaya çalışılmış, dördüncü bölümde ise Türkiye ulusal basınında gazetelerde çalışan fotoğraf seçen editörlerle, haber fotoğrafı seçim ölçütleri tartışılmış ve onbeş gazetede yer alan 450 fotoğrafın bu ölçütlere göre değerlendirilmesine yönelik bir uygulamaya yer verilmiştir.

Akademik kariyerimin başlangıcından bu yana, yapıcı eleştiri, destekleyici yardım ve önerilerini esirgemeyen başta danışmanlığımı yürüten Prof. Dr. Levend Kılıç olmak üzere, bu çalışmaya büyük katkıları olan Yrd. Doç. Dr. Merter Oral, Doç. Dr. Filiz Seçim, Doç. Dr. Faruk Atalayer hocalarıma ve Arş. Gör. Haluk Birsen'e anlayış, sabır ve desteklerinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, özellikle uygulama aşamasında, bana çok kısıtlı zamanlarından ayırdıkları için Prof. Dr. Ali Atıf Bir ve Öğr. Gör. Mine Ayman'a, gazetelerde haber fotoğrafı seçen editörler: Özkan Demir, Yalçın Çınar, Metin Öztürk, Rıfat Ababay, Kani Atmaca, Oğuz Altay, Ergun Diler, Ahmet Gürdil, Ercan Demir, Mehmet Köşker, Erol Bilem, Yusuf Ziya Belviranlı, Aydoğan Kaçıra, Oğuzhan Beyaz ve Kaan Sağanak 'a araştırmaya katılarak gösterdikleri özveri, gayret ve özenden dolayı teşekkür borçluyum.

Son olarak, akademik kariyerimin başlamasına destek veren, ellili yaşlarında daha önce yarım bıraktığı doktora tezini bitirerek, ailemizdeki eğitim çıtasını yükseltme çabası gösteren ve oğullarını eğitim konusunda sürekli teşvik eden, maddi manevi her türlü desteğini esirgemeyen babam Dr. Metin Arıcan'a ve sonsuz sabrından dolayı annem Emine Arıcan'a en içten şükranlarımı sunarım.

Eskişehir, 2001

Melih Zafer ARICAN

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	v
ÖNSÖZ	vi
ÖZGEÇMİŞ	vii
TABLolar LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İLETİŞİM ARACI OLARAK FOTOĞRAF

1. DENEYİMLERİN GÖRSEL OLARAK KAYDEDİLMESİ.....	4
2. FOTOĞRAFİN İLETİŞİM ARACI OLARAK ÖZELLİKLERİ	10
3. FOTOĞRAF VE GERÇEKLIK İLİŞKİSİ	19
4. FOTOĞRAFİN BELGE NİTELİĞİ	23

İKİNCİ BÖLÜM

HABER FOTOĞRAFÇILIĞI

1. TOPLUMSAL YAŞAM VE HABER KAVRAMI.....	27
1.1. Haberin Tanımı, Nitelikleri Ve Değeri	29
1.2. Haber Sunumu Ve Haber Sunum Öğeleri	32
2. FOTOĞRAFİN HABER SUNUM ÖĞESİ OLARAK KULLANIMI.....	38
2.1. Fotoğrafın Haberin İçeriğine Katkıları.....	41
2.2. Fotoğrafın Gazete Sayfasına Kattığı Görsellik	45

3. HABER FOTOĞRAFÇILIĞININ TANIMI, AMAÇ VE İŞLEVLERİ.....	51
3.1. Haber Fotoğrafçılığının Özellikleri.....	53
3.2. Haber Fotoğrafçılığının Sınırlılıkları	61
4. HABER FOTOĞRAFÇILIĞININ TARİHSEL GELİŞİMİ	69
5. HABER FOTOĞRAFININ NİTELİKLERİ	78
5.1 İçerikle İlgili Nitelikler.....	83
5.2. Teknik Nitelikler.....	87
5.3. Estetik Nitelikler	90

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HABER FOTOĞRAFI SEÇİM ÖLÇÜTLERİNİN BELİRLENMESİ VE TÜRKİYE ULUSAL GAZETELERİNDE YAYINLANAN FOTOĞRAFLARIN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA

1. FOTOĞRAF EDİTÖRLÜĞÜ KAVRAMI.....	97
2. GAZETELERDE FOTOĞRAF EDİTÖRLERİNİN GÖREVLERİ	103
2.1. Fotoğraf Kaynaklarını Oluşturmak.....	103
2.2. Fotoğrafçıları Görevlendirmek	105
2.3. Fotoğraf Seçmek	105
2.4. Fotoğrafı Yayına Hazırlamak.....	107
2.5. Fotoğraf Altı Ve Fotoğrafçının Adının Yazılmasını Sağlamak	108
2.6. Etik Kuralları Gözetmek	109
3. FOTOĞRAF EDİTÖRLERİNİN FOTOĞRAF SEÇİMİNDE KULLANDIKLARI ÖLÇÜTLER	110
3.1. İçerikle İlgili Ölçütler	112
3.2. Teknik Ölçütler.....	116
3.3. Estetik Ölçütler.....	119

4. ARAŞTIRMANIN KONUSU.....	124
5. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	127
6. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	130
6.1. Araştırma Modeli	128
6.2. Örnek Büyüklüğünün Belirlenmesi.....	129
6.3. Veri Toplama Yöntemi.....	131
7. VERİ ANALİZİ VE YORUM	133
7.1. Haber Fotoğrafı Seçim Ölçütlerin Belirlenmesi	133
7.2. Fotoğraf Seçim Ölçütlerinin Değerlendirmesi.....	134
7.3. Gazetelere Basılan Fotoğrafların Değerlendirmesi	138
7.4. Tek Değişkenli Varyans Analizi	168
7.5. Duncan Çoklu Genişlik Testi.....	168
SONUÇ.....	185
EKLER.....	191
KAYNAKÇA	292

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Genel İdeal Puan Ortalamaları.....	135
Tablo 2. 450 Fotoğraf Değerlendirme Puan Ortalamaları.....	139
Tablo 3. Mehmet Köşker.....	143
Tablo 4. Ergun Diler.....	145
Tablo 5. Rıfat Ababay.....	147
Tablo 6. Kani Atmaca.....	149
Tablo 7. Oğuz Altay.....	151
Tablo 8. Özkan Demir.....	153
Tablo 9. Yusuf Ziya Belviranlı.....	155
Tablo 10. Yalçın Çınar.....	156
Tablo 11. Erol Bilem.....	158
Tablo 12. Metin Öztürk.....	160
Tablo 13. Oğuzhan Beyaz.....	161
Tablo 14. Kaan Sağanak.....	162
Tablo 15. Aydoğan Kaçıra.....	164
Tablo 16. Ahmet Gürdil.....	165
Tablo 17. Ercan Demir.....	167
Tablo18. Anlatımda Canlılık.....	169
Tablo 19. Habere Uygunluk.....	170
Tablo 20. Anlam Derinliği.....	171
Tablo 21. Doğallık.....	172
Tablo 22. Netlik.....	173
Tablo 23. Doğru Pozlama.....	174
Tablo 24. Doğru Aydınlatma.....	175
Tablo 25. Gazetede Kullanıma Uygunluk.....	176
Tablo 26. Fotoğrafçının Stili.....	177
Tablo 27. Anın Yakalanması.....	178
Tablo 28. Kompozisyon.....	179

Tablo 29. Konuya Uygun Bakış Açısı	180
Tablo 30. Konuya Uygun Objektif Seçimi	181
Tablo 31. Renk Ve Kontrastlık Kullanımı	182
Tablo 32. Konunun Karede Kapladığı Alan	183
Tablo 33. Görsel Etik Uygunluk	184

GİRİŞ

Görmenin sağladığı bilgi, insan yaşamındaki en önemli bilgi edinme yöntemlerinden biridir. İnsanoğlu yaşadığı çevreye ilişkin deneyimlerini görme yoluyla edinir. Ancak, insan yaşamının sınırlılıkları ve olanakları, dünyadaki bütün deneyimlerin yaşanabilmesine engel oluşturmaktadır. Bu durumda, belirli insanlar (çoğunlukla sanatçılar ve kitle iletişim araçları çalışanları) edindikleri deneyimleri, farklı anlatım biçimleri kullanarak, sanat ve kitle iletişim araçları sayesinde, bu deneyimlere doğrudan tanık olamayacak diğer insanlarla paylaşırlar.

Deneyimleri aktarmada kullanılan en yaygın yöntemlerden biri görüntü üretmektir. İnsanoğlu mağara resimlerinden elektronik görüntüye kadar, çok farklı yüzeyler üzerinde görüntü üretmiştir. Ancak fotoğraf, gerçekte gözle görülebilen görüntülerin, ışığa karşı duyarlı bir malzeme üzerine, optik ve makine yardımıyla iz düşümünün kaydedilebilmesiyle görüntü üretme konusunda yeni bir dönem başlatmıştır. Nesnelerin fotoğraftaki görüntüsü, nesnenin kendisinden sonra gerçeğine en yakın temsilidir. Bu özellik fotoğrafa, aynı zamanda bir belge olma niteliği kazandırmaktadır. Fotoğrafik görüntü, yaşanan deneyimleri belgelemektedir. Fotoğraf karesinde görülen bir nesne ya da olay, onun gerçekte var oluşuna ilişkin bir kanıttır.

Ayrıca kolaylık ve hız açısından da fotoğrafla görüntü üretimi, yaşanan deneyim içinde, orada bulunan fotoğrafçının deklanşöre basması kadar basitçe gerçekleştirilen bir olaydır. Bir kez kaydedilen bir fotoğraf film karesinden birbirinin aynı, sonsuz sayıda çoğaltılabilme özelliği, belge niteliği taşıyan bu aracın, yaşamdaki deneyimlerin paylaşılmasındaki önemini de arttırmaktadır.

İnsanlar tarih boyunca çevrelerindeki olaylardan ve deneyimlerden bilgi sahibi olmak istemişlerdir. Bu istek, bilgilerin diğer insanlara iletilmesi isteğiyle de birleşince haber kavramı ortaya çıkmış ve bir meslek durumuna gelmiştir. Haberleri iletmede kullanılan iletişim teknolojisi, kendi sunum biçimini ve iletişim dilini ortaya çıkarmıştır. Gazetelerde kullanılan haber sunum öğelerinin, bilinçli kullanımı, haberlerin okuyucu üzerinde en yüksek etkiyi yaratabilmesine olanak sağlamaktadır. Fotoğraf da içerdiği bilgi, dikkat çekiciliği, kolay algılanması ve sahip olduğu estetik öğeler nedeniyle, haber sunumunda sıklıkla kullanılan öğelerden biridir.

Haber fotoğrafçılığı, haberlerin fotoğraf yoluyla aktarılması işidir. Bu nedenle, haber fotoğrafının anlatım dilinin oluşturulmasında, fotoğraftan kaynaklanan niteliklerin yanında, haberin yapısından kaynaklanan nitelikler de vardır. Gazete sayfasında yer alan bir haberin sunum öğeleri içinde, doğrudan olay mekanından bilgi aktarmakla yükümlü tek öge fotoğraftır. Bu nedenle haber fotoğrafçıları, gazete okuyucusunun olay mekanındaki gözleri olarak nitelendirilmektedir.

Haber fotoğraflarının niteliğini, haber fotoğrafı seçiminde kullanılan ölçütler belirlemektedir. Bu ölçütler temel olarak, haberin değerini belirleyen ve haberin aktarımındaki başarıyı ortaya koyan içerikle ilgili nitelikler, bir dil olarak fotoğrafın iletisini aktarmadaki başarısını etkileyen teknik ve estetik nitelikler olarak üçe ayrılmaktadır. Haber fotoğrafı seçiminde kullanılan ölçütlerin belirlenmesi ve tanımlanması, hem haber fotoğrafı seçiminin daha başarılı yapılabilmesine, hem de fotoğraf çeken kişilerden, çekimde neler beklendiğinin belirtilebilmesine, dolayısıyla da haber fotoğrafı üretim sürecindeki başarının artırılabilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde, temelini yaşanan deneyimlerin kaydedilmesinden alan bağlamsalci estetik kuramı açısından, bir iletişim aracı olarak fotoğraf ve temel yapısal özellikleri ele alınmıştır. İkinci bölümde ise, haber fotoğrafçılığının dilini oluşturan haber ve fotoğraf kavramları açıklanarak, bir haber sunum ögesi olarak haber fotoğraflarının habere katkıları, özellikleri, tarihsel gelişimi ve nitelikleri açıklanmaya çalışılmıştır.

Ayrıca literatür taraması yapılarak, seçim ölçütlerine temel oluşturması amacıyla, haber fotoğrafının temel nitelikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Literatür taramasından belirlenen haber fotoğrafı seçim ölçütlerinin, uygulamada geçerliliğinin sorgulanması amacıyla, Türkiye ulusal gazetelerinde yayınlanan haber fotoğraflarını seçen kişilerle görüşülerek, kendilerinin haber fotoğraflarını seçmede kullandıkları ölçütler ortaya konulmuştur.

Daha sonra literatür taramasıyla belirlenen haber fotoğrafı seçim ölçütleri, haber fotoğrafı seçen editörlerin görüşleriyle desteklenerek yeniden derlenmiştir. Daha sonra editörlere uygulanan bir değerlendirme formu sonucunda, hazırlanan haber fotoğrafı seçim ölçütleri arasında bir önem sıralaması oluşturulmuştur. Uluslararası kaynaklardan yararlanılarak tanımlanan haber fotoğrafı seçim ölçütlerinin, 2001 yılı

Türkiye’inde yayınlanan ulusal gazetelerde kullanılan haber fotoğrafları seçimine ne ölçüde yansıdığı sınıanmıştır. Böylece Türkiye’de ulusal gazetelerde haber fotoğraflarının kullanımında izlenen yolun doğruluğu araştırılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, haber fotoğraflarını seçen fotoğraf editörlerinin görevleri ve haber fotoğrafı seçiminde kullandıkları ölçütler tanımlanmaya çalışılmıştır. Türkiye’de ulusal basında gazete haber fotoğraflarını seçen editörlerle görüşmeler yapılarak, haber fotoğrafı seçim ölçütleri belirlenmiş, sıralandırılmış ve bu ölçütlere göre gazetelerde yayınlanan haber fotoğrafları değerlendirilmiştir. Bu çalışmada temel olarak, haber fotoğrafı seçim ölçütlerinin belirlenmesi yoluyla, haber fotoğrafçılığındaki başarının artırılabilmesi için ne tür niteliklere, hangi oranda yer verilmesi gerektiği saptanmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İLETİŞİM ARACI OLARAK FOTOĞRAF

1. DENEYİMLERİN GÖRSEL OLARAK KAYDEDİLMESİ

Fotoğrafın önemli işlevlerinden biri, yaşanan an ve deneyimleri görsel olarak kaydetmesidir. Kaydedilen bir fotoğraf karesinden sonsuz sayıda baskı yapılabilmesi yoluyla, deneyimlerin büyük kitlelerce paylaşılması mümkün olabilmektedir. Konusunu yaşamın içinden görüntülerin oluşturduğu fotoğrafçılığın bir türü olan haber fotoğrafçılığının temelini kavrayabilmek için; deneyimlerin aktarılmasında görsel sanatların işlevi ile görselliğin bunu nasıl gerçekleştirdiğini ve görsel bilginin önemini anlamak gerekmektedir.

Yaşamdaki deneyimler ya sözcüklerle, ya da görsel olarak aktarılmaktadırlar. Görsel anlatım yapısı gereği, sözel anlatıma üstün gelmektedir. “Görsel şekillerin, sözel dilden en büyük farkı daldan dala atlamayıdır. Görsel anlatım, öğelerini sıralı değil, eş zamanlı sunar, bu yüzden görsel yapıyı belirleyen ilişkiler, basit bir görme işleminde kavranmaktadırlar” (Langer, 1942, s. 75). Yaşamda elde edilen deneyimler bir insanın sahip olduğu en büyük zenginliktir. Bu yüzden insanoğlu yaşadığı dünyayı görme yoluyla, yaşama dair deneyimlerini arttırmak ister. “Günlük yaşamdaki amaçlar doğrultusunda temel olarak görmek; bir kişinin gözleri ile, belirli bir nesnenin, belirli bir yerde, belirli bir şey yaptığını saptayan, kullanışlı bir yönlendirme aracıdır. Bu, en basit anlamda tanımadır” (Arnheim, 1974, s. 42). Ancak hiç kimsenin dünyayı yeterince görmesi ve tanınması mümkün değildir. Bunun yanı sıra, edinilen deneyimler görsel olarak kaydedilmezse, diğer insanlarla paylaşmak mümkün olamayacaktır. Yaşanılan anlar devingen bir yapıya sahiptir. Teorik olarak, yaşanan bir anın aynı şekilde tekrar etmesinin olanaksız olduğuna inanılmaktadır. Çünkü mekanlar aynı olsa bile, zaman değişmekte ve geçen zamanın etkisi ile insanlar farklılaşmaktadır. Başka bir deyişle, yaşanan bir ana geri dönmek olanaksızdır. “Görme yetisi sürekli olduğundan, görsel kategoriler sabit kaldığından ve pek çok şey yerli yerinde durmuş gibi görüldüğünden insan, görsel olanın bir daha tekrarlanmayacak, anlık bir karşılaşmanın sonucu ortaya

çıktığını unutma eğilimindedir hep” (Berger, 1998, s. 9). Berger’in de belirttiği gibi, görsel deneyimlerle sadece bir kez karşılaşılabilir. Bu yüzden de kaydedilmeleri büyük önem taşır.

Kuçuradi, Schopenhauer’in görsel bilgi üzerine düşüncelerini şöyle açıklıyor: “Görerek edinilen bilginin önemi, nedensel bağlantılar içinde yaşayan insanın bütün bilgisinin er geç buna, dünyayı doğrudan doğruya veren bir bilgiye, reel bir görüntüye, bir nesneye gelip dayanmasından –bu dayanma gerekliliğinden- ileri gelir” (Schopenhauer, aktaran: Kuçuradi, 1968, s. 23). İnsan görerek inanır. Görsel bilgi, somut bilgidir. İnsan, doğumundan itibaren dünyayı görerek tanır. Görsel bilgiyi anlamlandırmak için herhangi bir çeviriye gerek yoktur. “Görme, beş duyu içinde en detaylı bilgiyi verendir... ‘Görmek inanmaktır’ çoğu insanın doğru olarak kabul ettiği güçlü bir kanıdır” (Lacey, 1998, s. 5). Görmenin inandırıcılığıyla diğer duyular boy ölçüşemez. Bu yüzden yaşamdaki deneyimler, çoğunlukla görerek edinilen bilgilerdir. İnsanlar bu görsel bilgiye ulaşmak için her an her yerde olamayacaklarından, görsel bilgi, gerçeğine uygun bir şekilde insanlara yeniden sunulmalıdır.

“Yaşamın her anı bir deneyimdir; her deneyim, zaman içinde akan bir parça, sonsuzluk içinde renkli bir bölümdür” (Edman, 1949, s. 9). Yaşamdaki her deneyimin, her anın belirli bir anlamı ve değeri vardır. İnsanlar bu deneyimler aracılığıyla dünyayı tanır. Sınırlı insan yaşamı ve olanakları, dünyadaki bütün deneyimlerin yaşanabilmesine engel oluşturur. Bu durumda, belirli insanlar (çoğunlukla sanatçılar) edindikleri deneyimleri, farklı anlatım biçimleri kullanarak, sanat ve kitle iletişim araçları aracılığıyla, bu deneyimlere doğrudan tanık olamayacak diğer insanlarla paylaşırlar. Hegel estetik üzerine söylevlerinde, sanatın “geçmişten bir parça” (Hegel, aktaran: Gadamer, 1986) olduğunu belirtmiştir. Hegel’in geçmişten bir parça olarak belirttiği, insan yaşamında elde edilen deneyimlerdir. Bağlamsalcı estetik (contextualistic aesthetics) -estetik, şimdiki alışılmış belirsiz kullanımında değil, Yunancadaki özgün ‘algılama ve tanıma’ anlamında kastedilmektedir- (Patzsch, 1997, s. 225) yaklaşımını benimseyen sanatçı ve düşünürler, yaşamdaki deneyimlerle sanatın birbirine bağlı şeyler olduğunu savunurlar.

“Bağlamsalcılık sanatla yaşam arasındaki temel, ayrıntılı ve bir amaca yönelik ilişkiyi vurgular. Bu kavram yaşamın sıradan deneyimlerini sanatın dışında tutan ayırımcıların (isolationists) geleneksel bakış açlarına oldukça terstir. Ortega y Gasset ‘Yaşam bir şeydir, şiir başka bir şey’ diyerek ayırımcıların bakış açılarını kısa ve öz bir şekilde açıklamaktadır.” (Zetl, 1973, s.2).

Ayırımcıların sanatla yaşamın ayrı şeyler olduğunu söylemeleri, aynı zamanda temel işlevi yaşanan anları kaydetmek olan fotoğrafın da bir sanat olamayacağı anlamında da yorumlanabilir. Oysa, bağlamsalcı estetiğin önde gelen düşünürlerinden Irwin Edman, bağlamsalcı estetiğin temel düşüncesini açıklarken, Ortega y Gasset'in ifadesine karşıt olarak "Şimdiye değin salt heykel, resim ve senfonilerle uğraşmak zorunda kalan sanat aslında, yaşamın kendi koşullarını anlayarak, onları en ilginç ya da en anlamlı duruma dönüştüren zihinsel sürecin tümüne verilen addır" (Zetl, 1973, s.3) diye belirtmektedir. Başka bir deyişle sanat; bir yönüyle de yaşamdaki deneyimleri anlamak, yeniden biçimlendirmek ve diğer insanların paylaşımına sunmaktır.

Irwin Edman, deneyimlerin diğer insanlara aktarımının, sanatın bir işlevi olduğunu söylemektedir: "Bir deneyimin açıklanması ve vurgulanmasının gerçekleştirilmesi, sanatın üstlenmesi gereken bir görevdir." (Edman, 1949, s.10). Görsel dünya, sanat için tükenmez bir kaynaktır. Sanat da bir iletişim ortamıdır. Sanatçı yaşadığı ya da hissettiği deneyimlerini kullandığı aracına yansıtma yoluyla izleyicisiyle paylaşır. Schopenhauer de, Edman'a paralel olarak; "Görmenin sağladığı bilgi kavramlaşmış bilginin temelini, bütün malzemesini meydana getirdiği gibi, sanat ve etik alanında da hareket noktası olur." (Schopenhauer, aktaran: Kuçuradi, 1968, s. 23) diyerek, sanat ve yaşanan deneyimler arasındaki bağlantıya işaret etmektedir. İnsan yaşadığı ve duyumsadığı şeyleri paylaşmak ister. Bir insanın duyuları ele alındığında, en yoğun bilgi görme yoluyla edinilmektedir. Görsel olarak edinilen bilgilerin, doğal olarak görsel olarak aktarılması gerekir. Yaşamdaki deneyimler, paylaşılmak üzere sanatçının eserine aktarılır.

"Yaşamın günlük olaylarında bile sanatı gören bağlamsalcıların, neyin sanat olup, neyin olmadığı arasındaki farkı nasıl ayıracağı sorulabilir: Sıradan günlük deneyimler, genellikle sanat diye adlandırdığımız, estetik iletişim işine hammadde olarak hizmet eder" (Zetl, 1973, s.2). Bağlamsalcı estetikçilerin, yaşamdaki deneyimleri sanata konu olarak göstermeleri, doğal olarak kaydedilen her görüntünün bir sanat eseri olacağı anlamına gelmemektedir. Ancak yine de, bu görüntülerde sanat eseri olma potansiyeli bulunmaktadır. Sanat eseri olma potansiyeli, bir ifadenin biçiminde gizlidir: Konunun nasıl ele alınıp, biçimlendirilip, sunulduyuyla ilgilidir. Zetl'in hammadde diye nitelediği, aktarımın konusu olan; yaşamı anlamak ve anlamlandırmaktır.

Yaşama ilişkin bir deneyim, estetik bir biçimde sunulursa sanat olur, sıradan bir biçimde sunulursa, sadece deneyimin paylaşılması olur. “Sıradan yaşam deneyimlerini sanatın konumuna yükselten öge, insanlık durumunun belirli bir parçasını önce kendi, sonra da başkaları için gören, açıklayan, vurgulayan (güçlendiren) ve yorumlayan bir ya da bir grup sanatçıdır.” (Edman, 1949; aktaran: Zettl, 1973, s.3). Yani bu düşüncedeki belirleyici nokta deneyimlerin sanatçı tarafından nasıl aktarıldığıdır. Salt deneyimin aktarımı konuyu sanat bağlamına taşımaz. Deneyimi aktarırken kullanılan aracın dilinin, sanatçı tarafından nasıl biçimlendirildiği önem kazanır. “Sanatçının ayrıcalığı, doğayı ve yaşamdaki bir deneyimin anlamını, kendi aracının kurallarına göre kavrama yeteneği ve böylece bunları hissedilebilir hale getirmektir” (Arnheim, 1974, s.169).

“Sanat ile yaşam arasındaki yakın ilişki ve deneyimin açıklanması, vurgulanması ve yorumlanmasının yanı sıra, bağlamsalılığı anlamada şu temel öğeler yardımcı olur: karmaşıklığı yaşamak ve düzenlemek; bağlam; sorumluluk; ve kitle iletişim araçları” (Zettl, 1973, s.4). Sanat ile yaşam arasındaki yakın ilişkide, yaşam sanatın konusunu oluşturur. Yaşanılan anlar kendi başlarına birer sanat eseri değillerdir. Ancak sanat eseri olma potansiyeline sahiptirler. “Sanat, hayatın en fazla yükselişi ve onun tam gelişmesidir; çünkü o aslında görünür bir dünyanın başardığını, ama daha toplu bir şekilde, daha tam, bile bile ve düşünerek başarır. Bu yüzden de kelimenin tam anlamıyla hayatın çiçeklenmesi denebilir” (Schopenhauer, aktaran: Kuçuradi, 1968, s. 41). Bu anlamda yaşamdaki bütün deneyimler sanat tarafından keşfedilmeyi beklerler.

Edman’a göre sanatçı; deneyimleri aktarırken, onları açıklar, vurgular ve yorumlar (Edman, 1949, s.10). Edman’ın bu görüşü fotoğrafın doğasına da ışık tutmaktadır. Fotoğraf çeken bir kişi, yaşamdaki deneyimlerinden bir görüntüyü kaydetmek üzere, kendince önemli gördüğü bir bölümünü (fotoğraf karesini) seçerek ve fotoğraf tekniğini kullanarak görsel olarak, fotoğraf ortamına aktarmaktadır. Sanat fotoğrafı gibi bazı fotoğraf türlerinde, hem konu, hem de teknik olarak sanatın gerektirdiği özgürlükten dolayı yalınlıktan uzaklaşılsa da, Edman’ın görüşü belgesel fotoğrafçılık olarak adlandırılan yaşanılan deneyimlerin “doğrudan fotoğraf” tekniğiyle kaydedildiği ortamlara tamamiyle uymaktadır. Belgesel fotoğrafçılıkta izlenen aşamalar da benzer şekilde; görmek, kaydetmek ve yorumlamak olarak sıralanmaktadır. Belgesel fotoğraf; amacı önemli bir konuyu -yorumlayarak- aktarmak olan bir fotoğrafçının, gerçek dünyayı izleyici tarafından anlaşılacak şekilde göstermesidir (Time Life Editors,

1972a, s. 12). Kracauer de “fotoğrafik görüntünün, fiziksel gerçekliğin film üzerine düşen optik görüntüsüyle, fotoğrafçının işlenmemiş malzemeyi seçme, şekillendirme ve düzenleme yeteneği arasındaki uzlaşmanın bir ürünü olduğunu gözlemlediğini ifade etmiştir” (Kracauer, 1980, s. 260). Birçok farklı araştırmacı deneyimlerin görsel olarak kaydedilmesindeki aşamaları farklı adlandırmışlardır, ancak bu aşamalar yine Edman’ın açıklamak, vurgulamak (güçlendirmek) ve yorumlamak aşamalarına dayanmaktadır. Yaşamdaki deneyimleri aktarırken gerçekleştirilen ilk aşama, deneyimin açıklanmasıdır. Öncelikle açıklanmak üzere bir deneyimin seçilmesi gerekmektedir. Sanatçının özelliği duyarlı bir göze sahip olarak, diğer insanların fark etmediği şeyleri ortaya çıkarıp onları açıklamaktır. Sanatçı bu deneyimleri açıklarken kendi araçlarını kullanacaktır. İkinci aşamada açıklanan deneyimi vurgulamak, bir başka deyişle güçlendirmek gelir. “Deneyim, esas itibariyle esrarlı vasfını muhafaza etmektedir; bir an için bir yönü aydınlanabilir, birdenbire anlayış ve görüş mümkün olur.” (Edman, 1966, s. 83-84). Yaşamdaki deneyimin esrarlı perdesi sanatçı tarafından aralanmayı bekler. Bu, deneyimin içindeki estetik potansiyelin ortaya çıkarılması demektir. Sanat yaşamı aktarırken aynı zamanda estetize eder. “Güzelin ontolojik işlevi, gerçekle ideal arasındaki uçurumun arasında bir köprü kurmaktır” (Gadamer, 1986, s.15). Gerçek her zaman güzel olmayabilir. Sanat kendi anlatım dilinin olanaklarıyla gerçek olanı yeniden kodlar. Bu yeniden kodlama sırasında, kullanılan aracın ortamına uygun hale getirmek ve onun anlatım olanaklarından yararlanmak, bir anlamda yaşamı estetize etmektir. Bir olayı açıklarken, kullanılan anlatım aracının da özellikleri göz önünde bulundurularak, olayın belirli bölümleri ya da tek bir ögesi vurgulanır. Bu estetik tercihler sonucunda yaratılan eser de, daha dikkat çekici bir duruma gelerek daha çok izleyiciyle karşılaşma olanağı bulabilecektir.

John Berger deneyimlerin görsel olarak kaydedilmesi konusunda fotoğrafı, diğer görüntü aktarma yöntemlerinden farklı bir yerde konumlandırmaktadır. “Fotoğraf makinesi icat edilmeden önce fotoğrafın yerini ne tutuyordu? Bu soruya gravür, resim ve yağlıboya diye yanıt verilmesi beklenir. Daha aydınlatıcı bir yanıt belki şu olabilir: Bellek. Fotoğrafların dışarıda, uzamda yaptıkları, önceleri düşüncede yapılıyordu” (Berger, 1998, s. 71). Aslında fotoğraf, deneyimlerin kaydedilmesi konusunda resim ve gravürlerle karşılaştırılmamalıdır. Bir olaya tanıklık edilmesi gerektiğinde, en uç örnek olarak mahkemedeki yargıç, bu olayın resmini ya da gravürünü kanıt olarak kabul

etmeyecektir. Ancak bir fotoğraf ya da bir kişinin belleğindeki olay, kanıt olarak kabul edilebilmektedir. André Bazin de fotoğrafın öneminden bahsederken, 'ulaşılana sonuca değil, sonuca ulaşma yoluna bakmak gerektiğine' dikkat çekmektedir. Mekanik kayıt sürecinin, fotoğrafik görüntünün görsel niteliklerini nasıl etkilediğini incelemek gerekmektedir (Arnheim, 1979, s. 156). Başka bir deyişle fotoğraflar, olayları insanların algıladıkları gibi yansıtmaktadırlar. Fotoğrafik görüntü üretimindeki optik, mekanik ve kimyasal süreçler, yaşanan deneyimlerdeki gerçeğin, aslına uygun bir şekilde yansıtılmasını sağlamaktadırlar. Fotoğrafçı bu optik kayıt işlemiyle kendi gördüğü olayları ya da nesnelere kaydederek başkaları için açıklayan bir rol üstlenmektedir. Görülen nesnelere bazıları seçilerek, fotoğrafın kendine özgü dilinin getirdiği olanaklarla daha vurgulu bir şekilde pekiştirilmektedir. Bu pekiştirme işlemi görsel düzenleme, netlik seçimi ve hareket öğelerinin kullanımı gibi yöntemlerle gerçekleştirilmektedir. Burada unutulmaması gereken bir diğer konu ise fotoğrafçının yorumudur. Fotoğraf makinesini kullanan kişi görüntüleri anlamlandıran kişidir. Fotoğrafçı bir olayı ya da nesneyi fotoğraflarken hangi nesnelere fotoğraf karesine dahil edeceği, nasıl bir görsel düzenleme yapacağı, netlemeyi hangi nesneye yapacağı, ne diyafram ve örtücü değeri kullanacağı gibi kişisel seçimlerle, konuyu kendi yorumuyla açıklamaktadır. Aynı mekanda çekilen her bir fotoğrafı farklı kılan da bu yorumdur.

2. FOTOĞRAFIN İLETİŞİM ARACI OLARAK ÖZELLİKLERİ

Kitle iletişim araçları, her gün yayınladıkları binlerce ileti ile, insanlığı bilgi yağmuruna tutmaktadır. Her gün aktarılan binlerce iletinin, alıcılarına etkili bir şekilde ulaşabilmesi için, kitle iletişimciler farklı yaklaşımlar denemektedirler. İletilerin görselleştirilmesi de, etkinin artırılması yönünde kullanılan önemli yöntemlerden biridir. Çok sayıdaki iletinin, alıcı tarafından en kısa sürede algılanabilmesi amacıyla, 20. yüzyılın başından itibaren (fotoğrafların yarım ton tekniğiyle matbaada yeniden üretilmesine başlanması), kitle iletişim araçları görsel iletilere ağırlık vermiştir. Fotoğraf da sağladığı kolay kullanım olanakları nedeniyle kitle iletişimcilerin özellikle basılı kitle iletişim araçlarında, internette, afiş ve duvar panolarında, televizyonda vb. araçlarda sıkça kullandıkları görsel bir ileti aracıdır.

“Görme ve onun sağladığı bilgi bize dünyayı verir; daha doğrusu, dünya bu bilgiden başka bir şey değildir. Ama bu elde edilen yeni bilginin kalıcı olması için, kavramsallaştırılması ve dile getirilmesi gerekir” (Schopenhauer, aktaran: Kuçuradi, 1968, s. 23). Görme yoluyla çok kısa sürede çok fazla bilgi edinilir. Ancak bu yoğunluktan dolayı görsel bilgilerin çoğu akılda kalmaz. Ancak fotoğraf gibi görsel bilginin özetlenmiş halinin akılda tutulması yani kalıcı olma olasılığı artmaktadır. Fotoğraflar, belirli bir süre içinde gerçekleşen bir olayın anlık özetidir. Başka bir deyişle bir olayın görsel açıdan kavramsallaştırılmış halidir. Fotoğrafın çoğaltılabilme kolay dolaşım gibi özellikleri de bu görsel bilginin kavramsallaşmasına ve kalıcı hale gelmesine yardım etmektedir.

Ayrıca fotoğrafik görüntünün gerçek dünyadaki görüntülere olan aşırı benzerliğinin de, izleyen kişiler üzerindeki çağrışım yapma olasılığı göz önünde bulundurulması gereken başka bir noktadır. Başka bir deyişle, fotoğraf dünyadan alıntıladığı görüntüleri en somut şekilde soyutlamaktadır. Fotoğrafın görüntüsü dünyadan soyutlanmıştır, ancak aynı zamanda, bu soyutlama yöntemleri arasındaki en somut ve doğrudan bilgiyi de iletendir. Fotoğraf dilinin gücü de fotoğrafın doğasından kaynaklanan bu somutluktan kaynaklanmaktadır. Bu yüzden fotoğraf, gerçeklikle özdeş midir yoksa bir yansıması mı soruları tartışılmaktadır. Fotoğraf gerçeğin kendisi

değildir ancak, gerçeği temsil etmektedir. Fotoğrafi izleyen kişiler fotoğraftaki ikiboyutlu sınırlandırılmış mekanı ve soyutlanmış anlık zaman boyutunu, kendi zihinlerinde gerçekleştirilen çağrışımlarla tamamlayabilmektedirler. “Bir tek şeyin ya da olayın görüntüsü başka şeylerin ve olayların görüntüsünü de içinde barındırır” (Berger, 1998, s. 107). Berger bu düşüncesinde, birçok olayın ya da nesnenin görünümünün tek bir fotoğraf karesinde kavramsallaştırılabileceğini ve bu fotoğraf karesinin izlenmesi ile kavramsallaştırmanın açıklanarak ilgili olayların anımsanacağını belirtmektedir. Çünkü fotoğraf karesindeki görüntü ile insanların deneyimlerinden edindikleri görsel imgeler paralellik taşımaktadır. İnsanlığın görsel belleği olan fotoğrafın yaptığı, görüntüleri kavramsallaştırmaktır. “Fotoğraf makinesinin yaptığı, oysa gözün hiçbir zaman yapamayacağı şey, bir olayın görünümünü dondurmaktır. Fotoğraf makinesi olayın görünümünü, görünümünden oluşan akışın içinden çekip çıkararak film varolduğu sürece saklar” (Berger, 1998, s.71). Başka bir deyişle fotoğraflar, bir olayın kesintisiz olarak akan görüntülerini tek bir fotoğraf karesinde -bazı durumlarda bir seri fotoğraf olarak- özetlerler. Hareketli görüntüye üstünlüğü de burada ortaya çıkar. Fotoğrafta, akan gerçeklikten anlık kareler kaydedilir ve izlenime sunulur. Hareketli görüntüleri beynimizde kaydetmek, bir olayın başlangıcı, oluşumu ve sonucunu gösterebilme avantajına sahip olmakla beraber, fotoğrafın ‘ikonik’ temsil gücünden de uzaklaşmış olur.

Fotoğraf, gözlerimizin önünden akıp giden yaşamın içinden seçilerek alınmış anlardır. Oliver Wendell Holmes, ilk fotoğraf türlerinden olan daguerreotype’ı “hafızalı bir ayna” olarak adlandırmıştır (Holmes, 1980; aktaran: Adatto, 1993, s. 8). Bu anların yeniden sunumuyla sağlanan gerçekliği temsil gücü ve aynı olayın üzerinde defalarca düşünülebilmesi, yaşanan görsel deneyimin kavramlaştırılmasını sağlar. “Fotoğraflar bir akış değil, ancak gerçek bir zaman dilimi oldukları için hareketli görüntülerden daha fazla akılda kalırlar” (Sontag, 1993, s.32). Fotoğraf gözün önünden akan görüntüleri bileşik (özetlenmiş) duruma getirir. Uzunluğu ne olursa olsun bir olayın, anlık fotoğrafik görüntüsü ile yeniden gündeme gelmesi ve hatırlanması sağlanabilmektedir. 1968 yılında Saygon polis şefinin, bir Vietkong şüphelisini infaz ederken çekilmiş hem televizyon filmi, hem de fotoğraftan, her ikisinin de yayınlanmış olmasına karşın, olay tekrar akla geldiğinde fotoğrafın göz önünde canlandığı, televizyon filminin hatırlanmadığı belirtilmektedir (Özkök, 1982, ss. 167-168). Hareketli görüntünün,

olayın öncesini ve sonrasını aktarabilme özelliğine karşın fotoğrafın daha akılda kalıcı olmasını sağlayan öge, tek bir anı temsil etmesidir. “Yaşam içindeki bir anı, fotoğraf sanatçısı filminin üzerine pozlayarak çekip alırken seçicilik içindedir. Yaşamın içinden belirli şeyleri diğerlerinden soyutlayarak almaktadır” (Kılıç, 1982, s. 81). Saniyenin 125’te biri gibi kısa bir anda bir olayı aktarmak, özetlenmiş duruma getirilerek saklanabilmesini sağlar. Bu aşamada, yaşanan deneyimin tüm süresinin doruk noktası, ya da en yoğun anının seçilip kaydedilmesi gerekmektedir. Bu nedenle çoğu zaman tek bir fotoğraf karesinde bir olayı anlatmak zordur, ancak izleyenin olayı kavramsallaştırması ve belleğine kaydetmesi anlamında kolaylık sağlar. Bu duruma yazıdan örnek vermek gerekirse, insanlar tek bir kelimeyi, bir sayfa yazıdan daha kolay akıllarında tutabileceklerdir. Yani kavramsallaştırılmış özlü bilgi daha akılda kalıcı olmaktadır. Dolayısıyla tek bir fotoğraf karesi de, otuz saniyelik hareketli görüntüden daha akılda kalıcı olur. Ancak, burada önemli olan konu, bu sözcük, ya da fotoğrafın özenle seçilmesi gerekliliğidir.

Kültür tarihinin akışı içinde herkesin bilgi denen şeye sahip olma hakkı bulunduğu düşünüldüğünde, fotoğrafların verebileceği bilgi çok önemliymiş gibi görünmeye başlar. Fotoğraflar, okumaya kolay kolay alışmayan insanları bilgilendirmenin bir yolu olarak görülmüştür. (Sontag, 1993, s.36).

Marshall McLuhan kitle iletişim araçlarını sıcak ve soğuk olarak ikiye ayırırken, sıcak kitle iletişim aracını, tek bir anlamı ‘yüksek tanımlamaya’ ulaştıran araç diye tanımlamaktadır. Yüksek tanımlamayı da bilgiyle iyice doldurulma durumu olarak açıklamaktadır. McLuhan bu anlamda fotoğrafı görsel olarak yüksek tanımlamaya sahip sıcak bir kitle iletişim aracı olarak belirtirken, örneğin karikatürü ise çok az görsel bilgi sağladığı için düşük tanımlamaya sahip bir araç olarak nitelemektedir (McLuhan ve Zingrone, 1995, s. 162). Görsel bilgi somut ve akılda kalıcıdır, aynı zamanda da edinilmesi çok basittir. Ancak fotoğraflar da durağan görüntü üretme biçimleri arasında en detaylı ve kesin bilgiyi sağlayan araçtır.

Szarkowski sadece fotoğrafa özgü beş özellik tanımlamaktadır:

Nesnenin kendisi: Fotoğraf gerçekte varolanı ele alır.

Detay: Fotoğraf nesnelerin gerçek bilgilerine eşittir.

Çerçeve: Fotoğraf, tasarlanmış değil, seçilmiş olandır.

Zaman: Fotoğraflar zaman kayıtlarıdır ve zamanın belirli bölümlerini tanımlarlar.

Farklı bakış açısı: Fotoğraflar dünyanın yeni görünümünü sunarlar (Szarkowski, 1966; aktaran: Barrett, 1990, s. 51).

Fotoğrafa özgü bu özellikleri açıklamak, fotoğrafın bir ileti aracı olarak öneminin kavranmasına yardımcı olacaktır.

Nesnenin kendisi Gerçekte varolmayan bir şeyin fotoğrafının da çekilemeyecektir. Fotoğraf çekmek için gözle görülür nesnelere gerekmektedir. Fotoğrafın özelliği, nesnenin kendisinin bulunmadığı ortamlarda, nesneyi tanımlamak için kullanılabilecek kadar mükemmel bir kayıt ortamı olmasıdır. Vesikalık fotoğraflar bunun en güzel örneğidir. “Daguerre ve Talbot bir kayıt aracı yaratmıştır. Ancak, 19. yüzyıldan sonra kayıt teknolojisindeki hızlı gelişme, sadece fotoğrafın kültürel ve ideolojik anlamda endüstrileşmesine değil, aynı zamanda fotoğrafik görüntünün doğasından kaynaklanan, mükemmel görüntünün ve üst gerçekliğin oluşmasına yol açmıştır” (Clarke, 1997, s.17). Yaşanılan deneyimlerin görsel olarak aktarılması, birçok sanat dalı ile olanaklıdır. Ancak, deneyimlerin olabildiğince nesnel anlatılması ve deneyimlerin yaşanılan zaman içinde, aynı anda durağan olarak kaydedilebilmesi açısından fotoğraf, diğer sanat dallarına büyük bir üstünlük sağlar. “Daguerre’nin icadı olan fotoğraf –daguerreotype olarak bilinir- insanların dünyayı ve kendilerini görme biçimini değiştirecekti. Ancak icat edildiği günlerde fotoğraf, yanılsamaya karşı gerçeklik, sanata karşı doğruluk gibi daha basit zaferler ortaya koymuştur” (Adatto, 1993, s. 8). Black Star Fotoğraf Ajansı’nın yöneticisi Howard Chapnik, fotoğrafın gerçeğe dayalı anlatım olanaklarının diğer görüntü üretme yöntemlerine üstünlüğünü şöyle açıklamaktadır: “Olayları anlamak için, bir kez mağara resimlerine ve ressamların yorumlarına güvendikten sonra, fotoğrafik görüntülerin bu açıdan çok daha üstün olduğu açıkça görülmektedir” (Fulton, 1988, s. xii). Fotoğrafik üretim; yaşanılan deneyim içinde, orada bulunan fotoğrafçının deklanşöre basması kadar basittir. Nesnellik ve kolaylık açısından deneyimlerin görsel olarak aktarımı, fotoğraf ve fotoğraf öncesindeki görsel anlatım biçimleri olan resim ve çizim ile karşılaştırıldığında, fotoğrafın getirdiği avantajlar göz ardı edilemez.

Detay Detayla anlatılmak istenen inandırıcılıktır. Fotoğraflar nesnelere kendilerinden sonra gelen en somut ve gerçeğe yakın bilgileridir. “Fotoğraf, yaşamın doğru bilgisidir” (Beloff, 1985, s. 229). Edward Steichen da, Beloff’un belirttiği tanıma ek olarak, “fotoğrafın sadece tek bir dili-ana metinde örnek olarak İngilizce verilmiştir-konuşan insanlarla değil, dünya üzerindeki her bireyle eşit olarak iletişim kurabilen bir araç olduğunu ve hiçbir çeviriye ihtiyaç duymayan tek evrensel dil olduğunu

belirtmiştir” (Steichen, 1979, s. 5). Fotoğraftaki bilginin doğruluğuna sorgulanmadan inanılır. Fotoğraf gösterir, insanlar görür. Görerek öğrenme, insanların doğumundan itibaren alışkın oldukları bir süreçtir. Gözün bir bakışı kadar sorunsuz ve basittir. Oysa bilgi edinme konusunda fotoğrafın en büyük rakibi olan yazı, görme gibi doğal değil, sonradan yaratılmış bir süreçtir. Sözcükler soyut ve somut nesnelere temsil etmek amacıyla insanlar tarafından yaratılmış keyfi sembollerdir. Bu yüzden de her dilde aynı nesnelere farklı semboller işaret etmektedir. Dolayısıyla görsel olarak hissedilen bir nesne sözcüklere çevrilir ve aynı çevirinin aktarım sırasında yeniden açıklanması gerekmektedir. İnsanların fotoğrafa gösterdikleri ilginin ardında da bu pratik nedenler bulunmaktadır.

Çerçeve ise, fotoğrafın bir makine aracılığıyla üretildiği, insanın bu üretimde temel olarak üstlendiği görev neyin fotoğrafının çekileceğine karar vermesidir.

Fotoğrafla birlikte insan eli, resmin yeniden-üretim süreci içerisinde ilk kez en önemli sanatsal yükümlerinden kurtuldu; bu yükümler artık yalnızca objektife bakan göz tarafından üstlenildi. Gözün algılaması, elin çizmesinden çok daha az zaman aldığından, resim aracılığıyla yeniden-üretim süreci, konuşmayla atbaşı gidebilecek hıza erişti. (Benjamin, 1992, s.47)

Fotoğrafik görüntü üretimindeki hız, mekanik üretimden kaynaklanan gerçeğin aslına uygunluk ve bu üretim sürecindeki insan öğesinin, yalnızca fotoğrafik görüntünün üretileceği yerde olmak ve neyin fotoğrafının çekileceğine karar vermeye indirgenmesi, fotoğrafı herkes tarafından yapılabilecek kadar pratik bir işlem haline getirmiştir.

Dünyadaki karmaşıklığı yaşamak ve düzenlemek de, görsel anlatımı kullanan sanatçıların yapması gereken bir iştir. Yaşamdaki deneyimler oldukça karmaşık bir yapıda meydana gelirler. Aslında dünya başlı başına bir kaostur. Fotoğraflama, kaosu içindeki parçalardan, soyutlama yöntemi ile belirli bir düzen yaratmaktır. Nasıl müzik doğada gürültü (kaos) halinde bulunan sesleri düzenleyerek bir armoniye ulaşmak ise, fotoğraf da karmaşık ve dağınık yapıdaki nesnelere, fotoğrafın görsel öğelerini kullanmak yoluyla onları düzenli ve anlamlı parçacıklar haline getirmektedir.

Zaman olarak tanımlanan fotoğrafa özgü özellik, fotoğrafın anları eşzamanlı olarak dondurması ve gözün bir bakışı süresinde açıklanabilmesi özellikleriyle anıdalık olarak da adlandırılabilir. Fotoğraflar mekanı ikiboyutlu fotoğraf karelerine hapsederken, zamanı da dondurarak fotoğrafa kaydederler. Kayıt edilen zaman, daha

sonra çekilen fotoğraflara bakılarak tekrar aynı zamanın yaşanmasına yol açmaktadır. Bunun yanında fotoğrafın anındalığı, taşıdığı bilginin iletiminde ve hatırlanmasında da önemli rol oynamaktadır.

İnsanlar bilgilerinin yüzde 10'unu duyduklarından, yüzde 80'inden çoğunu ise gördüklerinden edinirler. Bundan daha da önemlisi, duyduklarının sadece yüzde 20'sini, gördüklerinin ve duyduklarının ise yüzde 50'sinden fazlasını anımsarlar. Bu yüzden kitle iletişim araçlarının çoğu yazılı metinlerini görsel öğelerle güçlendirirler. (Heinich, Molenda, Russell, 1989, s. 66)

Kitle iletişim araçları, olanaklı en etkin iletişimi gerçekleştirmeye çalışır. İnsanlar bilgilerini görsel olarak edinmeye eğilimli ise ve görsel olarak edindikleri bilgileri daha kolay anımsayabiliyorlarsa, olası en çok kişiye, en etkin biçimde ulaşmaya çalışan kitle iletişim araçlarının da bu yöne eğilmeleri doğaldır. "Fotoğraflar algılamada dikkat çeker ve gizli etkileme güçleri olduğu yaygın bir kanıdır. Bugün görsel olarak yoğunlaşmış bir toplumda yaşanmaktadır" (Fleming ve Levie, 1978, s.249). Kitle iletişim araçları günümüz insanını ileti bombardımanına tutmaktadır. Bu yüzden iletilerin çok kısa sürelerde algılanması ve daha fazla ileti için olanak tanınması gerekmektedir. Olası en kısa sürede, en fazla iletiyi gerçekleştirmek, ancak fotoğraf gibi anlık kaydedilen görüntülerin anlık açıklanmasıyla gerçekleşir. Ayrıca, fotoğrafların dikkat çekici özelliği, yazıları daha zevkle okunur hale getirmesi, gerçeği temsil etme özelliği, kanıt oluşturması ile haberleri daha inanılır kılması gibi özellikleri kitle iletişim araçları tarafından fotoğrafa verilen önemin diğer nedenlerindedir.

Farklı bakış açısı ise fotoğrafın insanlara sunduğu bir diğer özelliktir. Fotoğrafla ilgili olarak bakış açısı denildiğinde üzerinde durulması gereken nokta, fotoğrafçının optiğin arkasından konuya bakmasıdır. Bu da fotoğrafçıya, kullandığı optiğin odak uzaklığına bağlı olarak, sınırları kesin olan bir görüş açısı sağlar. Fotoğraf makinesinin küçük bir çevirimi, her insanın aynı konuda farklı görüntüler üretebilmesine olanak tanımaktadır. Bağlamsal açıdan ele alındığında, "her insan farklı bir bireydir. Her kişinin kendine özgü algısal yapısı ve davranış kalıpları vardır" (Zettl, 1973, s. 5). Bu farklı algısal yapılar, kişilerin olayları algılamasında da farklılıklar yaratır. "Fotoğrafçı bir alanda yürürken, dünyaya fotoğraf makinesi gözleriyle bakar ve sadece fotoğrafik olarak sonuç verecek görüntülere tepki verir" (Arnheim, 1974, s. 169). Psikolojide seçici algı olarak tanımlanan bu durum, farklı kişilerin aynı olayda bile farklı öğelere dikkat etmesiyle, hatta bazı olayları göz ardı etmesiyle ortaya çıkar. Bu yüzden aynı

alandanda fotoğraf çeken birçok insan, sonuçta birbirinden oldukça farklı fotoğraflar ortaya çıkaracaklardır.

Szarkowski'nin saydığı bu beş özelliğe altıncı olarak, fotoğrafın yaşanan deneyimlerin görüntülerinin sınırsız sayıda çoğaltılabilirliğini de eklemek gerekmektedir. Bir kez filme aktarılan bir görüntü, fotoğrafın sağladığı teknik olanakla sınırsız sayıda çoğaltılabilme özelliğine sahip olmaktadır.

Çoğaltılabilirlik özelliği fotoğrafa William Henry Fox Talbot tarafından kazandırılmıştır. "Talbot'un kalotipinin en değerli özelliği, dagerrotip kadar detaylı olmasa da, ilk defa tek bir negatiften sınırsız sayıda pozitif baskı alınmasını sağlayan negatif/pozitif sistemini kazandırmasıdır" (Clarke, 1997, s.16). Talbot'un başlattığı tek bir film karesinden sınırsız sayıda baskı alınabilmesi sistemi günümüzde kullanılan fotoğrafların temelini oluşturmuştur. Bu özellik sayesinde fotoğraflar çoğaltılabilmiş ve görüntülerin serbestçe dolaşımı olanaklı kılınmıştır.

"İletişim sistemleri halka açık ve bir amaç doğrultusunda (özel bir dil kullanamazsınız – dilin tam anlamı ortaklaşa kullanımdır). Derme çatma hazırlanmış bir şeyden anlam üretilemez. Tıka basa anlamla dolu bir bütünden, bize en mantıklı görünenleri seçerken, gerisini göz ardı ederiz." (Inglis, 1990, s. 156). Fotoğrafın optiğin yardımıyla kurulan dili, insanların kendi gözleriyle dünyayı gördükleri görsel dilin aynıdır. Bu açıdan ele alındığında, fotoğrafın dikkat çekici özelliği ve somut gösteren olması izleyenlerin seçici algı kalıplarını büyük ölçüde yıkmaktadır. Roland Barthes 'Fotoğrafik Mesaj' adlı makalesinde, fotoğrafın dönüştürme yerine fiziksel nesnelere filmin üzerine küçülterek kaydetmesiyle, mükemmel ve tam aslının aynı olduğunu belirtmektedir (Arnheim, 1979, s.153). Resim gibi, fotoğrafa oranla daha soyut olan bir görsel aktarım aracındaki belirsizlikler, izleyenlerin yanlış yönlendirilmelerine yol açabilir. Yine de izleyicinin algı kalıbını yıkmak ve gösterilmek isteneni vurgulamak bakımından fotoğrafçı, seçtiği bakış açısını, kullandığı objektifi ve gördüğü çerçeveyi belirlerken çok özenli davranmalı, yani fotoğrafın diline hakim olmalıdır.

Çekilen bir fotoğraf ile yaşanan deneyimin aktarımı bir yönlendirir. Özellikle bu fotoğraf bir kitle iletişim aracında yayınlanıyorsa, yapılan yönlendirme de, onun doğuracağı sorumluluk duygusu da, daha büyük önem kazanacaktır. Fotoğrafi çeken kişi, fotoğrafı izleyecek olanlar için oradadır ve onlar için görüntüyü taşır.

Ameliyat masasındaki uyuşturulmuş hasta ile estetik olarak bilinçsiz bir izleyici arasında çok az fark vardır. Her ikisinin de yapabileceği tek şey beceriye, doğru

karara ve en önemlisi iyi niyete güvenmektir.... Bu yüzden bağlamsalcılık; estetik ile etik ve teknik beceri ile dürüst amaç arasındaki yakın ilişkiye önem verir. (Zettl, 1973, s. 9).

Her ne kadar fotoğrafın görsel dili ve insanların görme biçimi benzerlerse de, fotoğraf sonsuz bir gerçekliğin içinden, dörtgen bir çerçevenin soyutlanmasıdır. Dolayısıyla hangi çerçevenin soyutlanacağı, fotoğrafa nelerin dahil edilip, nelerin dışarıda bırakılacağına karar vermek, bakış açısı, kullanılan objektifin seçimi, vb. birçok öge konunun aktarımında etkilidir. Yukarıda belirtildiği gibi, aynı konu fotoğraflarda farklı biçimlerde aktarılabilir, bu yüzden özellikle kitle iletişim araçlarında yer alacak fotoğraflarda, etik kurallara uymak ve fotoğrafı çeken kişinin dürüst amacı büyük önem kazanır.

Günümüzde izleyenlerin fotoğraflarla en çok karşılaştığı ortam kitle iletişim araçlarıdır. Marshall McLuhan, ileti ile yayınlandığı kitle iletişim aracı arasındaki yakın ilişkiyi şöyle belirtiyor: “Kitle iletişiminde araçları, sadece iletinin yayılmasında değil, aynı zamanda biçimlendirilmesinde de önemli rol oynar. Kitle iletişim araçları, sadece iletinin gönderildiği kanal değil, iletişim sürecinin bütünüdür ayrılmaz bir parçasıdır” (McLuhan, 1996, s.9). Fotoğrafın kendine özgü bir anlatım yöntemi vardır. Bir olayın şiirle ya da fotoğrafla anlatılması bambaşka anlamlar yaratacaktır. Fotoğraf bir iletişim aracı olarak düşünüldüğünde, sahip olduğu özelliklerinden dolayı, içeriğinin yanı sıra, fotoğraf olarak sunulması da içeriğinin anlamına farklı bir katkıda bulunacaktır. Bunun yanında, fotoğrafın yayınlanacağı kitle iletişim aracı da, fotoğrafın içeriğine etki edebilmektedir. Her kitle iletişim aracının kendine özgü özellikleri ve kuralları vardır. Fotoğrafçı çektiği fotoğrafları yayınlanacak kitle iletişim aracına gönderdikten sonra, o kitle iletişim aracının özellikleri ve kuralları doğrultusunda değerlendirilir. Bir kitle iletişim aracı olarak gazetenin belirli özellikleri vardır. Aynı zamanda her gazetenin de kendine özgü kuralları vardır. Fotoğrafın bir gazetede yer alabilmesi için öncelikle belli özellikleri olması, bu özelliklere ek olarak da yayınlanacağı gazetenin kendi kurallarına uyması gerekmektedir.

Özellikle yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra, iletilerin yayılmasında görsel fotoğrafik anlatım giderek artan bir ağırlık kazanmaktadır. Bunda dünya üzerindeki sınırların kalkması, pazarların birleşmesi, dolayısıyla da ortak bir anlaşma dili yaratma çabaları etkili olmuştur. Fotoğraflar hangi halktan olursa olsun, bütün insanlar için aynı

iletiyi taşırlar. Bu yüzden günümüzde fotoğraf üretmek çok daha fazla sorumluluk isteyen, kitleleri etkileyen bir uğraş durumuna gelmiştir.

3. FOTOĞRAF VE GERÇEKLIK İLİŞKİSİ

Görsel bilgi, insanların yaşadıkları dünyayı tanıma ve anlamlandırmasında çok önemli bir yere sahiptir. Görsel bilgi ya doğrudan görerek edinilir ya da görsel anlatım araçlarından faydalanılır. Görsel bilgi olarak ele alındığında ise, bu anlatım araçlarındaki bilginin aslına uygunluğu, tartışılması gereken en önemli sorudur. Farklı görsel anlatım araçları değişik oranlarda aslın uygun görüntü üretir. Fotoğraf makinesinin görüntü üretimi aşamasındaki işlevi, fotoğrafik görüntünün nesnel ve aslına uygun olmasını sağlamaktadır. Görüntünün ortaya çıkmasını sağlayan işlem, fotoğraf makinesinin içinde gerçekleşen fiziksel süreç ve sonrasında gerçekleştirilen kimyasal süreçten oluşur. Dolayısıyla fotoğrafik üretim aşamasında insan müdahalesi sadece neyin fotoğrafının, nasıl çekileceğinin belirlenmesiyle sınırlıdır. Görüntünün üretimi fotoğraf makinesi tarafından gerçekleştirilir.

Ressam olay ve oluşumları *yorumlarken*, fotoğrafçı onları duyarlı ve doğru bir şekilde *yansıtır*. İnsan ögesinin kaldırmayacağından dolayı, belgelemenin konu seçimi nesnel kalır. Belgeleyen hala insandır, ancak fotoğrafın ve fotoğrafik belgelemenin icadı ressamın teknik olanaklarını dışarda bırakmıştır. *Yo lo vi (benim gördüğüm bu-Goya)* fotoğraf makinesi objektifi ve filmin mekanik işlemi sayesinde inanılır olmuştur (Gidal, 1973, s.6).

Goya'nın kendi resimleri için kullandığı deyim *Yo lo vi (benim gördüğüm bu)*, fotoğraf makinesinin ürettiği görüntüde gerçek anlamını bulmuştur. Çünkü fotoğraf, fotoğrafın çekildiği yeri ve olayı yorumlamadan, nesnel bir şekilde gösterir. Başka bir ressam Cézanne da yaşanan anların gerçeğe uygun olarak görüntülenmesini şu sözleriyle önermektedir: "Dünyanın yaşamından bir dakika geçiyor. Onu olduğu gibi resmedin" (Berger, 1998, s. 9). Fotoğraf, aslında fotoğrafı çeken kişinin gördüğüdür. "En basit haliyle, basın fotoğrafçısının işi, diğerleri için gözlemlemektir. Fotoğrafçılar bize, onların düşüncesine göre neyi görmemiz gerekiyorsa, onu gösterirler"(Ryan, 1996, s.32). Resim ve çizim için gerekli olan el becerisi, fotoğrafta sadece bakacın ardından görmeyle yer değiştirmiştir. Fotoğrafın resim ve çizim gibi görsel anlatım araçlarına üstünlüğü mekanik bir sanat oluşundan kaynaklanmaktadır. Fotoğraf makinesi, görüntünün aynı şekilde, sınırsız sayıda çoğaltılabilmesi bakımından insanların el becerileriyle ürettikleri görüntülere üstünlük sağlamaktadır. "Fotoğraf dış dünyayı

otomatik olarak yansıtmasıyla, aynen yinelenen görsel imgeler üretir. Bu önemli aynılık ve yinelenebilirlik özellikleri, Gutenberg'in Orta Çağ ve Rönesans arasındaki geçişi sağlamasındaki etken niteliklerdir" (McLuhan, 1996, s. 190). Bu özellikleri ile fotoğraf gerçekliğin görüntülerle aktarımında geniş kitlelerce kabul görmüştür. Çoğaltılabilirlik özelliğinden dolayı fotoğraf, çok geniş kitlelerce üretilmiş, izlenilmiş ve herkesin bakmaya alışık olduğu bir görüntü aktarım standardı olmuştur. Günümüz otomatik baskı makinelerinde, birbirinin aynı sınırsız sayıda fotoğraf çoğaltılabilmek mümkündür. "Burada varlığı son bulan şey, özel atmosfer (aura) kavramıyla özetlenebilir ve şöyle denebilir: Sanat yapıtının teknik yoldan yeniden-üretilebildiği çağda gücünü yitiren, yapıtın özel atmosferi olmaktadır" (Benjamin, 1993, s. 49). Ancak Ansel Adams, Edward Weston vb. gibi fotoğrafçıların, yaşadıkları dönemlerde yapmış oldukları sınırlı sayıda özenli baskılar günümüz koşullarında biriciklik (uniqueness) özelliği taşımaktadır. Çünkü, bu fotoğrafçılar her bir baskı için, aynı fotoğrafın farklı bölgelerine özel maskeleyme ve yakma teknikleri ile farklı poz süreleri uygulayarak en mükemmel baskıya ulaşma çabası içindeydiler. Bu çaba sonucunda oluşturulan baskıların aynılarını yapmak, ne fotoğrafçıların kendileri için ne de günümüz koşullarının farklı malzemeleri ile olanaklıdır. Sonuç olarak, orijinal, çekildiği dönemde basılmış bir Adams ya da Weston baskısının bir aurası olduğu iddia edilebilir. "Fotoğrafik görüntü objenin kendisidir. Objeye zamandan ve uzaydan soyutlanmıştır. Onun belgesel değeri ne olursa olsun üzerinde bir oluşumun niteliğini taşımaktadır" (Bazin, 1993, s.17). Varolmayan, ya da gözle görülemeyen bir nesnenin fotoğrafı da çekilemez. Hem Gidal'in, hem de Bazin'in ortaya koyduğu gibi, görüntü üretiminde gözlüklerin camına güvenildiği kadar güvenilen fotoğraf makinesinin objektifi, optik görüş denilen farklı ve nesnel bir görüş ortaya çıkarmıştır. Hatta objektif kelimesinin Türkçe'deki karşılığı bile bu nesnelliği destekler nitelikte; 'tarafsız'dır.

Fotoğraflar, insanlar tarafından dünyanın daha fazla görülebilmesine olanak sağlar. Fotoğraflar sayesinde dünya; gazetelerde, dergilerde, kitaplarda basılı olarak ya da bilgisayar ve televizyon ekranında insanoğlunun gözlerinin önüne sunulur. "Fotoğrafın –genelde resimlerin- mucizesi, çeviriye ihtiyaç duyulmaksızın herkese iletilebilmesidir. Fotoğraflar, insanlığın en saf anlatım biçimi, evrensel dili ve duyarlı aynasıdır."(Salgado, 1996, s.7). Brezilya'lı basın fotoğrafçısı Sebastião Salgado'nun belirttiği gibi, aynadaki görüntü ne kadar gerçekse, fotoğraftaki görüntü de o kadar

gerçektir. Fotoğraflar, dünyayı yansıtan bir ayna işlevi görerek, evinden hiç çıkmayan insanların bile dünyayı gerçeğine uygun şekilde görebilmelerine olanak sağlarlar.

Gerçeğe yakın görüntü üretme konusunda, “fotoğrafla kaydetmek, görüntü üretmenin aslına en uygun yöntemidir” (Arnheim, 1974, s.156) cümlesi fotoğrafın değerini belirlemektedir. Fotoğraf ikiboyutlu bir yüzey üzerinde gerçekliğin yeniden üretimi, temsilidir. Hiçbir şey gerçeğin yerini alamaz, ancak yaşanmış bir anın yeniden yaşanması mümkün olmadığına göre, bir şekilde temsil edilmesi gerektiğinde, fotoğraf bu amaca en uygun araçtır. Fotoğraf; film ve fotoğraf kartı gibi ışığa duyarlı malzemeler üzerine, fotoğraf makinesi denilen bir aygıt yardımıyla, anlık görüntülerin ışık sayesinde durağan olarak kaydedilme işlemidir. Fotoğrafın görüntüleri durağan olarak kaydetmesi, üretim sürecinin kısıllığından -genellikle kullanılan kayıt süreleri saniyenin 60 ya da 125’te biri gibi çok kısa sürelerdir- ve bu kısa süre içinde üretilen görüntülerin tek tek kareler olmasından kaynaklanmaktadır. Bir başka deyişle, fotoğraf yaşanan anları dondurarak kaydetmektir.

Roland Barthes, fotoğrafın yaşanan deneyimleri kaydetme özelliğini Latince bir kelime olan *studium* (çalışma, uygulama) olarak adlandırmıştır (Barthes, 1992, s.34). Mekanik bir üretim süreci olan fotoğrafçılıkta, teknolojinin sağladığı olanaklar, fotoğrafçının görüntülenecek konunun yanında bulunması durumunda çok kısa bir sürede görüntüyü kaydetmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla, fotoğrafik görüntüler doğrudan yaşamın içinden kaydedilen görüntülerdir. “Hiçbir iletişim ortamı, hayatı ve gerçeği fotoğraf kadar yakınıma getiremez. Bunu, fotoğrafın modern zamanlara olan en büyük katkısı, habercilik ve belgeleme alanlarıyla gerçekleştirir” (Gernsheim ve Gernsheim, 1965, s.244). Bağlamsalci estetik çerçevesinde düşünüldüğünde, amaç yaşamdaki görsel deneyimleri durağan olarak kaydetmek ise, kendi doğası gereği bu amaca en uygun araç fotoğraftır.

Deneyimin yorumlanması bölümüne gelince, her ne kadar mekanik olarak fotoğrafı üreten fotoğraf makinesi ise de, düşünme yeteneği olmayan fotoğraf makinesine neyi göreceğini söyleyen insanın yorumunu unutmamak gerekir.

Fotoğrafçının zeki, ancak müdahale etmeyen bir gözlemci –yani bir şair değil, yazman- olduğu düşünülüyordu. Ancak insanlar bir şeyin fotoğrafını herkesin aynı biçimde çekmediğini çabucak öğrenince, fotoğraf makinelerinin kişisel olmayan ve nesnel bir görüntü sunduğu varsayımı, yerini fotoğrafların yalnızca neyin orada olduğunun değil, aynı zamanda bir bireyin orada ne gördüğünün

kanıtı oldukları, yalnızca birer kanıt değil, ancak aynı zamanda dünyanın birer değerlendirmesi oldukları gerçeğine bıraktı (Sontag, 1993, s.102).

Fotoğrafçı eğer bir kitle iletişim aracında yer alması için fotoğraf çekiyorsa, onbinlerce kişinin gözleri olmuş demektir. Dolayısıyla ahlaki açıdan, fotoğrafı izleyecek olan kişilerin sorumluluğunu üzerinde taşımaları ve onların çekinmeden, inanarak bakabilecekleri fotoğraflar çekmelidir. Özellikle fotoğrafçılık alanında son yıllarda gerçekleşen teknolojik yeniliklerle, fotoğrafa dijital (sayısal) olarak her türlü müdahalenin yapılabilmesi kolaylaştırılmış, bunun sonucunda da fotoğrafın inanılabilirliği ve güvenilirliği zedelenmiştir. Artık fotoğraflarda neyin gerçek, neyin dijital müdahaleyle değiştirildiğinin farkına varılamaz olmuştur. Böyle bir konumda, izleyenin olay yerindeki gözleri olan fotoğrafçıların iyi niyeti, her zaman olduğundan daha da önem kazanmıştır.

4. FOTOĞRAFIN BELGE NİTELİĞİ

Fotoğrafın en önemli özelliklerinden biri, fotoğrafik görüntünün gerçekliği temsil gücünden kaynaklanan belge niteliğidir. Fotoğraflar, gerçekliği belgelemek amacıyla kullanılırlar. “İlk yorumcular bile, fotoğraf işleminin kimyasal doğasının, fotoğrafik görüntünün; kişisel olmayan, mekanik olarak mükemmel, bu yüzden tamamıyla gerçeğe dayalı oluşunun, belgesel bir anlatım aracı olarak değerini vurguladığını belirtmişlerdir.” (Fulton, 1988, s.3). En basitinden dünyayı boyunlarına asılı fotoğraf makineleriyle dolaşan Japon turistlerin amacı, çektikleri fotoğraflar sayesinde, fotoğraflarında görülen yerlere gittiklerini kanıtlamak ve belgeledikleri görüntüleri ve dostlarıyla paylaşmaktır. Benzer bir kaygı gazetelerde kullanılan fotoğraflar için de geçerlidir. Fotoğraflar, gazete sayfalarında yer alan haberlerin doğruluğunu belgelemekte ve olayı okuyucunun zihninde daha iyi canlandırmaya yardım etmektedirler.

Anlık olayları kaydeden bir anlatım aracı olan fotoğrafçılıkta, amaç tam anlamıyla yaşanılan deneyimleri ve gözle görülen dünyayı aktarmaktır. Bu yönüyle, yukarıda açıklanan bağlamsalci estetiğin temsilcilerinin düşünceleri, sanki gerçek anlamını fotoğraf sanatında bulmaktadır. Susan Sontag da, fotoğrafın işlevi konusunda bağlamsalci estetik düşünürleriyle paralel bir görüş sergileyerek, “Fotoğraflar, gerçekten de yakalanan deneyim, fotoğraf makinesiyse açgözlü halindeki bilincin en güçlü koludur” (Sontag, 1993, s.18) diyerek, fotoğrafın işlevinin yaşamdaki deneyimleri yakalamak ve kaydetmek olduğunu belirtmekte ve fotoğraf makinesini ise bu deneyimleri yakalamaya aç, doymak bilmeyen insan bilincinin en büyük yardımcısı olarak nitelemektedir.

Fotoğraf icat edilmeden önce de resim ve çizim gibi fotoğrafın öncülü görsel anlatım araçları vardı. Ancak hiçbiri fotoğrafın nesnellğine ve gerçekliğine sahip olamadıkları için, fotoğrafın belge olarak kullanılabilme özelliğine ulaşamamışlardır. Fotoğrafi öncüllerinden ayıran bu özelliğini, fotoğraftan türeyen bir sanat olan sinemanın kuramcılarında André Bazin, görüntü üretmede kullanılan merceğe (objektife) bağlayarak şöyle açıklamaktadır:

Fotoğrafın, resimden farkı nesnelere olduğu gibi gösteren mercekten kaynaklanmaktadır. İlk kez ürün ile onu üreten nesne cansız varlıklardan oluşmaktadır.

Artık olaya insanın yaratıcı müdahalesi söz konusu değildir. Fotoğrafçının kişiliği sadece çekeceği nesnelere seçiminde ve beyindeki amaçta etkili olmaktadır. Her ne kadar sonuç onun kişiliğini yansıtır olsa da, bu ressamın yaptığı ile aynı şey değildir (Bazin, 1993, s.17).

Fotoğrafik görüntü üretiminde insanın müdahalesi en aza indirgenmiştir. Görüntünün film üzerine kaydedilmesi işlemi fotoğraf makinesinin parçaları olan objektif ve örtücü mekanizması gerçekleştirmektedir. Makineyi kullanan insan sadece, fotoğraf makinesine kaydedeceği görüntüyü işaret etmektedir.

Fotoğraf, görülebilen nesnelere, ışığa duyarlı bir malzeme üzerine iz düşümlerini kaydetmektir. Bir başka deyişle, var olmayan bir nesnenin fotoğrafı da olamaz. Geleneksel fotoğrafçılıkta, fotoğraf karesinde görülen nesnelere varlığı sorgulanamaz. "Fotoğraf üzerindeki görüntüler, dünya hakkındaki anlatımlardan çok, sanki onun parçaları, herkesin yapabileceği ya da sahip olabileceği gerçeklik minyatürleridir" (Sontag, 1993, ss. 18-19). Sontag'ın da belirttiği gibi fotoğraf gerçekliğin parçacılarıdır. Eğer bir şeyin fotoğrafı çekilmişse, bu onun varlığının kanıtıdır. Yaşamdaki deneyimlerin kaydedilmesinde ve aktarılmasında, fotoğraf en yaygın olarak kullanılan belgeleme biçimidir. Bir yere tatile giden bir kişinin, yaşadığı deneyimleri çevresindeki insanlarla paylaşmak üzere, yanına alacağı ilk aygıt fotoğraf makinesidir. Bundaki en önemli neden ise; fotoğrafik belgelemenin kolaylığıdır. Günümüzün fotoğraf makineleri, fotoğraf çeken kişinin konuyu seçmesi ve nasıl bir çerçeveye göreceğini belirlemesinden sonra, sadece bir düğmeye basarak yaşanan o anın kaydedilerek kalıcılaştırılmasını sağlamaktadır. Bu anlamda kullanımı kolay, bir diğer teknolojik aygıt ise video kameradır. Video kameranın fotoğraf makinesine farkı, görüntüleri hareketli olarak kaydetmesi ile kaydedilen görüntülerin diğer insanlarla paylaşımı ve dolaştırılmasının fotoğraflar kadar kolay olmayışı ve maliyetinin daha yüksek oluşudur. Bunlara ek olarak kitle iletişim araçlarında kullanılan fotoğrafik görüntü ve video görüntüsünün karşılaştırılmasına gelince; bir deneyimin aktarılması için bir tek fotoğrafçı yeterlidir, ancak çoğunlukla videonun bir ekip işi olması, üretim sürecini zorlaştıran bir öğedir.

Fotoğrafta kaydedilen anların birleştirilmesi yaşamın bütününe meydana getirir. Yaşamdaki her an, kaydedilebilecek kadar önemlidir. "Alman fotoğraf sanatçısı August Sander (1876-1964) '20. yüzyıl Almanya'sında İnsan'ın ayrıntılı fotoğrafik portresini

çekmeyi başarmaktan daha azını istemediğini belirtmiştir” (Arnason, 1988, s.246). Sander bu isteğinde, yaşadığı dönemin ve ülkenin insanların fotoğrafik bir demografisini çıkartmayı amaçlamıştır. Yukarıda deneyimler ve anlar için belirtilen önemi, Sander insan portreleri özeline indirgemıştır. Arnason, Sander’in düşüncesini şöyle açıklamıştır:

O, eğer fotoğraf makinesi doğrudan ve dürüstçe kullanılırsa, görünenin altındaki deşeceğine ve dış görünüşün içinde yatan gerçeği ortaya çıkaracağına inanmıştır. Belirli kişilerin görsel çözümlerinden kültürel türler ve onları oluşturan çevre hakkında evrensel bilgi ortaya çıkacağını düşünmüştür (Arnason, 1988, s.246).

Özellikle insan portreleri gibi bir konuda, Sander’in de belirttiği gibi, fotoğraf makinesinin aldatmacasız kullanımı sayesinde, fotoğrafı çekilen kişinin her türlü görsel özelliklerine ve gözlerine ulaşılabilecek, gözleri yoluyla da kişinin derinliklerine inilebilecektir. Gerçek yaşamda olduğu gibi fotoğraflarda da, gözler insanın kişiliğine ayna tutacaktır. İnsan fotoğraflarındaki gözlerin önemini Roland Barthes, ‘Camera Lucida’ adlı kitabında, Napolyon’un kardeşi Jerome’un 1852’de çekilmiş bir fotoğrafına bakarken hissettiği garip hayranlığı; “Ben, İmparatora bakan gözlere bakıyorum.” (Barthes, 1992, s.13) diyerek doğrudan fotoğraftaki gözlerin etkisini yalın bir biçimde ortaya koymuştur.

Özellikle tek tek karelerle yaşamdaki deneyimlerin aktarıldığı fotoğrafçılıkta, öyle bir an vurgulanmalı ki, deneyimin tamamını temsil edebilsin ve açıklasın. Fotoğrafçılıkta bu ana, Henri Cartier-Bresson tarafından karar anı adı verilmiştir. John Szarkowski’ye göre Henri Cartier-Bresson’un “karar anı”; biçim, tasarım, kompozisyon, ışık, konunun öğeleri ve olayın hepsi fotoğrafçı için duyarlı ve görkemli bir anda bir araya gelerek bir bütünü oluşturduğu andır” (Chapnick, 1994, s. 236). Yani tek bir fotoğraf karesinde bir olayın tamamının belgelenebilmesi, deklanşöre basmak için seçilen anla olanaklı hale gelmektedir.

Her ne kadar fotoğrafın belge niteliği, görüntüyü üreten makineden kaynaklanıyor olsa da, fotoğraf makinesi tek başına hiçbir şeyin fotoğrafını çekemez. Fotoğraf çekmede, makinenin neyi göreceğine, nasıl bir çerçeveye göreceğine, hangi anda fotoğrafın çekileceğine vb. ilkelere bir insan karar verir. Fotoğrafi izleyen kişi, fotoğrafçının gözlerini ödünç almış gibidir. Fotoğrafın önemli özelliklerinden biri, izleyen kişiye fotoğrafın çekildiği yerde olma duygusunu vermesidir. Ancak küçük bir

farkla; izleyici orada kendi gözleriyle değil, fotoğrafı çeken kişinin gözleriyle bulunur. Bu da her fotoğrafçının, bir olayı belgelerken, farklı deneyimlerinden kaynaklanan farklı bir bakış açısı olduğu gerçeğini anlatmaktadır. Ünlü fotoğraf eleştirmeni John Szarkowski fotoğrafın yorumlanması konusundaki düşüncesini şöyle belirtir: “Fotoğrafın basitliği, bir fotoğraf çekmenin çok kolay olmasında yatar. Aynı zamanda şaşırtıcı karmaşıklığı ise, aynı konunun binlerce farklı fotoğrafının çekilmesinin eşit derecede kolay olmasında gizlidir.” (Szarkowski, aktaran: Barrett, 1990, s. 24) Aynı konunun binlerce farklı fotoğrafının çekilebiliyor olması, belgeleme aşamasında binlerce farklı yorumun yapılabilmesi demektir. Fotoğrafçı, geçmiş deneyimlerinden ve o andaki ruh halinden etkilenerek herhangi bir konuyu kendince görür ve fotoğraflar. Bu da fotoğrafçının yorumudur.

İKİNCİ BÖLÜM

HABER FOTOĞRAFÇILIĞI

1. TOPLUMSAL YAŞAM VE HABER KAVRAMI

Haber fotoğrafçılığı konusunu doğru bir şekilde kavrayabilmek için, haber fotoğrafçılığının anlatım dilini oluşturan iki değişken olan haber ve fotoğraf kavramları üzerinde durmak da gerekmektedir. Önceki bölümlerde bir iletişim aracı olarak fotoğraf kavramı ele alınmıştır. Bu bölümde ise, konunun diğer değişkeni olan haber kavramı üzerinde durularak, haberin tanımı, nitelikleri ve değerini belirleyen öğeler ele alınacak ve bir gazete sayfasında haberin sunumunda kullanılan öğeler aktarılacaktır.

İnsanoğlu düşünen bir varlık olması gereği, doğal olarak her zaman düşüncelerine temel olacak bilgi girişine gereksinim duymaktadır. Doğru bilgi üzerine kurulan düşünceler, insanları mantıklı kararlara ve sonuçlara ulaşmaya yönlendirir. İnsanları diğer varlıklardan farklı kılan da bu mantıklı düşünme yeteneğidir.

Hayvanla insan arasındaki en temel fark, hayvanların dış olaylara her zaman içgüdüsel tepkiler vermesi; insanın kararlarında ise içgüdüün yanında mantığın da yer almasıdır. Dolayısıyla, zorunlu olarak, duyularının doğrudan algılayamadığı dış dünya hakkında, doğanın beklenmeyen kargaşalarından ya da dış grupların saldırganlığından doğan değişimlerin sürekli var olduğu bir dünya hakkında edinebileceği en kesin bilgilere dayanmak zorundadır (Jeanneney, 1998, s. 19).

İnsanoğlu tarih boyunca çevresindeki olaylardan ve deneyimlerden bilgi sahibi olmak istemiştir. Hayatına yön vermek, doğru kararlar almak isteyen insanoğlu, mantığının işlevsel olabilmesi için, kesin ve doğru bilgilere ihtiyaç duymaktadır. Bu bilgi sahibi olma güdüsü, edindiği bilgileri diğer insanlarla paylaşma isteğiyle de birleşince haber kavramı ortaya çıkmış ve bir meslek halini almıştır. Haber kavramını anlayabilmek ve özelliklerini belirleyebilmek için iki önemli etkeni ele almak gerekmektedir: Birincisi, toplumda geçerli ve kullanılmakta olan iletişim teknolojisi, ikincisi ise, varolan toplumsal yapıdır (Tokgöz, 1994, s. 123). Tarih boyunca insanoğlu, kendi yaşadığı zamanın iletişim teknolojileri ile haberleşmiştir. İlk çağlarda sesle,

dumanla, işaretlerle ilkel biçimde deneyimlerini aktaran ve birbirlerine haber veren insanoğlu, teknolojinin gelişmesiyle farklı iletişim araçları kullanmaya başlamıştır.

Haberi geniş kitlelere aktarmak amacıyla kullanılan haber araçlarının oluşmasına yönelik olarak, matbaanın bulunmasının ardından geniş kitlelere ulaşan ilk gazeteler ortaya çıkmış, daha sonra elektronik alanda yaşanan gelişmelerin yardımıyla da radyo, televizyon ve son olarak da internet, birer haberleşme ortamları olarak geliştirilmiştir. Teknoloji ilerledikçe, eski kitle iletişim araçları da, teknolojinin sağladığı olanaklarla kendilerini geliştirmiş, yeni kitle iletişim araçlarıyla rekabet güçlerini arttırmışlardır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan her yeni haber iletim aracı, bir öncekini ortadan kaldırmamış, sadece izleyici için farklı olanak ve ortamlara sahip birer yeni seçenek olarak sunulmuştur. Yukarıda sıralanan kitle iletişim ortamlarının en eskisi olan ve aynı zamanda bu çalışmanın evrenini de oluşturan gazeteler, 2000 yılında bile yüzlerce yıllık yayınlarına devam etmektedir ve bundan sonra da edecek gibi görünmektedirler.

Haberleri aktarmada kullanılan iletişim teknolojisi, kendi sunum biçimini, olanaklarını ve iletişim dilini ortaya çıkarmaktadır. Bu bölümün konusunu oluşturan gazete haberleri, günümüzde gazetelerin sahip oldukları teknoloji ile, okurlarına en etkin biçimde sunulmaya çalışılmaktadır. Haberlerin sunumunun yanı sıra, içeriğinin belirlenmesi ve neyin haber olarak değerlendirileceği, varolan toplumsal yapıyla da doğrudan ilişkilendirilebilir. Bazı toplumlar için manşetten verilecek bir haber, başka toplumlarda gazetenin iç sayfalarındaki küçük bir köşeye bile giremeyebilir. Ancak varolan toplumsal yapıya uygun ve ilgi çekebilecek haberler, kendilerine gazete sayfalarında yer bulabilirler. Haberleri algılayacak toplumun yapısı göz önünde bulundurulduğu takdirde, yayınlanan haberler ilgi çeker ve okunur, dolayısıyla da gerçekleştirilen iletişim hedefine ulaşmış olur. Toplumun yararına olan işlevlerinin yanı sıra gazeteler, aynı zamanda da birer ticari kuruluşlardır. Okuyucu kitlenin ilgisine göre düzenlenmiş haberler, gazetenin satış rakamını artırma yolundaki çabalar olarak değerlendirilebilir. Kaliteli ve halkın ilgisini çeken haberlerin yer aldığı gazetelerin ticari anlamda da başarılı gazeteler olduğuna işaret eden Chamberlin konuya ilişkin olarak görüşlerini şöyle özetlemektedir: “Ödüllü gazetelerin genellikle kar eden gazeteler olması rastlantı değildir. Nitelik, kar etmeye yardım edebilir, ancak niteliğin sürekliliğini sağlayabilmek için kar etmek ve karın bir bölümünü gazeteye yatırmak

kesinlikle gereklidir” (Chambelin, 1981, s. 143) Bu çerçevede gazetelerin kar etmesini sağlayan en önemli ögenin ise günlük satış rakamı yani tiraj olduğunu söylemek olanaklıdır. Bu nedenle editörler, gazetede yayınlanacak haberleri seçerken, halkın ilgisini çekecek haberlere öncelik vermektedirler.

İnsanların yaşamlarını sürdürebilmeleri için, karşılanması gereken farklı gereksinimleri vardır. Maslow’un güdüleme kuramına göre, insanları güdülemeye yönelik farklı gereksinimler bir sıralama altında düzenlenmelidir ve daha karmaşık gereksinimler karşılanmadan önce, temel gereksinimler karşılanmalıdır. Bu sıralamada, temelden daha karmaşığa gidilecek olursa; yiyecek, uyku gibi fizyolojik gereksinimler en altta, güvenlik gereksinimleri bir üstte, sevgi ve aidiyet gereksinimleri, saygı duyulma gereksinimleri ve piramitin en üstünde de kendini gerçekleştirme gereksinimi yer almaktadır (Maslow, 1970, 1987; aktaran: Feldman, 1996, s. 326). ‘Haber alma’ gereksinimi de, her ne kadar Maslow’un listesinde yer almasa da, adı geçen listede yer alan gereksinimlerin karşılanması için bir diğer gerekli öğedir. “Yiyecek bulmak, tehlikelerden korunmak, doğru eşi bulmak; bunların hepsi uygun işaretleri, doğru zamanda vermek ve çevreden gerekli bilgiyi alabilmeye bağlıdır” (Howard, 1989, s. 68). Bir anlamda her türlü gereksinimlerini karşılamak için, bağımlı oldukları bilgiye ulaşmak da, bireyin çevresinden haberdar olmasıyla gerçekleşmektedir. Bireyin toplumsal yaşama geçmesiyle birlikte, kendisiyle doğrudan ya da dolaylı ilgili konularda bilgi edinme gereksinimi ortaya çıkmaktadır. Bu kaçınılmaz gereksinim, günümüz haber kavramının toplumsal ve bireysel temelidir.

1.1. Haberin Tanımı Nitelikleri ve Değeri

Haberi tanımlarken öncelikle etimolojik açıdan ele alarak sözcüğün kökenine inmek gerekmektedir. Haber, Arapça bir kelime olup, Arapça’daki anlamından biraz uzaklaşarak Türkçe’ye yerleşmiştir. Kök anlamı bir nesneyi iyice öğrenmek, bilmek düşüncesiyle denemek, evirip çevirip sınamaktır (Eyüboğlu, 1995, s. 309). Batı dillerinde ise, eskiden Türkiye’de de kullanılan **jurnal** kelimesinde karşılığını bulmaktadır. ‘Günlük’ kelimesinden türetilen jurnal, güncel olayların kaydı anlamındadır. Bu kelime Fransızca’ya da, Latince **diurnalis**, günlük olaylar kelimesinden geçmiştir (Britannica, 1999, CD 1).

Haber kavramına ilişkin olarak sektördeki profesyonellerin ve akademisyenlerin çoğu haberi kendine göre tanımlamıştır. Bunun sonucunda da pekçok haber tanımı ortaya çıkmıştır. Ancak tanım sayısındaki bu çokluk, aynı zamanda haberin standart bir tanımının olmadığına da bir göstergesi olarak düşünülebilir. Bu nedenle haberin tanımlanmasının zorluğu “Haber nedir sorusuna cevap vermek, gerçek nedir sorusuna cevap vermek kadar zordur” (Roshco, 1975, s.5) diye belirtilmiştir. Yapılan tanımların hiçbiri, diğerlerinde bulunan bütün özellikleri kapsayamadığı için, bu konuda bir uzlaşmaya da varılamamıştır. Bu nedenle de haberin tanımının yapılmasına yönelik çalışmalar halen devam etmektedir. Bazı eksiklikleri olmasına rağmen Mencher ‘News Reporting and Writing’ adlı kitabında haber tanımının temel noktalarını iki genel noktada özetlemeye çalışmıştır. Mencher’e göre haber, olayların doğal akışında meydana gelen ani bir değişiklik, beklenenin kesintiye uğraması hakkındaki bilgidir. Mencher diğer yaklaşımında ise “haber insanların yaşamları hakkında sağlam kararlar vermeleri için gereksinim duydukları bilgidir” demektedir (Mencher, 1991, s.57).

Ne var ki bu tanımlar da yeterince kapsayıcı olamamaktadır. Haber en önemli özelliklerinden zamanındalık kavramı, her iki tanımın da dışında bırakılmıştır. En kapsamlı haber tanımını Hohenberg yapmıştır: “Haber insanları ilgilendirecek, zamanlı olan bir fikrin, olayın ya da sorunun özetidir” (Hohenberg, 1978, s. 88; aktaran: Tokgöz, 1994, s. 128). Ancak bu tanım da haberin tüm özelliklerini içinde barındıramamaktadır. Bu yüzden haberin salt bir tanımlanmasının yapılması yerine, haberin nitelikleri ve haberin değerini belirleyen öğeleri ele almak haber kavramını doğru bir şekilde anlamak için daha bilgilendirici olacaktır.

Mencher yukarıda sözü edilen kitabında haberin niteliklerini; doğru, düzgün bir şekilde atfedilmiş, dengeli ve adil, tarafsız, kısa, iyi yazılmış olarak altı maddede özetlemiştir. Mencher’in yaklaşımına göre, yayınlanacak bir haberdeki tüm bilgilerin doğruluğu kanıtlanmış olmalıdır. Doğruluğundan emin olunmayan haberler kitle iletişim araçlarında yayınlanmamalıdır. Haber bilgi kaynakları, haberde belirtilmek üzere düzgün bir şekilde atfedilmiş olmalıdır. Haber dengeli ve adil olması açısından, bir anlaşmazlıktaki bütün tarafların görüşlerine yer verilmelidir. Haberi yazan kişi, kendi duygu ve düşüncelerini habere yansıtılmak yoluyla tarafsız olmalıdır. Haber yazımında laf dolaştırılmadan, doğrudan sonuca varılmalı, yani kısa olmalıdır. Gereksiz uzatılmış haberleri okumaya kimsenin zamanı yoktur. Bu yüzden haberler olabildiğince

kısa yazılmış olmalıdır. Son olarak da, haberler iyi yazılmış olmalıdır. Öyküler açık, dolaysız ve iyi örgütlenmiş olmalıdır ki okuyan kişiler anlamakta zorluk çekmemelidir (Mencher, 1991, s.25).

Bir olayın haber niteliği kazanıp kazanamamasını belirleyen önemli etkenlerden biri de yayın organının hedef okuyucu kitlesidir. Yerel bir gazete için çok önemli olan bir haber, ulusal gazetelerde ya da başka bir bölgede hiç dikkate alınmayabilir. Her okuyucunun ilgisinin farklı yönlerde olabileceğini düşünmek, dolayısıyla mümkün olan en çok sayıda okuyucuya seslenebilecek haberler seçmenin doğru olacağı düşünülmektedir. Haber, hakettiği değere ulaşmak için, öncelikle okuyucunun ilgisini çekebilmeli ve kendini okutturabilmelidir. Başka bir deyişle haberin değerini okuyucunun ilgisinin belirlediğini, okuyucuya ulaşamayan haberin herhangi bir değerinin olamayabileceğini söylemek olanaklıdır. Ancak, gazete editörleri halkın ilgisi konusunda dengeleyici öge olmak durumundadırlar. “Gazete editörleri, halkın okumak istediği ve okumaları gereken öğeler arasında bir denge kurmalıdır. Ancak o zaman gazete, halkın refahını koruma görevini başarabilir.” (Baskette, Sissors, Brooks, 1986, s. 11)

Okuyucunun ilgisini daima temel alarak, bir haberin değerini belirleyen ölçütler şunlardır: “etki, yakınlık, zamanındalık, şöhret, sıradışılık, çatışma” (The Missouri Group, 1988, ss. 4-5; Baskette, Sissors, Brooks, 1986, s. 24). Bu ölçütler şöyle açıklanabilir:

1) **Etki:** Bir olayın ya da düşüncenin kaç kişiyi ve ne ölçüde etkilediği onun haber olarak önemini belirler. Buna bağlı olarak da haberde iletilen bilgi faydalı olur. Çok sayıda insanı doğrudan ilgilendiren bir bilgi önemli haberdir. Sonuç olarak okuyucu da haberin etkilediği insanlardan biridir.

2) **Yakınlık:** Genellikle, aynı olayın dünyanın diğer ucunda olmasındansa bulunduğunuz bölgede gerçekleşmesi daha büyük bir haber oluşturur. Başka bir deyişle, aynı önemdeki bir olay, gazetenin yayınlandığı bölgede olmuşsa manşetten verilebilir, dünyanın farklı bir bölgesinde olmuşsa daha küçük verilir ya da gazetede yer almayabilir. Okuyucunun ilgisini öncelikle yaşadığı bölgede olan olaylar çekmektedir.

3) **Zamanındalık:** Haber zamanlı bir bilgidir. Bugünün haberi, yarına bayatlayabilir. Bununla beraber, büyük etki yaratan bazı konular zaman sınırı

tanımazlar. Dolayısıyla önemli bir haberi bildirmenin en iyi zamanı, olası en kısa zamandır.

4) Şöhret: İsimler her zaman haber yaratmaz. Ancak yine de tanınmış kişilerin ya da kurumların karıştığı olaylar, önemli olmasa bile ilgi çekici olabilir. Sıradan bir insanın yürürken tökezlenip düşmesi gibi önemsiz bir olayın haber olma şansı olmazken, bir devlet başkanının başına aynı olayın gelmesi bir haberdur.

5) Sıradışılık: Sıradışı olaylar haber yaratır. Okuyucu hergün yaşamında karşılaştığı olayları gazetede de okumak istemez. Ancak sıradışı bir olay okuyucunun ilgisini çekebilir. Gazetecilikte her zaman verilen örnek; ‘bir köpek insanı ısırırsa haber olmaz, çünkü çok sık olur. Ancak, bir insan köpeği ısırırsa, bu haberdur.

6) Çatışma: Yaşamdaki çatışmalar her zaman okuyucunun ilgisini çekmektedir. Bu yüzden muhabirlerin çoğu, zamanlarının büyük kısmını savaş, politika, işlenmiş suçlar gibi çatışma haberleri yaparak geçirirler. Çatışmalar yaşamın normal akışında beklenmeyen olaylar oldukları için okuyucunun ilgisini çekmektedir. Savaş gibi büyük çatışmalar büyük haber, küçük çatışmalar ise daha önemsiz haberlere kaynaklık eder.

“Değişen oranlardaki bu faktörler, muhabir ve yazı işleri müdürlerine bir hikayenin haber değerini belirlemelerinde yardımcı olurlar ve bunun sonucunda haber değeri de o hikayenin manşetten mi yayınlanacağını, yoksa ilanların arasına mı sıkıştırılacağını ya da tamamıyla çıkarılacağını belirler” (The Missouri Group, 1988, s. 5).

İşte sözü edilen ve haberin değerini belirleyen tüm bu öğeler bir anlamda okuyucunun ilgisine bağlıdır. Hangi haberin gazetede ne ölçüde yayınlanacağına karar veren editörlerin amacı gazetesini sattırmaktır. Okuyucu hedef kitlesini tanıyan ve onların ilgisi doğrultusunda haberler üreten gazetelerin tirajlarının da daha yüksek olması beklenmektedir. Bu yüzden haber değerini belirleyen öğelerin referans noktası okuyucu kitlenin ilgisidir.

1.2. Haber Sunumu Ve Haber Sunum Öğeleri

Haber sunumunu, üretilen haberlerin gazete içerisinde ne şekilde yer alacağını belirlemesi olarak tanımlamak olanaklıdır. Bu işlem bir yönüyle gazetenin yayın çizgisi ile ilişkiliyken, diğer yönüyle de sayfa tasarımının temel uğraşı olarak kabul

edilmektedir. Editörler ve yayın kurulu, hangi haberlerin gazetenin hangi sayfalarına gireceğine karar verirken, sayfa tasarımcıları da, haberlerin yer almasına karar verilen sayfalarda ne şekilde sunulacağını belirlemektedirler. Bir haberin üretilmesi ve sunulması farklı işler ve süreçler olarak düşünülmelidir. Yaşanılan çağda hemen her ürün konusunda ambalajlamanın önemi giderek artmaktadır. Bu durum haber konusunda da geçerlidir. Haberin nasıl sunulduğu, onun nasıl ambalajlandığı anlamına gelmektedir. Buradaki amaç, sunulan haberi çekici hale getirerek okuyucuyu haberi okumaya ikna etmektir. Haber sunumu, haberin satışına yönelik bir sunum ambalajıdır. Haber sunum öğelerinin bilinçli kullanımının, gazetede yer alan haberleri daha ilgi çekici hale getirmesi, önem sırasının vurgulanması ve daha kolay okutturulması açısından önemli yararları bulunmaktadır.

Sunum açısından gazetelerin birinci sayfaları özel bir öneme sahiptir. “Birinci sayfa sadece bir yayıncılık işi değil, aynı zamanda bir pazarlama işidir. Aslında birinci sayfa yayıncının birçok sayfasının ilkidir; ancak başlığı, sunum biçimi ve içeriğiyle gazetenin kimliğini, kişiliğini ve tazeliğini oluşturmaktadır.” (Evans, 1976, s.57). Bir diğer deyişle, birinci sayfa gazetenin vitrinidir. Bu nedenle gazetenin en değerli malzemeleri birinci sayfada kullanılır ve gazete baskıya girene kadar daha önemli bir haberin gelip gelmeyeceği özellikle birinci sayfa için beklenilir. Okuyucu yaşadığı günün önemli ya da sıradan bir gün olduğunu gazetelerin birinci sayfalarından öğrenir. Bunun yanında Evans’ın da belirttiği gibi, birinci sayfalar en taze haberleri sunmaktadırlar ve gazetenin kimliği açısından çok önemlidirler. Gazete standında duran onlarca gazete, birinci sayfalarında taşıdıkları görsel kimlikleriyle birbirinden ayrılmaktadır.

Gazete haberlerinin sunumundaki en önemli öğelerden biri sayfa tasarımıdır. “Tasarım, gazetecilik sürecinin önemli bir parçası; süsleme değil, bir iletişim aracıdır.... Tasarımcı boş bir gazete sayfası ve iletilmek istenilen bir fikirler mozaiği ile işe başlar. Görevi bu mozaiği düzenli anlaşılabilir bir biçimde sunmaktır” (Evans, 1976, s.1). Tasarım haberlerin biçimlendirilmesidir. Haber sunumundaki bütün öğeler, sayfa tasarımında harmanlanarak okuyucuya sunulmaktadır. İyi bir haber, fotoğraf, spot, başlık gibi öğeler hazırlandıktan sonra tasarımcıya teslim edilir. Tasarımcı bu öğeleri en iyi şekilde değerlendirebileceği gibi, hakettiği değeri de veremeyebilir. Bir anlamda tasarımcı, sunum biçimiyle haberlerin değerini belirleyen kişidir.

Bu çerçeveden hareketle, gazete tasarımının işlevlerini şöyle sıralamak olanaklıdır:

- Gazeteyi çekici ve ilginç kılmak
- Gazeteyi mümkün olduğunca kolay okunur ve anlaşılır kılmak
- Okur için haberleri sıralandırmak
- Gazetede bir tarz (kimlik) oluşturmak ve bunu gazetenin bütününde sürdürebilmek (Bronson, 1981, s. 55).

Bronson'un sıraladığı gazete tasarımının bu işlevlerine çağın tasarım anlayışını temsil etmek gibi bir öge de eklenebilir. Gazete tasarımı, yaşanan çağdaki mobilya, otomobil, mimari vb. tasarım dallarının bir uzantısıdır ve elbette bu dallarla uyumlu olmalıdır (Baskette, Sissors, Brooks, 1986, s. 287)

Sayfa tasarımını yapan kişilerin, bu işlevleri yerine getirebilmek için kullandıkları haberleri biçimlendirmesi gerekir. Bu da haber sunum öğelerini etkili bir biçimde kullanmasıyla gerçekleşir. Giles ve Hodgson'a göre tasarımın hammaddeleri: Reklamlar, metin, başlıklar ve fotoğraflardır. (Giles ve Hodgson, 1990, s. 2). Gazetelerin birinci sayfaları genellikle reklam almadıklarından tasarımcıyı etkili iletişim yolunda daha da özgürleştirmektedir. Ancak bu öğeler yeterli değildir. Spot, fotoğraf altı, bilgi grafikleri, resim ve çizimleri de bu öğelere eklemek gerekmektedir. Bu durumda reklam, zaten hazır gelen ve gazeteyi biçimlendiren kişilerin de müdahale edemeyecekleri bir öge olduğu için ve aynı zamanda bir haber sunum öğesi olmadığından dışarıda bırakılarak, sayfa tasarımında kullanılan haber sunum öğelerini metin, başlıklar ve görsel öğeler olarak üç başlık altında incelemek doğru olacaktır.

1) Metin: Haberi aktarmak amacıyla kullanılan yazılı anlatım biçimidir. Kendi içinde haber metni, spot ve fotoğraf altı olmak üzere üçe ayrılır.

Haber metni, haberi aktarırken, okuyucuyu bilgilendirmek amacıyla 5N+1K sorularına cevap verilmelidir (Tokgöz, 1994, s. 181). Bunlar ne, nerede, ne zaman, nasıl, neden ve kim sorularıdır. Bu sorulara doğru cevaplar sunan haber metinleri okuyucusunu tatmin edebilmektedir. Her metin yazımında olduğu gibi haberde de giriş bölümü büyük önem taşır. Giriş paragrafında okuyucunun ilgisini, haberin tamamını okutmak üzere yakalamak gerekmektedir. Haberdeki öğelerin okuyucuya yazılı olarak başarılı bir şekilde iletilmesi yolunda gazeteciler ters piramit, düz piramit ve dörtgen kuralı olarak adlandırılan haber yazım yöntemlerinden yararlanmaktadırlar (Tokgöz,

1994, s. 198). Haber yazımında dikkat edilecek diğer kurallar, önceki bölümde haberin niteliklerinde anlatılmıştır.

Spot, genellikle başlığın altına yerleştirilmiş, asıl metinden ayrılmış bir ya da iki cümleden oluşan, haberin çarpıcı yönlerini oluşturan haber özetleridir. Spotlar özellikle Türkiye’de sıklıkla kullanılan haber sunum öğeleridir. Bunda haber metninin tamamını okumaya zamanı ya da isteği olmayan okuyucuların, haberlerden özet bir şekilde bilgili olmalarının amaçlandığı düşünülmektedir.

Fotoğraf altı, gazetelerde fotoğraflara eşlik eden ve fotoğrafla ait olduğu haber arasında bir bağ oluşturan yazılara fotoğraf altı denilmektedir. “Haberde olduğu gibi fotoğraf altında da 5N + 1K kuralına uymak gerekmektedir” (Kobre, 1991, s. 202). Fotoğraf altı bağlamsal açıdan, fotoğrafın iletisini açıklayan, iletiyi pekiştiren yazılardır. Bir başka deyişle, fotoğrafın, okuyucu tarafından hangi bağlama oturtulacağına yol göstermektedirler. “Fotoğraf ve sözcükler arasındaki ilişkide, fotoğraf yorum için yalvarır ve sözcükler genellikle yorumu sağlar. Fotoğraf kanıt olarak reddedilemez, ancak anlam olarak zayıftır. Anlam sözcükler tarafından verilir. İkisi birlikte çok güçlü olurlar, sorulan sorular tamamıyla cevaplarını bulur” (Berger ve Mohr, 1982, s. 92). Dört çeşit fotoğraf altı vardır. Bunlar: Sade, ayrıntılı, kimlik ve açıklamalı fotoğraf altlarıdır (Arnold, 1969, s.171). İyi fotoğraf altı, fotoğrafı özetlerken aynı zamanda haberle bağlantısını da kurar. Fotoğrafta görünen şeylerin fotoğraf altında tekrarlanması gereksizdir. Çoğu durumda fotoğraftaki bilgi, habercilik açısından yetersiz kalmaktadır, fotoğraf altı bu durumlarda fotoğrafın sunduğu bilgiyi tamamlamasıyla, fotoğrafın değerini de arttırmaktadır. “Fotoğraf altı, haberin kendisini okuyanlardan iki kat daha fazla okuyucu tarafından okunmaktadır” (Rothstein, ss. 44-45). Fotoğraf, gazete sayfasında ilgi çekici bir öğedir. Fotoğrafın çekimine kapılan okuyucular, fotoğrafla ilgili detayları fotoğraf altı yazılarında bulmaktadır. Fotoğraf ve fotoğraf altı, bir anlamda haberin özeti olarak değerlendirilebilmektedir.

2) **Başlıklar** Haberin içindeki en önemli öge ya da öğeleri ortaya çıkaran, okuyucunun ilgisini habere çekmek üzere birkaç kelimedeki haberi özetleyen bir haber sunum öğesidir. Tanımlayıcı ve çağrıştırmacı olmak üzere iki tür başlık vardır. Tanımlayıcı başlık haberi özetleyerek birkaç kelimedeki tanımlar, çağrıştırmacı başlık ise haberle ilgili fazla bilgi vermeden okuyucuyu meraklandırma yöntemiyle haberi

okumaya davet eden başlık türüdür. Ciddi haberler için çoğunlukla tanımlayıcı başlık, ancak bazı özel haberler için çağrıştırmacı başlık kullanılmaktadır (Arnold, 1969, s.92).

Westley, News Editing adlı kitabında başlığın işlevlerini şöyle sıralamıştır: Haberi göstermek, doğru bilgi içermek, haberin önemini belirtmek, gazeteyi çekici hale getirmek, gazeteye kişilik ve istikrar kazandırmak ve haberin ciddiyetini belirtmek. Ana başlığın dışında, gazetelerde farklı amaçlarla kullanılan başka yardımcı başlıklar bulunmaktadır. Bazı durumlarda ana başlıkta, haberle ilgili yeterince bilgi verilemeyince, başlığın alt satırına, üst satırına ya da her ikisine de eklenen başlık bilgileri *alt başlık* ve *üst başlık* diye adlandırılmaktadır. Amaçları ana başlıktaki eksikliği gidermektir. Çok uzun haber metinlerinde okuyucunun dağılan ilgisini yeniden habere toplamak için kullanılan başlık türüne *ara başlık* denir. Bir sayfada başlayan, ancak başka bir sayfada devam eden haberler için, devam ettiği sayfada aynı haberi okuma izlenimini yaratan, ancak ana başlıktan farklı özellikler taşıyan başlık türüne de **aktarıcı başlık** denilmektedir (Westley, 1980, s.132).

3) Görsel Öğeler: Gazete sadece başlıklardan ve metinlerden oluşan bir yazı diliyle sunulmamaktadır. Gazetede haberlerin sunumunda yazı ile görsel öğelerin birleşiminden ortaya çıkan bir iletişim dili kullanılmaktadır. “Halk televizyonun etkisiyle, daha çok görsel olarak bilgilenmektedir. Yazının, gazetenin büyük kısmını oluşturmaya devam etmesine karşın, gazeteler 1970’lerin sonunda, iyi fotoğrafçılık ve grafikler aracılığıyla, temel tasarım aracı olarak sanat öğelerine yönelmişlerdir” (Bronson, 1981, s.55). Görsel öğeler, eşlik ettikleri habere ilişkin bilgi sağlamanın yanı sıra, yarattığı görsel estetik ile de haber sunumunda önemli bir tasarım öğesidir.

Yapılan araştırmalarda gazetelerde en yaygın kullanılan görsel öğenin fotoğraf olduğu saptanmıştır. Ancak bazı durumlarda fotoğrafın verdiği bilginin yetersiz kalması ya da kullanılabilir nitelikte fotoğrafın bulunmaması gibi nedenlerden dolayı, farklı görsel öğelerden yararlanılmaktadır. *Grafik öğeler* olarak adlandırılan bu görsel öğelerin kullanım amaçları şöyle sıralanabilir:

- Metindeki özel bir bilgiyi sağlamak ve görsel bir şekilde sunmak
- Açıklama amacıyla, haberde insanı ilgilendiren yönleri dikkat çekmek ve farklı bir hava yaratmak
- Tasarımda estetik bir öğe olarak kullanmak (Westley, 1980, s.314)

Bu amaçlarla gazetelerde bilgi grafikleri (tablolar, barlar, haritalar, grafikler vb.), karikatürler, portre çizimleri, canlandırmalar ve resimler kullanılmaktadır. Bu doğrultuda Bronson grafik öğeleri ikiye ayırmıştır: Bilgi verici ve tatlandırıcı grafikler.

Bilgi grafikleri okurun görsel olarak, yazıdan daha kolay anlayabileceği bilgileri sunmada kullanılır. Tatlandırıcı grafikler ise haberin özünü yansıtmasıyla beraber, bilgiden çok bir süs, tat ögesi olarak kullanılırlar (Bronson, 1981, s.58). Daha önce de belirtildiği gibi gazetelerde en çok kullanılan görsel öge fotoğraftır. Bu nedenle fotoğrafın bir haber sunum ögesi olarak kullanımı izleyen bölümde farklı bir başlık altında, daha geniş bir şekilde ele alınmaya çalışılacaktır.

2. FOTOĞRAFIN HABER SUNUM ÖGESİ OLARAK KULLANIMI

Her araç kendine özgü bir anlatım diline sahiptir. Bu anlatım dilini oluşturmada, kullanılan malzeme, yüzey ve teknik gibi yapısal öğeler etkili olmaktadır. Fotoğraf da kendine özgü teknolojisi ve malzemesi ile kendi anlatım dilini ortaya çıkarmıştır. Bir iletişim aracı olarak yüzeyi kullanan insan, usunda canlandırdığı görüntüleri, kullandığı yüzeyin teknolojisi, malzemesi ve tekniğiyle o yüzeye aktarmaktadır. Bunu yaparken örneğin ressam çizer, boyar; fotoğrafçı ise pozlar. Fotoğrafın kendisinden önceki yüzey üzerinde gerçekleştirilen anlatım türlerine üstünlüğü de, ışık (pozlama) ile oluşan bir anlatım aracı olmasıdır. Fotoğraf, pozlama ile oluşmasından dolayı, saniyenin küçük bir bölümünde gerçekleştirilen bir görüntü aktarma yöntemidir ve bunun yanında optik bir kayıt mekanizması olmasından dolayı da gerçeğe en yakın görüntü üretenidir. Görme duyusuna yönelik bir ortam olan fotoğrafın dili de görseldir. Ancak bu görsel dil, gazete haberinin sunumunda kullanılan haber fotoğraflarının dilinde farklılık göstermektedir. Çünkü haber fotoğrafçılığı, fotoğrafla beraber, haberden de yararlanarak oluşturulan bir anlatım dilidir. Üzerinde hem fotoğrafın, hem de haberin özelliklerini taşımaktadır. Bir başka deyişle haber fotoğraflarını sadece görsel açıdan ele almak yetersiz kalacaktır, haber fotoğrafları, haberin içeriği ile birleştiğinde gerçek anlamına kavuşmaktadır.

Fotoğraf içerdiği bilgi, dikkat çekiciliği, kolay algılanması ve sahip olduğu estetik öğeler nedeniyle haber sunumunda sıklıkla kullanılır. Fotoğraf bulunmadan önceki dönemlerde gazetelerde haberi destekleyici karikatür, çizim gibi farklı görsel öğeler kullanılmaktaydı. Ancak, fotoğrafın kullanılmaya başlamasıyla, haberi destekleyen görsel öğeler arasında fotoğraf farklı ve ayrıcalıklı bir konum elde etmiştir. Özellikle 1950'lerin ortalarında televizyonun yaygınlaşması, basılı kitle iletişim araçlarını ciddi bir kimlik bunalımına sürüklemiş ve basılı kitle iletişim araçları da yeni kimliğinde fotoğraf makinelerine yönelmişlerdir. Gazeteler, kurgulanmış çizimlerden, fotoğrafın daha iyi hizmet sunduğu gerçek görüntüleri kullanmaya başlamışlardır. Gazeteler kalabalık çizer ekibini fotoğrafçı kadrolarla değiştirmişlerdir. Gazetelerdeki sanat yönetmenleri fotoğrafları tercih etmekteydi. Çünkü, gerçeklik önemli olduğunda, daha gerçeğe uygundular, daha ucuz ve daha çabuk hazır olmaktaydılar. Bunun ötesinde fotoğrafçılar, sanat yönetmenlerine daha fazla seçenek sunmaktaydılar (Nelson, 1987, ss. 130-131). Televizyonun yaygınlaşmasına kadar gazetelerin en önemli rakibi

radylardı. Ancak radyolar sadece söze dayanmaktaydı. Gazetelerin görüntü kullanabilmeleri radyolara karşı büyük bir üstünlük sağladı. Televizyonun yaygınlaşması, Nelson'un da belirttiği gibi gazetelerin varlığına ciddi bir tehdit oluşturdu. Habercilikte hem gerçeğe uygun görüntüler sunmaktaydı, hem de daha hızlıydı. Ayrıca, haberleri almak için gereken tek çaba televizyon ekranının karşısında oturmak kadar kolaydı. Gazeteler de bu büyük rekabet savaşından olabildiğince az hasarlı çıkmak üzere, görsel yanlarını güçlendirerek fotoğrafa daha fazla önem vermeye başlamışlardır.

ABD'de 1986 yılında, 300 gazetede birinci sayfalarda kullanılan görsel öğeler üzerinde yapılan bir araştırmada, 1148 fotoğraf, 133 illüstrasyon, 64 illüstre edilmiş tablo, 40 harita, 16 tablo, 2 fotoğrafla birleştirilmiş tablo ve 1 illüstrasyonla birleştirilmiş harita kullanıldığı ortaya çıkmıştır (Lester, 1988, s. 761). Bu araştırmanın da gösterdiği gibi, gazetelerin en önemli sayfaları olan birinci sayfalarında en çok kullanılan görsel öğe fotoğraflardır. Araştırmaya göre kullanılan 1404 adet 7 farklı görsel öğeden 1148'i fotoğraftır. Bu da gazetelerin fotoğraf kullanımına verdikleri önemi açıkça ortaya koymaktadır. Lester gazetelerin fotoğrafa ilişkin verdikleri önemi "Fotoğraflar gazete içindeki haberlerin reklamını yaparlar" (Lester, 1988, s. 760) diyerek açıklarken Goldberg de "Fotoğraflar gazeteleri sattırır" (Goldberg, 1993, s. 9) diyerek benzer bir şekilde fotoğrafların dikkat çekici yönüne işaret etmektedirler.

Fotoğrafların dikkat çekici yönü aynı zamanda birlikte sunulduğu haberin yarattığı etkiyi de olumlu yönde değiştirmektedir. Yazılan haber ne kadar önemli olursa olsun, bu önem okuyucuya aktarılamazsa, haberin okunma şansı düşük olacaktır. Okuyucuyu bir haberi okumaya davet eden en önemli iki öğe, haberin başlığı ve fotoğrafıdır.

Wanta'nın, okuyucunun bir konuya gösterdiği ilgiye, fotoğrafın etkisini ölçme amacıyla yaptığı araştırmada, büyük fotoğrafla sunulmuş haber okuyucu tarafından daha önemli olarak, daha küçük fotoğrafla sunulmuş haber yine etkili -ancak aynı derecede güçlü değil- fotoğrafsız yayınlanan haberin ise okuyucu üzerinde hiçbir etkiye sahip olmadığı saptanmıştır (Wanta, 1988; aktaran: Severin ve Tankard, 1994, ss. 376-377). Bu araştırmanın da gösterdiği gibi gazete okuyucusu, bir haberin sunumunda kullanılan fotoğraf ne kadar büyük ise, haberin de o kadar önemli olduğunu

düşünmektedir. Fotoğrafsız haberler ise okuyucunun gözünde daha önemsiz bir haber gibi algılanmaktadır.

Gazetelerin özellikle birinci sayfalarında fotoğrafa yer vermelerinin nedenlerinin başında, fotoğrafların dikkat çekici doğası yer almaktadır. “Fotoğraflar gözü çeker, ilgi toplar ve merak uyandırır. Fotoğraflar okuyucuyu bilgiye çağırır. İnsanlar okuma çabasına direnirler, ancak fotoğraflara bakmaya karşı çıkmazlar” (White, 1982, s. 110). Okumak çaba gerektiren bir eylemdir. Oysa fotoğrafı algılamak gözün bir bakışı kadar basit bir eylemdir. Fotoğraftaki bilginin de herhangi başka bir formata dönüştürülmesine gerek yoktur. Dünya nasıl görerek anlamlandırılıyorsa, fotoğraflar da aynı basitlikle anlamlandırılmaktadır. Fotoğrafların dikkat çekici özelliği sayesinde gazete okurunun ilgisini habere yönlendirmek üzere fotoğraflar yem gibi kullanılmaktadır. Fotoğraf sayesinde okuyucu, ilgili haberin ne kadar önemli olduğuna ikna edilmektedir. Fotoğraflar bu işlevi yerine getirebilmek için, haberle ilgili bilgiye ve aynı zamanda okurun dikkatini habere toplayacak derecede görsel çekiciliğe sahip olmalıdır.

“Fotoğraflı haberler okuyucuya daha egemendir ve okuyucunun ilgisini fotoğrafsız haberlerden daha uzun süre tutmaktadır” (Bain ve Weaver, 1979, aktaran: Moen, 1989, s. 51). Wanta'nın 1988'de yaptığı araştırmanın bulguları da haber fotoğrafının benzer niteliklerine işaret etmekteydi. Bunun sonucunda gazeteciler okurun fotoğrafa ilgisinden yararlanarak haberleri destekleyici bir sunum aracı olarak fotoğrafa daha çok önem vermişlerdir. Bir haberin fotoğraflı ya da fotoğrafsız yayınlanması arasında ciddi farklar bulunmaktadır. Önemli bir olayın haberinin fotoğraflı sunulması tercih edilmektedir. Okuyucu fotoğrafa bakarak haberin içine çağırılır, fotoğrafı özümseydikten sonra olayın ayrıntılarını öğrenmek için haber metnini okur. Bain ve Weaver'ın araştırmasında da belirtmek istenen, fotoğraflı haberlerin okuyucu için daha ilgi çekici olduğu ve fotoğraflar sayesinde bir haberin okunma şansının yükseltilebileceğidir.

Fotoğrafın haber sunum ögesi olarak kullanımının bu yararları nasıl sağladığı bir sonraki başlıklar olan fotoğrafın habere katkıları ve fotoğrafın gazete sayfasına kattığı görsel estetik konularında daha ayrıntılı ele alınacaktır. Ancak Rothstein'in de belirttiği gibi haber fotoğrafçılığının, habercilik mesleğinde özel bir konumu vardır. “Haberci fotoğraf makinesi, başka hiçbir aracın yapamadığını yapar. Yeni ufuklar açar ve benzersiz bir doğrulukla, insanların çevreleriyle olan ilişkilerini ortaya çıkarır.”

(Rothstein, 1979, s. 16). Fotoğrafın doğrudan aktarımı sayesinde haberler okuyucunun gözünde benzersiz bir doğruluk kazanır. Görmenin inandırıcılığıyla hiçbir anlatım aracı boy ölçüşemez. Fotoğrafik anlatımın sağladığı nesnel görüntü, olayların kendisini göremeyecek olan insanlara gerçeğe en yakın görüntülerini sunma işlevini yerine getirmektedir.

2.1. Fotoğrafın Haberin İçeriğine Katkıları

Bir konuyu göstererek anlatmanın kitle iletişim araçlarında yaygınlaşması, doğal olarak fotoğrafı haberin ayrılmaz bir parçası durumuna getirmiştir. Bir haberin sunumunda fotoğraf kullanılmasının habere çeşitli yararları vardır. Ancak bu yararları geçmeden önce, haber fotoğrafının ne olduğunu ele almak gerekir. Tim Gidal'in haber fotoğrafçılığı tanımında, "Fotojurnalizm, kelimenin kendisinden de anlaşılacağı gibi, haberciliğin görsel açılımıdır" (Gidal, 1973, s. 5). Başka bir deyişle, haberde metnin gerçekleştirdiği işlevi fotoğrafın üstlenmesidir. Yazılı haberin, fotoğraf kullanarak etkisinin artırılmasıdır. "Sözel ve görsel öğelerin bir arada kullanımından oluşan duyu uyarımı, deneyimin yeniden üretilmesindeki kaliteyi aşırı derecede arttırmaktadır ve gerçek deneyime çok yaklaşmaktadır" (Hicks, 1973, s.3). Yazılı haberle, görsel bir araç olan fotoğrafın bir arada kullanılması, haberin okuyucu üzerindeki etkisini arttırmaktadır. Levie ve Lentz, metinle kullanılan fotoğrafların etkilerini konu alan araştırmalarında, fotoğrafların metnin işlenişine nasıl yardım ettiğini üç maddede özetlemektedirler: Dokunaklı ve duygusal bir tepki uyandırmak, anlamaya ve akılda tutmaya yardım etmek ve metinde sunulan bilgiyi arttırmak (Levie ve Lentz, 1982; aktaran: David ve Kang, 1998, s. 22). Bu üç madde genel olarak gazetede fotoğrafların haberle birlikte sunum nedenlerinin genel çizgileridir. Tom Ang ve Harold Evans ise gazete haberlerinin sunumunda fotoğraf kullanılmasının nedenlerini Levie ve Lentz'in bulgularının nasıl eyleme geçirileceğini belirten yedi maddede açıklamaktadır. Bunlar: İnanılabilirlik, tanımlama, orada olma duygusu, başka şeyler çağrıştıрма, durağanlık, biçem ve tutarlılıktır (Ang, 1996, ss. 40-47; Evans, 1982, ss. 4-18). Bu maddelerin her birini tek tek ele alarak, gazete sayfasında haberlere eşlik eden fotoğrafların varlık nedenleri daha iyi açıklanabilecektir.

İnanılrlık: Fotoğraflar, fotoğrafı çekilen şeyin ya da konunun gerçekten kendisi gibi algılanmaktadır. Varolmayan bir şeyin fotoğrafı da olamayacaktır. “Fotoğrafın okuyucu kitlesini bilgilendirme ve inandırma gücü, insanların fotoğrafın yanılmazlığı ve nesnelliğine olan inancından kaynaklanmaktadır” (Carlebach, 1992, s. 2). Bir nesnenin fotoğrafı üretilirken, görüntüyü oluşturan aracın insan değil de bir makine olması, insanların üretilen görüntünün doğruluğuna inanmalarını sağlamaktadır. “Teknik görüntülerin bu nesnel ve simgesel olmayan özellikleri, onları izleyenlerde bir pencereden dünyayı seyrettikleri izlenimini yaratır. İzleyen, onlara kendi gözlerine güvendiği kadar güvenir”(Flusser, 1991, s. 18). Fotoğraf, objektifin önündeki görüntünün, filmin ve daha sonra da kartın üzerindeki ışıkla yaratılmış izidir. Fotoğraf, görüntüsünde bulunan nesnenin kendisi değil, ancak gerçeğine en yakın temsilidir. Bu yüzden fotoğraftaki görüntü aslının kanıtı gibi algılanmaktadır. Ancak, dijital (sayısal) fotoğrafçılık teknolojisinin gelişimi sayesinde fotoğraflara müdahale olanakları artmıştır. Fotoğraflara müdahale kolaylaşmış ve daha zor farkedilir olmuştur. Bunun sonucunda, fotoğrafların daha önceden sahip oldukları inanılrlık düzeyi daha sorgulanabilir bir hal almıştır. Ancak, Reaves’in araştırmasının da gösterdiği gibi “gazete editörleri haber fotoğraflarına yapılacak dijital müdahaleler konusunda hiç taviz vermemektedirler” (Reaves, 1995, s. 706). Dolayısıyla haber fotoğrafçılığı kavramı, bu çalışmada da geleneksel doğrudan (straight) fotoğraf yaklaşımı içinde ele alınmaktadır. Geleneksel fotoğrafçılıkta, fotoğrafçının gerçekliğe yapacağı müdahale sadece seçeceği çerçevelemeden ibarettir. Aslında bu bile oldukça yoğun bir müdahaledir. Aynı haber farklı bakış açılarından, farklı anlamlarda fotoğraflanabilir. Ancak haberciliğin etik değerler, fotoğrafçının aynı haberi yazan kişi gibi tarafsız bir bakış açısını kullanmayı gerektirmektedir. Haberin en önemli niteliklerinden biri doğru olmasıdır. Habere eşlik eden fotoğraflar ise bir haberin doğruluğunun görsel kanıtlarını oluşturmaktadır. “Görmek inanmaktır... görsel deneyimler, doğrudan ve ayrıntılı olarak entelektüel ve duygusal deneyimlere bağlıdır” (Berger, 1989, s. 15). Gazete haberleri için görsel deneyimleri en doğrudan ve en ayrıntılı biçimde sunan araç ise fotoğraflardır.

Tanımlama: Fotoğraflar konularının görünüşlerini gösterirler. Bu işlevi öylesine başarılı yaparlar ki, insanların görsel tanımlamaları bile kimliklerinde yer alan fotoğraflarla karşılaştırılarak yapılmaktadır. “Fotoğraf ‘bak’, ‘gör’, ‘işte’nin karşılıklı söylenen şarkısıdır yalnızca; yüzyüzekeyken parmakla gösterir, bu saf gösterme dilinden

bir türlü kaçamaz” (Barthes, 1992, s. 14). Fotoğrafik görüntü, açıklamaya ya da başka ortamlara dönüştürmeye gerek duymaksızın gösterendir. Fotoğraftaki görüntü bir insanın, bir nesneyi ya da olayı parmağıyla göstermesi gibi açıktır. Bu tanımlama özelliği, objektifin fotoğraf üretimine sağladığı görsel teknik kaliteden kaynaklanmaktadır. Fotoğraf, yüzeyinde taşıdığı görüntü ile haberin okuyucusuna bilgi taşır, tanımlamalar yapar. Olayın nerede, nasıl olduğu, kahramanlarının neye benzediği fotoğraflarda daha doğru ve dolaysız olarak tanımlanabilmektedir.

Orada olma duygusu: Fotoğrafa bakan kişinin, fotoğrafın çekildiği anda kendisinin orada bulunduğunu duyumsamasıdır. “Her fotoğraf orada bulunmanın bir sertifikasıdır” (Barthes, 1992, s. 93). Gazete sayfasındaki fotoğraflar, okuyucunun dünyanın her tarafındaki gözleridir. Habercilik mesleğinde, haberin gerçekleştiği mekana gitmek zorunluluğu olan tek kişi fotoğrafçıdır. Sağlam haber kaynaklarına sahip olduğunda, gazetede büroda da haber yazılabilir, ancak fotoğrafı çekmek için mutlaka bir fotoğrafçının haberin gerçekleştiği yere gitmesi gereklidir. Başka bir deyişle, olayın gerçekleştiği mekandan okuyucuya ulaştırıldığına emin olunan tek şey fotoğraftır. Okuyucu, gazete sayfasında gördüğü fotoğraf sayesinde haberin gerçekleştiği mekanda bulunma duygusuna sahip olmaktadır. Kendisini orada olduğunu duyumsar.

Başka şeyler çağrıştırma: Fotoğrafın başka şeyler çağrıştırma gücü, görünüşünün ve özel içeriğinin ötesinde başka anlamlara sahip olma gücünden kaynaklanmaktadır. “Fotoğraf tarafsız ya da edilgen değildir, tersine, anlatım açısından ve bir kerede birden fazla anlam verebilen eş zamanlı yan anlamlar taşıması açısından zengin bir anlatım aracıdır” (Barthes, 1977; aktaran: Reaves, 1995, s. 707). Fotoğrafi algılayan gazete okuyucuları farklı geçmiş deneyimlere sahip olduklarından, aynı fotoğraftan farklı anlamlar üretebilmektedirler. Bir olayı anlatan basit bir haber fotoğrafı, o haberin içeriğinde algılanabileceği gibi, taşıdığı semboller aracılığıyla farklı düzeylerde okumalara da yol açabilmektedir. Gözün fotoğrafa bir anlık bakışında ortaya çıkabilecek yüzeysel anlamın yanında, fotoğraf yüzeyinde yapılacak detaylı bir tarama ile farklı anlamlar da ortaya çıkabilir. Bu fotoğrafın kodlanışına ve kodu açan okurun kapasitesine bağlı olarak farklılıklar gösterebilmektedir.

Durağanlık: Fotoğrafların sunumunda durağanlık iki farklı aşamada ortaya çıkmaktadır. Birincisi, fotoğrafların bir yerde durarak sunulması, yani algılanmak için

okurun keyfini beklemesidir. Haber fotoğrafının üzerinde basılı bulunduğu gazeteyi satın alan okur, istediği anda, istediği kadar zamanda gazeteyi okuma özgürlüğüne sahip olmaktadır. Gazete, okurun önünden akıp geçmemektedir. İsteddiği anda okuyabilir, ara verip istediği anda devam edebilir, hatta dönüp defalarca aynı haberleri inceleyebilmektedir. Haber fotoğrafındaki durağanlığın diğer aşaması ise fotoğrafın kendisindedir. Fotoğraflar durağan görüntülerdir. Fotoğrafın bu özelliği, çekim aşamasında fotoğrafçı için bir zorluk ögesi olmakla beraber, okuyucunun tek bir karelik görüntüyü aklında tutabilmesinin kolaylığı açısından da avantaj sağlamaktadır. “Durağan haber fotoğrafının, zamanın içinden bir anı soyutlaması insanların anımsama yöntemiyle yakından ilgilidir. Çoğunlukla, bir olayın ya da kişinin tek bir fotoğrafta özetlenmesiyle hatırlanması daha kolaydır” (Evans, 1982, s. 5). Fotoğraflar haberi tek bir karede özetleyerek konsantre duruma getirmektedirler. Fotoğrafın çekildiği o çok kısa zaman diliminin seçimi büyük önem taşımaktadır. Henri Cartier-Bresson tarafından karar anı (decisive moment) olarak adlandırılan fotoğrafın çekim anı şöyle tanımlanmaktadır: “Bir olayın anlamını, o olayın en gerçek, en uygun anlamını aktaran, biçimlerin kesin ve kusursuz organizasyonunu saniyenin bölümleri içinde ‘anında tanıtan’ bir çabadır” (Cartier-Bresson, 1988, s. 52). Fotoğraf çekiminde sıklıkla kullanılan örtücü hızlarından biri olan 1/125 sn. (saniyenin 125’te biri) gibi bir zaman dilimi kullanıldığında, her saniye içinde 125 farklı fotoğrafın çekilebileceği ortaya çıkmaktadır. Olay ne kadar uzun sürerse, seçilecek zaman dilimi açısından da, o kadar fazla seçenek ortaya çıkmaktadır. Bu durum da, bir olayın tek bir fotoğraf karesinde özetlenmesinin aslında ne kadar zor bir süreç olduğunu göstermektedir.

Biçem: Bir fotoğrafın biçemi, yayının yaklaşımına ya da sunum yöntemine etkide bulunur. Fotoğraf da basıldığı iletişim aracında kendi plastik değerleriyle birlikte yer almaktadır. Bu konu daha ayrıntılı şekilde, fotoğrafın gazete sayfasına kattığı görsel estetik başlığı altında incelenecektir.

Tutarlılık: Fotoğrafın tutarlılık bakımından diğer durağan görüntü üretme tekniklerine olan en önemli üstünlüğü, mekanik bir anlatım aracı olmasından kaynaklanmaktadır. Bütün teknik ölçütler dikkate alındığında fotoğraflar, resimlere ve illüstrasyonlara göre karşılaştırılması olanaksız ya da çok zor olan bir tutarlılığa sahiptirler ve bunu sürekli korurlar. Fotoğraf, gerçek görüntünün aslına uygundur ve aynı görüntüden sınırsız sayıda çoğaltılabilmektedir. Fotoğrafın üretim aşamasında

belirlenen teknik kalitesi, mekanik bir süreç olduğundan dolayı, bu teknolojiyi kullanan herkes tarafından aynı teknik kaliteye ulaşılabilir. Ancak resim ve illüstrasyonlarda, görüntüyü üretenin insan ögesi olmasından dolayı, teknik kalite bu işlevi yerine getiren kişinin yeteneğiyle doğru orantılı olacaktır.

Tüm bu işlevler alt alta sıralandığında haberlere eşlik eden fotoğrafların önemi ortaya çıkmaktadır. “Haber fotoğrafçıları, fotoğrafların kendi gördükleri ve anladıklarının bir yansıması olduğunu farketmişlerdir ve görevleri ise dünyayı yansıtmaktır.” (Rothstein, 1979, s. 16). Haber fotoğrafçıları bu amaçlar doğrultusunda fotoğraf makineleri ile haber nerede ise oraya gidip, insanlığın gözleri olarak, haberle ilgili görsel bilgileri, okuyucular için gazete sayfalarına ulaştırmaktadırlar.

“Bir gazetede ki fotoğrafların kalitesini arttırmak için temel öge, fotoğrafçının başlangıcından itibaren habere dahil edilmesidir. Eğer olanaklıysa haberi toplarken fotoğrafçı, muhabire eşlik etmelidir” (Baskette, Sissors, Brooks, 1986, s. 222). Haberin içeriğini doğru anlayamayan fotoğrafçının çektiği fotoğraf yeterince başarılı olamaz. Belki fotoğraf olarak güzel bir fotoğraf olabilir, ancak haber fotoğrafı olarak değerlendirildiğinde, mutlaka haber metnine paralel bir anlam taşıması gerekmektedir. Güzel bir fotoğraf, her zaman iyi bir haber fotoğrafı demek değildir. Haber fotoğrafı, haber metninin görsel kanıtıdır ve haber metnini fotoğrafla zenginleştirmelidir. Haberdeki metnin anlamına ters düşen bir fotoğraf, ne kadar güzel olursa olsun okuyucunun kafasını karıştıracaktır. Bu yüzden birlikte yayınlanan haber ve fotoğrafların aynı doğrultuda olmaları için fotoğrafçı ve muhabirin işbirliği gerekmektedir.

2.2. Fotoğrafın Gazete Sayfasına Kattığı Görsellik

Gazeteler görsel kitle iletişim araçlarıdır. İletilerini görsel olarak yayarlar ve okuyucular da bu iletileri görme duyularıyla algırlar. Bu yüzden gazeteler görsel iletişimi en etkili biçimde kullanmaya çalışmaktadırlar. Kullandıkları malzemeler; yazı fontları, fotoğraf, çizim, tablo ve illüstrasyonlar gibi görsel sanat öğeleridir. Sonuçta hem yazı, hem de diğer görsel sanat öğeleri olarak kullanılan malzemenin tümü görseldir. Amaç, bu malzemeleri uyumlu bir şekilde kullanarak haberleri en etkili biçimde okuyucuya sunmaktır. “Fotoğrafların ve metnin aynı amaç doğrultusunda

başarılı bir şekilde kullanımı, gazetenin görsel bir kitle iletişim aracı olarak, güçlü gizilgücünün ortaya çıkarılmasını sağlayacaktır” (Moen, 1989, s. 51). Fotoğraflar en sık kullanılan görsel öğeler olarak, haber metninin sunum gizilgücünü arttırmada kullanılan en etkili görsel araç olarak öne çıkmaktadır.

Görsel etkinin artırılması, fotoğrafın basında yer almasının temel nedenlerinden biridir. Bilgi vermesi ve kanıt oluşturması işlevlerinin yanında fotoğrafın diğer bir önemli işlevi de, içerdiği plastik öğeler nedeniyle yazılı basını daha zevkle okunur hale getirmesidir. “Metni görselleştirmesi ve sayfa tasarımında bir öğe olmasının ötesinde, gazete sayfasında fotoğraf kullanımının görsel düzenleme, denge ve teknik kalite gibi sayfanın görsel yapısını etkileyecek başka etmenleri de bulunmaktadır” (Giles ve Hodgson, 1990, s. 76). Başka araştırmacılar da, fotoğrafın gazete sayfasına kattığı görsel değerleri benzer şekilde sıralamaktadırlar. “Özgünlük fotoğrafla başlar. Fotoğrafın değerini sağlayan öğeler ilgi, görsel düzenleme ve yeniden üretim kalitesidir” (Baskette, Sissors, Brooks, 1986, s. 222). Kullanılan fotoğrafla birlikte, haber farklı bir anlam kazanmaktadır. Baskette, Sissors ve Brooks’un belirttiği, haberi ve dolayısıyla gazeteyi görsel açıdan zenginleştiren fotoğrafların, bunu ne yönde gerçekleştirdiğini belirleyen öğelerin daha detaylı incelenmesi gerekmektedir.

İlgi: “Bir gazete sayfasındaki sunum öğeleri, okuyucunun gözünü çeken mıknaatlara benzetilebilir” (Arnold, 1969, s. 153). Amaçları, psikolojideki görsel algılama ilkelerinden hareket ederek, gazete sayfasına bakan okuyucunun bakışlarını haberlere çekmek ve gazete sayfasını okutabilecek uzunlukta tutabilmektir. Fotoğraflar ilgi çekici öğelerdir. Okuyucunun gözleri öncelikle sayfadaki fotoğraflara yönelir, daha sonra diğer öğeleri tarar. “Fotoğraflar, tasarımcının trafik akışındaki dur işaretleridir” (Moen, 1989, s. 51). Okuyucunun gözlerinin gazete sayfası üzerindeki gezintisinde, bazı bölgeler hızla geçilir, bazı bölgelerde ise daha çok zaman geçirilir. Fotoğraflar Moen’in de belirttiği gibi bu gezinti sırasındaki duraklardır. Okuyucu gazetede bazı metinleri farketmeyebilir, ancak fotoğraflar dikkat çekici özellikleriyle, hem okuyucunun ilgisini çeker, hem de bağlı bulunduğu haberin de okunma şansını yükseltir.

Görsel düzenleme: Fotoğraf gazete sayfasındaki en dikkat çekici öğedir. “Okur araştırmalarının belirttiği gibi, okurun sayfada diğer bütün öğelerden önce, ilk gördüğü şey fotoğraftır” (Bronson, 1981, s. 57). Benzer bir ifadeyi Giles ve Hodgson’da kullanmışlardır: “Sayfadaki bir fotoğraf, okuyucunun gözü için bir odak noktası

oluşturmaktadır. Bu yüzden fotoğrafın sayfaya nasıl yerleştirildiği önem kazanmaktadır” (Giles ve Hodgson, 1990, s. 75). Gazete sayfası düzenlenirken, fotoğrafların sayfaya yerleştirilme biçimi özellikle önemlidir. Sayfadaki fotoğrafların yerleştirilmesinde, sayfada bir denge yaratmaya özen gösterilmelidir. Sayfanın bir bölümü fotoğrafla renklendirilmiş ya da canlandırılmış, diğer bölümü salt metin olarak bırakılmamalıdır. Bu, sayfanın bir bölümünün okuyucu tarafından daha az önemsenmesi sonucunu doğuracaktır. Bu yüzden fotoğrafların, sayfaya dengeli bir şekilde dağıtılması gerekmektedir. Ayrıca, fotoğrafın içindeki görsel düzenleme ile, fotoğrafın sayfaya yerleştirimindeki görsel düzenleme uyumlu olmalıdır. “Okuyucunun gözü fotoğraftaki nesnelere bakış yönünde hareket eder ... ve fotoğraflar sayfanın içine doğru işaret etmelidir” (Arnold, 1969, s. 154). Arnold’un hareket yönü olarak adlandırdığı bu durum, fotoğrafın içerisindeki ve sayfaya yerleştirimindeki görsel düzenlemenin, okuyucunun gözlerinin gazete sayfası üzerindeki dolaşımını etkilemesinden kaynaklanmaktadır. Sayfanın sağ tarafına yerleştirilmiş fotoğraftaki kişinin bakışı da eğer sağ tarafa yönelmişse, okuyucunun gözleri fotoğraftaki kişinin bakışını izleyerek gazete sayfasının dışına doğru hareket edecektir. Dolayısıyla da okuyucunun bakışı yanlış yönlendirilmiş olacaktır. Bakışın gazete sayfasının içine doğru yönlendirilmesi, okuyucunun gözlerinin sayfadaki haberler arasında dolaşmasını sağlayacaktır. Bunun yanında görsel düzenleme, bir fotoğrafın hem görsel, hem de içerik açısından en önemli silahlarından biridir. Etkili bir görsel düzenleme ile en sıradan konudan bile etkili bir fotoğraf üretilebilir. Ya da tam tersine, görsel olarak güzel bir konu, hatalı bir görsel düzenleme ile kullanılamaz bir fotoğraf ile sonuçlanabilir. Bu görsel değerlendirmelerin dışında, haber fotoğrafçılığında, fotoğraf karesindeki her öğenin bir anlamı olması gereklidir. Konuyla hiç ilgisi olmayan bir detay, okurun ilgisini dağıtabilir, ya da kafasını karıştırabilir. Fotoğrafın çekim aşamasında, deklanşöre basmadan önce yapılacak görsel düzenlemede, konuyla ilgili öğelerin çerçeve içinde, konuyla ilgili olmayan öğelerin ise çerçeve dışında bırakılması gerekmektedir. Bunun sonucunda fotoğraf, iletisini daha açık ve kuvvetli bir şekilde okuyucusuna iletebilecektir.

Yeniden-üretim kalitesi: Gazete sayfasına basılacak görsel öğeler içinde, bir olayın ya da nesnenin görüntüsünü gerçeğine en yakın şekilde yeniden üretebilecek olanı fotoğraftır. Yarım ton baskı tekniği sayesinde, fotoğraf üzerinde görülen kesintisiz

ton geçişleri aynen gazete sayfasına aktarılabilir. Fotoğrafın görüntüleri yeniden üretme kalitesi hakkındaki en güzel tanımlamayı Rudolf Arnheim yapmıştır: “Fotoğrafla kaydetmek görüntü üretmenin aslına en uygun yöntemidir” (Arnheim, 1974, s.156). Gazetecilikte aslına uygun şekilde yeniden üretilen görüntüler içinde, fotoğraflar bir standart haline gelmişlerdir. Bu yüzden de, fotoğraflar gazetelerin en çok kullandığı görsel öğeler konumuna ulaşmışlardır. “Teknik yolla yeniden-üretim, özgün yapıtın kopyasını, yapıtın aslı için düşünülemez konumlara getirebilir” (Benjamin, 1992, s. 49). Gazete sayfasına basılan bir fotoğraf, farklı coğrafyalarda, milyonlarca kişi tarafından izlenebilir olanağına sahiptir. Fotoğraf ve matbaa teknolojisinin teknik yeniden-üretim gücü, fotoğrafı çekilen nesnenin, bu geniş dolaşımını gerçekleştirmektedir.

Kimlik oluşturma: Gazete görsel bir iletişim aracı olduğundan dolayı, görsel iletişim dilini ve gazete sayfasında bu dili meydana getiren öğeleri doğru seçmeli ve en etkin düzeyde kullanabilmelidir. “Fotoğraflar sayfayı süslerler. Birinci sayfada bile, bir habere eşlik etmeden kullanılan fotoğrafların çokluğu, fotoğrafların haberi anlatma değerinden çok, grafik değeri yüzünden kullanıldığını gösterir. İdealde fotoğraflar ve metin beraber kullanılır” (Baskette, Sissors, Brooks, 1986, s. 222). Gazetede özellikle birinci sayfalarda kullanılan fotoğrafların niteliği, yayınlandığı gazetenin görsel kimliğini doğrudan etkilemektedir. Bunu açıklamak için üç örnekler vermek gerekirse, Türkiye’de ulusal boyutta yayımlanan Cumhuriyet Gazetesi sadece siyah beyaz fotoğraflar yayınladığı için, siyah beyaz bir gazete olarak adlandırılmaktadır. Farklı bir örnek olarak Star Gazetesi ise, tam sayfa fotoğraf yayınlaması ile diğer gazetelerden farklı bir kimlik taşımaktadır. Bu üç örneklerin dışında da, her gazetenin kendine özgü bir fotoğraf kullanma yöntemi bulunmaktadır.

Fotoğraflar habercilik mesleğinde, metinden farklı bir anlatım diline ve farklı işlevlere sahiptir. “Fotoğraflar metnin veremediği görsel detayları vererek, haberin canlandırılmasını sağlarlar.... Fotoğraflar ve grafik öğeler habere ilgiyi yönlendirir ve haberin sunumuna görsel bir boyut kazandırır” (Westley, 1980, s. 297). Salt metinden oluşan bir gazetenin okunması hem daha zor olacaktır, hem de daha az zevkli okunacaktır. Sayfanın hazırlanışında kullanılan fotoğraflar, gazete sayfasına bir hareketlilik katarak daha kolay okunmasını sağlamaktadır. Fotoğrafın çekim aşamasında

uygulanan estetik tercihler, kullanıldığı sayfaya da yansımakta, dolayısıyla sayfa daha estetik bir görünüm kazanmaktadır.

Daha önce de bahsedilen gazetelerin görsel kimliklerinin oluşturulmasında, fotoğrafların kullanımının da önemli bir yeri vardır. “Bir gazetenin tasarım biçemi ve pazarı (bu ikisi birbirine bağlıdır) ne olursa olsun, çağdaş sayfa tasarımında fotoğraflar; metin, başlıklar ve reklamlardan oluşan karışımın yanı sıra önemli bir malzemedir” (Giles ve Hodgson, 1990, s. 75; Garcia, 1987, s.182). Gazetelerin yayın politikaları, hedefledikleri okuyucu kitlesine göre farklılıklar taşımaktadır. Farklı yayın politikalarına sahip gazeteler, görsel öğeleri seçim ve kullanımlarında da farklılıklar göstermektedir. Bazı gazeteler, bir sayfada tek büyük fotoğraf kullanmayı tercih ederken, başka gazeteler daha küçük boyutta iki ya da üç fotoğraf kullanmayı tercih edebilmektedirler.

Aslında fotoğrafın gazete sayfasına kattığı görsellik konusu daha çok gazetelerin sayfa düzenini yapan kişilerin uygulama alanına girmektedir. Çünkü bu konu, fotoğrafın gazete sayfasına nasıl yerleştirildiği ve nasıl boyutlandırıldığıyla doğrudan ilişkilidir. “Bir fotoğrafın gazeteye yerleştirilmesi, okuyucuların fotoğrafa nasıl bakacaklarını ve bakışlarının o sayfanın geri kalanında nasıl gezineceğini belirler” (Garcia, 1987, s.187). Fotoğraflar bakışı yönlendirmektedir. Sayfayı düzenleyen kişi metin, başlıklar ve fotoğrafları birleştirerek, okuyucu için bir kroki çizmektedir. Okuyucu bu krokiyi takip ederek gazete sayfası üzerinde yolunu bulmaktadır. Fotoğraflar bu yol gösteren krokinin çiziminde ve sayfayı daha çekici bir hale getirmede sayfayı düzenleyen kişinin en büyük yardımcılarıdır.

Mario Garcia, haber fotoğrafçılarından bir gazete sayfasında kullanılmak üzere, bir haberle ilgili olarak beş farklı fotoğraf istenmesi gerektiğini savunmaktadır:

- 1- Sayfada büyük kullanılmak üzere olayı bütün hatlarıyla gösteren bir fotoğraf.
- 2- Bir detay fotoğrafı (olaydan ya da sahneden öykünün tümünü temsil eden bir detay).
- 3- Yatay bir fotoğraf (okurun ilgisini soldan sağa doğru yönlendirir)
- 4- Dikey bir fotoğraf (okurun ilgisini yukarıdan aşağıya doğru yönlendirir).
- 5- Değişik bir bakış açısı: Bu fotoğraf ısmarlanmaz, ancak foto muhabirin yeteneği doğrultusunda diğer basılı kitle iletişim araçlarına üstünlük sağlamak amacıyla öykünün farklı bir boyutta algılanmasını sağlayacak farklı bir fotoğraf (Garcia, 1987, s. 183).

Bu fotoğraflar sayfa düzenini yapan kişiye, fotoğrafın gazeteye yerleştirilmesi ve olası en etkili tasarımın yapılabilmesi konusunda tam bir özgürlük sağlayacaktır. Haber

fotoğrafının gazete sayfasındaki hak ettiği değere kavuşabilmesi için, sayfayı düzenleyen kişinin fotoğrafla ilgili gereksinimlerini karşılamak gerekmektedir. Yukarıda sıralanan fotoğraflar teknik hataları olmadığı sürece, bir sayfa sekreterinin haberle ilgili tüm gereksinimini karşılayacaktır.

3. HABER FOTOĞRAFÇILIĞININ TANIMI AMACI VE İŞLEVLERİ

Habercilik sözel ve görsel anlatımların bir arada kullanıldığı bir meslektir. Haber metni sözel anlatım, haber fotoğrafçılığı ise görsel anlatım dilini kullanmaktadır. Fotojurnalizmin ilk akademisyenlerinden biri ve aynı zamanda uygulayıcılarından olan Tim N. Gidal, tanımında “fotojurnalizm kelimededen anlaşılacağı gibi haberciliğin görsel uzantısıdır” (Gidal, 1973, s.5) diye belirtmektedir. Ancak Gidal’in fotojurnalizm olarak yaptığı tanımlamanın, haber fotoğrafçılığına daha çok uyduğu düşünülmektedir. Ya da Life dergisinin ünlü editörü Wilson Hicks’in tanımıyla “iletişimin sözel ve görsel araçlarının bir araya gelmesidir” (Hicks, 1973, s.3). Gazetelerde sözel ve görsel araçlar bir arada kullanılarak haberlerin mümkün olan en yüksek etkiyle okura ulaşması amaçlanmaktadır. İletişimin sözel ve görsel araçları dayanışma içinde birbirlerinin eksik yönlerini tamamlamaktadır. Gidal’in belirttiği “haberciliğin görsel uzantısı” tanımı haber fotoğrafçılığının, haber içeriğinin fotoğrafın görselliğiyle aktarılmasıdır.

Haber fotoğrafçılığının ne olduğunu daha iyi anlayabilmek için basın fotoğrafçılığı ve fotojurnalizmden farkını kavramak gerekmektedir. Haber fotoğrafçılığı, basın fotoğrafçılığı ve fotojurnalizm kavramları çoğu durumda yanlışlıkla birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Bu da aralarındaki benzerlikler ve küçük farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Basın fotoğrafçılığı her ne kadar haber fotoğrafçılığı kavramı ile birlikte anılsa da, basında yer alan her tür fotoğrafı basın fotoğrafı olarak değerlendirmek gerekmektedir. Basın fotoğrafı tanımı haber fotoğrafını da içermektedir. Ancak bunun yanında, yazılı basını görselleştirmek amacıyla kullanılan portre, mekan fotoğrafları gibi destekleyici fotoğrafların tümü basın fotoğrafı tanımına girmektedir. “Gazetede yayınlanan fotoğraflar kendi aralarında beş gruba ayrılmaktadır: Olay (spot news) fotoğrafları, genel haber fotoğrafları, özel haber (feature news) fotoğrafları, canlandırma (bir olayı betimlemek için kurgusal) fotoğraflar, ve spor fotoğrafları” (Newton, 1998, s. 4). Başka bir deyişle basın fotoğrafçılığı, haber fotoğrafçılığından çok daha geniş bir alanı kapsamaktadır. Fotojurnalizm ise, fotoğraf haberciliği olarak adlandırılacak bir fotoğrafçılık türüdür. Fotojurnalizmde fotoğraf ön plandadır ve W. Eugene Smith ve Sebastiao Salgado gibi uygulayıcılarından örnek vermek gerekirse kendine özgü, fotoğrafik bir estetik yapısı vardır. Fotoğrafın plastik öğeleri fotojurnalizmde ön plandadır. Fotojurnalizmde ayrıca foto makale olarak adlandırılan,

bir seri fotoğrafın bir arada kullanımıyla bir yaşam deneyiminin görsel olarak aktarılması da söz konusu olmaktadır. Haber fotoğrafçılığında ise, haber olgusu ön planda, fotoğraf daha geri plandadır. Haber yoksa fotoğraf ne kadar güzel olursa olsun, haber fotoğrafı değeri taşıyamayacaktır. Clifton C. Edom çağdaş haber fotoğrafçısını tanımlarken “öncelikle muhabir, ondan sonra foto muhabirdir -haber fotoğrafçısıdır-” (Edom, 1976, s. 27) diye belirtmektedir. Edom’un tanımından da anlaşılacağı gibi haber fotoğrafçılığının temel ögesi haberdur. Fotoğraf teknik ve estetik açıdan zayıf olsa bile, eğer önemli bir olayı gösteriyorsa haber fotoğrafı olarak değeri yüksek olabilmektedir.

Haber fotoğrafçılığının konusunu insan oluşturmaktadır. Çünkü haberin de konusu insandır. “Fotojurnalizm başlangıcını sanat ya da edebiyattan değil, insan halinin (condition humaine) birçok farklı görünüşlerinden almıştır. Vurgu neredeyse tamamıyla insan ögesinde yer almaktadır” (Gidal, 1973, s.5). Birçok sanat eseri başlangıcını diğer sanat eserlerinden etkilenerek almaktadır. Ancak fotoğrafın temel amacı, yapısından gelen özelliklerden dolayı, insan yaşamını belgelemektir. İnsan yaşamının doğumdan ölüme kadar çeşitli evreleri fotoğraflarla belgelenmektedir. Haber fotoğrafçılığının amacı da, haber niteliği taşıyan fotoğraflar üretmektir. Nasıl haberlerin konusu insan ise, haber fotoğrafçılığının konusunu da insan oluşturmaktadır. Kenneth Kobre de bu tanıma destekleyerek “çağdaş haber fotoğraflarının, insanlık olaylarını özlü ve etkili bir şekilde sunan en iyi araç” (Kobre, 1991, s. viii) olduğunu belirtmektedir. Haber fotoğrafları insan yaşamındaki deneyimleri özlü bir şekilde sunar çünkü, çoğu durumda deneyim tek bir fotoğraf karesinde anlatılmaktadır. Bir fotoğrafın algılanması, haberi okumaktan çok daha az zaman alacağı için anlatım özlü olmaktadır. Haber fotoğrafı etkili bir anlatıma sahiptir çünkü, yazı ile karşılaştırıldığında, fotoğraf doğrudan, çeviri gerektirmeyen bir anlatım diline sahiptir. Gazetelerdeki haberlere eşlik eden fotoğraflar insanın ilgisini çekebilecek ve okurun yaşamını etkileyecek konulara gereksinim duyarlar. Bu anlamda insanı ilgilendiren en önemli konu kendi ve çevresindeki yaşam deneyimleridir. İnsan yaşamındaki deneyimler haber fotoğrafçısına sınırsız ve ilgi çekici bir çalışma alanı sağlamaktadır. “Haber fotoğrafçılığının konusu, insanın yaşam deneyimlerinin kendisi kadar çeşitlidir” (Time- Life Editors, 1972b, s. 20). Dünya üzerindeki milyarlarca insanın yaşadıkları deneyimler göz önünde bulundurulduğunda, haber fotoğrafçılığının da konu çeşitliliği ortaya çıkmaktadır. Diğer insanların başına gelen olayların bir gün kendi başlarına da gelebileceği düşüncesi,

gazetelerdeki haberleri çekici kılmaktadır. Yaşamdaki her deneyim alınacak bir derstir. Bu dersleri doğrudan olaylara tanık olmadan ya da yaşamadan, gazete sayfasındaki haber fotoğraflarında izlemek insanlar için sunulmuş bir kolaylıktır. Bu yüzden gazetelerde yer alan diğer insanların yaşadıkları deneyimler okurun ilgisini çekmekte, dolayısıyla da haber fotoğrafçılığının konusu olmaktadır.

Doğal olarak her insanın yaşadığı sıradan deneyimlerin haber fotoğrafı olarak yayınlanması olanaksızdır. Gazete ve dergilerdeki sınırlı fotoğraf alanı, belirli haber fotoğraflarının elenmesi zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. Bu yüzden de haberler gibi haber fotoğrafları da önem sırasına sokularak yayınlanmaktadır. Gazetecilikteki genel anlayış; kötü haberlerin, iyi haber değeri oluşturacağı yönündedir. Bu anlayış haber fotoğrafları için de geçerlidir. “Büyük haber fotoğrafları, insan ilişkilerinin karmaşık yıkımının özünü ortaya çıkarır” (Time- Life Editors, 1972b s. 20). Gazete ve dergilere bakıldığında, insanlığın yaşadığı bütün felaketler gözler önüne serilmektedir. Yaşanan felaket ve yıkımlardan alınacak dersler, onların bir daha yaşanmaması yolunda atılabilecek ilk adımdır. Ayrıca yaşanan felaketler ne kadar büyükse, etkileyeceği insan sayısının da o kadar büyük olacağından, daha fazla okur tarafından ilgi görmektedir.

Haber fotoğraflarının, haber sunumu bakımından ayrıcalıklı bir konumu bulunmaktadır. Haber fotoğrafı, bir olayın gerçekleştiğinin ve foto muhabirin olay yerinde bulunup, olayı görüntülediğinin kanıtıdır. “Görsel haberciliğin çoğu görgü tanıklığı bildirimidir: Muhabir oradaydı, oluşunu gördü ve işte böyleydi... Gazetecilikte, bir olayın gerçekliğinin ilk elden yeniden üretilmesini, iyi başlıklar, güzel fotoğraflar ve iyi fotoğraf altlarıyla fotoğraflı öyküler sağlamaktadır” (Hicks, 1973, s.3). Fotoğraf olmadan bir olayın yeniden üretilmesi çok zordur. Çünkü fotoğraf, gerçeklik ögesidir. Sadece başlık ve yazıyla anlatılan bir haberin yeniden üreteceği gerçeklik, başlık yazı ve fotoğrafla üretilen gerçekliğe oranla daha soyut olacaktır.

3.1. Haber fotoğrafçılığının özellikleri

Farklı fotoğraf türleri, üretim yöntemleri ve kullanımları bakımından farklı özellikler taşımaktadırlar. Bu anlamda haber fotoğrafçılığını da diğer fotoğraf türlerinden ayıran bazı temel özellikler vardır. Frank P. Hoy, ‘Photojournalism- The Visual Approach’ adlı kitabında bu temel özellikleri sekiz maddede özetlemiştir:

- 1) Haber fotoğrafçılığı bir iletiyi yaymaya yönelik fotoğrafçılıktır. Haber fotoğrafçısının hedefi, okuyucunun hızlı algılayabilmesi için iletiyi açık bir şekilde iletmeğdir.
- 2) Haber fotoğrafçılığının iletişim ortamı gazeteler, haber dergileri ve haber ajansları gibi basılı kitle iletişim araçlarıdır.
- 3) Haber fotoğrafçılığı bildirme amaçlıdır. Haber fotoğrafçısının bütün çabası, zekası ve becerisi bir haberin belirli yönlerini bildirmeyi amaçlamaktadır.
- 4) Haber fotoğrafçılığı sözcükler ve fotoğrafların birleşiminden oluşan bir dil ile iletişim kurmaktadır.
- 5) Haber fotoğrafçılığının konusu insandır.
- 6) Haber fotoğrafçılığı büyük bir kitleyle iletişim kurmaktadır. Bu yüzden mesaj birçok farklı insan tarafından anında anlaşılabilir kadar özlü olmalıdır.
- 7) Haber fotoğrafçılığı, iletileri daha etkili hale getiren, yetenekli bir editör tarafından sunulmaktadır.
- 8) Haber fotoğrafçılığının temel düşüncesi, bugünün karmaşık dünyasında halkı bilgilendirmenin kaçınılmaz gerekliliğidir (Hoy, 1986, ss. 5-9).

Haber fotoğrafı herşeyden önce salt teknik değil, aynı zamanda düşünsel bir üründür. Genel olarak fotoğrafçılık, özellikle ilk zamanlarında, hatta bazı gelişmekte olan ülkelerde hala, bir zanaat olarak algılanmasına rağmen, artık bir sanat dalı olduğunu kanıtlamıştır. Fotoğrafçılıktan bahsedilirken kullanılan ekipman ve tekniğın gereğinden fazla önemsenmesi, fotoğrafın bir zanaat olarak algılanması yanlışına yol açmaktadır. Özellikle, yeni elektronik fotoğraf makinelerinin, her türlü teknik işi kullanıcı için yapması, fotoğrafın bir zanaat olmadığını açıkça ortaya çıkarmıştır. Fotoğraf çekiminde kullanılan teknikler, yapılan işin sadece çok küçük bir parçasıdır. Fotoğrafi sanatın ortamına taşıyan ve bir ileti aktarma aracı olarak önemini ortaya çıkaran asıl öğeler ise bir fotoğraf çekerken gerçekleştirilen düşünsel, teknik ve estetik yapının bir bileşkesidir. Fotoğrafın öncelikle düşünsel bir ürün olduğunu kabul etmek, fotoğrafın zanaat olmadığını anlamak için atılacak ilk adımdır.

Fotoğraf çekme kolaylığının yarattığı cazibe, insanların kolayca birer fotoğrafçı olabilecekleri yanlışını ortaya çıkarmaktadır. Ancak haber fotoğrafçılığı, yoğun emek gerektiren ve yaşamını bu yönde adamayı gerektiren bir işdir. Herkes kolayca yazı

yazabilir, ancak etkili bir şiir yazmak, başka yetileri de gerektirmektedir. Fotoğraf çekmek de yazı yazmak kadar kolaydır, ancak sanat eseri olarak adlandırılacak, ya da bir gazete sayfasına basılabilecek fotoğraf çekmek zor bir iştir. Bir fotoğrafın niteliğini belirleyen en önemli öge, fotoğrafı çeken kişinin düşünsel birikimini fotoğraf karesine aktarabilme yetisidir. Sanat eseri olsun ya da olmasın, bir fotoğrafın başarısı değerlendirilirken içerik, teknik ve estetik yönlerinin ele alınması gerekmektedir. Farklı fotoğraf türleri için, bu üç ögenin birbirlerine baskınlıkları değişebilmektedir. Ancak haber fotoğrafçısı, sıradan bir fotoğrafçıya oranla çok daha büyük bir özveriyle, haberin olduğu her yerde bulunarak gazete okuyucuları için haberleri görselleştirmektedirler. Bu yüzden eline her fotoğraf makinesi alan kişi, kendisinin haber fotoğrafçısı olduğunu söyleyememektedir. Rastlantı sonucu önemli bir haberi görüntüleyen bir kişi de, kendisinin haber fotoğrafçısı olduğunu söyleyemez. Haber fotoğrafçılığı, kendisini bu mesleğe adayan insanların, haber olan her yerde bulunma ve çalıştığı kuruma fotoğraf iletme özverisiyle gerçekleşen bir meslektir.

Haber fotoğraflarının bir diğer özelliği de ikna edicilik gücüdür. Haber fotoğraflarının görselliği, gerçeğe uygunluk açısından gazete sayfalarında yer alan diğer görsel malzemeden çok daha üstündür. “Fotoğrafın basında kullanılmasıyla, okuyucu kitle ilk defa fotoğrafa özgü bir ikna edici gerçeklik duygusuna sahip resimler görüyorlardı; hiç bir ressam ya da çizer, okuyucu ile fotoğraf makinesinin kaydettiği gerçekler arasındaki aracılığı sağlayamamaktaydı” (Time- Life Editors, 1972b, s. 16). Fotoğrafın gerçeği çağrıştıрма gücü, gazete sayfasında yer alan diğer görsel öğelere göre daha üstündür. Fotoğrafla birlikte, okuyucu gazetede ki görüntüleri, aynı kendi gözleriyle gördüğü gibi görmeye başlamışlardır. Doğrudan fotoğraflama tekniğiyle, oynama yapılmadan üretilmiş bir fotoğrafın gerçekliği, sorgulanmadan onaylanmaktadır. Bu da, fotoğraf teknolojisindeki optik kayıt mekanizmasından kaynaklanmaktadır.

Daha önceki bölümlerde anlatılan fotoğrafın özellikleri ve haberin görselleştirilmesi olgusunu, haber fotoğrafı özelinde Arthur Rothstein şöyle özetlemektedir: “Haber fotoğraflarının temel özellikleri; okurun bilmek istediğini gösterme beklentisini karşılamak, fotoğrafın gösterdiği şey olduğuna inanılabilirliği ve okurun dikkatini kaybetmeyecek kadar önemli olmasıdır” (Rothstein, 1979, s.11). Bu üç özellik (gösterme, inanılabilirlik ve dikkat çekicilik) ile, gazetelerin haberleri fotoğraflı

sunma gerekçeleri de ortaya konulmaktadır. Haber fotoğrafı, en basit anlamda, okurun haberle ilgili bilmesi gereken bilgileri görsel bir biçimde sunmaktır. Diğer bir deyişle, haberi bir fotoğraf karesinde özetlemek ve desteklemektir. Fotoğraf görüntüsünün somutluğunun verdiği bilgi, haberin okuyucu tarafından daha kolay anlaşılmasını ve usunda canlandırılmasını sağlayacaktır. Okuyucu, haberle ilgili bilgileri görme beklentisindedir. Bu beklentinin karşılanması, aynı zamanda okurun haberle ilgili taşıdığı şüpheleri de giderecektir. Sözel iletişim, yapısındaki çeviriden dolayı, aktarılırken bozulmalara uğrayabilmektedir. Ancak görsel iletişim daha doğrudan ve somut bilgi aktarmaktadır. Fotoğraflar, gazete sayfasında yer alan diğer haber sunum öğelerine oranla daha gerçeğe yakındır. Fotoğraf sahip olduğu inandırıcılık ile, insanların kendi gözlerinden sonra en güvendikleri araç konumundadır. Bu yüzden, doğru haber vermekle yükümlü olan gazeteler, olayların doğruluğunu pekiştirmek amacıyla, yoğun olarak fotoğraf kullanılmaktadır. Bunun yanında, yazıyla dolu olan gazetelerde, fotoğraflar dikkat çekici öğeler olarak da kullanılmaktadır. Binlerce kelime arasında fotoğraflar, hem gazeteyi görsel açıdan daha güzelleştirmekte, hem de okurun dikkatini toplamakta ve yönlendirmektedirler.

Haber fotoğrafının bir başka özelliği de tarihe tanıklık etmesidir. Haber fotoğrafları bir yönüyle de insanlık tarihini belgelemektedir. Howard Chapnick haber fotoğraflarının en üstün antropolojik ve tarihi belgeler olduğuna dikkat çekerek, “fotoğraf haberciliğine (photojournalism) önem vermemek, tarihe önem vermemektir” demiştir (Fulton, 1988, s. xii). Haber fotoğrafları tarihin görsel parçalarıdır. Çünkü gerçekleşen her önemli olayda; öncesinde, olay sırasında ya da sonrasında mutlaka fotoğraflar çekilmektedir. Bu fotoğrafların arşivlenerek bir araya getirilmesi, tarihin görsel olarak yazılması anlamına gelmektedir. Nitekim, Time-Life gibi fotoğrafa önem veren basın kuruluşlarının, arşivlerinden derleyerek yayınladıkları Eyewitness-150 Years of Photojournalism (Görgü Tanığı- Fotoğraf Haberciliğinin 150 Yılı) gibi kitaplara bakıldığında, ele alınan süreç içinde insanlığın yaşadığı bütün önemli olaylar fotoğraflar aracılığıyla gözler önüne serilmektedir.

Haber fotoğrafçılığının inandırıcılığı, gazetelerde kullanılan haber fotoğraflarının, herhangi bir gerçeği çarpıtıcı müdahaleye uğramaksızın, olabildiğince dürüst ve doğrudan aktarımından kaynaklanmaktadır. “Yeni haber fotoğrafçılığı doğruyu söyleyen dürüst bir sanattır” (Jeffry, 1991, s. 180). Ashında haber

fotoğrafçılığının sanat olma gibi bir kaygısı yoktur. Ancak kullandığı görsel dil ve bazı fotoğrafçıların gösterdiği mükemmeliyetçi yaklaşım, bazı örneklerini sanat eserleri arasına sokmaktadır. Aslında asıl amaç salt gerçeği sunmak ve okuyucuyu olabildiğince tarafsız bir şekilde bilgilendirmektir.

Sanat fotoğrafı ile haber fotoğrafı birçok yönde farklılıklar göstermektedir. Sanat fotoğrafının temelinde, fotoğrafçının kendi iç dünyasını fotoğrafına yansıtması beklenmektedir. Oysa haber fotoğrafında, yaşanan gerçeklik fotoğrafa yansımaktadır, ya da yansımalıdır. “Sanatın alanının tersine fotoröportaj, içsel görüntü yansımalarının dışavurumu değil, gerçekliğin belgesel bir raporudur. Kişisel biçem, gerçek fotoröportajın ayrılmaz bir parçası değildir, anlatım yaşanmış gerçeklerden oluşur” (Gidal, 1973, s.5). Sanat fotoğrafında sanatçının iç dünyası ön planda olduğu için, kendine özgü anlatım yolu olan biçemi de ön plana çıkmaktadır. Biçem olmadan sanat fotoğrafçılığı da düşünülemez.

Haber fotoğrafında ise, yaşanan gerçekleri yansıtmak ilk hedeftir. Ancak, haber fotoğrafçılığında da, mükemmeliyetçi yaklaşıma sahip fotoğrafçıların varlığı ve bu kişilerin gerçekliği yansıtmanın ötesinde, kendi kişisel biçemlerini de sergilemeleri, bazı haber fotoğraflarının da aynı sanat fotoğrafında olan estetik öğeleri taşımasını olanaklı kılmaktadır. Bir başka deyişle, haber fotoğraflarının birincil işlevin, bir olayın gerçekliğinin yansıtılması olması, haber fotoğraflarının estetik fotoğraflar olamayacağı anlamına gelmemektedir. Öncelikle bir haber fotoğrafının, habere konu olan olayı aktarması beklenmektedir, ancak fotoğrafçının yeteneği doğrultusunda, bir sanat eseri kadar da üstün teknik ve estetik öğelere sahip olabilmektedir.

Tamamıyla tarafsız olmak, insan ögesinin karar verme sürecinde yer aldığı bir anlatımda mümkün değildir. Çünkü, her fotoğrafta karar verilmesi gereken, bakış açısı, kadraj, görsel düzenleme ve çekim anı gibi seçimler söz konusudur. Verilen her karar, tarafsızlıktan bir adım uzaklaşmak anlamındadır. Fotoğrafçı bu kararları kendi düşünce ve birikimi doğrultusunda vermektedir. Bu anlamda tarafsızlığı ve dürüstlüğü sağlayan tek öge, fotoğrafçı, editör ve yayın organının taşıdığı iyi niyettir. Gerçek, fotoğrafta saptırılabilir de, doğru da aktarılabilir. Ancak unutulmaması gereken bir öge, saptırılan gerçeğin hem fotoğrafçının, hem de yayın organının kariyerine zarar vereceğidir. Hatta, bunlardan da önemlisi, fotoğrafın inanırlılığının zedelenmesidir ki, bunun doğuracağı

sonuç bindikleri dalı kesmek olacaktır. Bu yüzden haber fotoğrafıyla uğraşan kişiler, olabildiğince dürüst bir şekilde gerçeği aktarma çabası içindedirler.

Haber fotoğrafçılığının kısıtlı bir zaman içinde bir olayı aktarma zorunluluğuna, fotoğrafın anlık bir anlatım aracı olma özelliği, bir başka deyişle görüntü üretim hızı çözüm getirmektedir. Bir konunun fotoğraflanması, saniyeler kadar kısa bir zaman dilimi içinde gerçekleşebilmektedir. “Fotoğraf gerçekten, bir sokak sahnesi, doğal bir ortam, doku ve anlık bir ifadenin yansıtılmasında aslına çok uygundur” (Arnheim, 1974, s.157). Doğal bir ortamda meydana gelen bir olayın haber fotoğrafının çekilmesi için mekanda bir fotoğrafçının bulunması yeter koşuldur. Boynunda fotoğraf makinesi asılı bir fotoğrafçının konuyu aktarması için yapacağı tek şey makinesini konuya doğrultup, deklanşöre basmaktır. Anlık ifadeler ve olaylar, oluş anında, fotoğraf teknolojisinin sağladığı kolaylıkla, bir fotoğraf makinesinin içindeki filme sabitlenebilmekte ve bu görüntü istenildiği anda istenilen yayın organında basılabilmektedir. Haber fotoğrafının anlık kayıt mekanizması, olayı bütün doğallığıyla yansıtabilme özelliğine sahiptir.

Fotoğrafın en önemli özelliklerinden biri, zamanı dondurabilmesidir. Fotoğrafın çekildiği anda, akan zaman içinden anlık bir dilim, daha sonraki bir zaman boyutunda kullanılmak üzere dondurulup saklanabilmektedir. “Her olay kendi zamanına kayıtlıdır” (Berger, 1987, s.14). Ancak haber fotoğrafı, olayın kendi zamanında farklı bir kayıt mekanizması oluşturarak, o olayın farklı zaman boyutlarına taşınmasına olanak sağlamaktadır. Böylece, haber fotoğrafçılığı sayesinde, kendi zamanına kayıtlı olay, daha sonraki zaman boyutlarına taşınabilme esnekliğine kavuşmaktadır.

Haber fotoğrafçılığının bu özelliği sayesinde, olan olaylardan, o anı yaşamayan insanlar haberdar olabilmektedirler. “Foto muhabir sadece, nesnel gerçeklerin kendi öznel deneyimleriyle buluşması yoluyla kendi zamanına tanık olabilir. Her zaman tetikte oluşu ve gözlem yeteneği, onun fotoğraflarını diğerlerinininkinden farklı kılar” (Gidal, 1973, s. 6). Haber fotoğrafçılığının en önemli özelliği, haber fotoğraflarının, insanların bilme ve öğrenme gereksinimlerine cevap vermesidir. Haber fotoğrafçısı, kendi öznel görüş açısıyla, olayların gerçekleştiği mekanlarda doğrudan bulunarak, nesnel gerçeklikleri okuyuculara aktarmaktadır. Aslında yaptığı şey olayları okuyucuya yansıtmak amacıyla tanıklık etmektir. Ancak olayların oluş anında fotoğraf çekebilmesi

için, fotoğrafın anlık kayıt mekanizması ile kendi gözlem yeteneği ve her zaman tetikte olan habercilik içgüdüsünden yararlanması gerekmektedir.

Her zaman bu tür hızlı davranması gerekmesede, bazı durumlarda olayın meydana geliş hızı, fotoğrafçının anlık karar vermesini ve olayı saniyenin dilimleri içinde yakalaması gerekmektedir. Bu duruma en güzel örneklerden biri, Robert Capa'nın 5 Eylül 1936 tarihinde İspanyol İç Savaşı'nda çektiği, gelmiş geçmiş en büyük savaş fotoğraflarından biri olarak anılan "Sadık Askerin Ölümü" isimli fotoğrafıdır (Lacayo and Russel, 1995, s. 88). Bu fotoğraf, haber fotoğrafının çekildiği anın önemini vurgulayan en güzel örneklerden biridir. Capa içgüdüsel, belki de rastlantısal olarak, askerin tam kafasından vurulduğu anda deklanşöre basarak, savaş içindeki en dramatik an olan ölümün gerçekleşmesini fotoğraflamıştır. Bu fotoğraf bir saniye önce ya da bir saniye sonra çekilmiş olsaydı, belki de çok sıradan bir savaş fotoğrafı olarak tarihteki yerini alacaktı. Oysa Capa, her an her şeyin olabileceği savaş ortamında tetikte bekleyerek, fotoğrafın zaman içindeki küçük bir anı kaydedebilme özelliğini başarıyla kullanarak, savaşla özdeşleşen bir ikon ortaya çıkarmıştır.

Fotoğrafların kitle iletişim araçlarında basılması, özellikle bu işlemin gerçekleştiği 19. Yüzyılın sonlarında, fotoğrafçılığın farklı türlerinin oluşması anlamında önemli bir işlev üstlenmiştir. Fotoğraflar gazete ve dergilere basılmadan önce galerilerde görülebilen bir sanat nesnesiydi. Dolayısıyla fotoğrafçılar geniş kitleler tarafından tanınmamaktaydı. Fotoğrafçı için de tanınabilmenin yolu fotoğraf sergileri açmaktı. Gazete ve dergilere basılan fotoğraflar bu durumu değiştirmiştir.

"Fotoğrafların dergilerde ve kitaplarda basımının gerçekleştirilmesi, fotoğrafçıları ün için sergi açma bağımlılığından kurtarmıştır. Bu durum, eski sanat için sanat anlayışıyla çekilen sergi fotoğrafları ile fotoğrafın gerçek alanı olan yaşam ve gerçeklikle ilgili, basına yönelik fotoğraflar arasındaki farklılığı daha da açmıştır." (Gernsheim ve Gernsheim, 1965, s. 208).

Topluma bir ileti aktarma kaygısında olan fotoğrafçı, sergi açarak küçük ve seçkin bir kitleye ulaşmanın yanı sıra, gazete ve dergilerde yayınlanan fotoğrafları ile büyük bir halk kitlesine ulaşabilme olanağına kavuşmuştur. Bu gelişmeyle birlikte, gazete ve dergilere konu olan haberlere yönelik olayların fotoğraflanması da yaygınlaşmıştır. Bu sayede, fotoğrafın doğasında olan anlık olayların görsel durağan bir kareye kaydedilmesiyle, fotoğraf konu olarak yaşamın gerçekliğinin içine girmiştir. Ayrıca, günümüzde haber fotoğrafçılığı ve fotojurnalizm yapan Sebastiao Salgado,

James Nachtwey gibi fotoğrafçılar, sanat fotoğrafçılarından daha fazla tanınmakta ve bilinmektedir. Bu konuda, haber fotoğraflarına yer veren kitle iletişim araçlarının ulaştıkları geniş izleyici sayısının önemi yadsınamaz.

Haber fotoğrafçılığı tek bir kare fotoğrafla gerçekleştirilebildiği gibi, gerekli durumlarda birden fazla destekleyici fotoğraf da kullanılabilir. Bu durum, sözcüklerle desteklenen bir grup fotoğrafla bir konunun anlatılması olan foto makale adı verilen bir anlatım tarzını ortaya çıkartmıştır. “Life dergisinin ilk sayısındaki editör John Shaw Billings, Margaret Bourke-White’ın Fort Peck kenti üzerine çektiği kapsamlı fotoğrafları dokuz sayfa yayınlarak çağdaş foto makalenin ilk örneğini ortaya çıkartmıştır” (Time- Life Editors, 1972b, s. 62). Foto makalenin daha önce Almanya’da örneklerinin olduğunun bilinmesinden dolayı, Life dergisindeki ilk örneğin günümüz foto makale türüne benzerliğinden ve kapsamının genişliğinden ötürü böyle anıldığı düşünülmektedir. Foto makale, tek bir haber fotoğrafıyla karşılaştırıldığında daha yoğun ve kapsamlı bilgi içermektedir. Çünkü, her bir fotoğrafta, bir olayın farklı boyutlarının detay bilgilerine yer verilebilmektedir. “Bir foto makale yaratmak, bir konu üzerine birden çok fotoğrafın düzenlenmesini gerektirir, böylece herhangi tek bir fotoğraftan daha derin, daha tam, daha kapsamlı ve daha yoğun bir görüş ortaya çıkarılabilir” (Time- Life Editors, 1972b, s. 54). Belgesel fotoğrafçılığın önemli kollarından biri olan foto makale tekniği, haber fotoğrafçılığında da kullanılabilir. Önemle vurgulanması gereken bir konuda, fotoğrafçı çok sayıda güzel fotoğraf getirmişse, konu birden fazla sayıda fotoğrafın habere eşlik etmesi ve hatta tek bir habere bol fotoğraflı olarak bir sayfa ayrılarak sunulması olanaklıdır. Bu, genellikle dergilerde kullanılan bir sunum biçimi olan foto makalenin gazete sayfasındaki kullanımudur. Böylece konu, daha kapsamlı ve derinlikli olarak, fotoğrafların anlatım gücünün yoğunluğuyla okuyucuya sunulabilmektedir.

Haber fotoğrafçılığının bir diğer önemli özelliği ise, sözcüklerle, bir başka deyişle yazıyla desteklenmesidir. “Yazı ve fotoğrafın bir arada kullanımı, gerçekten haber fotoğrafçılığının temel ilkesi ve en önemli özelliğidir” (Carlebach, 1992, s. 1). Gazete sayfasında, fotoğraflar yazıyı, yazı da fotoğrafları desteklemektedir.

“Fotoğraf ve sözcükler arasındaki ilişkide, fotoğraf yorum için yalvarır ve sözcükler genellikle yorumu sağlar. Fotoğraf kanıt olarak reddedilemez, ancak anlam olarak zayıftır. Anlam sözcükler tarafından verilir. Sözcükler ise kendi başlarına kullanıldıklarında genelleştirme düzeyinde kalırlar. Fotoğrafın itiraz kaldırmayan yapısı sözcüklere özel bir özgünlük katar. İkisi birlikte çok güçlü

olurlar, sorulan sorular tamamıyla cevaplarını bulur.” (Berger ve Mohr, 1989, s. 92)

Sadece yazıdan oluşan bir gazete sayfası, inandırıcılık yönünden zayıf kalmaktadır. Çünkü sözcükler, görsel olarak algılanan bir olayın yazıya çevirimidir. Her türlü çeviride bir anlam kayması olasılığı vardır. Haberi yazan kişi olayı kendince sözcüklere dökmekte ve algılayan kişi de, bu kodlamayı açıklarken yine bir yorumlama yapmaktadır. Bu durum, olayın aktarılırken anlamının da değişime uğrama riskini içinde barındırmaktadır. Fotoğrafın doğrudan gösteren olma özelliği, sözcüklerin soyutluğunu gidererek, olayla ilgili somut bir kanıt oluşturmaktadır. Ancak salt fotoğraf da kendi başına yeterli tanımlamayı yaratamamaktadır. Fotoğrafta görülen nesnelerin tanımlanması gerekmektedir ki, bu da sözcüklerin görevidir. Dolayısıyla, fotoğraf ve sözcüklerin bir arada kullanıldıkları anlatım yolu, hem fotoğraftan hem de yazıdan daha güçlü, yeni bir anlatım biçimi oluşturmaktadır. Bu sayede okuyucu üzerinde, en üst düzeyde bir anlaşılma ve etki yaratılabilmesi olanaklı duruma gelmektedir.

3.2. Haber fotoğrafçılığının sınırlılıkları

Haber fotoğrafçılığını diğer fotoğraf türlerinden ayıran, sınırlılıklarından doğan bazı farklılıkları bulunmaktadır. Haber fotoğrafçıları, mesleklerinin getirdiği sınırlılıkların üstesinden gelerek okuyucularına iletilerini aktarma kaygısı duyarlar. Bu sınırlılıkları başlıklar altında ele almak, haber fotoğrafı üretim sürecinin zorluklarını kavramak açısından yardımcı olacaktır.

Sorumluluk: Öncelikle haber fotoğrafçılığının en büyük sınırlılığı, fotoğrafçının taşınması gereken sorumluluktur. “Gerçek haber fotoğrafçılığında sansasyonelciliğe ve aldatmacaya yer olmadığı unutulmamalıdır” (Gidal, 1973, s.5). Diğer fotoğraf türlerinde kurmaca görüntülerin üretilmesinde bir sakınca olmayabilir, ancak haber fotoğrafçılığında bu tür kurmaca ve aldatmacaya yönelik görüntüler, habercilik etiğiyle uyuşmamaktadır. Habercilerin sorumluluğu, olayları olduğu gibi, çarpıtmadan aktarmayı gerektirmektedir. Haber fotoğrafçısı, bir kitle iletişim aracında yayınlanmak üzere fotoğraf çekmektedir. Çekilen fotoğraflar, yüzbinlerce, hatta bazı durumlarda milyonlarca insanın görüşüne sunulmaktadır. Haber fotoğrafçısının omuzlarında, fotoğrafı görececek her bir kişinin sorumluluğu yüküdür. Amacı ise, olabildiğince doğrudan, çarpıtmadan bir olayın ya da yaşamın gerçeklerini sunmaktır. Haber

fotoğrafçısı, okurların olay yerindeki gözleridir, okur için görmekte ve göstermektedir. Bu sorumlulukla üretilen fotoğraflar, haberlerin ve haber fotoğrafçılığının temeli olan, olayları doğru ve tarafsız olarak aktarmayı amaçlamalıdır.

Haber fotoğrafçısının sorumluluğu hem fotoğrafladığı konuya, hem de okuyucusuna karşıdır. Haber fotoğrafçısı, çalışırken çok büyük bir ikilem içindedir. “Haber fotoğrafçılığı iki temel hak olan, özel yaşamın gizliliği ve halkın bilgilendirme hakları arasındaki zıtlığa son bir yanıt bulamamıştır” (Time- Life Editors, 1972b, s. 19). Bu ikilemin içindeki haber fotoğrafçısı, özel yaşamın gizliliğini savunsa fotoğraf çekemeyecektir. Halkın bilgilendirme hakkını savunsa, özel yaşamın gizliliğine saygısızlık etmiş olacaktır. Bu yüzden haber fotoğrafçısı, her iki hakkı da kollayarak, ince bir denge noktasında çalışmaktadır. Habercilik mesleğinin etik kuralları, fotoğrafçı için de geçerlidir. Bu etik değerler, fotoğrafçıyı hassas bir denge noktasında konumlandırmaktadır.

Zamansal ve mekansal boyut sınırı: Haber fotoğrafçılığının diğer bir sınırlılığı, fotoğrafın yapısından kaynaklanan ve fotoğrafın bütün türleri için geçerli olan zamansal ve mekansal boyut sınırıdır. Fotoğraf yaşanan deneyimin, hem mekansal, hem de zamansal bir parçasıdır. İnsanlar günlük hayatlarında kesintisiz ve sınırsız bir mekan ve zamanı yaşamaktadırlar. “Gerçek hayatta her deneyim ya da deneyimler zinciri, her gözlemci için kesintisiz bir mekansal ve zamansal düzende gerçekleşir” (Arnheim, 1967, s. 20). Fotoğraflar ise, bu kesintisiz, sonsuz mekan ve zamanın, seçilmiş ve soyutlanmış parçacıklardır. Fotoğraf ile insanın sınırsız görüş alışkanlığı sınırlı bir hale getirilmektedir. Fotoğraf, süreklilik içinde akan bir zaman boyutu içinden, saniyenin küçük bir bölümü kadar kısa bir dilimi dondurmaktadır. Aynı olayın farklı anlarında çekilen fotoğraflar, bambaşka anlamlar taşıyabilmektedir. Bu yüzden, fotoğrafın çekimi için seçilen anlık zaman dilimi, gerçekleşen olayın bütünü temsil edebilecek bir an olmalıdır. Bununla birlikte, fotoğrafın çekildiği zaman diliminin uzunluğunun seçimi bile üretilen fotoğrafın görüntüsünü doğrudan etkileyecek bir tercihtir. Hareketli bir nesneyi fotoğraflarken kullanılacak 1/1000sn. gibi yüksek bir örtücü hızı, fotoğraf karesindeki hareketi dondurarak kaydedecektir. Oysa aynı ortamda, kullanılacak 1/30 ya da 1/60sn. gibi daha yavaş örtücü hızları, hareketin fotoğraf karesinde, oluşum yönünde bir iz olarak saptanmasını, dolayısıyla da hareket hissinin izleyene aktarılmasını sağlayacaktır. Zamanın fotoğraf karesindeki yansıması olan hareketin kaydedilmesi

açısından, örtücü hızının yanında, hareketin hızı, hareketin yönü, hareketin fotoğrafçıya uzaklığı gibi öğelerin de etkili olacağı unutulmamalıdır. Başka bir deyişle, haber fotoğrafının çekileceği anın hangi an olduğu, fotoğrafın içeriğine; anın uzunluğu ise biçimine etkide bulunacaktır.

Mekansal açıdan da, yaşanan bir olaydaki üçboyutlu sınırsız dünyanın bir bölümü, fotoğraf karesinde kesilip, kadrajlanarak iki boyuta indirgenmektedir. “İster sanatsal kaygı sonucu, ister rastlantı sonucu üretilmiş olsun, her fotoğraf insanların geleneksel görme alışkanlıklarına yöneltilmiş bir saldırının bir bölümünü oluşturmaktadır” (Szarkowski, 1984, s. 2). Gerçek dünyada bütün görüntüler, içinde buldukları bağlama göre değerlendirilmektedir. Ancak fotoğraflar, ilgili bağlamın gösterilebilmesi bakımından sınırlı anlatım araçlarıdır. Sadece bir kesit olduklarından dolayı, özellikle haber fotoğrafçılığı gibi, bildirim amacı taşıyan bir anlatım aracı olan fotoğraflar için, anlamın doğru bir şekilde kodlanması büyük önem taşır. İnsanların alışkın oldukları kesintisiz görüşü, haber fotoğrafı ikiboyutlu seçilmiş bir fotoğraf karesine sığdırmaya zorlamaktadır. Bu yüzden fotoğrafta yansıtılmak üzere, bir olaydan mekansal olarak seçilen örneklemin doğruluğu büyük önem taşımaktadır. Yanlış yerden alınan bir kesit, haber fotoğrafının iletisini tamamıyla değiştirebilme olasılığına sahiptir.

Çalıştığı kurumun yayın politikası: Haber fotoğrafçısı, aynı zamanda bağlı bulunduğu yayın kurumunun da haber mekanındaki gözleridir. Görev mekanlarında gazetelerini temsil ederler. Bu da görevleri boyunca belirli sınırlılıklara bağlı olduklarının bir ifadesidir. Her yayın kurumunun; desteklediği siyasi görüş, ekonomik bağlantıları, haber/fotoğraf seçimi, fotoğraf kullanım politikaları, vb. gibi belirli kuralları bulunmaktadır. Haber fotoğrafçısı, fotoğrafını çekerken, bir sanat fotoğrafçısı kadar özgür değildir. Bağlı bulunduğu yayın kurumunun ya da serbest çalışan bir fotoğrafçının fotoğrafını yayınlamayı planladığı kurumun uyguladığı politikalar, fotoğrafçıyı doğrudan sınırlamaktadır ve çalışma çerçevesini de belirlemektedir. Bu konuya en basitinden bir örnek vermek gerekirse, siyah-beyaz yayınlanmakta olan bir gazete için renkli fotoğraf çekmek gereksiz ya da hatalı bir davranış olacaktır. Böyle bir durumda fotoğraf, ister renkli, ister siyah-beyaz çekilmiş olsun, sonuçta siyah-beyaz basılacaktır. Bu, yayın kurumunun belirlediği bir politikadır ve fotoğrafçı bu kurala uymakla yükümlüdür.

Tekrar şansının olmaması: Haber fotoğrafçılığının bir diğer sınırlılığı ise çoğu durumda tekrar şansının olmayışıdır. Haber fotoğrafçısı bir olayın fotoğrafını çektikten sonra, gazetesine gidip filmi banyo ettirdiğinde, eğer sonuç başarısız ise çekimi yenileme şansı çoğu zaman yoktur. Kötü yazılmış bir haber, kısa zamanda, biraz çaba ile düzeltilebilir. Ancak kötü çekilmiş bir haber fotoğrafının çoğu zaman yeniden çekilme şansı yoktur. “Fotoğrafın sonsuza dek kopyaladığı şey aslında yalnız bir kez olmuştur. Varoluş açısından asla yinelenemeyecek olanı mekanik olarak yineler fotoğraf” (Barthes, 1992, s. 14). Bu durum, haber fotoğrafçılığı açısından bir zorluk oluştursa da, fotoğrafik anlatımın en güçlü yanındır. Yalnız bir kez olmuş bir olayın görüntüsü, fotoğraf karesinde sınırsız sayıda yeniden üretilebilmektedir. Fotoğraf anları saklar ve istenilen zamanda yeniden üretilmesini sağlamaktadır. Ancak, zamanın akışkanlığı, yaşanan anların yinelenmemesi, haber fotoğrafçısının omuzlarında farklı bir yük oluşturmaktadır. Yinelenemeyecek anın tekrarı da yoktur. Olay çoğu durumda tek bir oturumda fotoğraflanmak zorundadır, haber fotoğrafçılığı mesleği hata kabul etmemektedir. Bu yüzden, haber fotoğrafçıları, bir olayı görüntülerken, seçenekli çalışmaktadırlar. Sadece bir kareye güvenmeyip, olanaklı her türlü seçeneğin fotoğrafını çekmektedirler. Bu konuda yapılması gereken işlem, ilk anda olayın bir kare fotoğrafının çekilerek garanti altına alınması, daha sonra eğer koşullar el veriyorsa, diğer seçeneklerle, daha iyi fotoğraflar üretilmeye çalışılmasıdır. Çekilen ilk karede, özellikle zaman sınırı varsa, teknik ve estetik kalite fazla dikkate alınmaksızın, sadece olayın görsel tanımlanması yapılmalı, daha sonra çekilecek karelerde ise, daha iyi teknik ve estetik anlatıma ulaşılmaya çalışılmalıdır. Ancak, unutulmaması gereken önemli nokta, o olayın bir daha tekrarlanmayacağı düşünülerek, olanak varsa, hem fotoğraf editörünün daha rahat çalışabilmesi için, hem de fotoğrafçının yaptığı işin sağlamasını yapması açısından, birden fazla sayıda fotoğrafla olayı kaydetmesinin gerektiğidir. Çekilecek fotoğraf sayısının üst sınırı, temel olarak haber fotoğrafçısının çalıştığı kurumun kendisine sağladığı film miktarına bağlıdır. Olayın önemi de, bu konuda dikkate alınması gereken bir diğer önemli etmendir. Ancak yine de, harcanan çaba ve diğer maliyetler göz önünde bulundurulduğunda, film maliyetinin diğer fotoğrafçılık alanlarında olduğu gibi, haber fotoğrafçılığında da en küçük harcama dilimi olacağı ortaya çıkacaktır. Bu yüzden, her zaman olabildiğince çok seçenekli

çalışmak fotoğraf çekmek hem haber fotoğrafçısı, hem de çalıştığı kurum açısından yararlı olacaktır.

İçgüdü: Bu konuya koşut diğer bir konu da, bazı durumlarda tekrarı olmayan olayların çok hızlı geliştiği düşünüldüğünde, haber fotoğrafçısının bu gibi durumlarla başedebilmesi için içgüdülerinin gelişmiş olması gerekmektedir. Bir olay gerçekleşmeden önce, haber fotoğrafçısı olayı sezinlemeli ve makinesini doğrultarak olayın oluş anında fotoğrafını çekebilmelidir. Doğal olarak, deneyim bu içgüdülerin gelişmesi için en önemli eğitimidir. Böyle bir durumda, olayın gerçekleştiği anda fotoğraf çekmek için, fotoğraf makinesinin pozlama ve netlik ayarlarının önceden yapılmış olması gerekmektedir. Haber fotoğrafçısı, makinesini her zaman boynunda ve ayarları yapılmış olarak taşıdığına, anlık bir olayla karşılaştığında, ya da böyle bir durumu sezinlediğinde, fotoğrafı çekmesi saniyelerle ölçülebilecek kadar hızlı olabilecektir. İçgüdüsel olarak sezinlenmesi gerekebilecek kadar hızlı gelişen olayların fotoğraflanmasında, yeni elektronik fotoğraf makineleri, otomatik pozlama ve otomatik netleme işlevleriyle, haber fotoğrafçısına hız bakımından büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Otomatik pozlama modları, poz ölçümüne ayrılan zamanı ortadan kaldırmaktadır. Otomatik netleme işlevinin, netlik yapmayı hızlandırmasının yanında, haber fotoğrafçısına sağladığı en büyük kolaylık ise, tek elle fotoğraf çekilebilmesini olanaklı kılmasıdır. Sol elin çeşitli nedenlerle kullanılmadığı durumlarda, otomatik netlemeli fotoğraf makineleri kolaylıktan öte, bir gereksinim durumunda olmaktadır.

Kalabalık çalışma ortamları: Önemli bir haberde, habere konu olan olayın gerçekleştiği yerde, çoğu zaman haber fotoğrafçısı yalnız çalışmamaktadır. Birçok haber fotoğrafçısı, omuz omuza çalışırken, birbirlerine üstünlük sağlamak amacındadır. Kalabalık arasındaki itişmece içinde, bir an için sabit durup fotoğraf çekmek olanaklı olmayabilecektir. Bu tür durumlarda, bazan fotoğrafçılar makinelerini yukarıya uzatarak ne çektiklerini görmeden fotoğraf çekmek zorunda bile kalabilecektirler. Geniş açı objektif kullanarak kadrajlanmadan çekilen böyle bir fotoğraf, gazete sayfasına yerleştirilirken kadrajlanabilmektedir. Genellikle olay yerleri kalabalıktır. Meslektaşlarının yanı sıra, kalabalık halkın arasında fotoğraf çekmek de zordur. Hatta bazı durumlarda, fotoğrafı çekilen kişi ya da yakınları fotoğraf çekilmesini istemeyebilir. Diğer fotoğrafçılık dalları düşünüldüğünde, kalabalığın yarattığı karmaşanın en çok haber fotoğrafçıları sınırladığı görülecektir.

Zaman: Haber, zamana bağılı bir olgudur ve çok çabuk bayatlamaktadır. Bir günün haberi, ertesi gün için bir değer taşımayabilmektedir. Bu yüzden, haber fotoğrafçıları zamana karşı yarışmaktadırlar. Bu çalışmanın konusunu oluşturan, gazete haber fotoğrafları, günlük gazetelerde yayınlandıkları için, fotoğrafçılar çektikleri fotoğrafları en kısa sürede gazetelerine iletmek zorundadırlar. Haber fotoğrafçılığı sadece iyi fotoğraf çekmek değil, aynı zamanda çekilen fotoğrafların en kısa sürede gazeteye iletilmesini de kapsar. Zamana karşı yarışmak, gazetecilik mesleğini dinamik, zevkli, aynı zamanda stresli yapar. Bu koşturmaca, haber fotoğrafçıların işini kolaylaştıracak her türlü teknolojik yenilikleri izlemeyi zorunlu kılar. Son elektronik gelişmeler, görüntülerin sayısal ortamlarda saklanabilmelerine ve bu görüntülerin internet aracılığıyla, sayısal veri olarak anında dünyanın diğer bir ucuna aktarılabilmesine olanak vermiştir. Çağdaş haber fotoğrafçıları, belki de çok yakın bir gelecekte, tamamıyla film kullanımını terk ederek, dijital fotoğraflar üretmeye başlayacaklardır. Günümüzde dijital fotoğraf makineleri Türkiye basınında, deneme niteliğinde kullanılmaktadır, ancak sağladığı imkanlar dikkate alındığında, kısa sürede yaygınlaşması beklenmektedir. Dijital fotoğraf makineleri, film yerine, görüntüleri sayısal ortama kaydetmektedirler. Bu yüzden, film kullanılmadığı için, film banyosu gibi bir işleme de gerek duyulmadan doğrudan izlenebilmektedir. Böylece, hem film banyosuna harcanan zaman ortadan kalkmaktadır, hem de aynı video kamera teknolojisindeki gibi, çekilen görüntünün anında izlenebilmesi olanaklı olmaktadır. Ayrıca, bazı dijital fotoğraf makinelerinin sahip olduğu ekran yardımıyla, çekilecek fotoğraf ikiboyutlu bir ortamda görülebilmektedir. Özellikle zaman sorunu olan haberlerde, beğenilmeyen görüntünün anında tekrarlanmasına olanak sağlamaktadır.

Fotoğrafçılıkta en büyük sorunlardan biri çekilen fotoğrafın, film banyo edilene ya da negatif film kullanılıyorsa karta basılana kadar nasıl sonuç vereceğinin önceden belli olmamasıdır. Zamanla yarışan haber fotoğrafçıları için bu daha da büyük bir sorun olmaktadır. Çünkü, haber fotoğrafçısı gazete binasına gidip, filmi banyo ettirene kadar, haberin gerçekleştiği yerde olay ve kişiler beklemeyecektir. Ancak dijital fotoğraf makinesi kullanılıyor ise, çekilen fotoğrafı anında izlemek ve başarısız bir fotoğraf ise, hatalar düzeltilip tekrar tekrar çekme şansı bulunmaktadır. Bunun yanında sayısal görüntü, taşınabilir bir bilgisayar ve telefon yardımıyla, internet üzerinden, dünyanın herhangi bir yerine, anında gönderilebilmektedir. Çekilen fotoğraflar, önce taşınabilir

bir bilgisayara aktarılmakta, gerekiyorsa yeniden kadrajlama gibi bazı düzeltmeler ve fotoğraf altı ya da haber metni gibi eklemeler yapılmakta, daha sonra bilgisayara bağlanılan bir cep telefonu yardımıyla, dünyanın en uzak köşesinden anında gazeteye ulaştırılabilmektedir.

Dijital fotoğrafçılık, özellikle önemli olaylarda, şehir ya da ülke dışına gönderilen ve gazetenin baskıya girmesine yakın saatlerde, bir olay izleyen haber fotoğrafçılarına zaman açısından büyük yarar sağlamaktadır. Henüz tam anlamıyla fotoğrafın teknik kalitesine ulaşamayan, ancak her geçen gün gelişen dijital fotoğraf teknolojisi, gazete kağıdının yüksek baskı kalitesi gerektirmemesinden ötürü, gazete haber fotoğrafçılığının gerektirdiği çözünürlük kalitesini sağlamaya günümüzde bile yeterli olmaktadır.

Konu alanının çeşitliliği: Ele alınan konular açısından bakıldığında ise, haber fotoğrafçılığında konu haberlerin konusu kadar çeşitlidir. Bir başka deyişle konu alanı sınırsızdır. Diğer fotoğraf türlerinde, fotoğrafçı kendisine belirli konular seçerek, aynı konu üzerinde belirli bir süre çalışarak, o konuda uzmanlık edinmektedir. Belgesel fotoğrafçılar, sanat fotoğrafçıları bir kitap, sergi ya da saydam gösterisi hazırlamak için, seçtiği konu üzerinde uzun süre çalışarak, fotoğraflarını üretmektedirler. Oysa haber fotoğrafçılığında, editör fotoğrafçıdan hangi konuyu fotoğraflamasını isterse, o konuda çalışmak zorunluluğu bulunmaktadır. Gazeteler günlük üretilen kitle iletişim araçları olduğundan, haber fotoğrafçılarının konuları da gündüktür. Dolayısıyla, belirli bir konu üzerinde uzmanlaşma şansları çok azdır. Belirli bir konu üzerinde ne kadar çok fotoğraf çekilirse, o konunun özellikleri ve zorlukları, fotoğrafçı tarafından bilinir ve bu deneyim fotoğrafların kalitesine de yansımaktadır. Gazetelerde de spor fotoğrafçılığı, magazin fotoğrafçılığı, haber fotoğrafçılığı gibi fotoğrafçıların uzmanlaşmalarını sağlayan alanlar ortaya çıkmış olmasına rağmen, haber fotoğrafçılığının sınırsız konu alanı, fotoğrafçının uzmanlaşması açısından engel oluşturmaktadır.

Bağımlılık: Haber fotoğrafçısı, çekeceği konuyu belirleme özgürlüğüne çoğu zaman sahip değildir, ancak belirlenen konu için çekeceği fotoğrafın içeriğini kendisi belirlemektedir. Fotoğraf çekilirken seçilen bakış açısı ve kadraj doğrudan içeriği belirlemektedir. Ancak, fotoğraflar gazete sayfasında kendi başlarına yayınlanmazlar. "Haber fotoğrafının ana içeriğini belirleyen haber fotoğrafçısıdır, ancak fotoğraflarına eşlik eden metne ve ilgili sayfa düzenine de bağımlıdır" (Gidal, 1973, s.5). Bir habere

ilişkin fotoğraf, ilgili metinle çelişmemelidir. Fotoğraf ve metnin bir arada kullanımı anlatımı güçlendirmek içindir. Eğer çelişki yaratıyorsa, haberin okura iletilmesinde de sorunlara yol açacaktır. Örnek olarak, eğer kocası ölmüş dul bir kadının üzüntüsünü, anlatan bir haber metninin, aynı kadının gülümseyen fotoğrafıyla yayınlanması, okuyucunun çelişkiye düşmesine neden olacaktır. Fotoğrafçı, haber metninin dışında, gazetenin sayfa düzenine de bağımlıdır. Sayfada yer kalmadıysa ya da çekilen fotoğrafın sayfa düzenine uymadığı durumlarda, fotoğrafın basılamaması olasılığı doğmaktadır. Bu yüzden haber fotoğrafçısı, fotoğrafını çekerken, iyi bir fotoğraf çekmenin ötesinde, dikey ya da yatay kullanılabilir, hatta fotoğrafın, okurun dikkatini yönlendirmesi düşünülerek, sayfanın sağında, solunda, üst ve alt kısmında yayınlanmak üzere çeşitli seçeneklerini de üretmesi yaptığı işi garanti altına alacaktır. Aynı zamanda da, sayfa tasarımcısına daha rahat çalışma olanağı sunacaktır.

Haber fotoğrafçılığı mesleğinin sınırlılıklarının yarattığı zorlukların üstesinden gelmek için sahip olunması gereken kişilik özelliklerini, yıllarca birçok ünlü fotoğrafçıyla çalışmış bir fotoğraf editörü olan Howard Chapnick şöyle belirtiyor: “Haber fotoğrafçıları sınırsız enerjiye, bitmez tükenmez bir çalışma isteğine, onulmaz bir iyimserliğe, macera ruhuna, zor koşullar altında yaşama becerisine ve tehlikeyi göze alma cesaretine ihtiyaç duyarlar. Haber fotoğrafçılığı tüketici bir metrestir, yalnız eşler ve ihmal edilmiş çocuklar yaratır” (Fulton, 1988, s. xiii). Haber fotoğrafçılığının en zorlu çalışma alanına sahip fotoğrafçılar olan savaş muhabirleri düşünüldüğünde, Chapnick’in saydığı bütün özelliklerin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Uzun çalışma saatleri ve sürekli olay mekanlarında çalışmak, düzenli bir aile yaşantısını da oldukça zorlaştırmaktadır. Bütün zorluklarına karşın, belki de bu koşulların ortaya çıkardığı heyecan duygusu, haber fotoğrafçılarının usanmadan yıllarca mesleklerini sürdürme isteğini sağlamaktadır.

4. HABER FOTOĞRAFÇILIĞININ TARİHSEL GELİŞİMİ

Gazetelerde fotoğraf kullanımına başlanılmadan önce de, insanlar görüntülerle ileti aktarmaktaydılar. Aslında, eski çağlarda mağara duvarlarına çizilen resimler ile, günümüz haber fotoğraflarının üretilme amaçları aynıdır. Her ikisinde de amaç, görüntülerle bilgi iletmek, bir başka deyişle görsel iletişimidir. “Tarihsel bakış açısından modern fotoröportaj, eski bir iş olan görsel iletişimi başarmak için zamanının teknik araçlarını kullanan resimli belgelemenin çağdaş bir yoludur” (Gidal, 1973, s. 6). Eski çağlardan günümüze, insanlar kendi dönemlerinin araçları ile görüntü üretmekteledir. Bu araçlar sürekli bir gelişim göstermekteydiler. Ancak fotoğraf, bu tarihsel dizin içinde bir dönüm noktası oluşturmaktadır. Çünkü, fotoğraf öncesi dönemlerde, görüntüyü üreten doğrudan insanın kendisiydi. Bu da görüntü üretimi konusunda bir standart oluşturulmasına engel olmaktaydı. Çünkü her resim ya da çizim yapan kişi, olayları aktarmada görüntüyü üretirken, yeteneği, düşünce yapısı ve kullandığı tekniğin olanakları doğrultusunda kendisine göre yorumlamaktaydı. Oysa fotoğraf teknolojisinde, hangi görüntünün yaratılacağına karar veren insan olmasına karşın görüntü, fotoğraf makinesi adı verilen bir aygıt tarafından üretilmektedir. Bütün fotoğraf makineleri, kullanılan film türlerinden kaynaklanan çok küçük farklarla, aynı standartta görüntü üretmekteledir. Bu yüzden resimli belgeleme konusunda fotoğraf, tüm insanlığın anladığı ortak, paylaşılan bir anlatım dili olmuştur.

Haber fotoğrafçılığı, belgesel fotoğrafçılığın alt dallarından biridir. Fotoğrafın belgesel niteliği doğasında vardır. Fotoğraftan önceki görsel anlatım aracı olan resim zor, zaman alıcı ve pahalıydı. Az sayıda üretiliyor ve ancak önemli olduğu düşünülen nesnelere kaydediyordu. Fotoğraf ise ilk dönemleri dışında, kolay, ucuz ve her zaman hazırды. Bu yüzden herhangi sıradan bir nesnenin fotoğrafı çekilebiliyordu. Bu önemsiz nesnelere, fotoğrafla ölümsüzleşerek nesnel ve kalıcı duruma getirildiklerinde önem kazanıyordu (Szarkowski, 1984, s. 3). Fotoğrafın gösteren olma özelliği sayesinde, sıradan görüntüler, insanlığın görsel belleklerinin hizmetine sunulmaktadır. Fotoğrafla birlikte her şey görüntülere aktarılabilir ve paylaşımına sunulabilir olmuştur. Bir bakıma fotoğraf, kaydedilen görüntülerin, belirli bir çevrenin tekelinden çıkarılmasıyla, özgürleşmesini sağlamıştır. Fotoğrafla birlikte, geniş halk kitleleri de dünyanın herhangi bir yerindeki görüntülere ulaşabilmişlerdir.

Fotoğrafik olarak görüntü üretmenin tarihi M.Ö. 5. yüzyıla dayanmaktadır (George Eastman House, 6 Nisan 1998, <http://www.eastman.org/timeline/timeline.html#bc>). Yunan düşünürleri, duvardaki küçük bir delikten geçen, dışarıdan gelen ışığın, karanlık bir odada, beyaz duvarın üzerinde görüntü oluşturması prensibini, daha o tarihte ortaya koymuşlardır. Ancak 1830'lara kadar başarısız olan, yüzey üzerinde oluşan bu görüntünün saklanamamasıdır. "Birçok sanatçı görüntüyü ortaya çıkarmaktansa, saklayabilmenin hayalini kurmuşlardır, ancak 1830'lara kadar kimse bunu başaramamıştır" (Newhall, 1986; aktaran: Adatto, 1993, s. 8). Fotoğrafın sağladığı olanakların en önemlilerinden biri, görüntünün saklanabilmesinin yanında, çoğaltılabilmesi ve kopyalarının taşınabilmesidir. Saklanamayan görüntü yok olmak zorundadır. Bu yüzden saklanamayan görüntünün (camera obscuranın yüzey üzerinde oluşturduğu kalıcı olmayan görüntünün) önemi de, sadece fotoğraf teknolojisindeki kaydedilen aşamalardan biri olarak kalmıştır. Günümüzde bilinen anlamıyla fotoğrafın ortaya çıkışı, yüzey üzerinde oluşturulan görüntünün saklanabilmesiyle gerçekleşmiştir.

Fotoğrafi bulan kişi olarak tek bir kişinin adını vermek diğerlerine haksızlık olacaktır. Çünkü aynı zamanlarda birkaç kişi farklı yöntemler kullanarak görüntüyü sabitlemeye çalışmaktaydılar. "Fotoğrafın Niepce, Daguerre ve Talbot tarafından bulunuşundan yaklaşık on beş yıl kadar sonra, İngiliz Roger Fenton 1855'teki Kırım Savaşı sırasında, Sivastopol'un kuşatma ve fethinin muhteşem bir fotoğrafik raporunu ortaya çıkarmıştır" (Gidal, 1973, s.6). Haber fotoğrafçılığının başladığı tarih olarak da değişik bakış açıları ve değişik zamanlar vardır. Bu tarihlerden ilki, yaşanan deneyimlerin ve olayların diğer insanlara aktarma amacıyla fotoğraflanmaya başlanmasıdır. İkincisi ise, çekilen bu fotoğrafların kitle iletişim araçlarında yayınlanmaya başladığı tarihtir. Eğer haber fotoğrafçılığı bir olayı fotoğraflar aracılığıyla diğer insanlara aktarmak olarak ele alınırsa, Roger Fenton'un Kırım Savaşı'nda çektiği fotoğraflar, haber fotoğrafçılığının başlangıcı olarak ele alınabilir. Fenton, fotoğrafları ile savaş alanına gitmeyen insanlara, savaştaki durumu iletmeyi amaçlamıştır. Ancak Fenton'un fotoğrafları, zamanında hiçbir gazete ya da dergide yayınlanmamışlardı. Çünkü o tarihlerde, fotoğrafı doğrudan gazete ya da dergiye basabilecek teknoloji mevcut değildi. Dönemin basılı yayın organları, Fenton'un fotoğraflarından yararlanarak gerçekleştirilen çizimlerle, Kırım Savaşı'nı görselleştirmişlerdir.

19. yüzyıl teknolojik gelişmelerin yoğun olarak yaşandığı bir çağdı. Ancak bu gelişmelerden özellikle ikisi haber fotoğrafçılığının doğmasına yol açmıştır. “19. Yüzyılın iki icadı öncelikle fotoğrafların gazetede kullanılabilmesini mümkün kıldı. Fotoğraf makinesinin kendisi ve gazetede fotoğrafları yeniden üretmeyi sağlayan mekanik süreç” (Westley, 1980, ss. 297-298). Aslında Westley’in belirttiği icatlardan ilki, yani fotoğraf makinesi, M.Ö. beşinci yüzyılda camera obscura olarak ortaya çıkmıştır. Ancak 19. yüzyılda kullanılan fotoğraf makinelerinin farkı, ışığın makineye girmesi için bir delik yerine objektiflerinin olması ve asıl önemlisi, görüntüyü saklayabilme özelliğine sahip olmalarıdır. Yüzey üzerinde saklanabilen görüntüler, objektif sayesinde yüksek bir kaliteye ulaşmışlardır. Haber fotoğrafçılığı açısından 19. yüzyılda yaşanan ikinci gelişme ise, yarım ton (halftone) baskı tekniği sayesinde, fotoğrafların gazete sayfasına basılabildesinin olanaklı duruma gelmesidir. Bu gelişme, fotoğrafların kitle iletişiminde kullanılabilmesini sağlamıştır. Çeşitli olaylarda çekilen fotoğraflar, yarım ton baskı tekniğiyle gazete sayfalarına basılarak, onbinlerce kişinin görüşüne sunulmuş ve gazete haberlerinin inandırıcılığını arttırmıştır. Baskı teknolojisinin hızlı çoğaltım özelliğiyle birleşen fotoğrafın anlatım gücü, daha güçlü bir duruma gelerek geniş halk kitlelerine ulaşmıştır. Fotoğrafın metinle birlikte kullanımı, gazete ve dergilerden önce, ilk olarak kitap basımında uygulanmıştır. Bunun da en temel nedenleri, baskı hızının yavaşlığı ve gazete kağıdının kalitesinin kullanılan baskı tekniği açısından fotoğraf basmaya yetersiz olmasıydı (Albert ve Feyel, 1998, s. 359).

Haber fotoğrafçılığı açısından, fotoğrafın basılı yayın organlarında yer alabilmesi, fotoğrafın kendi icadından daha önemli bir yere sahiptir. Çünkü, fotoğrafların tek başına çoğaltılıp dağıtılmasıyla, bir gazete sayfasında haber metniyle birlikte sunulması çok farklı durumlardır. Haber metniyle birlikte sunulan fotoğraf, bir bağlam içinde, bir amaç doğrultusunda yayınlanmaktadır. Bu durumda fotoğraf, haber metniyle güçlenen yeni bir anlatım dilini oluşturmaktadır.

“O dönemin en önemli gelişmesi, fotoğrafların foto-mekanik yeniden üretimiyle sağlanan yarım ton tekniğiyle gazetelere basılabildesidir. 1880 yılında New York Daily Graphic Gazetesi, negatifin önüne yerleştirilen, birbirini kesen çizgilerden oluşan bir tram (screen) aracılığıyla fotoğrafı küçük parçacıklara indirgeyerek, orijinalden üretilmiş ilk fotoğrafı yayınlamıştır” (Gidal, 1973, s.8).

Haber fotoğrafçılığının asıl başlangıç tarihi olarak 1880’in alınması daha doğru olacaktır. Çünkü, haber fotoğrafçılığını salt fotoğraf olarak değerlendirmek eksik

kalmaktadır. Bir olayın fotoğrafının çekilmesi ile, çekilen fotoğrafın bir gazete ya da dergide yayınlanması farklı şeylerdir. Gazetelerde ve dergilerde kullanılan haber fotoğrafları, fotoğraf ile haber metninin birleşiminden oluşan daha güçlü bir dildir. Fotoğrafın en önemli özelliklerinden biri olan sınırsız sayıda çoğaltılabilmesi, bu özelliğini baskı teknolojisiyle birleştirmiştir. Bir resmin ya da çizimin baskı teknolojisiyle çoğaltılması işlemi, doğal olmayan, bu tür görüntü üretme yöntemlerinin yapısına ters bir durumdur. Oysa fotoğraf, kendi teknolojisiyle de çoğaltılabildiği için, baskı teknolojisiyle yapılan işbirliği doğal bir süreç olarak algılanmakta, sadece zaman ve maliyet açısından kolaylık sağlamaktadır.

1880'lerde Amerika'daki bu gelişmeleri uygulayan ve geliştirmeye çalışan iki ülke daha göze çarpmaktadır. 1882 yılında Almanya'nın Münih kentinde Georg Meisenbach, yarım ton baskı tekniğini geliştirerek, bir fotoğrafın çok küçük karelere indirgenmesini sağlamıştır (Gidal, 1973, s.8). Fransa'da ise *Le Journal Illustré* adlı basın organı için, Fransız bilim adamı Marie-Eugene Chevreton'un yüzüncü yaşgününde yapılan iki sayfalık bir röportajda, Paul Nadar'ın sekiz fotoğrafı yayınlanmıştır (Rothstein,1973, s. 23).

Bu tarihlerde, kullanılan filmlerin ışığa duyarlılıklarının az olması diğer bir sorundu. Güçlü güneş ışığı altında teknik anlamda başarılı fotoğraflar çekilebilmesine olanak sağlayan zamanın filmleri, gece çekimleri ve iç mekan çekimlerinde anlık fotoğraflar çekilmesinde yetersiz kalmaktaydı. Bu durum, fotoğrafçıların yanlarında ışık taşımaları zorunluluğunu ortaya çıkartmıştır. Anlık bir kayıt mekanizması olan fotoğrafta, çekim anıyla eşzamanlı çalışan, flaş adı verilen anlık bir ışık kaynağı, bu sorunu çözmeye yeterli olacaktı. "1887'de iç mekan çekimlerine ve az ışıklı dış mekan çekimlerindeki zorluğu ortadan kaldıran flaş tozu bulundu. Ancak yangın ve kazalara yol açtığı için 1929'da gazete kralı Hearst tarafından yasaklandı. Bir yıl sonra 1930'da flaş ampülü piyasaya sürüldü" (Gidal, 1973, s.9). Flaş tozu, fotoğraf çekimi için yeterli ışık sağlamaktaydı. Ancak, yanıcı bir maddenin anlık parlamasından oluşan bu teknoloji çok tehlikeliydi. Doğal olarak, sıklıkla kullanılan bu teknik birçok yangının çıkmasına ve fotoğrafçıların yaralanmasına yolaçtığı için kullanımı yasaklanmış, bir yıl sonrasında da, tek kullanımlık anlık flaş ampulleri, tehlikesiz bir yöntem olarak fotoğrafçıların kullanımına sunulmuştur. Gelişen teknoloji, fotoğrafçıların çalışma alanlarını genişletmeye ve onlara kolaylıklar sağlamaya sürekli olarak devam etmektedir.

Gazete ve dergi sayfalarında fotoğraflara yer verilmesi konusundaki gelişmeler, Birinci Dünya Savaşı ile bir duraksama dönemine girmiştir. Ancak savaş sonrasında gelişmeler daha da hız kazanmış ve fotoğraflı basın organları bir standart olmuştur. “Fotoğrafın görünümlere gönderme yapmada en baskın ve ‘doğal’ yol olması ancak 20. yüzyılda ve iki dünya savaşı arasına rastlayan dönemde gerçekleşti. Fotoğraf, her şeyi en yakından gören tanık olarak dünyanın yerine o zaman geçti” (Berger, 1998, s. 69). Bu tarihlerdeki fotoğraf ve matbaacılık alanındaki çeşitli gelişmeler, fotoğrafın basında haber amaçlı kullanımının yaygınlaşmasına yolaçmıştır. Bu gelişmeler arasında, film teknolojisindeki gelişmeler ve fotoğrafçılara ardarda çekim olanağı sağlayan makara (roll) filmlerin ve ışığa daha fazla duyarlı filmlerin piyasaya sürülmesi, fotoğraf makinesinin kullanımı basit, daha kolay taşınabilir küçük boylarının üretilmesi ve matbaa teknolojisindeki yenilikler sayılabilir.

Haber fotoğrafçılığının gelişiminde Amerika'nın yanında, Almanya ilerlemenin gözlendiği, hatta bu konuda başı çeken bir ülke olarak gözlemlenmektedir. Bu anlamda Almanya, hem teknolojinin geliştirildiği, hem de yayıncılık alanında radikal yeniliklerin yaşandığı, haber fotoğrafçılığının parlamasını sağlayan bir ülke olarak göze çarpmaktadır. Haber fotoğrafçılığı açısından, fotoğraf makinelerinin Almanya'da geçirdiği evrim büyük önem taşımaktadır. “Fotoğraf makinesi evrim geçirmişti.... Dr. Oscar Barnack, Leica'nın tasarımını yaptı ve ilk olarak 1924 yılında ticari üretime başlandı. Aynı yıl Dresden'de Ermanox adlı, iç mekanda elektrik ışığının altında fotoğraf çekebilecek kadar hızlı objektife sahip bir makine üretildi” (Jeffry, 1991, s. 180). Özellikle Leica'nın tasarımı daha sonraları tüm dünyada birçok fotoğraf alanında standart haline gelecek bir öneme sahiptir. Leica'nın en büyük özellikleri, 35mm. sinema filminin aynısını kullanıyor olması, cebe sığacak kadar küçük ve çektiği fotoğrafların kalitesinin yüksek olmasıdır. Barnack, Leica'yı filmde tasarruf etmek amacıyla, 35 mm. sinema filmi çekmeden önce ışığı ölçmek için test çekimi yapmak amacıyla 1911'de tasarlamıştı. Sonuçların başarısı karşısında şaşırarak Barnack ve çalıştığı Leitz firması, bu makineyi geliştirerek piyasaya sürmeyi amaçlamışlardı. Ancak Dünya Savaşı yüzünden çalışmalara ara verildi ve ancak 1924'de prototipleri üretilen Leica, 1925 yılında satışa sunulmuştur, ama asıl 1932 yılında modern halini almıştır (Hicks, 1973, s.29). Leica, ilk 35 mm. film kullanan fotoğraf makinesi olduğundan, günümüzde haber fotoğrafçılarının neredeyse tamamının kullandığı 35

mm. formatındaki fotoğraf makinelerinin bir diğeri adı da Leica olarak anılmaktadır. Hafifliği, kullanımının rahatlığı, değışebilir objektifleri ve poz sayısının fazlalığı, 35 mm. fotoğraf makinesini, ilerleyen yıllarda dünyanın en yaygın kullanılan fotoğraf makinesi yapmıştır.

Fotoğraf makineleri, 1900' lü yılların öncesinde plaka film kullanan büyük makinelerdi. Doğal olarak, bu büyük fotoğraf makineleri ile an fotoğrafı çekmek kolay değildi. Makine tripodla bağlanıp, fotoğrafı çekilecek kişilerin poz vermeleri beklenmekteydi. "Taşınabilir fotoğraf makinesinin icadıyla –bir fotoğrafın çekilmesinin, tören olmaktan çıkıp bir 'refleks'e dönüşmesi ve foto röportajcılığının bulunuşu- fotoğraflar metni değil, metin fotoğrafları izlemeye başladı" (Berger, 1998, s. 70). Taşınabilir küçük fotoğraf makineleriyle, elde anlık fotoğraflar çekilmeye başlanmıştır. Artık fotoğrafçılar, makinelerini ellerinde ya da boyunlarında taşıma rahatlığına kavuşmuş ve bir olayın fotoğrafını çekmek için, fotoğrafçının makinesini olaya çevirerek, deklanşöre basması yeterli olmaktaydı. Önceleri, günümüzün stüdyo fotoğrafçılığına benzer törensel bir eylem yaşanan fotoğrafçılıkta, anlık olayları olduğu anda fotoğraflamaya olanak sağlamamaktaydı, fotoğraflama eylemi dakikalar sürmüekteydi. 35 mm. fotoğraf makinelerinin icadı, fotoğraf çekme işlemini anlık bir reflekse dönüştürmüştür. Böylece, fotoğraf çekim işleminin kolaylaşmasıyla, dünya üzerinde fotoğraf çeken insan sayısı ve çekilen fotoğraf sayısı artarak, fotoğrafın yaygınlaşması ve bir ileti aracı olarak algılanması sağlanmıştır. Haber fotoğrafçılığı açısından da, anlık olayları yansıtamayan, poz verilmiş durağan fotoğraflar, haber metninin gerisinde kalmaktaydı. Ancak, olayları anlık kaydeden yeni fotoğraf anlayışıyla fotoğraflar metnin gerisinde kalmaktan kurtulmuştur.

Modern haber fotoğrafçılığının başlamasında Almanya'daki gelişmelerin özel bir önemi vardır. Bu gelişmeler hem teknoloji, hem de bu teknolojiyi kullanan insanlar açısından yaşanmıştır.

"Modern fotoröportaj 1928-1931 yılları arasında Almanya'da başlamıştır. Bu ani gelişmeye üç ana öge neden olmuştur: Modern 35mm (Leica) ve Ermanox fotoğraf makinelerinin gelişimi; duyarlılığı yüksek yeni malzemenin yardımıyla fotoröportajda yeni alanlar açan yeni kuşak fotoröportajcılarının ortaya çıkışı ve kitle iletişiminin yeni aracı resimli dergilerin başlatıcısı, farklı şeyler denemeye açık editörlerin üstlendiği tutum." (Gidal, 1973, s.5).

Haber fotoğrafçılığı açısından bir diğer sorun da, dünyanın çeşitli bölgelerinde çekilen fotoğrafların zamanında, basılacağı gazete ya da dergiye ulaştırılabilmesiydi. “1930’ların başında yeni bir teknik olanak, olay yerinde çekilen haber fotoğraflarının anında dünyanın her yerindeki editörlere ulaşmasını sağlamıştır. Bu olanak, fotoğrafların elektrik teli ile gönderilebilmesi sistemidir” (Westley, 1980, s. 298). Bu teknoloji öncesinde, fotoğrafların banyo edilip, karta basıldıktan sonra, en hızlı ulaşım aracıyla gazeteye ulaştırılırdı. Bu yöntem hem çok maliyetli, hem de zaman alıcıydı. Zamanla yarışan habercilik mesleği için, karta basılan fotoğrafların elektrik sinyalleri ile yayın organına ulaştırılması, o zaman için çok büyük bir gelişme, bir devrimdi. Bu gelişme sonrasında 1936 yılında Time, 1937 yılında ise Look adlı fotoğraflı haber dergileri, tüm dünyadan fotoğraflı haberleri okuyucularına ulaştırma amacıyla yayın hayatına başlamışlardır.

1990’lı yıllarda haber fotoğrafçılığına zaman bakımından büyük kolaylık sağlayan başka bir gelişme yaşanmıştır. 1980’li yıllarda gelişen dijital fotoğrafçılık ile internet teknolojisi birleşerek haber fotoğrafçılığına hizmet etmeye başlamışlardır. Dijital fotoğrafçılığın haber fotoğrafçılığına en büyük katkıları, film yerine dijital ortama kayıt yapıldığından, hem film banyo ve kart baskı işlemlerinin gerektirdiği zaman ortadan kalkmıştır, hem de banyo işlemleri gerekmediği için çekilen fotoğrafların olay yerinde izlenebilmesi ve beğenilmeyen fotoğrafların tekrar edilebilmesi olanağını tanıyabilmesidir. Ancak, internet teknolojisi devreye girmeden önce, dijital fotoğrafçılığın haber fotoğrafçılığı açısından fazla bir önemi yoktu. Artık haber fotoğrafçıları, dijital fotoğraf makinesi ile çektikleri görüntüleri, yanlarındaki bir taşınabilir bilgisayara aktararak, cep telefonları ile bilgisayarlarını internete bağlayarak, hemen olay yerinden, fotoğrafta gerekli düzeltmeler yapılmış ve fotoğraf altı yazılmış bir şekilde çalıştıkları yayın organına internet üzerinden anında ulaştırabilmektedirler. Bu gelişme, haber fotoğrafçılığı için, teknoloji bakımından, 35 mm. fotoğraf makinesinin sağladığı olanaklardan sonra yaşanan en önemli gelişmedir.

Haber fotoğrafçılığı tarihindeki yenilikler olumlu yönde de, olumsuz yönde de kullanılabilir. Bu konunun en çarpıcı örneği, film ve baskı üzerindeki oynamalarla, haber fotoğrafçılığının en temel özelliklerinden olan gerçekliği yansıtmaya olan müdahalelerdir. Haber fotoğrafları, bir haberin gerçekliğinin en büyük kanıtlarıdır. Çünkü, haber fotoğrafçıları, doğrudan olay mekanlarında bulunarak, gerçekleşen olayı

okuyuculara aktarmak üzere fotoğraf çekme yoluyla kanıtlamaktadırlar. Aslında, fotoğraf çekimi sırasında yapılan kadraj belirleme, bakış açısı gibi tercihler de olayın gerçekliğinin yansıtılmasını etkileyebilmektedir. Ama yine de, olay mekanında varolan gerçekliğin en azından bir yönünün yansıtılmasıdır. Ancak, fotoğraf çekildikten sonra karanlık odada ya da daha sonrasında yapılan gerçekliği çarpıtmaya yönelik müdahaleler, fotoğrafın, özellikle de haber fotoğrafının varoluş nedenini saptırıcı yöndedir. “Fotoğraf kullanımındaki fotomontajların ve dikkatli rötuşların yapılması, tabloid gazetelerin ve haber fotoğrafçılığının adına kara leke sürmüştür” (Westley, 1980, s. 298). Bilgisayar teknolojisinin haber fotoğrafçılığıyla birleşmesiyle, fotoğrafa müdahale etmek oldukça kolaylaşmıştır. Herhangi bir fotoğrafı bilgisayar ortamına aktardıktan sonra, Photoshop gibi bir görüntü işleme programı yardımıyla, eldeki fotoğrafa ilişkin herşey bir kaç tuşa basılarak değiştirilebilmektedir. Ancak bu kolaylık, kullanılması zorunlu bir işlem değildir. Fotoğrafa müdahalenin tarihi, yaklaşık fotoğraf tarihi kadar eskidir. Haber fotoğrafçılığı gerçekliğe ayna tutmayı, başka bir deyişle olabildiğince sade bir şekilde yansıtmayı amaçlamaktadır. Gerçekliği çarpıtmak her zaman olanaklı durumdadır. Daha kolay bir duruma gelmesi, kullanılacağı anlamına gelmemektedir. Her meslekte kolay yoldan sansasyon yaratarak, kendilerine geçici fayda yaratmak isteyen insanlar bulunabilmektedir. Ancak, haber fotoğrafçılığındaki otokontrol ve habercilik meslek ilkeleri, uzun dönemde mesleğin kendisine verilebilecek zararları önlemek amacıyla, temeli yaşanan deneyimlerin gerçekliğine dayalı haber fotoğrafçılığının, bu tür aldatmacalardan uzak durmasını sağlamaktadır.

Gelişen teknoloji, haber fotoğrafçılığının gelişmesi için sürekli olarak fotoğrafçılara kolaylıklar sağlamaktadır. Dijital fotoğrafçılığın yanında, geleneksel fotoğrafçılık alanında yaşanan gelişmeler de haber fotoğrafçısına çeşitli avantajlar sağlamaktadır. Bu gelişmeler en çok, dünyada haber fotoğrafçılığında da en yaygın olarak kullanılan 35 mm. fotoğraf makinelerinde görülmektedir. Teknik anlamda, bir fotoğrafın başarısını belirleyen doğru pozlama ve doğru netlik kullanımı, yeni elektronik 35 mm. fotoğraf makineleri ile en basit düzeye indirgenmiştir. Bu tür makinelerde bulunan otomatik pozlama sistemleri sayesinde, en hassas pozlamayı gerektiren saydam filmlerde bile, doğru pozlamanın sağlanması, basit cep fotoğraf makinelerini kullanmak kadar kolaylaştırılmıştır. Daha önceleri sadece profesyonel, pahalı fotoğraf makinelerinde bulunan, nokta, merkez ağırlıklı ve matriks ölçüm

sistemleri, günümüzün ucuz fotoğraf makinelerinde bile bulunmaktadır. Otomatik pozlama modları, bütün elektronik 35 mm. fotoğraf makinelerinde vardır. Bir diğer kolaylık olan otomatik netleme de artık elektronik makinelerde standart bir özellik durumuna gelmiştir. Elektronik fotoğraf makinelerinde sıradanlaşan bir önemli özellik de film sarma motorudur. Motorlu yapılan çekimlerde fotoğrafçı, gözünü bakaçtan ayırmadan çok sayıda fotoğraf karesi çekebilmektedir. Eskiden flaş kullanımında doğru pozlamaya ulaşmak bir problemken, günümüzde flaşlı çekimlerde de makineler saydam filmle bile, otomatik pozlama ile sorunsuz bir şekilde doğru pozlamaya ulaşabilmektedir. Tüm bu kolaylıklar yardımıyla, haber fotoğrafçısı sadece tek eliyle bile, doğru pozlamaya ve netliğe sahip, teknik anlamda mükemmel fotoğraflar elde edebilmektedir. Artık fotoğrafın teknik değil, düşünsel bir süreç olduğu, bu teknolojik gelişmeler sayesinde daha da açık görülmektedir. Teknik anlamda haber fotoğrafçısına yardımcı olan yeni elektronik fotoğraf makineleri, fotoğrafçıya sadece konuya yoğunlaşarak, bir olayı en iyi ileten fotoğrafları çekebilmesi için gerekli kolaylığı sağlamaktadır.

5. HABER FOTOĞRAFININ NİTELİKLERİ

Haber fotoğrafı yazılı basının en önemli öğelerinden biridir. Ancak, çekilen her haber fotoğrafı gazete ya da dergi sayfasına basılamamaktadır. Fotoğrafların sahip oldukları bazı nitelikler, aynı konuda çekilen birçok fotoğraf arasından birini, diğerlerine üstün kılmaktadır. Fotoğraf editörü de belirli bir konuya ilişkin, kendisine ulaşan onlarca fotoğraf arasından en iyisini seçerek, o fotoğrafı yayınlamaktadır. Bu yüzden haber fotoğrafçılığında başarıya ulaşmak için, bir haber fotoğrafının sahip olması gereken niteliklerin bilinmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu niteliklerin bilgisi ışığında haber fotoğrafçısının amacı sadece bir olaya ilişkin fotoğraf çekmek değil, yayınlanabilecek kalitede fotoğraflar çekmek olmalıdır.

Belirli bir konunun, teorik olarak sınırsız sayıda fotoğrafını çekmek olanaklıdır. Aynı olaya fotoğraf çekmeye gönderilen, çeşitli gazetelerin haber fotoğrafçılarının çektikleri fotoğraflar birbirlerinden farklıdır. “Fotoğraf makinesi, hiçbir fotoğrafçının ya da tüm fotoğrafçıların düşleyemeyeceği kadar çeşitli fotoğraf üretme kapasitesine sahiptir” (Derman, 1989, s. 60). Bu durum bakış açısı, kullanılan malzemenin seçimi ve çekim anı açılarından ayrı ayrı ele alınabilir.

Haber fotoğrafçılarının çalışma alanı olan tüm evrende, sadece belirli bir konuda bile sınırsız sayıda bakış açısı ve kadrajlama olanağı bulunmaktadır. Fotoğraf makinesinin konuya doğrultulduğu açı, kadrajlanan çerçeve teorik olarak sınırsız sayıdadır. Haber fotoğrafçılığının ve bütün fotoğrafçılık dallarının en büyük zorluğu, bu sınırsız seçim olanağı içinde doğru bakış açısını bulabilmektir. Seçenek arttıkça, doğru olanı bulmak zorlaşmaktadır. Ancak, haber fotoğrafçılığında sadece bir tek doğru bakış açısı yoktur, farklı açılardan da başarılı fotoğraflar üretilebilmektedir. Bakış açısının yanında, haber fotoğrafçısının kullandığı fotoğraf makinesinin özellikleri, seçtikleri objektifler, filmler ve kartlar da geniş bir çeşitliliğe sahiptir. Yapılan her seçim, çıkacak fotoğrafı da doğrudan etkilemektedir. Çekim anı açısından da sınırsız bir seçim olanağı haber fotoğrafçılarının hizmetindedir. Bir fotoğraf çekiminde 1/1000 saniye örtücü hızı kullanıldığı varsayılırsa, her bir saniye içinde, bin farklı anın fotoğraflanması söz konusu olmaktadır. Tüm bu açılardan ele alındığında haber fotoğrafçıları, sonsuz seçim olanakları içinde, belirli görüntüleri seçerek okuyucular için vurgulamaktadır.

Fotoğraf söz konusu olduğu zaman, bir makine üretimi olduğu için insanlar tarafından hafife alınmaktadır. Görüntü fotoğraf makinesi tarafından ortaya çıkarıldığı için, fotoğrafçıya gereken değer verilmemektedir. “Fotoğraflar çoğu zaman sanıldığı gibi mekanik kayıtlar değildir. Her bir fotoğrafa bakıldığında, fotoğrafçının sınırsız görünüm olanakları arasından o görünümü seçtiği farkedilmektedir.... Fotoğrafçının görme biçimi konuyu seçişine yansır (Berger, 1990, s. 10). Bir başka deyişle, fotoğrafı ortaya çıkaran fotoğraf makinesidir ancak, ortaya çıkanın nasıl bir fotoğraf olacağını belirleyen fotoğrafçıdır. Fotoğraf makinesi tek başına kör bir araçtır, neyi göreceğini fotoğrafçı belirler. Fotoğrafçı öncelikle iletmek istediği konuyu belirler, ardından da seçtiği konuyu nasıl ileteceğine karar verir ve bu kararlarını fotoğrafı çekerken uygular. Fotoğrafçının görme biçimi, geçmiş deneyimlerinden, beğenilerinden ve hayat görüşünden beslenen bir şekillenmeyle, fotoğrafın kendisine yansımaktadır. Her fotoğrafçı farklı bir yaşam deneyimine sahip olduğundan, bu farklılık çekilen fotoğraflara da yansımaktadır.

Haber fotoğraflarının niteliklerini belirtirken üç öge üzerinde durulmaktadır: Bir öyküyü anlatması, doğruyu söylemesi ve anında dikkat çekmesi (Blum, 1981, s. 33). Haber fotoğrafları bütünsel olarak ele alındığında, hem içerik, hem teknik, hem de estetik açıdan değerlendirilmelidir. İçerik olarak bakıldığında, haber fotoğrafı, Blum’un yukarıda öyküyü anlatma olarak belirttiği, bir iletiyi aktarma amacıyla çekilen fotoğraftır. Dolayısıyla, iletili olmayan bir haber fotoğrafı düşünülemez. Haber fotoğrafçılığının toplumsal bir amacı vardır. Bu amaç, geniş kitleleri bir olay hakkında bilgilendirmektir. Bu iletinin de belirlenmesinde, haberin konusu etkin olmaktadır ve fotoğraf da ilgili habere koşut bir anlatıma sahip olmalıdır. Haber fotoğrafı, haberin öyküsünü aktarırken doğruyu söylemelidir. Haber tarafı verilemeyeceği gibi, fotoğraf da tarafı ya da gerçeği çarpıtıcı yönde çekilmemelidir. Çünkü, haber fotoğrafı, ait olduğu habere ilişkin en önemli kanıttır. Kanıt yanlış olursa, gerçek de doğru olarak anlaşılabilir. Blum’un belirttiği üçüncü nitelik olan haber fotoğrafının anında dikkat çekmesi, fotoğrafın estetik yönü ile ilintilidir. Nasıl güzel bir bina ilgi çekiciyse, estetik olarak güzel bir fotoğraf da ilgi çekmektedir. İletinin aktarılabilmesi için, iletişim sürecinin başlaması gerekmektedir. Haber fotoğrafında estetik, iletişim sürecinin başlatılması açısından önemlidir. Haberi okutmak için, ilgi çekici bir başlık kullanılması gibi, ilgi çekici bir fotoğraf da, kurulacak iletişim ve haberin aktarılması açısından

başarının sağlanmasında önemli bir etkidir. Bunlara ek olarak, haber fotoğraflarının, gazete sayfasına basılabilecek teknik kaliteye de sahip olması gerekmektedir. Fotoğrafın gazete sayfasına basımı teknik bir süreç içermektedir. Kullanılan gazete kağıtları, maliyeti düşürmek amacıyla yüksek kalitede olmadıklarından, basılacak haber fotoğrafı eğer belirli bir teknik düzeyde değilse, baskıda daha da kötü görünmesi ve içeriğini aktarmaması riskini taşımaktadır. Bu yüzden, gazete kağıdına basılacak fotoğraflar, teknik süreç ve baskı kalitesi göz önünde bulundurularak, olası en yüksek teknik kalitede çekilmelidirler ki, baskı sırasında doğacak kalite kaybı, fotoğrafın içeriğini aktarmayı engellememelidir. Çamur gibi basılmış bir fotoğraf, okuyucusuna iletisini aktarmakta zorluk çekecektir, ya da insanlar bakmak istemeyecektir. Bu yüzden haber fotoğrafçıları, çekim aşamasında pozlama ve netlik açısından sorunsuz fotoğraflar üretirlerse, son ürün olan gazete sayfasındaki fotoğraflı haber de okuyucusuna başarıyla iletilebilecektir.

Haber fotoğraflarının niteliklerinden söz ederken, bu nitelikleri etkileyen öğeleri de ele almak gerekmektedir. Her ne kadar kullanılan teknoloji haber fotoğrafçısına kolaylıklar sağlasa da, haber fotoğrafının asıl niteliğini belirleyen en önemli öğe insandır. “Don Alan Hall’un yaptığı araştırmanın sonucunda, haber fotoğrafının kalitesini etkileyen en önemli öğelerin mesleki rekabet, fotoğraf ekibinin kendi çabaları ve fotoğrafları seçen gazete editörleri olduğu ortaya çıkmıştır” (Westley, 1980, s. 301). Fotoğraf üretmede kullanılan teknoloji, insanların kullanımına sunulan kolaylıklardır. En pahalı fotoğraf makinesi bile kendi başına iyi fotoğraf çekmek için yeterli koşul değildir. Ya da çekilen kötü bir fotoğraf, en son teknoloji baskı cihazlarından gazeteye aktarılsa bile kötü bir fotoğrafın iyi baskısı olarak kalacaktır. Önemli olan bu teknolojileri kullanan insanlardır. Haber fotoğrafçıları, çalıştıkları yayın organının üstünlüğü için, başarılı fotoğraflar üretmede her türlü çabayı göstermek durumundadırlar. Bir habere konu olan olay yerinde, çoğu zaman birden çok haber fotoğrafçısı bulunmaktadır. Dolayısıyla bu durum, haber fotoğrafçıları en iyiyi üretmek konusunda zorlamaktadır. Rekabet, kaliteyi arttıran en önemli öğelerden biridir. Bir olay yerinde sadece tek bir fotoğrafçı var ise, en iyi fotoğraflar onun olacaktır. Eğer birden fazla fotoğrafçı varsa, her haber fotoğrafçısı diğerlerine üstün gelebilmek için daha fazla çaba göstermek zorundadır.

Haber fotoğrafçılığı bir ekip işidir. İster gazete, ister dergi olsun büyük bir yayın kurumunda, bir haber fotoğrafı ekibi bulunmaktadır. Ekibin üyeleri, spor, magazin, haber, siyaset vb. gibi farklı işlerde deneyim kazanarak uzmanlaşmaktadırlar. Bu ekibin başında da, fotoğraf editörü ya da fotoğraf şefi olarak adlandırılan bir uzman kişi bulunmaktadır. Fotoğraf ekibinin uyum içinde yardımlaşarak ve paylaşımcı bir şekilde çalışmaları ve fotoğrafları seçen editörün uzmanlığı da haber fotoğrafındaki kalitenin ortaya çıkarılmasında önemli etkenlerdir. Bu çarkın işlemedeki dişlilerden birinin bozukluğu ortaya çıkan ürünün niteliğini de doğrudan etkileyecektir. Haber fotoğrafçılığı, teknik bir süreci içeren ve farklı bir uzmanlaşmayı gerektiren bir süreç olduğundan, haber fotoğrafının kaliteli bir şekilde üretilmesinde, fotoğraf ekibinin kendi çabaları belirleyici olmaktadır.

Haber fotoğrafı sadece basit bir fotoğraf değildir. Fotoğraf ve haber dillerinden oluşan farklı bir anlatım aracıdır. Kitle iletişim araçlarında kullanılacak fotoğraf, okuyucu kitle için yeniden şekillendirilerek sunulmaktadır. Bir olayı anlatan bir fotoğraf ile, aynı olayı anlatan, ancak gazete sayfasında yayınlanan fotoğraflar aynı şey değildir. Geniş kitlelere ulaşacak bir fotoğrafın etik kurallara uyması gerekmektedir.

Haber fotoğrafçılığının kendine özgü bir dili vardır. Haber fotoğrafçısı bu dili kullanarak, olay yerinde kendi hissettiği etkiyi, ikiboyutlu bir yüzey üzerinde yeniden yaratmayı amaçlamaktadır. Olay yerinde bulunan sesler, koku, zamanın ve mekanın tamamı gibi bilgiler fotoğrafa aktarılamamaktadır. Fotoğraf karesine aktarılabilen, olayın bir anlık, seçilmiş bir bölümüdür. Haber fotoğrafçısı, olayı okuyucularına, kendi yaşadığı gibi aktarabilmek için haberin özelliklerinden ve fotoğrafın dilinden yararlanmaktadır. Howard Chapnick'e göre "Haber fotoğrafları, doğrudan ve kolayca mesajlarını iletebilmeleri için ortak özellikler taşırlar; güçlü bir ilgi merkezi, hareketli bir beden dili, heyecan verici bir aydınlatma, güzel bir görsel düzenleme ve teknik mükemmeliyet" (Fulton, 1988, s. xii). Ortak fotoğrafik anlatım dilinin oluşturulmasında kullanılan bu özellikler yardımıyla, haber fotoğrafları tüm insanlığın anlayabileceği bir etkiye ulaşmaktadır. Güçlü bir ilgi merkezi, bir haber fotoğrafının en etkili silahıdır. Gazete sayfasında yeralan bir fotoğrafa bakıldığında, bir mıknaş gibi okuyucunun ilgisini çeken bir alandır. Bunun yaratılması için fotoğrafta karmaşıklıktan uzaklaşmak ve okuyucunun gözlerini fotoğrafın en önemli bölgesine yönlendirmek amaçlanmalıdır. Bir haber fotoğrafına bakan okuyucu, kendisine fotoğrafta neyin anlatıldığını

sorgulamamalıdır. Olay en etkili biçiminde fotoğrafta kendisini hissettirmelidir. Chapnik'in belirttiği ikinci özellik olan hareketli bir beden dilinde, fotoğrafın sıkıcılıktan uzaklaşması amaçlanmaktadır. Gazete sayfaları vesikalık fotoğraf çektirir gibi durağan poz vermiş insanların fotoğraflarıyla doludur. Konu haber fotoğrafı ise, bir olaydan sözedilmektedir. Olay , hareketi çağrıştırmaktadır. Konuşma yapan bir insanın fotoğrafı bile olsa, konuşmanın en hararetli anında, konuşmacının bedenini de konuşmaya kattığı bir anda, hareketli bir fotoğraf çekmeye çaba gösterilmelidir. Böyle bir fotoğraf daha ilgi çekici olacak ve kompozisyon açısından da daha hareketli bir görüntü üretecektir. Aydınlatma konusu fotoğrafın temel niteliklerinden biridir. Fotoğraf ışıkla oluştuğu için, kullanılan ışığın niteliği de oluşan görüntünün niteliğini doğrudan etkilemektedir. Hatta fotoğrafta kullanılan ışığın niteliği, o fotoğraftaki duygunun oluşturulmasındaki en önemli etkenlerden biridir. Işığın yönünün hatalı kullanımı, yetersiz ışık gibi koşullar, haber fotoğrafının da iletisini rahatça aktarmasını engelleyici öğeler durumuna gelebilmektedir. Gelişen teknoloji bu konuda haber fotoğrafçısının en büyük destekçisidir. Yeni elektronik fotoğraf makineleri ve flaşlar yardımıyla, haber fotoğrafçıları, her koşulda etkili aydınlatmaya sahip fotoğraflar çekebilme olanağına kavuşmuşlardır. Ancak bunun için gelişen teknolojiyi izlemeleri ve kullanabilmeleri gerekmektedir. Önemli olan fotoğrafçının sahip olduğu teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilmesi ve ışığı yorumlayabilmesi gerekmektedir.

Estetikle ilgili niteliklerde yeniden ele alınacak olan görsel düzenleme, aslında fotoğrafçılığın temelidir. Özellikle artık fotoğrafçı için her türlü sorunu gideren elektronik fotoğraf makinelerinin çözemediği tek şey, neyin ve nasıl çerçevesi sorundur. Bu konu aslında estetik ile ilgili gibi görünmesine karşın, fotoğrafın içeriğini de doğrudan belirleyen bir olgudur. Bu anlamda, bir haber fotoğrafında hangi öğelere yer verileceği, hangilerinin çerçeve dışında bırakılacağı ve çerçeve içinde yer alan öğelerin nasıl düzenleneceğinin belirlenmesi, aynı zamanda fotoğrafın neyi nasıl söyleyeceğini de belirlemektedir.

Chapnik'in belirttiği son özellik olan teknik mükemmeliyet, haber fotoğrafı iletişiminde gürültü öğesinin ortadan kalkmasını sağlayan bir özelliktir. Fotoğrafın iletisini sorunsuz aktarabilmesi için teknik sorunları bulunmaması gerekmektedir. Çok koyu ya da çok açık tonlu bir fotoğraf, konu ile ilgili yeterince detaya sahip olamayacağı için iletisini yeterince açık aktaramayacak, iletişimde zayıf kalacaktır. Ya

da net olmayan bir fotoğraftaki bilgiler açık bir şekilde anlaşılama tehlikesine sahip olacaktır. Bu gibi sorunlarla karşılaşılması için ve baskı sırasındaki kalite kaybı da göz önünde bulundurularak, haber fotoğraflarının teknik açıdan olabildiğince en üst seviyede olmaları gerekmektedir.

5.1. İçerikle ilgili nitelikler

Haber fotoğrafları, bir haber görsel olarak aktarma amacıyla çekilen fotoğraflardır. Bu yüzden içerdiği bilgi, haber fotoğrafının en önemli niteliğidir. Her yönden mükemmel olan, ancak bir içerik kaygısı taşımayan bir fotoğrafın haber fotoğrafı olarak nitelendirilmesinin olanaksız olduğu düşünülmektedir. Haber fotoğrafının içeriğini de, bağlı bulunduğu haber belirlemektedir.

Haber fotoğrafçılığının içeriği antropolojik açıdan çok önemli bir yere sahiptir. İnsanlık tarihinin kaydedilmesi ve aktarılması sorumluluğunu taşıyan grupların arasında haber fotoğrafçıları da bulunmaktadır. Haber fotoğrafçılığı, uygulayıcılarının bilinçlerine ve vicdanlarına kök salmıştır. Kaygının meşalesi, insancıl fotoğrafçılığın nesilden nesile iletilen mirasıdır. Karanlığın köşelerini aydınlatır, cahilliğe ışık tutar ve insan davranışının anlaşılmasına yardım eder. Bugün hakkında bilgi verir, eğitir ve aydınlatır, geçmişe ışık tutar (Chapnick, aktaran: Fulton, 1988, s. xii). Başladığı tarihten bu yana haber fotoğrafçılığının, insanlık tarihinin kaydedilmesinde ve saklanmasında kullanılan en önemli araçlardan biri olduğu düşünülmektedir. İnsanoğluyla ilgili her olayda, haber fotoğrafçıları, olay mekanlarında, fotoğraf makineleriyle hazır bulunmakta ve olayları bütün insanlığın görüşüne sunmaya çalışmaktadırlar.

Bir gazete sayfasında yeralan haber fotoğrafının amacı bir olayı ya da bilgiyi geniş bir kitleye iletmektir. Bir başka deyişle, amacı iletişimdir. “İletişim ve içerik, haber fotoğrafçılığının köşe başlarıdır... Her ne boyutta olursa olsun, fotoğraf çerçevesinin sınırlı, doğrusal oranları içeriğin sınırlarını belirler” (Chapnick, aktaran: Fulton, 1988, s. xii). Evrenin sınırsız boyutlarında gerçekleşen bir olay, fotoğrafın iki boyutla sınırlı yüzeyinde anlatılmak zorundadır. Fotoğrafçı bu sınırlar içinde, olası en yoğun iletiyi aktarmak ister.

Her fotoğraf, evrenden kesilip alınmış bir ayrıntıdır. Hiçbir zaman tüm evreni fotoğraf karesine sığdırmak olanaklı olmadığından, haber fotoğrafçısının, bir olayı

temsil eden, en etraflıca aktaran bölümünü seçerek okuyucuya sunması beklenmektedir. Bu yüzden, fotoğraf yüzeyindeki en küçük nesnenin bile bir anlamı olması gerektiği düşünülmektedir. Fotoğrafın mesajı, olabildiğince açık ve anlaşılır olmalıdır. Konuya olan ilgiyi dağıtacak öğeler çerçevenin dışında bırakılmalı, iletiyi güçlendirebilecek öğeler fotoğrafa dahil edilmelidir.

Bir gazete sayfasında yeralan haber fotoğrafının öneminin daha iyi değerlendirilebilmesi için, kapladığı alanda farklı iletilerin gazeteye ne değer kattığının düşünülmesi gereklidir. Gazete sayfası çok değerli bir alandır. Fotoğrafa ayrılacak alanın ileti değerini belirlemek için, aynı alana alınacak bir reklamın tarifesine bakmak, çekilen fotoğrafın gazeteye maliyetini belirlemek açısından iyi bir gösterge olduğu düşünülmektedir. Bu değer farkına varan fotoğrafçılar, bir haberle ilgili çekim yaparken, pozladıkları filmin her milimetre karesinin hesabını yaparak çekim yapmalıdır. Ancak bu durumda, gazetelerin temel işlevinin haber vermek olduğu da unutulmamalıdır. Gazete, üzerinde yeralan yazılar ve fotoğraflar sayesinde reklam alabilmektedir. Burada dikkate alınması gereken konu, haber fotoğrafına ayrılan alanın değerinin bilinmesi ve fotoğraf alanının içindeki her öğenin, haberin içeriğini desteklemesi gerektiğidir.

Dijital teknolojinin, basın sektöründe de yaygınlaşması ve fotoğrafta değişiklik yapma olanaklarını çok kolaylaştırması, gazetede yeralan fotoğrafın içeriğine olan inancı da olumsuz yönde zorladığı düşünülmektedir. Oysa geleneksel haber fotoğraflarının, gerçekleri yansıtan bir gösteren olduğunu söylemek olanaklıdır. “Gazete editörleri tarafından geleneksel haber fotoğrafçılığı, görüntünün ardındaki haber değeri olarak, gösteren anlamında değerlendirilir” (Reaves, 1995, s. 707). Başka bir deyişle haberin görsel bir şekilde aktarılmasıdır. Aktarılan görüntünün bir haber değerine sahip olması ve olaydaki gerçekleri doğru bir biçimde göstermesi beklenmektedir. Değişen teknoloji ve sağladığı kolaylıkların haber fotoğrafçılığının felsefesini değiştirdiği düşünülmemektedir. Haber fotoğrafları hangi teknolojiyle çekilir ve kullanıma hazır duruma getirilirse getirilsin, yine de haberle ilgili görsel gerçek bilgileri aktaran bir yapıya sahip olduğunu söylemek olanaklıdır. Bu konudaki temel değişken, haber fotoğrafıyla uğraşan kişilerin amacıdır. Fotoğrafta değişiklik yapmak, ya da gerçeği çarpıtmak, fotoğrafın ilk ortaya çıktığı andan beri olanaklıdır. Değişiklik yapmak daha kolay duruma geldiği için kullanılması zorunlu değildir. Bir başka deyişle, dijital

uygulamaların sağladığı, haberin içeriğine müdahale olanaklarının, haber fotoğrafçılığında yaygınca kullanıldığını söylemek yanlış olacaktır.

Haber metni ve haber fotoğrafı aynı amaca hizmet etmektedir: Okuyucuyu bilgilendirmek. Dolayısıyla iyi bir haber metni için geçerli olan içerikle ilgili ölçütlerin, haber fotoğrafları için de geçerli olacağı düşünülmektedir. “Fotoğrafları seçerken aynı metin editörlüğü gibi, haberi desteklemek için açıklık, anlam ve içeriğe dikkat etmek gerekmektedir” (White, 1982, s. 112). Metin ve fotoğraf, bir olayı geniş kitlelere aktarmada kullanılan anlatım biçimleridir. Amaçları, haberin doğru ve karışıklığa yol açmayacak şekilde aktarılmasıdır. Anlatım dili ne kadar yalın olursa, iletinin aktarımındaki başarının o derece artacağı düşünülmektedir. Anlamı karışık bir fotoğraf, okuyucunun kafasını bulandırabilir, böylece haberdeki etkiyi arttırmak yerine azaltabilir.

Haber fotoğrafları, genellikle okuyucuyu bilgilendirmek amaçlıdır. Ancak bazı haber fotoğrafları, olayın büyüklüğünden ya da garipliğinden dolayı okuyucuyu bilgilendirmenin ötesinde şaşırtır ve şok eder. “Haber fotoğrafları içeriğindeki dehşet yüzünden insanları şok eder. Ancak genel olarak insanların *studium*’unu, dünyayı bilme kaygısını harekete geçirir. Barthes’ın belirttiği gibi, bu tür fotoğraflar bağırrır, ama yaralamaz” (Inglis, 1990, s.162). Haberler, çoğunlukla olağan dışı olaylardır. Bu tür olayların oluş anında çekilmiş fotoğrafları, okuyucuyu şok eder. Çünkü görmeye alışmadıkları görüntülerdir. Ancak, böyle şok fotoğraflar azınlıktadır. Genellikle, haber fotoğrafları, bir olay, kişi ya da nesne hakkındaki bilgilendirici fotoğraflardır ve okuyucuya dünyayı tanıtmayı amaçladığı düşünülmektedir. Okuyucu bu tür fotoğraflar ile yazılı olarak edindikleri bilgileri, görsel olarak desteklemektedir. Şok fotoğraflar gibi okuyucunun yüreğini sızlatmaz ancak, okuyucuya dünyayı ve olayları anlatır.

Genelde bir fotoğraf ele alındığında, ilk olarak plastik bir yapıt olduğundan, estetik öğelerinin sorgulandığı düşünülmektedir. Ancak, haber fotoğrafından söz ederken, akla ilk gelen konunun, haber olmasının gerektiği düşünülebilir. “Bir fotoğrafın güzelliğinden ya da konusunun çekiciliğinden büyülenilmemesi gerekir. Bir fotoğrafın, daha az güzel ama gerçekten yararlı fotoğrafların yanında, sadece güzel diye yararlı bir fotoğrafımsı gibi yayımlanmaması gerekir. Bu bir kandırmacadır” (White, 1982, s. 112). Sadece güzel diye, ya da fotoğrafa konu olan kişi güzel diye, bir

fotoğrafın haber amaçlı yayınlanmasının yanlış bir tutum olduğu söylenebilir. Ancak popüler gazetelerin çoğu bu yanlış tutumu sergilemektedir.

Fotoğraf görsel olarak konusunu iletmediği için, güzel olması beklenebilir. Ancak, haberin içeriğini doğru bir şekilde aktaramayan bir fotoğraf, ne kadar güzel olursa olsun, okuyucuya haberle ilgili bir fayda sağlayamayacağı düşünülmektedir. Doğal olarak, bir haber fotoğrafındaki en önemli niteliğin, haberin içeriğini aktarabilmesi olduğu düşünülmektedir. Ancak, bu durum, bir haber fotoğrafının güzel bir fotoğraf olmamasını da gerektirmemektedir.

Haber fotoğrafları, fotoğrafçı tarafından kodlanmış bir iletiyi aktaran fotoğraflardır. Bu nedenle, fotoğrafı çeken fotoğrafçının da iletisini aktarmakta bir amacı vardır. “Fotoröportajın öncülerinden Lewis W. Hine, iki tane amacı olduğunu söylemektedir: Ortadan kalkmasını istediği şeyleri göstermek ile onaylanan ve beğenilen şeyleri göstermek” (Gidal, 1973, s.10). Hine, bu düşünceleriyle, ulaşmak istediği daha iyi bir dünyayı, fotoğrafları sayesinde yaratmayı amaçladığını belirtmektedir. Her insan ulaşmak istediği amaca kendi yöntemiyle katkıda bulunur. Haber fotoğrafçılarının yaptıkları da, güzel ve çirkin her olayda fotoğraf çekmektir. Çekilen fotoğraflar sayesinde, dünya üzerinde olan olaylarla ilgili, olay yerinde bulunamayan insanları bilgilendirmek, görsel olarak olayları aktarmaktır.

Ancak, bazı durumlarda fotoğraf çekmemek için korku ve etik kararsızlık gibi birçok neden olabilir. Ancak haber fotoğrafçılığında, işveren bu gerekçelerin hiçbirini kabul etmeyecektir (Berger ve Mohr, 1989, s.78). Bir cinayete tanıklık etmek gibi, bazı önemli ve tehlikeli olaylarda, fotoğraf çekmek fotoğrafçının yaşama şansını tehdit edebilmektedir. Ya da, her zaman tartışılan, olay anında zor durumda olan insana yardım etmek, fotoğraf çekme güdüsünün önüne geçebilmektedir. Ya da belirli anlarda, fotoğrafçı çekeceği fotoğrafın yayınlanmasının etik olmadığını düşünerek, deklanşöre basmayabilir. Buradaki karar haber fotoğrafçısının elindedir. Ancak, gazete işvereni her olayda fotoğraf isteyebilmektedir. Çünkü basın fotoğrafları yayınlanmadan önce; fotoğrafçı, fotoğraf editörü, görsel yönetmen ve genel yayın yönetmeni gibi birçok farklı kontrol mekanizmalarından geçmektedir. Çekilen fotoğraf, etik açıdan kullanıma uygun değilse zaten kullanılmayacaktır, ancak son karar mekanizmasını fotoğrafçının oluşturması, verilebilecek yanlış bir kararla, büyük fotoğrafik fırsatların kaçmasına yol

açabilecektir. Bu yüzden, eğer olanaklı ise, önce fotoğrafın çekilmesi, daha sonra yayınlama kararının verilmesi gerekir.

5.2. Teknik nitelikler

Haber fotoğrafı nasıl bir olayla ilgili bilgi iletmeye yarayan bir araç ise, fotoğrafın tekniği de, haber fotoğrafında anlamın üretilmesine katkıda bulunan bir araçtır. 1843'te bir kişi, Edinburgh Review dergisinde, ondokuzuncu yüzyıl düşüncesiyle fotoğrafın özelliklerini şöyle özetlemiştir: "Zamanın parçacıkları ve mekanın şekilleri eş zamanlı olarak kaydedilmekte ve böylece her fotoğraf dünya tarihinde gerçek bir bölüm haline gelmektedir" (Fulton, 1988, s. 4). 1843'ten 2000 yılına kadar geçen 150 yılı aşkın sürede fotoğrafın temel özelliklerinde ciddi bir değişim yaşanmamıştır. Dijital fotoğraf dışarıda bırakılırsa, fotoğraflama işlemi hala, bir makine yardımıyla, ışığa duyarlı bir yüzey üzerine, zamanın parçacıklarını ve mekanın şekillerini eş zamanlı olarak kaydeden teknik bir süreçtir.

Yaşanan teknolojik gelişmeler sayesinde filmlerin duyarlılıkları artırılmış, dolayısıyla pozlama süreleri kısalmış, filmlerin gren yapıları geliştirilmiş, bu sayede daha küçük film formatlarından kaliteli sonuçlar elde etmek olanaklı hale gelmiş, ayrıca fotoğraf makinesinin daha elektronik ve bilgisayar kontrollü çalışmasıyla fotoğraf çekme işlemi kolaylaştırılmıştır. Bunların dışında, fotoğraf çekim işleminde, ya da fotoğrafın niteliğinde büyük bir değişim yaşanmamıştır. Fotoğraf 2000 yılında da, aynı ilk icat edildiği dönemlerde olduğu gibi, fotoğraf makinesinin içindeki örtücünün belli bir süre ile açık kalmasıyla ve diyaframın arasından süzülen ışık miktarının film üzerine düşmesiyle oluşmaktadır.

Teknolojinin gelişimi, fotoğrafçının gözünün önemini ortaya çıkarmıştır. Fotoğrafçılığın yeni olduğu dönemlerde, teknik olarak başarılı bir fotoğraf üretmek beceri sayılırken, günümüzde elektronik fotoğraf makineleri hem netleme, hem de pozlama konusunda fotoğrafçıya fazla bir sorumluluk yüklememektedir. Bu gelişmelerin ortaya çıkardığı sonuç, aslında fotoğraf çekim işleminde, fotoğraf makinesinin sadece yardımcı bir aygıt olduğunun kanıtlanmasıdır. Fotoğrafi çeken, gerçekte fotoğrafçının kendisi, yani duyarlı bir gözdür. Bu nedenle fotoğraf tarihine bakıldığında, elektronik makinelerin çıkmasından sonra, çekilen fotoğrafların öncekilere

oranla daha başarılı olduğunu söylemek pek olanaklı değildir. Ancak elektronik fotoğraf makinelerinin, fotoğrafçıya sağladığı kolaylıkları da göz ardı etmemek gerekir.

Fotoğrafın gazete sayfasındaki kullanımını ve fotoğrafla mesaj iletme çabaları, fotoğrafın ortak bir anlatım diline sahip olmasını gerektirmiştir. Fotoğrafçılar bu anlatım dilini kendileri oluşturmuşlardır. “Ortak bakış açıları, bir akımdan ya da estetik kuramdan kaynaklanmamaktadır. Fotoğrafçılar çekim yaptıkça fotoğrafın olanaklarını giderek daha iyi kavramakta ve ortak bakış açısını oluşturmaktadırlar” (Szarkowski, 1984, s. 3). Bir başka deyişle, fotoğrafın teknik olanakları aynı zamanda, fotoğrafın anlatım dilini de belirleyen önemli bir öğedir. Işığa duyarlı yüzeyin, örtücünün ve optiğin özellikleri, fotoğrafı çeken kişi tarafından çeşitli seçimlerde bulunularak, fotoğrafın anlatım biçimine katkıda bulunmaktadırlar.

Szarkowski fotoğrafta tekniğin neye yaradığını ve nasıl kullanıldığını çok başarılı bir şekilde şöyle özetlemiştir. “Konu ve fotoğraf birbirinin aynı değildi. Yalnızca karşısındaki gerçekliği değil, henüz ortada olmayan fotoğrafı da görmek ve tercihlerini buna göre yapmak fotoğrafçının karşılaştığı bir sorundu (Szarkowski, 1984, s. 4). Gerçekten de fotoğrafçının karşılaştığı en büyük sorun, karşısındaki gerçekliğin fotoğrafa nasıl yansıtılacağı, ya da yansıtılacağıdır. Fotoğrafçı, fotoğrafı çekerken, deklanşöre bastığı anın, nasıl bir fotoğrafa dönüşeceğini bilmeli, ya da çok yakın bir şekilde öngörmelidir. Bu açıdan, fotoğraf tekniğini bilmek, ortaya çıkacak fotoğraf üzerinde belirlemeler yapmak açısından önem kazanmaktadır. Haber fotoğrafçısı, karşısındaki gerçekliği en doğru şekilde fotoğrafa yansıtılabilmek için, fotoğrafın teknik kontrol aşamalarını bilmeli ve gerektiği şekilde kullanabilmelidir. Bu sayede, tanıklık ettiği olay sırasında hissettiklerini fotoğraf karesine aktarabilme gücüne sahip olacaktır.

“Fotoğrafik süreç, doğasında olan ve haber fotoğrafçısının da bilip uyguladığı belirli özelliklere sahiptir. Bu özellikler: İnce detay ve dokunun yeniden üretimi; doğru objektif ve bakış açısı seçimiyle elde edilen hatasız temsil ve kasıtlı perspektif bozumu; isteğe bağlı olarak daraltılan ya da arttırılan, açıktan koyuya giden sınırsız ton değerleri; belirli ve kesin bir anı yakalamak için hareketi durdurabilme gücü” (Rothstein, 1979, s. 16).

Fotoğrafın teknik nitelikleri, haber fotoğrafçılığında da fotoğrafik anlatım açısından diğer fotoğraf türleriyle aynı oranda etkili olmaktadır. Rothstein’in verdiği örneklerden yola çıkılırsa, ince detay ve dokunun yeniden üretimi konusunda; çekim aşamasında seçilen filmin niteliği, objektif, kullanılan diyafram değeri etkili olmaktadır.

Kullanılan filmin gren yapısı ne kadar inceyse ve ne kadar düşük ASA değerli bir film ise, yeniden üreteceği detay ve doku, o kadar keskin olacaktır. Kullanılan objektifin keskinliği, çizgi ayırma gücü, kontrastlığı ve seçiklik kalitesi de aynı şekilde fotoğrafa yansiyacaktır. Ayrıca, kullanılan diyafram değeri de fotoğrafta görülen alanın ne kadarının net ne kadarının flu olacağını belirleyen en önemli öğedir.

Netlik, teknik açıdan hatalı bir fotoğrafta karşılaşılan en önemli iki sorundan biridir. Haber fotoğrafı, bir olayla ilgili okuyucuya bilgi aktarma amacı taşıyan fotoğraflardır. Net olmayan bir fotoğrafın sunacağı bilgi de belirsizlik tehlikesi taşıyacağı düşünülmektedir. Teknik olarak bir fotoğraftaki netsizlik, ingilizceden fotoğraf sözcük dağarcığıımıza girmiş blur ve flu sözcükleriyle ikiye ayrılmaktadır. Blur sözcüğü, makine sarsıntısı, ya da kullanılan örtücü hızının hareketin hızını dondurmaya yetmemesinden dolayı, hareketten kaynaklanan netsizliktir. Daha yüksek örtücü hızı kullanarak bu tür netsizlikler önlenebilmektedir. Flu ise objektifin üzerindeki metraj ayarının yanlış yapılmasından, ya da net alan derinliğinin yetersizliğinden kaynaklanan netsizlik türüdür. Bu sorun, metraj ayarının doğru nesneye (fotoğraftaki en önemli konuya) yapılmasıyla, ve daha kısık bir diyafram değeri kullanarak, net alan derinliğinin artırılması yoluyla giderilebilmektedir.

Teknik açıdan ikinci büyük sorun ise hatalı pozlamadır. Özellikle dia film kullanan yayın organları için, bu daha da büyük bir sorundur. Çünkü, saydam film banyo edildikten sonra kullanıma hazır duruma gelir, bir başka deyişle, negatif filmde çekimde yapılan pozlama hataları, belirli bir noktaya kadar baskı aşamasında giderilebilmektedir, ancak saydam filmde bu olanak yoktur. Çekimde yapılan yetersiz ya da fazla pozlama hataları saydam filmde doğrudan sonuca yansımaktadır. Bu yüzden saydam filmi pozlarken daha dikkatli davranmak gerekmektedir. Negatif film kullanıldığında da, yapılan küçük pozlama hataları giderilebilmekte, ancak yapılan ciddi pozlama hataları sorun yaratabilmektedir. Pozlama hatası yüzünden konunun çok koyu, ya da çok açık çıkması, fotoğrafta konunun algılanamaması gibi bir soruna yol açabilmektedir. Doğal olarak, konusunun içeriğini aktarabilecek teknik niteliğe sahip olmayan bir fotoğrafın, gazete sayfasına basılarak okuyucuya sunulması da, okuyucu üzerinde yaratılmak istenen etkiyi ve bilgiyi doğrudan zedeleyecektir.

Aslında teknik olarak ele alındığında, haber fotoğrafçısının kullandığı malzeme açısından yaptığı seçimlerin tümü, ortaya çıkan fotoğrafın teknik niteliğini

etkilemektedir. Bu yüzden haber fotoğrafçısı, kullandığı malzemeyi ve tekniği tanımalı, yaratmak istediği etki doğrultusunda seçimlerini yapmalıdır.

Haber fotoğrafçılığı, aslında tüm fotoğrafçılık türleri, salt teknik yetiyle başarılacak bir uğraş gibi algılanmaktadır. Bu yüzden sıklıkla fotoğrafçılara sorulan ne marka makine, hangi örtücü hızı ve ne filtre kullandığı gibi sorularla onlar gibi fotoğraf çekebilmenin sırlarını edinilebileceği yanılgısı yaygındır. Bu sorular bir yazara sorulacak olursa, hangi bilgisayarı, nasıl kağıdı tercih ettiği gibi sorulardır. Ancak fotoğraf çekimi birçok insan için karmaşık sayılabilecek işlem ve ekipman kullanımını gerektirdiği için, teknik bir süreç olarak algılanma yanılgısına sahiptir. Fotoğrafçılık da aynı yazarlık gibi yaratıcı bir süreçtir ve üretim beyinde gerçekleştirilir. Fotoğrafçılığın teknik yönlerini öğrenen bir kişinin iyi bir fotoğrafçı olduğu söylenemez, ama iyi bir fotoğrafçının, fotoğrafın tekniğini bilmesi gerektiği söylenebilir. İşin teknik yanı, fotoğrafçının karşısında gördüğü ve zihninde canlandığı görüntülerin istenilen orandaki karışımının, istenildiği biçimde fotoğrafik malzeme üzerine aktarılmasında ortaya çıkar. Teknolojik yeniliklerle donatılmış fotoğraf makineleri hatasız fotoğraf üretmekte, kullanıcıya büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Ancak hiçbir fotoğraf makinesi kullanıcısının zihnindeki görüntüyü bilemez. Bu yüzden fotoğrafçı, fotoğrafın sağladığı bütün teknik imkanları bilmek ve gerektiğinde istediği teknikleri kullanmakla yükümlüdür. Fotoğrafçı, her zaman fotoğraf makinesinin bir adım önünde olmalıdır. Başka bir deyişle, gelişmiş fotoğraf makinelerinin fotoğrafçıyı değil, fotoğrafçıların fotoğraf makinelerini kontrol etmeleri gerekmektedir.

5.3. Estetik nitelikler

Haber fotoğrafları bilgi iletme amacı taşıyan fotoğraflardır. Fotoğrafın teknik yönü, bu bilgi iletimini kolaylaştıran bir öğedir. Ancak, haber fotoğrafının bilgi iletebilmesi için, öncelikle okuyucunun dikkatini çekmesi gerekmektedir. Fotoğrafın yazıyla dolu gazete sayfasında zaten ilgi çekici bir öge olduğu söylenebilir, ancak fotoğraf karesinin içindeki estetik yapı, dikkat çekme bakımından, bir fotoğrafı diğerlerinden daha üstün kılabilecek bir öğedir.

Bir fotoğraf karesinde kompozisyonun (görsel düzenleme), estetik niteliklerin en belirleyicilerinden biri olduğu düşünülmektedir. Bilinçli yapılan bir kompozisyon,

fotoğrafın daha güzel görünmesini sağlayabileceği gibi, aynı zamanda fotoğrafın iletisinin daha kolay algılanmasını ve iletinin etkisinin artırılmasını da sağlayabileceği düşünülmektedir. “Bilinçli kompozisyonun dört temel özelliği: yalın tasarım, güçlü bir ilgi merkezi, karedeki öğeler arasındaki ilişkiyi yeniden yapılandırmak için bilinçli çerçeveleme ve seçici netlik ile seçilen detaylar sayesinde ön plan-arka plan ilişkisi kurmaktır” (Hoy, 1986, s. 163). Haber fotoğraflarında başarılı bir görsel düzenleme yapmak için, Hoy’un belirttiği dört temel özelliğin nedenlerinin anlaşılması gerekmektedir.

Tasarımda yalınlık yaratmak, fotoğraf çekme işleminin temel amaçlarından biridir. Müzik nasıl dünyada gürültü şeklinde bulunan sesleri düzenlemek ise, fotoğraf da dünyada kaos halinde bulunan görünümleri sadeleştirerek düzenlemektir. Ortaçağ felsefesinde ‘Occam’ın usturası’ (Occam’s razor) olarak adlandırılan ve birçok farklı disiplin tarafından kullanılan prensip, haber fotoğrafçılığında da yalınlık yaklaşımı olarak kullanılabilir. Occam’ın usturası, kesinlikle gerekli öğelerin dışında herşeyin kesilip atılabileceğini önermektedir (Carroll, 2001, www.skepdic.com/occam.html). Evrendeki tüm nesnelere bir fotoğraf karesine sığdırılmayacağından dolayı, her fotoğraf aslında bir detaydır. Fotoğraf karesinin dışında nesnelere bırakmak, sadeleştirmek demektir. Fotoğraf karesinin içindeki tasarım ne kadar yalın olur ise, ileti de o kadar kolay anlaşılır olacaktır. Konu ile ilgisi olmayan nesnelere, fotoğrafın iletisini aktarmada gürültü oluşturacaktır. Bu nedenle, bir haber fotoğrafında iletiyi en açık şekilde aktarmak için, konuyla ilgisi olmayan bütün nesnelere fotoğraf karesinden çıkartarak, olabildiğince yalın bir anlatım kurmak gerekmektedir.

Güçlü bir ilgi merkezi, fotoğrafın dikkat çekicilik yönünden en büyük silahıdır. Okuyucu bir haber fotoğrafına baktığında, kendisine bu fotoğrafın neyi anlatmak istediğini sormaması gerekmektedir. Haberin ana konusunu oluşturan olay ya da nesnelere, fotoğraf karesinin en ilgi çekebilecek alanına, açık bir şekilde yerleştirilmelidir. Güçlü bir ilgi merkezi, okuyucunun fotoğrafa baktığında edineceği ilk izlenimi belirlemektedir. Yazılı bir haberde, başlık, spot ve haberin giriş cümlelerinin sağladığı, haberi ilginç ve okunabilir kılma işlevini, haber fotoğrafında güçlü bir ilgi merkezi yapmaktadır. Bu aynı zamanda, fotoğrafın iletisini daha açık ve daha çabuk iletmesine de yardımcı olacaktır.

Başarılı kompozisyonun bir diğer anahtarı, karedeki öğeler arasındaki ilişkiyi yeniden yapılandırmak için bilinçli çerçeveleme yapmaktır. Bir habere konu olan olaydaki öğeler arasında bir ilişki bulunmaktadır ve olay bu ilişkiden kaynaklanmaktadır. Bu olayı fotoğrafa aktarırken, gerçekte olan öğeler arasındaki ilişki, fotoğraf çerçevesinde yeniden yapılandırılmaktadır. Yapılacak çerçeveleme sırasında, nesnelere arasındaki ilişki, gerek anlam çarpıklığı, gerekse görsel öncelik sırası açısından önem taşımaktadır. Konunun önemli öğeleri, fotoğraf çerçevesi içinde ön planda ve büyük, diğer yardımcı öğeler daha küçük ve arka planda yer alırsa, okuyucu olayı doğru algılayabilecektir. Yapılan çerçevelemede, konuyu destekleyen öğeler fotoğrafa dahil edilmeli, ilgisi olmayan öğeler çerçeve dışında bırakılmalıdır.

Hoy'un belirttiği son özellik, seçici netlik ile seçilen detaylar sayesinde ön plan-arka plan ilişkisi kurmaktır. Seçici netlik ve detay çekimleri ile bir habere konu olan olayın belirli noktaları, daha vurgulu bir duruma getirilebilmektedir. Bu tür fotoğraflarda, olayın seçilmiş noktaları, daha dikkat çekici duruma gelirken, arka planda sunulan yardımcı öğelerle olayla ilgili diğer bilgiler aktarılmaya çalışılabilmektedir. Ön plan, arka plan ilişkisi kurmak, hem fotoğrafa üçboyutlu bir nitelik kazandırmaktadır, hem de fotoğrafçıya, olayın farklı boyutlarını aynı fotoğraf karesinde sunma olanağı sağlamaktadır.

Burada dikkat edilmesi gereken, seçici netliğin yapıldığı nesne ya da olay ve seçilen detayın olayın tamamını yansıtabilecek niteliğe sahip olmasıdır. Çünkü, bir olayı detaylarla anlatmak çoğu zaman birden fazla fotoğraf kullanımını gerektirebilmektedir. Ancak, haber fotoğrafçılığında her zaman bu olanak bulunmadığından, olayın tek bir fotoğraf karesinde anlatılması gerekebilir. Bu nedenle, eğer detay fotoğrafı çekmek isteniyorsa, seçilen detayın olayın önemli bir parçası olmasına ve arka planda olayı destekleyen yardımcı öğelerin bulunmasına dikkat etmek akıllıca olacaktır.

İnsan gözü yaşadığı çevreyi üçboyutlu algılamaktadır. Fotoğrafın ikiboyutlu yüzeyinde, üçüncü boyut olan derinlik yoktur. "Derinlik algısı, temelde iki gözün arasındaki mesafeden dolayı oluşan, çok az farklı iki görüntüye dayanmaktadır" (Arnheim, 1967, s. 11). Ancak fotoğrafın teknik ve estetik olanaklarıyla, ikiboyutlu fotoğraf yüzeyinde de üçüncü boyut hissini yaratmak olanaklıdır. Ön plan ve arka plan ilişkisi yaratılan görsel düzenlemelerde, oluşturulan lineer ve atmosferik perspektif yardımıyla izleyen, fotoğrafın üçboyutlu bir etki yarattığı hissine kapılabilmektedir.

Fotoğrafçılık bakma ile görme arasındaki ince çizgi üzerinde gerçekleştirilmektedir. Fotoğrafa konu olan nesne ya da olaylar gerçek dünyada bulunmaktadır ve görülmeyi beklerler. Fotoğrafçı çoğu kişinin bakıp da göremediğini gören ve başka insanların dikkatine sunan kişidir. “Konu, gizlenen şeye dikkat çekme yöntemiyle vurgulanır” (Witkin, 1995, ss. 108-109). Fotoğrafa konu olan her olay, gizli bir anlatım potansiyeline sahiptir. Fotoğrafçı, kullandığı yöntem gereği, konunun bu gizli potansiyelini bulup, yeniden yapılandırarak izleyicinin dikkatine sunmaktadır. Ve çoğu zaman, bu işi tek bir fotoğraf karesinde yapmalıdır. Haber fotoğrafçılığında, bir olayın tamamını temsil edebilecek fotoğrafik olanaklar gizlidir. Fotoğrafçıya düşen görev, fotoğrafın kendisine sağladığı olanaklar yardımıyla doğru bakış açısını ve doğru çerçeveyi yaparak okuyucu üzerinde en yüksek etkiye ulaşmaya çalışmaktır.

İnsan gözü ve gözün kontrolündeki fotoğraf makinesi aynı doğrultuda çalışmaktadır. “Gözün yaptığı, gerçekliğin kalabalığında belirli bir nesne bulmak ve ona odaklanmak, fotoğraf makinesinin yaptığıysa gözün seçimini film üzerine sabitlemektir.... Konuya müdahale etmemek amacıyla görsel düzenleme yapılmadığında, içeriği biçimden ayırmak mümkün olmaz” (Cartier-Bresson, 1979, s.18). Göz seçer ve sadeleştirir, fotoğraf makinesi ise gözün belirlediği nesnelere kaydeder. Fotoğraf düzleminde anlamın yeniden kurulabilmesi için bir görsel düzenleme yapmak gerekmektedir. “Henri Cartier-Bresson’a göre fotoğraf, bir olayın önemini ve o olayın düzgün anlatılması için, şekillerin hassas düzenlenmesinin, saniyenin bir bölümündeki eşzamanlı tanınmasıdır” (Pollack, 1977 s.155). Bilinçli bir görsel düzenleme yapılmadığında fotoğraf, iletisi karmaşık şekillerden başka bir anlam taşımayacaktır. Yapılan görsel düzenleme sayesinde, fotoğraf karesindeki nesnelere arasında bir ilişki kurulabilir ve olayın anlamı yapılandırılabilir.

Görsel düzenleme, haber fotoğrafçılığının anlatımının yapılandırılmasında çok önemli bir yere sahiptir. “Cartier-Bresson’a göre içerik, biçimden ayrılamaz. Biçimden kasıt, yüzeylerin, çizgilerin ve değerlerin karşılıklı etkileşiminin düzenlenmesidir. Sadece bu düzenlemeyle, insanın duygu ve düşünceleri açık ve iletilebilir olmaktadır” (Pollack, 1977 s.157). Fotoğraf karesindeki öğelerin doğru düzenlenmesi, içeriğin okuyucuya açıkça iletilebilmesine yardım etmektedir. Kurulan görsel yapı sayesinde, duygu ve düşünceler anlam kazanmaktadır.

Fotoğraf zamana bağı bir görüntü kayıt işlemidir. Pozlama süresince gerçekleşen hareket, örtücü hızının değiştirilmesi yöntemi ile farklı görüntüler oluşturmaktadır. Cartier-Bresson hareketten doğan bu görüntüleri fotoğrafın yeni plastik ögesi olarak adlandırmaktadır. “Fotoğrafçılıkta nesnenin hareketinden ortaya çıkan anlık çizgilerin oluşturduğu yeni bir plastik öge bulunmaktadır” (Cartier-Bresson, 1979, s.18). Bu plastik öge, fotoğrafın görüntüyü önceden belirlenen bir zaman dilimi içinde kaydetmesinden kaynaklanmaktadır.

Fotoğrafta hareket üç farklı türde gözlenmektedir. Birincisi fotoğrafın çok kısa zaman dilimlerinde görüntüyü kaydetmesinden ortaya çıkan hareketi dondurmaktır. Gözle kesintisiz hareketlerden oluşan görüntülerin anlık durumlarını algılamak mümkün değildir, ancak saniyenin binde biri gibi çok kısa sürede pozlanan bir fotoğraf karesinde hızla hareket eden bir arabanın tekerleğini dondurulmuş olarak kaydetmek, ya da bir boks müsabakasında yumruk yiyen bir boksörün o andaki anlık ifadesini dondurulmuş olarak kaydetmek ve sonradan incelemek mümkündür. Hatta, burun buruna biten yarışlarda, hangi yarışmacının birinci olduğu bile gözle algılanamadığı için foto-finish adı verilen bitiş çizgisinde çekilen bir fotoğraf sayesinde sonuca karar verilmektedir.

Özellikle gözün kesintisiz akan görüntü içinde algılayamadığı görüntüler insanlar için Cartier-Bresson’un deyişiyle ‘yeni’ görüntülerdir. Daha önce görmedikleri, göremedikleri farklı görüntülerdir. Farklılığın keşfedilmesi ve gerçekleşen bir olayın doruk noktasının yakalanması fotoğrafta estetik bir değer ortaya çıkarmaktadır. Çünkü saniyenin binde biri gibi bir zaman diliminde yapılacak çekimde doğru anı yakalamak, olay bir saniyede sonuçlansa bile binde bir şansla ya da fotoğrafçının ustalığıyla mümkün olabilecektir.

Fotoğrafta hareketin algılanması konusunda ikinci yöntem; göreceli olarak daha uzun bir pozlama süresi kullanarak hareketi saptamaktır. Kullanılan örtücü hızı, konunun hareket hızını dondurmaya yetmediği durumlarda, konu fotoğraf karesinde dondurulmuş halinden daha büyük bir alanı kaplayacaktır. Bu kapladığı alan, hareketin yönünde konunun çizgisel izdüşümü olarak yer alacaktır. Bazı fotoğraflarda hareketin hızını vurgulamak ya da daha dramatik bir etki yaratmak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Bu tekniğin kullanıldığı en çarpıcı fotoğraflardan biri Tom Howard’ın 1928 yılında çektiği ‘Ruth Snyder’ın idamı’ adlı fotoğrafıdır (Lacayo ve Russell, 1995, s. 53). Fotoğrafta elektrikli sandalyede idam edilen Ruth Snyder görülmektedir. Ancak

fotoğrafın asıl etkisi, elektrikli sandalyenin net, Snyder'ın elektrik akımından titreyen bedeninin ise hareketli olarak gösterilmesinden dolayı artan dramatik yapıda gizlidir.

Kullanılan uzun poz süresi içinde, hareketsiz duran sandalye net, hareket eden kadının bedeni blur çıkmıştır. Bu durum da, fotoğrafik kayıt mekanizmasının sağladığı yeni bir estetik yapıdır. Çünkü insan gözü nesnelerin hareketini kesintisiz olarak bir bütün halinde algılamaktadır. Göz, görüntüyü zaman dilimlerine bölememektedir. Bunu ancak fotoğraf makinesinin örtücü mekanizmasının farklı zaman ayarları olanaklı kılmaktadır.

Fotoğrafta hareketin kaydedilmesinin üçüncü türü ise hareketin hem dondurulması ve hem saptanmasının aynı karede gerçekleştirilmesidir. Böyle bir fotoğrafta, hareketli konu, hareket yönünde fotoğraf makinesi ile takip edilerek, konunun ve fotoğraf makinesinin hareketi arasında bir senkron tutturularak hareketli konunun dondurulmuş, arka planın hareketliymiş gibi görünmesi sağlanabilmektedir. Hareketli konunun öneminden dolayı net gösterilmek istendiği, aynı zamanda hareketinin de vurgulanması istendiği fotoğraflarda bu teknik uygulanmaktadır. Özellikle yarış arabalarının, hatta her türlü yarışçının hem hızının vurgulandığı, hem de görsel tanımlamalarının net bir şekilde gösterildiği fotoğraflar bu tekniğin en sık kullanılan örnekleridir.

Fotoğraf çekerken görüntünün hareketi, seçilen örtücü hızı ile kontrol edilmektedir. Ancak, hangi örtücü hızının seçileceğini belirleyen başka öğeler de vardır. “Fotoğrafta hareketin vurgulanmasında dört öğe etkilidir: Örtücü hızı, hareketin hızı konunun uzaklığı, hareketin yönü” (Bergin, 1967, ss. 21-26). Örtücü hızından sonra sıralanan üç öğe, konuya ve yaratılmak istenen görsel etkiye göre hangi örtücü hızının kullanılacağı konusunda fotoğrafçıya yardımcı olmaktadır.

Estetik, farklı insanlar tarafından farklı değerlendirilebilen bir konudur. Bu nedenle, estetik açıdan tek bir doğru olduğunu söylemek olanaksızdır. “Güzelin farklı biçimlerde algılanmasına rağmen, fotoğraflar yine de her zaman bir güzellik kaynağı olarak görülmüştür” (Kracauer, 1980, s. 266). Çünkü her fotoğraf genelin içinden seçilerek sunulmuş bir görüntüdür. Eline fotoğraf makinesini alan herkes farkında olarak, ya da olmayarak, estetik seçimler yaparak fotoğraf çekmektedir. Belki bazı fotoğrafların daha güzel çekilebileceğini düşünmek olanaklıdır, ancak o fotoğraflar da düşünen bir insanın estetik seçimlerinin bir ürünüdür. Bu nedenle, fotoğraflar güzellik kaynağı olarak algılanmaktadır. Ayrıca, bir gazete sayfasına basılan fotoğraf ele

alındığında, tekdüze yazı karakterleri arasına yerleştirilen fotoğraflar, yazılardan daha ilgi çekici ve güzel görsel öğelerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HABER FOTOĞRAFI SEÇİM ÖLÇÜTLERİNİN BELİRLENMESİ VE TÜRKİYE ULUSAL GAZETELERİNDE YAYINLANAN FOTOĞRAFLARIN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA

1. FOTOĞRAF EDITÖRLÜĞÜ KAVRAMI

Basında, fotoğraf editörlüğü kavramı anlam olarak tam yerine oturmamış bir kavramdır. “Fotoğraf editörü, bir yayında kullanılacak fotoğrafları, yayına hazırlayan kişidir. Ancak bu ünvanı taşıyan kişinin, hangi fotoğrafların yayında kullanılacağı konusundaki son sözü söylemesi zorunlu değildir” (Hicks, 1973, s. 47). Fotoğrafların yayına hazırlanması konusundaki en önemli işlem, doğal olarak fotoğrafların seçimidir. Bazı yayın kuruluşlarında, fotoğraf seçim işlemi fotoğraf editörüne bırakılırken, bazılarında yayın yönetmeni, ya da diğer yöneticiler fotoğraf editörünün seçimine karışabilmektedir ya da doğrudan kendileri yayınlanacak fotoğrafı seçmek isteyebilmektedir. Bu durum, yayın kuruluşunun iç organizasyonu ile ilintilidir. Hatta her yayın kuruluşunda ünvan olarak fotoğraf editörü bile bulunmamaktadır. Fotoğraf şefi, baş fotoğrafçı, fotoğraf sorumlusu gibi ünvanlar fotoğraf editörlüğü kavramının yerine kullanılmaktadır. Ancak yine de, bu çalışmada fotoğraf editörü olarak adlandırılan kişiler, ünvanları ne olursa olsun, diğer görevlerinin yanında yayınlanacak fotoğraflara karar veren kişiler olarak ele alınacaktır.

Fotoğraf editörlüğünün bu çalışma için önemi, haber fotoğraflarının seçiminde kullanılan ölçütlerin saptanmaya çalışılacağı uygulama bölümündeki, fotoğrafları seçen kişilerin fotoğraf editörleri olarak adlandırılmasıdır. Önceki bölümlerde haber fotoğrafını oluşturan öğeler tanımlanmaya çalışılmıştır. Ancak bir fotoğrafın haber fotoğrafı olabilmesini sağlayan önemli bir gösterge de, aynı haberle ilgili onlarca fotoğraf arasından seçilip bir gazete ya da dergi sayfasına basılabilesidir. Bu seçimi gerçekleştiren kişiler, gazete ve dergilerde çalışan fotoğraf editörleridir. Bu bölümde, fotoğraf editörlüğü kurumu tanımlanmaya, fotoğraf editörlerinin görevleri ve haber fotoğrafı seçiminde kullandıkları ölçütler belirlenmeye çalışılacaktır.

Editörler yayın kuruluşlarının eşik bekçileri, gündem belirleyicileridir. “Muhabir gazetenin dış gözlem mekanizması, gözleri ve kulaklarıdır, editör ise okuyucuya neyin, nasıl iletilip, neyin ileilmeyeceğine karar veren ‘eşik bekçisi’dir” (Westley, 1980, s. 3). Muhabirlerden ve diğer haber kaynaklarından toplanan haberler, editörler tarafından okur kitlesinin ilgisi ve yayın kuruluşunun politikası doğrultusunda önem sırasına konulmaktadır. Böylece, hergün bazı haberler gazete sayfalarında çeşitli boyutlarda yer alırken, bazı haberler de, gazete sayfasına basılamaz. Editörler toplanan haberleri, nitelikleri ve önemleri doğrultusunda değerlendiren kişilerdir. Ancak, herhangi bir haber ya da fotoğraf gazete sayfasına basıldığında, üzerinde sadece muhabirin adı yazılmaktadır. Editörler yayın organlarının gizli kahramanlarıdır. Her muhabirin haberi ya da fotoğrafı kendi ismiyle yayınlanırken, birçok editörün adı yayın organlarında yer almamaktadır. Bir başka deyişle, editörler haberin ve muhabirin hakettiği değeri almasını sağlamaya çalışırken, kendileri geri planda kalmaktadırlar.

Dallas Times Herald' dan Kenn Finkel bir atelye çalışmasında, editörlerin görevlerini şöyle özetlemiştir:

- Editör gazetenin ve yazarın vicdanıdır. Haberin gazete standartlarına uygunluğunu kontrol etmeli ve önüne gelen her habere yardım etmelidir.
- Editör değişiklik yapmadan önce, yazarın neyi anlatmak istediğini kavrayabilmek için, haberi baştan sonuna kadar okumalıdır.
- Haberi okuyucuya daha rahat okutturabilmek için, kelimeler çıkarabilir, dilyapısını düzeltebilir, cümle akışını yumuşatabilir.
- Editör, haberde bütün sorulara cevap verildiğinden emin olmalıdır. Eğer verilmemişse, kendi ya da yazarla birlikte bunu sağlamalıdır.
- Haberin tarafsız olduğundan, habere konu olan taraflara söz hakkı verildiğinden emin olmalıdır.
- Editörün iyi bir yazar olması gerekmemektedir, ama iyi yazıdan anlaması gerekir.
- İyi bir editörün dili sevmesi gerekir. İyi bir yazıyı dinleyerek, sesinden kurgulaması gerekir (Baskette, Sissors, Brooks, 1986, ss. 6-7).

Editörler, bir yayın kuruluşunda muhabirler ile okuyucu arasında bir köprü oluşturmaktadır. Hatta yeni muhabirler için bir eğitici görevi üstlenmektedirler. Editör, muhabirin yazdığı bir haberin kontrolünün yapılması, düzeltilmesi ve en iyi şekilde okuyucuya sunulmasını sağlamaktadır. Haber editörleri ve fotoğraf editörleri aslında çok benzer işler yapmaktadırlar. Haber editörlerinin, haber konusunda gerçekleştirdiği çabayı, fotoğraf editörleri de fotoğraf için gerçekleştirmektedirler.

Bir yayın kuruluşunda, haber editörü, kent editörü, spor editörü, ekonomi editörü, magazin editörü gibi farklı uzmanlık alanlarına ilişkin farklı editörler

bulunmaktadır. Fotoğraf da hem farklı bir anlatım dili olması, hem de farklı teknik ve estetik birikimleri gerektirmesi nedeniyle, yayın kuruluşlarında farklı bir editörlük alanıdır. Bu nedenle, genellikle baş editör olarak işlev gören “haber editörü, fotoğrafçılığın teknik yönlerini ve fotoğraf editörlüğü işini başkalarına teslim eder” (Westley, 1980, s. 297). Genellikle fotoğraf editörü olarak adlandırılan bu uzman kişiler, fotoğrafla ilgili konularda diğer editörlere yardım etmektedirler.

Habercilik mesleğinde, metin ve fotoğraflar farklı dil yapısına sahip, ayrı iki anlatım aracıdır. Bu nedenle, bu anlatım araçlarını yönlendiren uzmanlar olarak metin ve fotoğraf editörleri, farklı bilgilerle donatılmış olmaları gerekmektedir. “Fotoğrafçıların metin editörü, metin editörlerininse fotoğraf editörü olmaları için eğitime ihtiyaçları vardır. Her iki grubun da metinle fotoğrafı bir arada kullanmak için yine eğitilmeleri gerekir” (Moen, 1989, s. 52). Metin editörleri, haberlerin yazılı anlatımı konusunda uzmandırlar. Fotoğraf ise, haberlerin görsel olarak anlatımıdır. Bu nedenle, haberlerin yapılandırılmasında, metin editörü, metin üzerinde, fotoğraf editörü ise, fotoğraf üzerinde çalışmaktadır. Metin editörünün fotoğrafı etkin bir şekilde kullanabilmesi için, fotoğrafik dil yapısını öğrenmesi ve kullanabilmesi gerekmektedir. Bu durumun tersi de fotoğraf editörü için geçerlidir. Metinle fotoğrafı bir arada kullanmak konusunda ise, metin ve fotoğraf editörlerinin ortak çalışma ile, kendi uzmanlık alanlarını birleştirerek en iyi sonuca ulaşabilecekleri düşünülmektedir.

Habercilik mesleğinde çalışan fotoğraf editörleri, haber nosyonuna sahip olmanın yanında, fotoğrafa ilişkin ciddi bir birikime sahip olmalıdır. “Fotoğraf editörleri, fotoğrafçılık hakkında önemli fikirleri, soruları ve tartışmaları bilmeli ki, iyi bir editör olabilsin” (Heyman ve Durniak, 1986, s. 11). Bu özellikler, foto muhabirlere işlerini daha iyi yapabilmelerine yardımcı olabilmek için gereklidir. Bir gazetede çalışan fotoğraf çeken muhabirlerin danışma noktası fotoğraf editörleridir. Özellikle deneyimsiz foto muhabirler için bir yol gösterici olmalıdırlar. Fotoğrafın teknik kontrol mekanizmaları ile, haberin görselleştirilmesindeki etkinin nasıl arttırılabileceği konusunda, gazetelerde danışılacak tek sorumlunun fotoğraf editörü olduğu düşünülmektedir.

Fotoğrafların kullanıldığı kitle iletişiminde, fotoğraf editörlüğü çok önemli bir yere sahiptir. “Hemen herşeyin fotoğraflara dayandığı, görsel iletişim tarafından yönlendirilen bir çağda, fotoğraf editörlüğü işlemini anlamak, fotoğrafın günümüz

toplumdaki rolünü anlamak için kaçınılmazdır” (Ang, 1996, s. 1). Fotoğraf editörleri, çekilmesini istedikleri, seçtikleri ve yayına hazırladıkları fotoğraflarla gündemi belirleyen kişilerdir. Topluma sunulan her fotoğraf, editörlerin belirledikleri fotoğraflardır. Haber editörleri, seçtikleri haberlerle toplumun gündemini belirlerken, fotoğraf editörleri de seçtikleri fotoğraflarla, toplumun fotoğraflarla yaratılan gündeminin belirlenmesini sağlamaktadır.

Fotoğraf editörleri kitlelere sunulacak fotoğrafları belirlerler. Çeşitli kaynaklardan gelen fotoğrafları, bağlı buldukları yayın organının amaçları doğrultusunda, seçerek yayına hazır duruma getirmektedirler. “Fotoğraf editörlüğü, resimlendirilmiş bir yayın, tv yayını ya da bir sergi ortaya çıkarmak için belirli amaçlar ve kurallar doğrultusunda, değişik kaynaklardan fotoğraf seçme ve bir araya getirme sürecidir” (Ang, 1996, s. 1). Fotoğraf editörlüğü, bir televizyon kuruluşunda çeşitli kaynaklardan gelen hareketli görüntülerin seçilmesi, yayın amaçları doğrultusunda kurgulanarak yayına hazırlanması; bir galerinin sergi oluşturmasında ise kuratörlük adı verilen, belirli bir kavram çerçevesinde farklı kaynaklardan fotoğrafların biraraya getirilmesi ve sunulması biçiminde karşımıza çıkar. Bu çalışmanın konusunu oluşturan, gazete haber fotoğrafçılığı editörlüğü ise, gazetenin fotoğraf kaynaklarından gelen fotoğrafların seçilerek, gazetenin yayın amaçları doğrultusunda baskıya hazırlanma işlemidir.

Fotoğraf editörleri çeşitli kaynaklardan gelen bütün fotoğrafların arasından, yayınlanacak fotoğrafı seçerken, büyük bir sorumluluk üstlenmektedir. “Fotoğraf editörünün, en mükemmel fotoğrafı seçerken verdiği kararlar fotoğrafçıyı, yayını ve okuyucuyu olmak üzere herkesi korur” (Heyman ve Durniak, 1986, s. 9). Fotoğraf editörünün, yayınlamak üzere seçtiği fotoğrafın, önüne gelen en iyi fotoğraf olması gerekmektedir. Başka bir deyişle, fotoğrafçılar arasında bir ayırım yapmamalıdır. Editör çok ince bir dengeye ulaşarak, hem okuyucuya en etkili fotoğrafın ulaşmasını sağlamalı, hem gazetenin yayın politikasını gözetmeli, hem de fotoğrafçıların çeşitli zorluklarla çektikleri fotoğrafların hakettiği biçimde yayınlanmasını sağlamalıdır. “Fotoğraf editörleri, yüksek mahkeme yargıçları gibi, kendi zengin bilgi ve deneyimlerine dayanarak, dikkatlice ve iyi düşünülmüş kararlar verdiklerine inanmaktadırlar” (Heyman ve Durniak, 1986, s. 9). Bu anlamda fotoğraf editörünün yaptığı iş, haber fotoğrafçısının yaptığı işten çok daha fazla sorumluluk gerektirmektedir. Çünkü

fotoğraf editörü hem fotoğrafçıların hakkını korumak, hem çalıştığı gazetenin başarılı olmasını sağlamak, hem de ulaştığı okuyucuya en iyi hizmeti vermek gibi geniş bir görev sorumluluğuna sahiptir.

İyi fotoğraf editörleri, yetenekleri, kararları ve kişisel zevklerini dengeli bir biçimde uygulama yoluyla, okuyucuyu heyecanlandıran, aydınlatan, yenilikçi ve dikkat çekici fotoğraflarla, çok güzel bir şekilde görselleştirilmiş yayınlara ulaşmayı garanti ederler. İyi fotoğraf editörleri eldiveni elinde, sayfa düzeniyle birlikte çalışır. Her ikisi de yazı ve sanat yönetmenliği tarafından desteklenirken, yazılı metine güç verir. (Ang, 1996, s. 1)

Fotoğraf editörlerinin, okuyucuyu fotoğrafla bilgilendirmenin yanında, fotoğrafın bir yayın organına sağladığı görsel katkıyı da göz önünde bulundurup, fotoğraflarla yayını daha etkili ve görsel olarak daha çekici bir duruma getirmesi beklenmektedir. Bu nedenle fotoğraf editörleri, fotoğrafları görsel açıdan da çekici hale getirmelidir, amaçları haberleri en etkili biçimde sunmaya katkı sağlamak olmalıdır. Gazetenin görsel yapısını kuran sayfa düzeni yönetmenleriyle birlikte çalışarak, seçilen fotoğrafların sayfa içinde konumlandırılması ve boyutlandırılması konularında, en doğru seçimin yapılmasına çaba harcamalıdır. Çünkü fotoğraflar, bir gazetenin en etkili görsel silahlarıdır ve doğru kullanıldıklarında etkisi artacaktır.

İyi bir fotoğraf editörü, fotoğraf takımının başındaki kişi olarak, haber fotoğraflarının olası en yüksek kaliteye ulaşması için, görevine ilişkin bazı özellikler taşımalıdır. Bu özellikler: “Güzel fotoğraf tutkusu, gözünde canlandırma becerisi, güncel ilişkilere hakim olmak, habercilik içgüdüğü, planlama becerisi, fotoğrafçılar hakkında bilgi sahibi olmak, moda eğilimleri bilmek, risk almaya istekli ve iletişim becerisine sahip olmaktır” (Ang, 1996, ss. 37-40). Bu özellikler biraz açılırsa, bir fotoğraf editörü, öncelikle yaptığı işe saygı duymak bakımından, güzel fotoğrafa tutku ile bağlı olmalıdır ve önüne gelen güzel fotoğrafları etkili bir biçimde kullanarak hakkını vermelidir. Sıradan fotoğraflardan, yaratıcı kadrajlamayla daha etkili fotoğraflar üretebilmek için, güçlü bir gözünde canlandırma becerisine sahip olmalıdır. Gündemdeki konular ve ilişkileri izleyerek ve habercilik içgüdüğüyle de birleştirerek fotoğrafların farklı kullanımlarını yaratabilmelidir. Kendi fotoğraf takımındaki fotoğrafçıları yakından tanıyarak, hangi fotoğrafçının ne tür görevlerden etkili fotoğraflar getirebileceğini bilmeli ve bunu planlama becerisine sahip olmalıdır. Özellikle fotoğraf ve görsel anlatım konularında, moda eğilimleri bilmeli ve çağa ayak

uydurmalıdır. Aynı zamanda, yaratıcı ve farklı şeyler deneme riskini göze alabilmeli, işini başarıyla sürdürebilmek için de iletişim becerisine sahip olmalıdır.

Fotoğraf editörleri, gazetelerde fotoğrafçılardan oluşan bir takımın teknik direktörleri gibidir. “Fotoğraf editörü, ancak kullandığı fotoğrafları çeken fotoğrafçılar kadar; fotoğrafçılar ise ancak çektikleri fotoğrafları kullanan ve onları görevlendiren editör kadar iyidir” (Blum, 1981, s. 33). Bu bir takım işidir. Takımda görevini yerine iyi getirmeyen taraflar olduğunda, takımın tamamı başarısız olur. Çok iyi fotoğrafçıların çektiği fotoğraflar, kötü seçilirse ve başarısız bir biçimde yayına hazır hale getirilirse sonuçta etkisiz fotoğraflar ortaya çıkabilir. Aynı şekilde, çok iyi bir fotoğraf editörünün fotoğrafçıları, kendisine kötü fotoğraflar getirdiğinde, fotoğraf editörünün de yapabileceği çok şey yoktur. Bu nedenle, yayımlanacak fotoğrafların en yüksek etkiyi yaratabilmesi için, hem fotoğrafçılar, hem de editör üzerine düşen görevi en iyi şekilde yapmaya çalışmalıdır.

2. GAZETELERDE FOTOĞRAF EDİTÖRLERİNİN GÖREVLERİ

Fotoğraf editörleri, gazetelerde fotoğraf konusundaki sorumlu kişidir. Etkili bir fotoğraf, gazete sayfasına basılırken çeken kişinin adıyla yer alır, bir başka deyişle fotoğrafı çeken kişi ödüllendirilir, ancak herhangi bir önemli habere uygun fotoğraf bulunamadığında, bunun sorumlusu fotoğraf editörüdür. Fotoğraf editörlüğü, ya da daha genel anlamda editörlük, bu yönüyle sorumluluğu ağır, ödülü az bir meslektir. Bu nedenle fotoğraf editörü, mesleğini başarıyla yürütebilmek için, gazeteye fotoğraf sağlamak ve fotoğrafları yayına hazırlamakta üzerine düşen görevleri, detaylı bir şekilde planlayarak gerçekleştirmelidir.

Bir gazetede çalışan fotoğraf editörünün görevleri:

- Fotoğraf kaynaklarını oluşturmak
- Fotoğrafçıları görevlendirmek
- Fotoğraf seçmek
- Fotoğrafları yayına hazırlamak
- Fotoğraf altı ve fotoğrafçının adının yazılmasını sağlamak
- Etik kuralları gözetmek (Kobre, 1991, s. 180; Evans, 1982, s.47; Chapnick, 1994, s. 296)

Fotoğraf seçimindeki ölçütlerin belirlenmesini sağlıklı olarak anlayabilmek için, Bu işlevi gerçekleştiren kişiler olan fotoğraf editörünün görevlerini bilmenin yararlı olacağı düşünülmektedir.

2.1. Fotoğraf Kaynaklarını Oluşturmak

Gazetelerin fotoğraf kaynağı, sadece o gazetede fotoğraf çeken kişilerle sınırlı değildir. Bu nedenle fotoğraf editörü, nitelikli seçimler yapabilmek için, öncelikle gazeteye düzenli ve bol miktarda fotoğraf akışını sağlamalıdır. Bir fotoğraf editörünün fotoğraf kaynakları: Gazetenin foto muhabirleri, fotoğraf ajansları ve bankaları, gazetenin fotoğraf arşivi ve serbest fotoğrafçılardır.

Gazetenin foto muhabirleri ile kastedilen her gazetede, fotoğraf konusunda uzman bir fotoğraf ekibi bulunması gerektiği düşünülmektedir. Fotoğraf editörleri her haberde, kendisiyle aynı anlayışta olması beklenen fotoğraf ekibini korumak amacıyla,

öncelikle kendi muhabirlerinin çektiği fotoğrafları kullanmak isteyecektir. Ancak, bu bir zorunluluk değildir. Diğer kaynaklardan gelen fotoğraflar, kendi muhabirlerinin çektiği fotoğraflardan daha nitelikli ise, amaç öncelikli olarak gazetenin en etkili biçimde okuyucuya iletilmesi olduğundan, diğer kaynaklardan gelen fotoğraflar seçilebilmektedir. Son yıllarda gazete patronlarının eğilimi, maliyeti düşürmek amacıyla, haber muhabirlerinin aynı zamanda fotoğraf çekmesini de istemeleridir. Bu durumun, gazetelerde çalışan foto muhabiri sayısında bir azalmaya yol açtığı, bunun sonucu olarak fotoğraf alanında uzman olmayan kişilerin çektikleri haber fotoğraflarının niteliğini de düşürdüğü düşünülmektedir.

Fotoğraf ajansları ve bankaları yarar gazetelerde çalışan fotoğraf muhabirleri, kısıtlı sayıda olduklarından, dünyanın her yerindeki haberlere yetişememelerinde ortaya çıkmaktadır. Magnum, Black Star, Sipa, Sygma, AP, AFP, Reuters gibi büyük ajanslar tüm dünyadaki yayın organlarına fotoğraf desteği vermektedirler. Bu anlamda Türkiye'deki en büyük kuruluş Anadolu Ajansı'dır. Fotoğraf editörlerinin odalarında abone oldukları ajansların görüntülerinin aktığı monitörler bulunmaktadır. Editör, istediği konuyla ilgili beğendikleri fotoğrafları monitörden seçerek gazetesinde kullanabilmektedir. Fotoğraf ajansları gibi tüm dünyaya fotoğraf sağlayan bir diğer kuruluşlar zinciri ise fotoğraf bankalarıdır. Fotoğraf bankaları, arşivlerinde her türden fotoğraf barındırıp ve yayın organlarının kullanımına sunarlar. Ancak, genel olarak zamana bağlı bir iş olan habercilikte, fotoğraf ajansları daha taze fotoğraflar sunmakta, fotoğraf bankaları daha konserve olarak adlandırılacak fotoğraflar sunmaktadırlar.

Gazetenin fotoğraf arşivi de fotoğraf bankaları gibi, her gazetenin de kendi fotoğraf arşivleri bulunmaktadır. Gazetelerde hergün yüzlerce fotoğraf çekmektedir ve bu fotoğrafların sadece küçük bir bölümü kullanılmaktadır. Ancak çekilen her başarılı fotoğraf, daha sonra kullanılabilmesi düşüncesiyle arşivlenmektedir. Özellikle bir haberin takibi gerektiğinde, ve sonradan yeniden gündeme geldiğinde, arşivdeki fotoğraflar değer kazanmaktadır. Uzun süre gündemde kalan konular ve kişilerin konu olduğu haberlerde, her seferinde benzer fotoğraflar çekmektense, arşivde bulunan fotoğraflardan kullanmak gazeteye hem zaman hem de maliyet açısından tasarruf sağlamaktadır.

Serbest fotoğrafçılar bir habere ilişkin, editörün kullanabileceği nitelikteki bir fotoğraf yukarıda sıralanan kaynaklardan bulunamadığı zamanlarda yararlanılan bir

fotoğraf kaynağıdır. Serbest çalışan (freelance) fotoğrafçılar belirli bir ücret karşılığında fotoğraflarının kullanılmasına izin verebilir. Bu tür serbest çalışan fotoğrafçılar, sadece belirli bir kurum için çalışmaktansa, kendileri serbest çalışarak, ürettikleri fotoğrafları farklı yayın organlarına satabilirler. Ancak serbest fotoğrafçılığın zorluğu, fotoğraf ajansları ya da bankaları gibi kurulu bir dağıtım ağı olmadığından, önemli bir haberin fotoğraflarını çektiklerinde, bu fotoğrafları çok acele bir şekilde yayın kuruluşlarına iletme zorunda olmalarıdır. Bir başka deyişle, tek başlarına çalışmalarıdır.

2.2. Fotoğrafçıları Görevlendirmek

Fotoğraf editörü, altında çalışan fotoğraf çeken muhabirlerle birlikte bir takım oluşturmaktadır. Editör, elemanlarının fotoğraf çekimindeki güçlü ve zayıf yönlerini ne kadar iyi bilir ise, yapacağı görevlendirmelerdeki seçimi de o kadar başarılı olacağı düşünülmektedir. “Fotoğraf editörü bir gazetede kent editörü kadar gereklidir. Fotoğraf geçmişine sahip bir kişi, fotoğrafçıları haberlere ve olaylara özel olarak görevlendirmelidir” (Baskette, Sissors, Brooks, 1986, s. 221). Özellikle yerel gazetelerin ağırlıklı okunduğu batı ülkelerinde, kent editörlüğü çok önemli bir görevdir. Fotoğraf editörü de, yaptığı fotoğraf görev dağıtımıyla, kent editörünün en büyük destekçisi durumundadır. Her fotoğrafçının daha başarılı olduğu konular bulunmaktadır. Fotoğraf editörü, kendi fotoğraf takımındaki elemanlarının fotoğraf anlamında uzmanlaştığı konuları bilerek, görevlendirmeyi de bu doğrultuda yapması, çekilecek fotoğraflardaki etkiyi arttırıcı bir öge olacaktır.

2.3. Fotoğraf Seçmek

Fotoğraf editörlüğünün en önemli işlevlerinden biri de, hergün editörün önüne gelen binlerce fotoğraf arasından, en etkili olanları seçmektir. “Fotoğraf editörlüğü, güçlü gözler, keskin bir kalem ile haberi anlatan ve görsel etkiye sahip bir fotoğraf ya da fotoğrafın bir bölümünü bulmak için binlerce kareyi geri çevirecek psikolojik gücü gerektirir” (Kobre, 1991, s. 180). Fotoğraf editörü, bir haber fotoğrafının sahip olması gereken nitelikler hakkında net düşüncelere sahip olmalıdır. Çünkü, gazetecilik zamana bağımlı bir meslektir. Fotoğraf editörü, her haber için önüne gelen onlarca adet fotoğraf

arasından, en etkili olanını olası en kısa zamanda belirlemekle yükümlüdür. Bu nedenle, fotoğraf editörünün fotoğraf seçim ölçütleri ne kadar net olursa, amaca uygun olmayan fotoğrafların elenmesinin o kadar kolay olacağı düşünülmektedir.

Yayınlanacak fotoğrafların seçiminin sağlıklı yapılabilmesi için, fotoğrafı çeken insanların dışında birilerinin bu seçimi yapması daha doğru olacaktır. “Yayınlanmak üzere fotoğraf seçimi fotoğrafçıya bırakılmamalıdır, çünkü fotoğrafçı normal olarak fotoğraflarına karşı çok duygusaldır” (Evans, 1982, s.47). Fotoğrafçılar genellikle, zor koşullarda çektikleri fotoğrafların daha değerli oldukları eğilimindedirler. Ancak, fotoğrafı izleyen gazete okurları, fotoğrafların çekildikleri koşullardan bağımsız, salt fotoğrafla yüzyüzedirler. Hangi koşulda çekildiğini bilmeksizin, doğrudan fotoğrafın yarattığı etkiyi algılamaktadırlar. Bu nedenle fotoğraf seçimi de, fotoğraflarına duygusal olarak bağlı olan fotoğrafçıların dışında, haber fotoğrafının dilinden anlayan başka birinin, yani fotoğraf editörünün sorumluluğuna bırakılmalıdır.

Fotoğraf editörünün, gazetede yayınlanacak fotoğrafları seçerken uyguladıkları farklı ölçütler bulunmaktadır. Aşağıdaki ölçütler, bir sayfa düzeni yönetmeni gözüyle, fotoğraf editörünün fotoğraf seçiminde dikkat etmesi gereken öğelerdir:

- 1- **Uygunluk:** Bir haberde kullanılacak fotoğraf yazının söylediğini tekrarlamak yerine okurun görsel bir şekilde ufkunu genişleterek, öyküyü daha iyi algılamasını sağlamalıdır. Burada ayrıca fotoğrafın bir gazete sayfasında kullanılabilecek etik özelliklere sahip olması da sorgulanmalıdır.
- 2- **Etki:** Sıradan bir haber bile olsa fotoğraf okurun o sayfayı hızla geçmesini engelleyecek ve okuru durdurup o fotoğrafa bakmasını sağlayacak, dolayısıyla da bulunduğu sayfayı okutturmaya başarabilecek bir niteliğe sahip olmalıdır.
- 3- **Sayfaya yerleştirme imkanları:** Fotoğraf sayfa düzeninin en temel öğelerinden biridir. Sayfa düzenini geliştirmek ve hareketlendirmek amacıyla büyültüp küçültebileceğiniz, ya da yatay ya da dikey kullanılabilecek fotoğraflar seçilmelidir.
- 4- **Teknik kalite:** Bir basılı yayın organında kullanılabilecek fotoğraflar temel teknik kaliteye sahip yani, doğru pozlanmış, net ve iyi kompoze edilmiş olmalıdır. (Garcia, 1987, s. 184).

Gazete sayfasına basılacak fotoğrafı seçmede kullanılan ölçütler, bir sonraki bölümde daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

2.4. Fotoğrafi Yayına Hazırlamak

Fotoğraf editörü, yayınlanacak fotoğraf seçildikten sonra, bu fotoğrafın okuyucu üzerinde olası en yüksek etkiyi yaratmasını sağlamaya çalışmalıdır. Bu nedenle editör, fotoğrafı yeniden kadrajlamak, rötuşlamak ve yeniden boyutlandırmak üzere etkisini arttırmaya çalışır. Bu çabanın, etkisini en açık gösterdiği işlem, fotoğrafı yeniden kadrajlamaktır. “İyi bir fotoğraf editörü, muhabirin notlarındaki bir cümleden haberi bulan şehir editörü gibidir. Bir fotoğrafta başkalarının göremediği olanakları görebilmeli, iyi kadrajlamayla sıradan fotoğrafları heyecan verici fotoğraflara çevirebilmelidir” (Moen, 1989, s. 66). Her fotoğraftan, yeniden kadrajlama yöntemiyle, sınırsız sayıda farklı fotoğraf ortaya çıkarmak olasıdır. En sık kullanılan kadrajlama yöntemi, gazete sayfasındaki değerli alanı boş yere sarfetmemek için, fotoğraftaki konuyla ilgili olmayan ayrıntıların fotoğraftan ayıklanmasıdır. Böylece, hem alandan tasarruf edilmiş olur, hem de konuyla doğrudan ilgisi olmayan ayrıntıların, okuyucunun dikkatini dağıtması önlenir. İyi bir fotoğraf editörü, kadrajlama yöntemiyle, sıradan bir fotoğrafı gazete sayfasına basılmak üzere çok daha etkili bir şekilde yeniden yaratabilir.

Bazı fotoğrafçılar, fotoğrafın çekimden sonra yeniden kadrajlanmasının etik açıdan doğru olmadığını düşünebilmektedirler. Ancak unutulmamalıdır ki, fotoğrafçının da çekim anında yaptığı görsel düzenleme, sınırsız uzam içinden seçilmiş bir görüntünün kadrajlanmasıdır. Fotoğrafların çekimden sonra yeniden kadrajlanmasının yanlış olduğunu düşünen bazı fotoğrafçılara en güzel cevap yine bir meslektaşlarından gelmiştir. “Fotoğrafçı Arnold Newman, Rembrandt ve Picasso’nun resimlerini tekrar tekrar yaptıklarını, romancıların tekrar tekrar yazdıklarını, neden sadece fotoğrafçıların işlerini geliştirme olanaklarından yararlanmalarının yanlış olacağını sorgulamıştır” (Evans, 1982, s. 185). Fotoğrafın yeniden kadrajlanması, çekimde yapılan hataların, gazeteye basım işleminden önce düzeltilmesi, ya da fotoğrafın geliştirilmesidir. Roman ya da resim yapım aşamasında defalarca yenilenebilmektedir. Ancak, fotoğraf çekim aşamasından sonra geriye dönüşü olmayan bir anlatım aracıdır. Bu nedenle, yanıltıcı amaç taşımamak kaydıyla, kadrajlama gibi fotoğrafı geliştirme yöntemlerinin kullanılmasında bir sakınca olmadığı düşünülmektedir.

Rötüşlama da fotoğraf editörünün kullandığı, fotoğrafın etkisini arttırıcı yöntemlerden biridir. Özellikle, dijital olanakların sağladığı kolaylıklarla, fotoğrafa rötüşlama anlamında yapılan müdahalelerin daha da arttığı söylenebilir. Ancak, bu yapılan müdahalelerin içeriği değiştirme olasılığı, incelikle üzerinde durulması gereken hassas bir konudur. Aslında bu tür müdahaleler, fotoğrafçılığın ilk dönemlerinden itibaren kullanılabilen yöntemlerdir. Dijital olanaklar, bu müdahaleleri sadece daha kolaylaştırmıştır. Ancak, genel olarak fotoğraf editörleri, haber fotoğraflarında bu tür müdahaleleri uygulamaya pek sıcak bakmamaktadırlar. Çok hassas bir konu olduğu için, fotoğrafa katacağı olumlu etkinin yanında, haber fotoğrafçılığının genel güvenilirliğini olumsuz etkileyeceği düşüncesiyle, hiç kullanılmamasının daha doğru olacağı düşünülmektedir.

Bir haber fotoğrafının gazete sayfasına basılacağı boyutun belirlenmesi de, fotoğrafın okuyucu üzerinde yaratacağı etkide rol sahibidir. Bu konuda fotoğraf editörünün, sayfa düzeni yönetmeni ile işbirliği önem kazanmaktadır. “Bir fotoğraf iyiyse, hakkı verilmelidir” (Baskette, Sissors, Brooks, 1986, s. 221). İyi bir fotoğrafın, etkisinin vurgulanması için, fotoğraf editörü, sayfa düzeni yönetmeninden bu fotoğraf için daha fazla yer isteyebilir. Eğer sayfa düzeninden sorumlu kişi de bu isteği kabul ederse, iyi fotoğraf ödülünü büyük kullanılarak almış olacaktır.

2.5. Fotoğraf Altı ve Fotoğrafçının Adının Yazılmasını Sağlamak

Fotoğraf editörü; fotoğrafçı, gazete yönetimi ve okuyucu arasında bir köprü görevi üstlenmektedir. Fotoğrafçının emeğinin korunması için, fotoğrafı çeken kişinin adının, fotoğrafla birlikte gazete sayfasında yer almasını sağlamak ve okuyucunun doğru bilgilendirilmesini sağlamak için, fotoğrafla ilgili bilgilerin fotoğraf altı olarak yazılmasının sağlanması, fotoğraf editörünün sorumluluğu altındadır. “Fotoğraf altı yazıları, okuyucunun fotoğrafı anlamasına ve değerini bilmesine yardım eder” (Bergin, 1967, s. 247). Bir başka deyişle, fotoğraf altı yazıları, fotoğrafın nasıl okunacağını belirten bir rehber işlevi görür. Bazı fotoğraflar, açıklaması olmadan gerçek anlamına ulaşamazlar. Hem okuyucu açısından, hem de yayın açısından iletişimin doğru kurulması için, fotoğraf editörü, haber fotoğrafının temel bir ögesi olan fotoğraf altı yazısının yazılmasını sağlamalıdır. Fotoğrafçının imzası da, fotoğrafçının hakkının

korunması açısından gerekli bir ögedir. Fotoğraf editörü, ekibinde çalışan fotoğrafçıların, ya da başka bir kaynaktan alınmış olsa da, diğer fotoğrafçıların ve ajansların hakkının gözetilmesi sorumluluğuyla, fotoğrafla birlikte kaynağının ve/ya da fotoğrafı çeken kişinin adının yazılmasını sağlamalıdır.

2.6. Etik Kuralları Gözetmek

Gazetelerde fotoğraf editörlüğü ve metin editörlüğü, işlevsel olarak birbirine paralel görevlerdir. Editörler genel olarak, muhabirlerle okuyucu arasında bir süzgeç işlevi görmektedirler. Yayınlanması topluma zarar verebilecek türden fotoğraf ve haberlerin kararını editörler vermektedir. “Gazeteci ve okuyucu arasında, sözcüklerin ve fotoğrafların gerçeği yansıttığına ilişkin yazılı olmayan bir anlaşma vardır” (Chapnick, 1994, s.306). Gazete okuyucusu, gazete sayfalarında gördüğü her haber ve fotoğrafın koşulsuz olarak doğru olduğunu düşünmektedir. Editörler, okuyucu ve muhabirler arasındaki bu anlaşmanın kefilidir. Editörün süzgecinden geçmeyen haber ve fotoğraflar gazete sayfasında yer alamamaktadır. Ancak fotoğraf editörleri, gerçeği yansıttığı ve bir haber değeri taşıdığı gerekçesiyle, her tür fotoğrafın yüzbinlerce kişinin göreceği gazete sayfalarına basılmasına izin vermemektedirler. “Habercilerin arkasında durduğu etik ilkeler: Doğruyu yansıtmak, dürüstlük, bağımsızlık, insancılık ve koruyuculuktur” (Lambeth, 1986; aktaran: Lester, 1991, s. 31). Fotoğraf editörleri, bu ilkelere uymadığını düşündükleri fotoğrafları yayınlamaktan kaçınmalıdırlar. Bir fotoğraf ne kadar etkili olursa olsun, etik ilkelere uymadığında, yayınlanması ve yüzbinlerce insan tarafından görülmesi doğru olmayacaktır.

Etik konusundaki bir başka sorun da, dijital fotoğraf olanaklarıyla fotoğrafa müdahalenin kolaylaşmasıdır. “Dijital fotoğraf makinelerinin gelişmesiyle, fotomontaj, renk değiştirmek ve ‘fotoğraf yapmak’ çok hızlanmış ve kolaylaşmıştır. Bu yeni teknolojinin yaygın kötüye kullanımının, haber fotoğrafının inanılabilirliğini zedeleyeceği kaygısı duyulmaktadır” (Chapnick, 1994, s. 296). Fotoğraftaki dijital olanaklarla, fotoğraf üzerinde yapılacak değişiklikler, artık saniyeler içinde gerçekleştirilmektedir. Ancak, haber fotoğrafının inanılabilirliği zedelendiğinde, hem editörler, hem de fotoğrafçılar işsiz kalacaktır. Bu nedenle fotoğraf editörleri, haber fotoğraflarında dijital ya da geleneksel, yanıltıcı müdahalenin kullanılmasını benimsememektedir.

3. FOTOĞRAF EDITÖRLERİNİN FOTOĞRAF SEÇİMİNDE KULLANDIKLARI ÖLÇÜTLER

Fotoğraf seçimi, fotoğraf editörlüğünün en önemli işlevi, aynı zamanda da haber fotoğrafını gerçek değerine ulaşabilmesini sağlayan aşamadır. Çünkü, çekilen her haber fotoğrafı, bir yayın organında yayınlanmadıkça hakettiği değere kavuşamaz. Her haber fotoğrafı, yayınlanma amacıyla çekilmektedir. Ancak, bir habere ilişkin gelen onlarca fotoğraftan biri ya da birkaçı yayınlanmaya değer görülür. Fotoğraf editörü, uyguladığı belirli ölçütler ışığında, bazı fotoğrafları yayınlamak üzere seçer, diğerlerini ise reddeder.

Haber fotoğrafları, haberin sunumundaki önemli öğelerden biri olduğundan, seçiminde kullanılan ölçütlere özen gösterilmelidir. “Doğru fotoğrafı seçmede ve kullanmada uygulanan ölçütler, doğru haberi seçmede ve kullanmada uygulanan ölçütler kadar önemlidir. Bu sürece çok önem verilmeli ve doğru düşünülmelidir” (Giles ve Hodgson, 1990, s. 77). Haber fotoğrafı seçiminde kullanılan ölçütlerin doğruluğu, editörün verdiği kararların sağlıklı olmasını sağlayacaktır. Bu nedenle fotoğraf editörü, haber fotoğrafını seçerken, haber editörünün haber seçmede gösterdiği hassasiyeti göstermeli ve habere uygun en etkili fotoğrafı seçmeye çalışmalıdır.

Fotoğraf editörlerinin, yayınlanacak fotoğrafları seçerken, önceden belirlenmiş ölçütlerle çalışması, yapacağı seçimlerin tutarlı olmasını sağlayacaktır. “Yayınlanmak üzere sunulan yığınla fotoğraf, editörü kendi seçimine yardımcı olacak bazı ilkeler ve sınıflandırmalardan oluşan ölçütlere sahip olmaya zorlamaktadır” (Evans, 1982, s.47). Belirli temel ölçütlerin yanında, her fotoğraf editörünün kendi biçimini de oluşturan çeşitli yardımcı ölçütleri bulunmaktadır. Bir başka deyişle, editörlerin bu ölçütler içindeki önem sıralaması farklılık gösterebilmektedir.

Fotoğraf editörünün, fotoğraf seçiminde uyguladığı ölçütler temel olarak içerik ve biçim açılarından ele alınmaktadır. Aslında biçim ve içerik birbiriyle bağlantılı ölçütlerdir. “Biçim, konunun nasıl sunulduğudur. Fotoğrafçı ve ressam Ben Shahn 1930’larda, biçimin içeriğin şekli olduğunu söylemiştir. Bir fotoğrafın biçimi, nasıl kompoze edildiği, düzenlendiği ve görsel olarak yapılandırıldığıyla ilgilidir” (Barret,

1990, s. 24). Biçim, fotoğrafın teknik kalitesi ve yaratılan görsel etkinin birleşiminden oluşmaktadır. Bu nedenle biçim, teknik nitelikler ve görsel etki olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenecektir.

Teknik ve görsel etki yönleri, aynı zamanda içeriğin anlamını da etkilemektedir. “Başarılı haber fotoğrafçılığı, güçlü bir haber sezgisi ve görsel sezginin birleşiminden oluşur” (Lester, 1991, s. 7). Etkili bir haber fotoğrafında, haber sezgisi ile yakalanan haber, fotoğrafın teknik nitelikleriyle, görsel olarak okunabilir duruma getirilmekte ve görsel yapının kurulmasıyla da iletisini başarılı bir şekilde aktarabilmesi sağlanmaktadır. Haber ve fotoğrafın anlatım dillerinin birleşimi olan haber fotoğrafı, haberin içeriği ile fotoğrafın teknik ve görsel yönleriyle iletisini kodlamaktadır.

Fotoğrafçı Ernst Haas’ın, saygın fotoğraf editörü John G. Morris’e söylediğine göre ‘bir göz, bir kalp ve bir beyin fotoğrafıda aranması gereken bütün özelliklerdir.’ Bu aynı zamanda, bir fotoğrafta aranması gereken nitelikleri de ortaya koymaktadır. Bir fotoğraf, konunun kendisine sunduğu olanaklara sürekli açıkken, ışık değerleri ve tasarıma duyarlı iyi bir gözün çalıştığına kanıtını göstermelidir. Aynı zamanda, fotoğrafçının kalbinin konuya nasıl cevap verdiğini göstermelidir. Bu nitelikler, fotoğrafçıyı harekete geçirir ve fotoğrafa hayat verir. Son olarak bir fotoğraf, fotoğrafçının onu yaratmak için, zekasını, deneyimini ve enerjisini nasıl kullandığını göstermelidir. Çalışkan bir beyin, iyi hazırlanma ve planlama sonucunda, fotoğrafta kendini gösterir. Rastlantılar fotoğrafçıyı doğru zamanda doğru yere götürmez (Ang, 1996, s. 107).

Haas’ın söylediklerinden yola çıkarak, iyi bir haber fotoğrafının, fotoğrafçının gözü, kalbi ve beyninin ortak bir ürünü olduğu söylenebilir. Göz ve kalp, haber fotoğrafının biçimsel niteliklerini, beyin ise içerikle ilgili nitelikleri ortaya çıkarttığı anlaşılmaktadır.

Haber fotoğrafı seçiminde, Vitray, Mills ve Ellard’ın 1939’da geliştirdiği formüle göre ölçütler, fotoğraftaki canlılık 33 1/3 puan, haber değeri 33 1/3 puan ve fotoğraftaki kişinin şöhreti 33 1/3 puan olmak üzere puanlandırılmıştır. 60 ve üzeri puan alan fotoğraflar, araştırmacılara göre yayınlanmaya değer görülmüşlerdir. Bu ölçütlerin çok kısıtlayıcı olduğunu düşünen Stanley Kalish ve Clifton Edom 1951’de, bu üç ölçüte, görsel çekicilik ve okuyucu ilgisini eklemişlerdir. (Bergin, 1967, ss. 167-8; Kobre, 1991, s. 183-4). Ancak yine de, belirlenen bu beş ölçüt, fotoğraf editörü için bir haber fotoğrafının seçiminde çok genel ölçütler olarak kalmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada, bir haber fotoğrafının seçiminde kullanılan ölçütler, içerik, teknik ve estetik olmak üzere üç başlık altında ayrıntılandırılarak belirlenmeye çalışılacaktır. Aslında

içerik, teknik ve estetik yönlerinden ele alınacak olan ölçütlerin tümü tek bir amaca hizmet ettiğinden birarada da değerlendirilebilir. Bu amaç da, habere konu olan olayın, haber fotoğrafında en etkili şekilde yansıtılabilmesidir.

3.1. İçerikle İlgili Ölçütler

Haber fotoğrafları, bir olaya ilişkin okuyucuya görsel bilgi aktaran fotoğraflardır. Bu nedenle, habere konu olan olaya ilişkin bilgi taşımayan fotoğraflar, haber fotoğrafı olarak nitelendirilemez. Bir başka deyişle bilgi iletmesi, bir haber fotoğrafının en temel ölçütüdür. “Her fotoğrafın iletceği bir bilgi olmalı, eğer yoksa doğrudan elenmelidir” (Pettersson, 1993, s. 262). Haber fotoğrafının okuyucuya iletceği bilgi de, haberin içeriğidir. Haber fotoğrafı, haberi görsel olarak aktaran bir ileti biçimidir. Fotoğraf görsel açıdan ne kadar başarılı olursa olsun, içerik açısından bir değer taşımıyorsa, haber fotoğrafı olarak yayınlanması hatalı olacaktır. Ya da tam tersi olarak, önemli bir konuda editöre başka fotoğraf ulaşmamışsa, teknik ve estetik açılardan başarısız bir fotoğrafın yayınlanması uygun görülebilmektedir.

Bir habere ilişkin gelen fotoğraflar arasından yapılacak seçimde, konusunu aktarmadaki başarıyı belirleyen çeşitli ölçütler bulunmaktadır. “İçerik bakımından haber fotoğrafı seçiminde uygulanacak üç ölçüt: Anlatımda canlılık, ilgili bağlam ve anlam derinliğidir” (Evans, 1982, s. 47). Bu ölçütler, bir haberin içeriğini aktarabilmenin yanı sıra, dikkat edilecek belirli ölçütler sayesinde, bu içeriğin aktarımındaki etkinin artırılmasına da ışık tutacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, birçok haber fotoğrafçılığı araştırmacısının kaynak aldığı, Evans’ın içerikle ilgili ölçütlerinin alt başlıklar halinde tanımlanması doğru olacaktır.

Anlatımda canlılık basmakalıp fotoğrafların okuyucuların ilgisini çekmemesinden kaynaklanmaktadır. Benzer olaylarda çekilen basmakalıp fotoğraflar, birbirinin aynı olma tehlikesi taşımaktadır. Haber fotoğrafçısı, düz durmuş, poz veren insanların fotoğraflarının ötesine geçmeli, farklı anlatımlara yönelmelidir. “İyi bir fotoğrafçı bir olayı fotoğraflarken, aynı zamanda kişilerin duygularını da fotoğrafa yansıtmaya çalışır, kötü fotoğrafçı ise sadece olayı görüntüler” (Evans, 1982, s. 49). Bir olayı fotoğrafla anlatırken, sadece olay betimlenebilir, ya da olayı betimlemenin yanında, o olayı yaşayan insanların duyguları da fotoğrafta yansıtılabilir. Eğer haber fotoğrafçısı olası en yoğun iletiyi aktarma çabasındaysa, fotoğrafta olayı

betimlemenin ötesinde, izleyene fotoğrafın çekildiği anı yaşatmaya çalışmalıdır. “Fotoğrafta yaşam olmalı, fotoğraf ölü olmamalıdır” (Ang, 1996, s. 107). Haber fotoğrafçısı, yaşamdan seçtiği anları kaydetmekte ve okuyucuya aktarmaktadır. Bu nedenle fotoğraflarında da, yaşamın canlılığı hissedilmelidir. Durağan ve sıkıcı fotoğraflar, okuyucunun ilgisini daha az çekecektir.

Habere uygunluk (ilgili bağlam) her haber fotoğrafın, ilgili olduğu haberin bağlamında değerlendirilmesi gerekliliğidir. Habere ilişkin bilginin fotoğrafta yansıtılması gerekir. Haberin fotoğrafı, haberde yazılan bilgiyle aynı doğrultuda olmalıdır, çelişmemelidir. Bazı haber fotoğrafları da, yazılacak haberlere öncülük etmektedirler. Bir başka deyişle önce foto muhabir, haber olarak gördüğü bir konunun fotoğrafını çekmektedir. Fotoğrafla ilgili haber daha sonra yazılmaktadır. Bu nedenle, “bir haber fotoğrafçısı, deneyimi ve eğitiminden, neyin haber olup, neyin olmayacağını bilmek zorundadır” (Lester, 1991, s. 6). Bir fotoğrafın, haber fotoğrafı olmasını belirleyen en temel ölçüt, içeriğinde taşıdığı haber değeridir. Yazılı haber için geçerli olan, haberin değerini belirleyen ölçütlerin, haber fotoğrafları için de geçerli olduğu düşünülmektedir. Bir haberin değerini belirleyen öğeler:

- 1) *Etki*: Bir haberin etkilediği insan sayısı, o haberin etkisini belirleyen önemli öğelerden biridir. Bu nedenle seçilecek haber fotoğrafının, olayın önemini vurgulaması gerekmektedir. Olayın önemi fotoğrafta ne kadar iyi betimlenirse, okuyucunun bu olaydan ne kadar insanın etkilendiğini ve aynı zamanda kendisi için de önemini kavraması kolaylaşacaktır.
- 2) *Yakınlık*: Habere konu olan olay, okuyucu kitlenin yakınında gerçekleştiğinde, daha çok ilgi çekecektir. Bu nedenle, çekilen haber fotoğrafında eğer olanaklı ise, olayın geçtiği mekanın özelliklerinin belirtilmesi, ya da o mekana ilişkin simgeler varsa, okuyucunun mekanı tanıyabilmesi açısından bu simgelerin fotoğrafa dahil edilmelidir.
- 3) *Zamanındalık*: Haber gibi, haber fotoğrafı da zamanlı bilgidir. Haberin yayınlanacağı güne yetişemeyen fotoğraf değerini yitirecektir. Bu nedenle haber fotoğrafçılığı, dijital fotoğraf sistemleri gibi günün en hızlı teknolojilerini kullanmaya zorlanmaktadır. Dijital fotoğraf ve internet teknolojisinin sağladığı olanaklarla, bir haber fotoğrafının çekilip, yayına hazır durumda gazeteye ulaşma hızı birkaç dakikaya inmiştir. Ayrıca bazı haberlerde, günün hangi saatinde çekildiği

önemli ise, olanak varsa bu tür belirteçlerin de fotoğrafa dahil edilmesi habere katkı sağlayacaktır.

- 4) *Şöhret*: Toplum tarafından tanınan ünlü kişilerin konu olduğu önemsiz olaylar bile, haber değeri taşıyabilmektedir. Ya da bir olaya konu olan kişi, ünlü biri ise haber daha da önem kazanacaktır. Bu tür haber fotoğraflarında önemli olan, olaya konu olan kişi olduğu için, fotoğrafta bu kişinin yüzünü göstermek, fotoğrafın etkisini arttıracaktır. “Eğer haberin değerini belirleyen isimlerse, haber fotoğrafının değerini belirleyen de yüzlerdir” (Westley, 1980, s.302). Fotoğraftaki yüzler, haberdeki isimlerin görsel karşılığıdır. Olaya konu olan ünlü kişinin yüzü fotoğrafta gösterilemezse, fotoğraf etkisini yitirecektir.
- 5) *Sıradışılık*: Sıradışı bir olay, genellikle haber konusu olmaktadır. Sıradışı olayların fotoğraflanması, haber değerini arttırıcı bir öğedir. Çünkü fotoğraf, sıradışı olayın kanıtlanması anlamına gelmektedir. İnsanların hergün yaşamlarında gördükleri görüntülerin, haber fotoğrafı olarak gazete sayfasında kendilerine sunulması ilgi çekici değildir. Etkili haber fotoğrafının sıradanlıktan uzak olması beklenmektedir.
- 6) *Çatışma*: İki ya da daha fazla tarafın tartışmasından doğan çatışmalar, haber fotoğrafı için değerli konulardır. Bu çatışmalar, iki kişinin kavgası da olabilir, iki ulusun savaşı da olabilir. Çatışma fotoğraflarını değerli kılan, bu tür ortamlarda çalışmanın güçlüğüdür. Bu nedenle, etkili çatışma fotoğrafları, çoğu zaman gazete sayfasında, kendisine yer bulabilme şansına sahiptir. Ayrıca çatışma, okuyucuların ilgi gösterdikleri konulardan biridir.
- 7) *Okuyucu İlgisi*: Okuyucular bazı konulara daha çok ilgi göstermektedir. “Charles Swanson’ın, 130 gazetenin 3353 fotoğrafı üzerinde yaptığı bir araştırmanın verilerine göre; yangın, felaket ve insanlık yararı en fazla ilgi çeken haber fotoğrafı konularıdır” (Kobre, 1991, s. 184). Yayınlanacak fotoğraf seçilirken, okuyucunun tercihleri de gazetenin başarısı için dikkate alınmalıdır. Bu anlamada, genel olarak okuyucuların, duygularını harekete geçiren, insanlık dramını ya da yararını sergileyen fotoğrafları, haber fotoğrafı olarak tercih ettikleri söylenebilir.

Haber değerini belirleyen öğelerin yanında, haber fotoğrafını seçerken, konusunu tarafsız ve açık bir şekilde ileten fotoğraflar tercih edilmelidir. “Fotoğrafçının görevi, bir olayı okuyucuya tarafsızca, açık ve anlaşılır biçimde özetlemektir (Chapnick,

1994, s. 232). Aynı haber yazımında olduğu gibi, haber fotoğrafında da tarafsız, açık ve kolay anlaşılır fotoğraflar tercih edilmelidir.

Haber fotoğrafı birçok yönden haber metniyle benzerlikler göstermektedir. Çünkü, her ikisinin amacı da, gerek sözcüklerle, gerekse fotoğrafta yer alan görüntülerle haber iletmektir. Bu nedenle, iyi bir haber metni gibi, iyi bir haber fotoğrafı da, haberle ilgili 5N +1K (ne, nasıl, ne zaman, nerede, neden ve kim) sorularına cevap vermelidir. Haber fotoğrafı seçerken, bu sorulara olabildiğince karşılık veren fotoğraflar seçilmeli, fotoğrafta verilemeyen cevaplar ise fotoğraf altında verilmelidir.

Anlam derinliği ile konunun içindeki öğelerin etkili kullanımı sayesinde, haber fotoğrafının haberi görsel olarak tanımlamanın ötesinde olayla ilgili duyguları da okuyucuya taşıyabilmesidir. Bazı haber fotoğraflarında yer alan öğeler arasında sembolik bir ilişki kurularak, olayın anlatımı fotoğraf yüzeyinde görünenden daha derine taşınabilmektedir. Hatta bazı fotoğraflar, haberin görsel olarak desteklenmesi değil, haber fotoğrafının etkililiği sayesinde, hiç yazıya gereksinim duymadan, haberin kendisi olabilmektedirler. “Jack Ruby’nin, Lee Harvey Oswald’ı vurduğu anda çekilen fotoğrafın yayınlanmasında, fotoğraf editörleri duraksamazlar. Çünkü, o fotoğraf habere ilişkin bir fotoğraf değil, haberin doğrudan kendisidir” (Westley, 1980, s.302). Bu tür haber fotoğrafları, fotoğraf editörünün önüne gelen onlarca seçeneğin arasında, kendilerini kolayca belli ederler. Editöre düşen görevse, sadece bu tür fotoğrafları belirleyip yayına hazırlamaktır.

Haber fotoğraflarına içerik bakımından derinlik kazandıran öge, fotoğrafçının olaya kattığı görsel yorumdur. Fotoğrafçı Ansel Adams bu konudaki düşüncelerini şöyle açıklıyor: “İyi bir fotoğraf; en derin anlamda, fotoğraflanan konu hakkında, fotoğrafçının hissettiklerinin tam anlamıyla ifade edilmesidir ve bu yüzden fotoğrafçının, hayatın bütünlüğü içinde, hayat hakkında hissettiklerinin gerçek bildirisidir” (Heyman ve Durniak, 1986, s. 9). Haberin konusunu oluşturan olay, fotoğrafçının gözleri önündedir. Foto muhabir, bu olayın kendisinde yarattığı duyguyu, okuyucuya iletmek üzere, yaşadığı gerçekliği bozmadan, tarafsız bir bakış açısıyla fotoğrafa aktarmalıdır. Etkili haber fotoğrafı, okuyucuya bilginin yanında, olaya tanık olan insanların hissettiği duyguları da aktarabilecek anlam derinliğine sahip fotoğraftır.

3.2. Teknik Ölçütler

Haber fotoğrafları, içeriğini anlaşılabilir şekilde aktarabilmek için, belirli bir teknik kaliteye sahip olmalıdırlar. Çok açık ya da çok koyu bir fotoğraf, fotoğraftaki nesnelerin ne olduğu anlaşılamayacak kadar netsiz bir fotoğraf, iletisini aktarmada zorluk çekecektir. Bu nedenle, bir haberi görsel olarak aktaran haber fotoğrafları, belirli bir teknik kaliteye sahip olmayı gerektirirler.

“Gazeteler lüksüz ve hafif gazete kağıdına basıldığından dolayı yüksek detay kalitesi, ton geçişleri ve renk satürasyonuna sahip olması olanaklı değildir. Kısaca, fotoğraf bakımından gazetelerin gereksindiği teknik kalite, genellikle dergilerinkinden daha düşüktür. Buna rağmen uygulamada fotoğraf editörleri, mümkün olan en yüksek kaliteye ulaşmak için çaba gösterirler.” (Ang, 1996, s.13)

Gazeteler olası en geniş kitlenin okuyabilmesi için ucuz, düşük kaliteli kağıtlara basılmaktadır. Bu nedenle, gazete sayfalarına basılan öğeler arasında en yüksek baskı kalitesini gerektiren öğe olarak fotoğraflar da, belirli bir oranda kalite kaybına uğramaktadırlar. Fotoğraf editörleri, baskı sırasında kaybedilecek teknik kaliteyi göz önünde bulundurarak, seçim aşamasında, içeriği aktarabilen fotoğraflar arasından, teknik olarak en kaliteli olanını seçmeye çaba göstermektedirler. Teknik olarak yetersiz bir fotoğraf, baskı aşamasındaki kalite kaybıyla birlikte, gazete sayfasına ulaştığı zaman, iletisini aktaramayacak kadar belirsiz olma tehlikesine sahiptir. Buradaki amaç, seçimde teknik kalitesi yüksek fotoğraflar seçerek, baskıda oluşacak kalite kaybını en aza indirmektir.

Genel olarak bir fotoğrafta teknik kalite, netlik ve doğru pozlamaya işaret eder. “Fotoğraf editörü teknik olarak bir fotoğrafta, keskin netlik, iyi bir kontrastlık ve her ikisinin de fotoğrafın tamamında eşit görülebilmesini ister. Ancak teknik kalite, içerik değerlerin önüne geçmemelidir” (Westley, 1980, s.302). Aynı konuya ilişkin birçok fotoğraf varsa, fotoğraf editörü öncelikle teknik olarak yetersiz fotoğrafları eleyecektir. Ancak, konunun içeriğini en iyi aktaran fotoğrafta, teknik olarak bir sorun varsa, buna rağmen yine de bu fotoğraf diğer fotoğraflara içerik bakımından üstün geliyorsa, fotoğraf editörünün sayfaya basmak için tercihi bu fotoğraf olabilmektedir. Ayrıca, belirli bir habere ilişkin, fazla fotoğraf seçeneği bulunmadığı durumlarda da teknik kalite aranmayabilmektedir.

Bazı durumlarda, haber fotoğrafındaki teknik yetersizlik, içeriği pekiştirici bir etki taşıyabilmektedir. Bu duruma en güzel örnek, Robert Capa'nın Normandiya Çıkartması'nı anlatan 'D-Day' fotoğrafıdır. Robert Capa'nın gönderdiği filmlerin banyodan sonra kurutulma aşamasında, aşırı ısı nedeniyle duyarkatları erimiştir. Dört makara 35 mm. film içinde, sadece onbir fotoğrafta aşırı grenli olmasına rağmen, görüntü belirgindi. Bu fotoğraflar arasından seçilen 'D-Day' fotoğrafı blur ve aşırı grenli yapısıyla, tüm zamanların en dramatik savaş fotoğraflarından biri olabilme özelliğini göstermiştir (Morris, 1998, ss. 6-7). Fotoğraftaki blur ve aşırı grenli yapı, izleyene savaşın hareketliliğini, heyecanını ve belirsizliğini aktarmada etkili olmuştur.

Bir haber fotoğrafının fiziksel yapısını ortaya çıkartan, teknik kaliteyi belirleyen öğeler, sadece netlik ve pozlama değildir. "Fotoğrafın çekilmesi ve sayfada görülmesi arasındaki, aydınlatma, fotoğraf makinesi ve konunun hareketi, örtücü hızı, banyo, baskı, grenlilik ve kontrast gibi birçok şey fotoğrafın fiziksel niteliğini etkileyebilmektedir" (Westley, 1980, s.301). Bu doğrultuda, bir haber fotoğrafı seçiminde teknik kaliteyi belirleyen ölçütler netlik, pozlama, doğru aydınlatma, film seçimi ve karanlık oda başlıkları altında incelenebilir.

Netlik haber fotoğrafındaki olayın açıkça betimlenebilmesi için, özellikle fotoğrafta habere konu olan öğelerin rahatça seçilebilmesidir. Fotoğraf editörü, okuyucunun fotoğraftaki önemli nesnelere net olarak görmesine olanak sağlamalıdır. Bu nedenle, netlemenin doğru nesnelere yapıldığı ve amaca uygun net alan derinliğinin uygulandığı fotoğraflar seçilmelidir.

İkinci tür netsizlik olan blur durumundaki netsizlik için, fotoğrafa konu olan nesnenin hareketinin, anlatıma özel bir anlam katmayacağı durumlarda, hareketin yüksek bir örtücü hızıyla dondurulduğu net fotoğraflar, konunun daha rahat anlaşılmasını sağlayacağından tercih edilmelidir. Ancak, bazı durumlarda blur fotoğraflar, içeriğin daha dramatik bir biçimde iletilmesine olanak sağlayabileceği için tercih edilebilirler.

Doğru pozlama özellikle saydam filmle çalışan gazeteler için pozlama büyük önem taşımaktadır. Negatif filmler, saydam filmlere oranla, pozlama konusunda daha esnek ve hata kaldıracıdır. Bir haber fotoğrafındaki nesnelere, pozlama hatasından dolayı çok açık, ya da çok koyu olmasından dolayı, fotoğraf iletisini aktarmakta zorlanabilir. Bu nedenle fotoğraf editörü, iletinin rahatça aktarılabilmesi ve

baskı kalitesinin bozulmaması için, doğru pozlanmış fotoğrafları tercih etmektedir. Pozlama açısından sorunlu olan – fotoğrafın bir bölümünün aydınlık, bir bölümünün gölgede kaldığı – durumlarda, doğru poz ölçümü, haberin içeriği bakımından fotoğraftaki en önemli olay ya da nesneye göre yapılmış fotoğraflar doğru olarak seçilmelidir.

Doğru aydınlatma pozlamaya benzer bir konudur. Haber fotoğrafları ya ortam ışığında, ya da flaş yardımıyla çekilmektedir. Flaş genellikle fotoğraf makinesiyle aynı yönden kullanıldığından, özellikle ortam ışığından yararlanılan çekimlerde ışığın geliş yönü, fotoğrafın teknik kalitesinin içeriği aktarması açısından önem kazanmaktadır. Özellikle silüet aydınlatma gibi özel bir etki yaratılmak istenmediği durumlarda, ışığın fotoğraf makinesi yönünden (arkasından) gelmesi konunun doğru bir şekilde aydınlanmasını sağlayacaktır. Konunun arkasından gelen ışık, hem pozlama ölçümünü yanıltacaktır, hem de konunun fotoğrafçıya dönük tarafının karanlıkta kalmasına, böylece konunun doğru tanımlanamamasına yol açacaktır. Bu gibi durumlarda, fotoğrafçı öncelikle konumunu ışık kaynağı ve konusuna göre ayarlamalıdır. Eğer bu olanaksızsa, flaş yardımıyla, konunun karanlıkta kalan yüzeyini de aydınlatmaya çalışmalıdır. Fotoğraf editörü, ışığın geliş yönünün ters olduğu gibi bir mazeret kabul etmemelidir. Çünkü, okuyucuya iletilecek fotoğrafta, konunun gölgede kalarak, içeriğini aktaramaması gibi bir durum fotoğrafın teknik kalitesinin düşük olduğunu gösterecektir.

Doğru aydınlatma konusunda, değerlendirilmesi gereken bir başka durum da, renkli fotoğrafta ortam ışığının renk ısısının, filmle uyumsuzluk göstermesi sonucunda oluşan renk sapmalarıdır. Fotoğraftaki renk sapmaları sonucunda, konunun renkle ilgili bilgileri yanlış aktarılacaktır. Bu tür durumlarda olanak varsa, flaş ya da renk düzeltme filtreleri kullanılarak, fotoğrafa hakim olan yanlış renk yapısının düzeltildiği fotoğraflar seçilmelidir.

Doğru film seçimi haber fotoğrafındaki teknik kaliteyi etkileyen ölçütlerden biridir. Film seçimindeki siyah-beyaz, renkli negatif ya da saydam film kullanımı, gazetenin belirlediği bir karardır. Ancak, bu film türlerinin içinde, ışığa karşı duyarlılığı yüksek, normal ya da düşük film kullanmak fotoğrafçının, çekim yaptığı ortamdaki ışıklılık durumuna göre vermesi gereken bir karardır. Genelde ışığa duyarlılığı yüksek olan filmler, özellikle büyük kullanıldıklarında, keskinlik ve kontrastlık açısından düşük

kaliteli sonuçlar vermektedirler. Bu nedenle, ışık koşulları zorlamadıkça, foto muhabirin ışığa duyarlılığı yüksek filmlerden kaçınması gerekmektedir. Ayrıca, saydam film kullanan haber fotoğrafçıların, film seçiminde önem vermesi gereken bir diğer karar da, renk sapmalarını önlemek amacıyla, çekim yapılan ortamdaki ışığın renk ısısına uygun olarak tungsten ya da gün ışığına duyarlı film kullanmasıdır.

Doğru banyo işlemleri haber fotoğraflarının, foto muhabirin elinden çıktıktan sonra, eğer dijital fotoğraf makinesi kullanılmıyorsa, film banyo ve kart baskı işlemleri için karanlık odaya teslim edilmesiyle başlayan süreçtir. Foto muhabir çekim aşamasında, herşeyi doğru yapmış olsa da, karanlık odada yapılan bir hata, fotoğrafları yok edebilir, ya da teknik kalitesini düşürebilir. Karanlık oda işlemleri, teknik kalite açısından en az çekimdeki aşamalar kadar önemlidir. Bu nedenle, haber fotoğrafları fotoğraf editörüne ulaşmadan önce, doğru banyo edilmiş ve eğer kart baskı gerekiyorsa, doğru basılmış olmalıdır.

3.3. Estetik Ölçütler

Diğer fotoğraf türlerinde olduğu gibi, haber fotoğrafçılığında da içeriğin biçimden ayrılmaması gerekir. Bir fotoğrafın içeriği, fotoğraf yüzeyinde yer alan nesnelere aktarılmaktadır. Bu nesnelere çerçeve içinde nasıl düzenlendiği ve kullanılan diyafram ve örtücü değerleri ile ne şekilde vurgulandığı, konunun içeriğini doğrudan etkileyecektir. Bir başka deyişle, haber fotoğrafçılığındaki estetik yapı, fotoğrafın teknik olanaklarından destek alarak, içeriğin daha etkili biçimde sunulmasıdır. Aynı zamanda bu biçimsel tercihler, fotoğrafın görsel olarak nasıl görüneceğini de belirlemektedirler. Fotoğraf editörü, içeriğini başarıyla aktaran ve teknik olarak sorunsuz fotoğraf sayısının birden fazla olduğu durumlarda, bu haber fotoğrafları arasından görsel olarak en etkili olanını, bir başka deyişle, estetik olarak en güzelini seçme eğilimi gösterecektir. Bir haber fotoğrafının iletisini aktarmadaki etkinin artırılmasını sağladığı düşünülen, estetik yapıyı oluşturan öğeler:

Fotoğrafçının stili aynı konunun sınırsız sayıda farklı fotoğrafının çekilebilmesinden kaynaklanan bir ölçüttür. Bu farklılığı yaratan, fotoğrafçının geçmiş deneyimleri, eğitimi ve dünyayı kavrayış şekline kaynaklanan biçemi, yani tarzıdır. “Biçem; bireysellik, ayrıcalık ve özel yetenekle ilgilidir. Böylece sıradışı, sıradandan ayrılabilir” (Chapnick, 1994, s. 230). Fotoğrafçının biçemi, fotoğrafın üzerindeki imza

gibidir. Bazı fotoğrafçıların biçemi öylesine belirgindir ki, editör fotoğrafı çekenin ismine bakmadan, fotoğrafçının kim olduğunu tahmin edebilir. Fotoğrafçının biçemi, fotoğrafçı tarafından, konunun görselleştirilmesi aşamasında, fotoğrafa yapılan kişisel katkıdır. Bu katkı da, fotoğrafı, aynı konuda çekilen diğer fotoğraflardan farklılaştırmaktadır. Benzer fotoğrafların sunulduğu durumlarda, farklılık bir üstünlük yaratabilmektedir.

Örnek olarak fotoğraf çekiminde kullanılan örtücü hızı değeri, hareketli konularda görsel olarak farklı sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Bu farklı sonuçlar, fotoğrafı izleyen okuyucunun algısında da farklı etkiler yaratabilmektedir. Fotoğraf editörleri, özellikle hareketli konuların fotoğraflarının seçiminde, çekimde örtücü hızıyla yapılan yorumlar arasında, konuya uygun bir estetik tercih yapmalıdırlar. “Fotoğrafta, konunun hareketinden oluşan anlık görünümünün ürünü olan, yeni bir tür estetik bulunur” (Cartier-Bresson, 1952; aktaran: Goldberg, 1981, s. 384). Fotoğraf anlık bir kayıt mekanizması olduğundan, özellikle hareketli görünümüleri, insan gözünün göremediği bir şekilde kaydedebilme yetisine sahiptir. Bu durum fotoğrafa, yüksek örtücü hızı kullanılarak hareketin dondurulması ve daha düşük bir örtücü hızı kullanılarak hareketin saptanması olarak yansımaktadır. Foto muhabirleri, belirli bir konuya ilişkin bu tür seçenekler sağlamışsa, editör durağanlığı vurgulayan hareketin dondurulması, ya da hızı vurgulayan hareketin saptanması seçeneklerinden birine konunun içeriğine uygun olarak karar verecektir.

Benzer bir şekilde fotoğraf çekiminde kullanılan diyafram değeri, konuya uzaklık ve objektifin odak uzaklığı bir fotoğraftaki net görünen alanın genişliğini etkilemektedir. Fotoğrafçı, bu etkenleri kullanarak, çektiği fotoğrafın sadece bir bölümünü net, gerisini flu (seçici netlik) bırakabilir. Ya da, tam tersine bir uygulamayla fotoğrafta görülen tüm nesnelerin net çıkmasını (geniş net alan derinliği) sağlayabilir. Fotoğraf editörü bu gibi durumlarda, elinde seçenek varsa, fotoğrafın arka planında görünen nesneler konuyu destekliyorsa, geniş net alan derinliğine sahip fotoğrafı; arka planda görünen nesneler konuyla ilgili değilse seçici netliğe sahip fotoğrafı seçeceklerdir.

Anın yakalanması başka bir deyişle karar anı, haber fotoğrafçısının deklanşöre bastığı anın ötesinde, fotoğrafa konu olan öğelerin hareketinin ve dış faktörlerin görsel düzenlemesinin, belirli bir anda anlatımın en üst düzeyine ulaşması ve fotoğrafçının bu

anı yakalamasıdır (Bresson, 1952; aktaran: Goldberg, 1981, s. 384). Aynı konunun farklı anlarında çekilen fotoğraflar, çok farklı anlatımlara yol açabilmektedir. Bunun ötesinde aynı güçlü etkiyi de yaratamayabilmektedir. Bu nedenle fotoğraf editörü, konunun özünün en iyi aktarıldığı anda çekilen fotoğraflara öncelik tanıyacaktır.

Kompozisyon (görsel düzenleme) habere konu olan öğelerin bir fotoğraf çerçevesi içine bilinçli bir şekilde yerleştirilmesidir. “Fotoğraf bir kompozisyonudur. Kompozisyon, okuyucunun iletiyi açıkça ve anında kavramasına yardım etmelidir” (Baskette, Sissors, Brooks, 1986, s. 224). Bir fotoğrafın görsel yapısının oluşturulmasındaki en önemli aşama olan kompozisyonun amacı, iletiyi etkili bir şekilde aktarmaya yardımcı olmaktır. “İyi kompoze edilmiş bir fotoğraf, kötü kompoze edilmiş bir fotoğraftan daha daha etkilidir ve daha güçlü bir izlenim yaratır. Bir başka deyişle, kompozisyonun amacı fotoğrafın etkisini arttırmaktır” (Feinger, 1973b, s. 12). Gazetede yayınlanan bir haber fotoğrafı, değerli bir alanı kapladığı için, bu alanın olası en etkili şekilde kullanılması gerekmektedir.

Kompozisyonun temel amacı, haberin içeriğinin aktarılmasına yardımcı olmaktır. Bu nedenle foto muhabiri, çekeceği fotoğrafın ilişkili olduğu haberin referans çerçevesinden konuya bakmalıdır. “Konunun mantıklı ve kolayca kavranan bir düzenlemesinin seçilmesi gerekir. Neyin fotoğrafa dahil edildiği, dışarıda bırakıldığı ve neyin anlatılmak istenildiği düşünülmelidir” (Rothstein, 1979, s. 135). Anlatılmak istenen konu, fotoğrafın kompozisyonunu da belirleyecektir. Konuyla ilgisi olmayan ayrıntıların ayıklandığı ve konuyu destekleyen öğelerin bilinçle düzenlendiği bir fotoğraf, içeriğini okuyucuya rahatlıkla iletebilecektir.

Yalın tasarım, güçlü bir ilgi merkezi, karedeki öğeler arasındaki ilişkiyi yeniden yapılandırmak için bilinçli çerçeveleme ve seçici netlik ile seçilen detaylar sayesinde ön plan-arka plan ilişkisi kurmak başarılı kompozisyonun temel noktalarıdır (Hoy, 1986, s. 163). Bunlara ek olarak, fotoğrafın okuyucuyu rahatsız etmeden, dingin bir şekilde iletisini aktarmak için fotoğrafta yer alan hatların olabildiğince düzgün tutulduğu fotoğrafların seçilmesine dikkat etmek gerekmektedir.

Konuya uygun bakış açısı fotoğraf makinesinin konunun karşısında aldığı konumla, fotoğrafın görsel etkisini kontrol edebilmektir. Bakış açısı olarak, alt açı, göz seviyesi ve üst açı olarak üçe ayrılan, fotoğraf makinesinin çekmekte olduğu nesneye ilişkin seviye konumu, nesnenin yüceltilmesi, olduğu gibi gösterilmesi ya da küçük

gösterilmesi etkisini yaratacaktır. Fotoğraf editörü, yayınlanacak fotoğrafı seçerken, haberde konunun aktarılma biçimine göre fotoğrafları değerlendirecektir. Örnek olarak, haberde övülen ve yüceltilen bir kişinin, üst açıdan çekilmiş bir fotoğrafı haberin içeriğine ters bir görüntü oluşturacaktır. Böyle bir durumda, eğer varsa alt açıdan çekilmiş bir fotoğrafın seçilmesinin doğru olacağı düşünülmektedir.

Fotoğraf makinesinin yükseklik seviyesinin dışında, konuya uzaklığı da, sonuç fotoğrafı etkileyen öğelerden biridir. Konuya yaklaştıkça fotoğrafın etkisi de artacaktır. “Eğer fotoğraflarınız yeterince iyi değilse, konuya yeterince yakın değilsinizdir” (Capa, 1999, s. xi). Özellikle belirli bir sabit odak uzaklıklı objektifle çalışan fotoğrafçılar, konudan uzaklaştıkça, konunun fotoğraf karesinde kapladığı alan küçülecek, dolayısıyla da önemi azalacaktır. Fotoğraf editörü, seçtiği fotoğrafın gazete sayfasında işgal ettiği yerin hakkını vermesi için, konunun fotoğraf karesini dolu dolu kapladığı fotoğrafları tercih edecektir.

Konuya uygun objektif seçimi de fotoğrafın görsel etkisini belirleyen öğelerden biridir. Kullanılan objektiflerin odak uzaklıkları değiştikçe, fotoğrafta yaratacakları etki de farklılık göstermektedir. Geniş açı objektif, daha geniş bir alanı gördüğü için, nesnelere küçültür gibi bir etki yaratırken, mekanları da olduğundan daha geniş gösterme etkisine sahiptir. Aynı zamanda geniş açı objektif geniş net alan derinliği sağlamaktadır ve yarattığı doğrusal perspektifle fotoğraftaki derinlik hissini arttırmaktadır. Dar açı bir objektif ise, geniş açının tersi etki yaratmaktadır. Haber fotoğrafçılığı bakımından, geniş açı daha geniş bir görüş açısına sahip olduğu için, daha çok bilgi içerir ve ön plandaki nesnelere arka planla ilişkilendirilmesi daha kolaydır. Ancak, arka planda gereksiz detayların yer aldığı fotoğraflarda, derinliğin azaltılması ve ön plandaki nesnenin daha açık biçimde vurgulanabilmesi için, fotoğraf editörü dar açı bir objektifle çekilmiş fotoğrafları seçme eğilimi gösterecektir.

Renk ve kontrastlık kullanımı da fotoğrafın gazete sayfasındaki etkisini doğrudan etkiler. Öncelikle haber fotoğrafları, bilgi veren fotoğraflar oldukları için, ortamdaki renk bilgisinin doğru verildiği, renk sapmalarının olmadığı fotoğraflar seçilmektedir. Fotoğraftaki renk bilgisinin doğru olarak aktarılmasının ötesinde, canlı renklerin daha dikkat çekici olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır. Fotoğraf editörü, belirli bir konuda fotoğraf seçerken, eğer fotoğraf gazete sayfasına renkli basılacaksa, renklerin doğruluğunu ve canlılığını dikkate alacaktır. Eğer fotoğraf siyah beyaz

basılacaksa, renkler yerine grinin tonları önem kazanmaktadır. Renklerin canlılığı, siyah beyaz bir fotoğrafta siyah beyaz ton aralığının genişliği olarak belirmektedir. Ton aralığının dar olduğu, düşük kontrastlı fotoğraflar, gazete sayfasındaki yazıların arasında değerini gösteremeyecektir. Oysa ton aralığının geniş olduğu, daha kontrast fotoğraflar, gazete sayfasının griliği içinden kolayca seçilebileceklerdir.

Konunun karede kapladığı alan haber fotoğrafları için çok önem taşır. Haber fotoğrafları genellikle gazete ve dergi gibi ilan değeri çok yüksek olan ortamlarda yayınlanmaktadır. Bu nedenle kullanılan yerin hakkını verebilmek için, habere konu olan olay ya da kişinin fotoğrafta asıl göze çarpan öge olması gerekmektedir. Bir haber fotoğrafında konunun seçilemeyecek kadar küçük yer tutması, fotoğraf alanının gereksizce harcanması anlamına gelir. Bu nedenle, daha çekim aşamasında uygun konum ve objektif seçiminin birlikte kullanımı ile fotoğrafta yer alacak konunun göze çarpıcı bir şekilde sunulması gerekmektedir.

Bir haber fotoğrafındaki estetik nitelikler, hem fotoğrafın daha güzel görünmesine, hem de içeriğin daha etkili aktarılmasına olanak sağlamaktadır. Ancak estetik olma çabaları, haberin içeriğini aktarma çabalarının önüne geçmemelidir. Bir başka deyişle, fotoğrafın daha güzel görünmesi uğruna, haberin içeriği riske atılmamalıdır. Örnek olarak, estetik eğilimlere uyum göstermek adına, fotoğraf makinesinin çarpaz tutulduğu bir fotoğrafta, olayın içeriğinin ne olduğunu algılamak zorluk yaratacaktır. Bu nedenle haber fotoğrafçılığında estetik olmak, içeriğin doğru olarak aktarılmasından sonra, içeriği zedelemeyecek biçimde düşünülmesi ve uygulanması gereken bir durumdur.

4. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Haber fotoğrafının anlatım dili, haberin ve fotoğrafın anlatım dillerinin birleşmesinden ortaya çıkan yeni bir dildir. Haber fotoğrafçılığında başarılı olabilmek için hem haberi, hem de fotoğrafı iyi bilmek gerekmektedir. Haber fotoğraflarının seçimi ise, gündem belirlemenin görsel biçimidir. Fotoğraf seçen editörler, aynı haber seçen editörlerin sahip olduğu sorumluluğu taşımaktadır. “Doğru fotoğrafı seçmede ve kullanmada uygulanan ölçütler, doğru haberi seçmede ve kullanmada uygulanan ölçütler kadar önemlidir. Bu sürece çok önem verilmeli ve doğru düşünülmalıdır” (Giles ve Hodgson, 1990, s. 77).

Haber fotoğrafı seçen editörlerin önüne aynı konu için onlarca, bazen yüzlerce fotoğraf gelebilmektedir. Editörün görevi, bu gelen fotoğraflar içinden belirli ölçütlere göre en iyisini seçmek ve onu yayına hazırlamaktır. “Yayınlanmak üzere sunulan yığınla fotoğraf, editörü kendi seçimine yardımcı olacak bazı ilkeler ve sınıflandırmalardan oluşan ölçütlere sahip olmaya zorlamaktadır” (Evans, 1982, s.47). Bu çalışma, gazetelerde haber fotoğrafı seçiminde kullanılan ölçütlerin belirlenmesini ve tanımlanmasını amaçlamaktadır. Haber fotoğrafı seçimindeki ölçütlerin tanımlanması, hem haber fotoğrafının ne olduğunun anlaşılması, hem de iyi bir haber fotoğrafının barındırması gereken özelliklerin anlaşılması açısından çok önemlidir.

Haber fotoğrafı seçiminde kullanılan ölçütleri belirlemeye ve tanımlamaya yönelik çalışmalar daha önce de yapılmıştır. Bu çalışmaların ilkinde, haber fotoğrafı seçiminde kullanılması gerekli ölçütler; fotoğraftaki canlılık, haber değeri ve fotoğraftaki kişinin şöhreti olarak belirlenmiştir. Birçok editör, haberi tanımlamadığı ve fotoğraftaki hareket ile fotoğraftaki kişinin şöhretini ölçmek için bir cetvel bulunmadığı için bu ölçütleri kullanmamıştır (Kobre, 1991, s.183). Vitray, Mills ve Ellard’ın 1939’da geliştirdiği bu formüle göre fotoğraftaki canlılık 33 1/3 puan, haber değeri 33 1/3 puan ve fotoğraftaki kişinin şöhreti 33 1/3 puan olmak üzere puanlandırılmıştır. 60 ve üzeri puan alan fotoğraflar, araştırmacılara göre yayınlanmaya değer görülmüşlerdir (Bergin, 1967, s.167).

Bu ölçütlerin çok kısıtlayıcı olduğunu düşünen Stanley Kalish ve Clifton Edom 1951’de, Vitray, Mills ve Ellard’ın geliştirdiği bu üç ölçüte, görsel çekicilik –güçlü desenler, iyi bir kontrastlık değeri ve ilginç bir kompozisyon- ve okuyucu ilgisini – okuyucunun sevdiği konuların fotoğrafları- eklemiştir. (Bergin, 1967, ss. 167-8;

Kobre, 1991, s. 183-4). Ancak yine de, belirlenen bu beş ölçütün, fotoğraf editörü için bir haber fotoğrafının seçiminde çok genel ölçütler olarak kaldığı düşünülmektedir.

Bu yönde bir çalışmayı da Ohio Üniversitesi Görsel İletişim Bölüm Müdürü Larry Nighswander, foto muhabirlere yönelik bir kontrol listesi düzenleyerek yapmıştır.

Larry Nighswander'ın görsel kontrol listesi

Fotoğrafta teknik mükemmeliyet var mı?

- Keskin netlik
- İyi kontrastlık
- Doğru renk dengesi

Fotoğrafta kompozisyona yönelik bir yaratıcılık var mı?

- Baskın ön plan, yardımcı arka plan
- Karmaşık bir yapının düzenli duruma getirilmesi
- Renklinin monokrom bir sahneye dönüştürülmesi
- Altın oran kompozisyonu
- Çerçeveleme
- Seçici netlik
- Yansıma
- Çevrinme
- İlişkilendirme
- Karar anı
- Doğrusal perspektif
- Silüet

Fotoğrafın yayına yönelik bir değeri var mı?

- 1- Fotoğraf canlı mı, durağan mı?
- 2- Fotoğraf herkesin daha önce gördüğü bir şeyin mi, yoksa hiç görülmemiş az bulunur bir şeyin mi?
- 3- Fotoğrafın ve yazının tarzı uyumlu mu?
- 4- Fotoğraf iletisini basit bir cümleden daha iyi, daha çabuk, daha güçlü aktarabiliyor mu?
- 5- Fotoğrafın görsel bir içeriği var mı, yoksa haberden daha geri planda mı kalıyor?
- 6- Fotoğraf apaçık ve klişenin ötesine geçebiliyor mu?
- 7- Fotoğrafta okuyucunun haberi anlaması için temel bilgiye var mı?
- 8- Fotoğraf okuyucuyu etkileyici güce sahip mi?
- 9- Fotoğraf düzenli, ilginç ve tek başına duracak kadar iyi düzenlenmiş mi?
- 10- Fotoğraf altı gerekli diğer bilgiyle birlikte 5N+1K ya cevap veriyor mu?
- 11- Fotoğraf ve fotoğraf altı bilgisi olanlara ilişkin tarafsız ve doğru mu?
- 12- Fotoğraf düşünmeden mi belgelenmiş?

13- Fotoğraf iletisini etkili bir şekilde aktarıyor mu? Fotoğraf okuyucuyu etkiler, heyecanlandırır, eğlendirir, bilgilendirir ya da haberi anlamasına yardım eder. (Nighswander; aktaran: Horton, 2001, s.46)

Ancak Nighswander'ın görsel kontrol listesinin de çok karmaşık ve birbirini tekrar eden sorulardan oluştuğu ve listede olması gereken birçok ölçütün de bulunmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle fotoğraf seçen editörler için, kolayca uygulanabilir haber fotoğrafı seçim ölçütleri geliştirmenin gerekliliği geçerliliğini korumaktadır.

5. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmada bir haber fotoğrafının gazete sayfasına basılabilmesi için, hangi ölçütlere sahip olması gerektiğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın önemi, bu yönde kapsamlı bir çalışmanın daha önceden yapılmamasından dolayı, bir ilk olmasıdır. Tanımlamalar insanların daha rahat iletişim kurabilmelerine ve yapılan işteki başarının artırılmasına olanak sağlamaktadır. Belirlenmesi amaçlanan haber fotoğrafı seçim ölçütleri, hem haber fotoğrafı seçen editörler için, seçimde hangi ölçütlere ne oranda önem verilmesi gerektiğini; hem de haber fotoğrafı çeken kişiler için, çekimde hangi ölçütlere dikkat ederlerse fotoğraflarının basılma şansının artacağını gösterecektir. Çalışmanın sonunda belirlenen haber fotoğrafı seçim ölçüt tanımlamaları ve sıralamasına hem fotoğrafçılar, hem de editörler tarafından uyulduğu takdirde, haber fotoğraflarının niteliğinin yükseleceği tahmin edilmektedir.

Her editör fotoğraf seçerken belirli ölçütler uygulamaktadır. Ancak birçoğu bu ölçütleri tanımlamakta zorluk çekmektedirler. Haber fotoğrafı seçim ölçütlerinin belirlenmesi ve tanımlanması, hem editörlerin fotoğraf değerlendirmelerine bir standart getireceği; hem de haber fotoğrafçılarının işlerini daha iyi yapmak için nelere dikkat etmeleri gerektiğini belirleyeceği umulmaktadır. Bu amaçla, çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır

- 1- Haber fotoğrafı seçiminde hangi ölçütlere dikkat edilmektedir?
- 2- Belirlenen ölçütler içinde hangileri daha önemli, hangileri daha az önemlidir?
- 3- Türkiye ulusal basınındaki gazetelerde, idealde belirlenen ölçüt sıralamasına, uygulamada ne ölçüde uyulmaktadır?

6. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın yönteminin aktarılmasından önce, bu çalışmada kullanılan bazı kavramların tanımlanmasında yarar görülmektedir.

Haber fotoğrafı seçen editör: Araştırmaya konu olan gazetelerin hepsinde fotoğraf editörü bulunmadığından, ünvanı ne olursa olsun, gazeteye basılacak haber fotoğraflarını seçmekle yükümlü gazete çalışanları.

Ölçüt değerlendirme formu: Haber fotoğrafları seçiminde kullanılan ölçütlerin sıralamasını yapabilmek amacıyla geliştirilen değerlendirme formu.

Fotoğraf değerlendirme formu: Gazetelere basılan fotoğrafların, haber fotoğrafı seçim ölçütlerine göre değerlendirilebilmesini sağlayan form.

Ayrıca araştırmanın dayandırıldığı varsayımları da belirtmenin, yöntemin daha iyi anlaşılmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın varsayımları şunlardır:

- Haber fotoğrafı seçimi, bilgi ve uzmanlık gerektiren bir meslektir. Bu mesleği yapan editörlerin farklı gazetelerde bile olsalar, aynı ölçütleri kullanarak fotoğraf seçmeleri gerekir.
- Gazetelerde haber fotoğrafı seçen editörler, haber fotoğrafı seçiminde gerekli bilgi ve deneyime sahip uzman kişilerdir.
- Gazetelerin birinci sayfaları en önemli sayfa olması nedeniyle, bu sayfada yer alacak fotoğrafların seçimine özel bir önem verilir.
- Gazeteye basılan fotoğraflar, editörlere göre ilgili konudaki en iyi fotoğraflardır.

6.1. Araştırma modeli

Öncelikle literatür taraması yöntemiyle haber fotoğrafçılığında uzman olan kişilerin kaynaklarından yola çıkılarak, bir gazeteye basılacak haber fotoğrafının seçiminde kullanılması gereken ölçütler belirlenmeye çalışılmıştır. Daha sonra Türkiye’de ulusal boyutta yayınlanan *Akit*, *Akşam*, *Cumhuriyet*, *Gözcü*, *Güneş*, *Hürriyet*, *Milliyet*, *Posta*, *Radikal*, *Sabah*, *Star*, *Takvim*, *Türkiye*, *Yeni Şafak* ve *Zaman* (toplam 15) gazetelerindeki haber fotoğraflarını seçen kişilerle yüz yüze görüşme

teknikiyle, belirlenen 15 adet seçim ölçütü tartışılmıştır. Yapılan görüşmeler ses kasetlerine kayıt edilerek, ekte sunulmak üzere deşifre edilmiştir.

Yüzyüze görüşmeler sonucunda editörlerin görüşleriyle yenilenen ölçütlerle, ölçüt değerlendirme formu ve fotoğraf değerlendirme formu adı altında iki form tasarlanmıştır (bkz. EK1 ve EK2). Bu formlar fotoğraf seçen editörlere, ölçütleri değerlendirme ve gazetelerinde yayınlanan fotoğrafları değerlendirme amacıyla editörlerle yapılan ikinci görüşmelerde uygulanmıştır. Görüşmelerde doldurulan 15 adet ölçüt değerlendirme ve 450 adet fotoğraf değerlendirme formlarındaki veriler, SPSS programında değerlendirilmek üzere bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

6.2. Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi

Bu uygulama sonuçlarının genellenebilirliği aşağıdaki koşullarla sınırlıdır.

- Haber fotoğrafı seçim ölçütlerinin belirlenmesine yönelik bu çalışmada, Türkiye’de ulusal boyutta yayınlanan ve 16-22 Nisan 2001 tarihindeki verilere göre haftalık satış ortalamaları 40.000’in üzerinde olan *Akit, Akşam, Cumhuriyet, Gözcü, Güneş, Hürriyet, Milliyet, Posta, Radikal, Sabah, Star, Takvim, Türkiye, Yeni Şafak ve Zaman* -toplam 15- (<http://www.dorduncukuvvetmedya.com/tiraj/tiraj.htm>, 15 Eylül 2001) gazetelerindeki haber fotoğraflarını seçen kişilerin görüşlerinden yararlanılmıştır. Ulusal boyutta yayınlanan siyasi gazetelerden sadece tirajı onbin dolayına kadar düşen Milli Gazete ile spor gazeteleri çalışmanın dışında bırakılmıştır.
- Ölçütlerin belirlenmesi ve ideal olarak sınırlanmasından sonra, Türkiye’deki uygulamanın değerlendirilebilmesi için, zaman açısından editörlere uygulanabilirliği ve yeterli veri dağılımını sağlaması bakımından her gazeteden otuz fotoğrafın değerlendirilmesi uygun görülmüştür.
- Bu fotoğraflar gazetenin en önemli bölümü olan birinci sayfalardan seçilmiştir. Manşet haberin fotoğrafı varsa, o seçilmiştir. Olmadığı durumlarda ise birinci sayfadaki en büyük fotoğraf seçilmiştir. Ayrıca, vesikalık fotoğraflar ve fotoğraf kolajları seçim dışı bırakılmıştır.

- Bu ölçütlere dayanarak, editörlerin de yayınlanmayan diğer fotoğrafları hatırlayabilmeleri dikkate alınarak, fotoğraflar Ağustos 2001'de yayınlanan gazetelerden seçilmiştir. Ağustos ayında ölçütlere uyan 30 fotoğraf bulunamaması durumunda Temmuz 2001 gazetelerinden desteklenerek fotoğraf sayısı 30'la sınırlanmıştır.

Araştırma evrenini Türkiye'de ulusal boyutta yayınlanan tüm gazeteler oluşturmaktadır. Örneklemi ise Türkiye'de ulusal boyutta yayınlanan ve 16-22 Nisan 2001 tarihindeki verilere göre haftalık satış ortalamaları 40.000'in üzerinde olan *Akit*, *Akşam*, *Cumhuriyet*, *Gözcü*, *Güneş*, *Hürriyet*, *Milliyet*, *Posta*, *Radikal*, *Sabah*, *Star*, *Takvim*, *Türkiye*, *Yeni Şafak* ve *Zaman* -toplam 15- (<http://www.dorduncukuvvetmedya.com/tiraj/tiraj.htm>) gazeteleri oluşturmaktadır. Tirajı onbin dolayına kadar düşen Milli Gazete ve spor gazeteleri çalışmanın dışında bırakılmıştır. (<http://www.dorduncukuvvetmedya.com/tiraj/tiraj.htm>, 15 Eylül 2001).

Yukarıda belirtilen gazetelerin yöneticileriyle yapılan görüşmeler sonucunda belirlenen, haber fotoğrafı seçmekle görevli kişiler ve gazetelerdeki görevleri şöyledir:

STAR Fotoğraf Editörü: *Özkan Demir*

MİLLİYET Fotoğraf Editörü: *Yalçın Çınar*

RADİKAL Görsel Yönetmen: *Metin Öztürk*

POSTA Genel Yayın Yönetmeni: *Rıfat Ababay*

HÜRRİYET Fotoğraf Editörü: *Kani Atmaca*

GÖZCÜ Yayın Koordinatörü: *Oğuz Altay*

ZAMAN Görsel Yönetmen: *Ergun Diler*

AKŞAM Yazı İşleri Müdürü: *Ahmet Gürdil*

GÜNEŞ Yazı İşleri Müdürü/ Görsel Yönetmen: *Ercan Demir*

YENİ ŞAFAK: Haber Müdürü: *Mehmet Köşker*

TÜRKİYE Görsel Yönetmen: *Erol Bilem*

AKİT Görsel Yönetmen: *Yusuf Ziya Belviranlı*

SABAH 1. Sayfa Sekreteri: *Aydoğan Kaçıra*

TAKVİM Yazı İşleri Müdürü: *Oğuzhan Beyaz*

CUMHURİYET Foto Muhabir: *Kaan Sağanak*

Araştırmaya, ilişki kurulan gazetelerdeki haber fotoğraflarını seçmekle görevli bu editörlerin tamamı katılmışlardır.

6.3. Veri Toplama Yöntemi

Ölçütlerin belirlenmesi amacıyla yapılan ilk yüz yüze görüşmelerin ardından, görüşme ses kayıtları deşifre edilmiş ve ölçütler üzerinde gerekli değişiklikler yapılmıştır. Ölçütleri belirlemek amacıyla yapılan ilk görüşmenin metinleri çalışmanın ekinde sunulmuştur (bkz. EK 5).

Editörlerle belirlenen on altı haber fotoğrafı seçim ölçütüne dayanarak iki ayrı değerlendirme formu tasarlanmıştır. Bunlardan ilki fotoğraf seçim ölçütleri değerlendirme formudur. Bu formda her bir ölçütün karşısında 1'den 10'a kadar değerler bulunmaktadır. 1 rakamı ölçütün öneminin az olduğunu, 10 rakamı ise ölçütün öneminin çok olduğunu belirtmektedir. Bu formun amacı, ideal ortamda her bir ölçütün haber fotoğrafı seçiminde ne kadar önemli olduğunu sayısal olarak belirlemektir. Bu formdan her haber fotoğrafı seçen kişinin adına özel olarak on beş adet hazırlanmıştır.

Hazırlanan ikinci form ise, gazetelerde haber fotoğrafı seçen kişilerin, kendi gazetelerinde yayınlanmış fotoğrafların, belirlenen on altı ölçüte göre değerlendirilmesi amacıyla tasarlanmıştır. Bu formda da belirtilen on altı ölçüt ve karşısında 1'den 10'a kadar değerler bulunmaktadır. Aynı şekilde, 1 ölçüte göre ele alınan fotoğrafın değerinin az olduğunu, 10 ise o ölçüte göre fotoğrafın değerinin yüksek olduğunu belirtmektedir. Kısaca yapılan işlem, editörlerin çalıştıkları gazetede yayınlanan fotoğrafları kendi düşüncelerine göre notlandırmalarıdır. Bu formdan ise, her gazete için otuz fotoğraf değerlendirilmesi uygun görüldüğünden, gazete başına otuz, toplam dört yüz elli adet hazırlanmıştır. Fotoğraf seçim ölçütleri değerlendirme formu ve fotoğraf değerlendirme formlarının örnekleri ekte sunulmuştur (bkz. EK 1 ve EK 2).

Zaman açısından editörlere uygulanabilirliği ve yeterli veri dağılımını sağlaması bakımından her gazeteden otuz fotoğrafın değerlendirilmesi uygun görülmüştür. Bu fotoğraflar gazetenin en önemli bölümü olan birinci sayfalardan seçilmiştir. Manşet haberin fotoğrafı varsa, o seçilmiştir. Olmadığı durumlarda ise birinci sayfadaki en büyük fotoğraf seçilmiştir. Ayrıca, vesikalık fotoğraflar ve fotoğraf kolajları seçim dışı bırakılmıştır. Bu ölçütlere dayanarak, editörlerin de fotoğrafları hatırlayabilmeleri

dikkate alınarak, fotoğraflar Ağustos 2001’de yayınlanan gazetelerden seçilmiştir. Ağustos ayında ölçütlere uyan 30 fotoğraf bulunamaması durumunda Temmuz 2001 gazetelerinden desteklenerek fotoğraf sayısı 30’a tamamlanmıştır. Belirtilen her bir gazetede yayınlanmış fotoğrafların fotoğrafı çekilerek ve görüşmelerde editörlere sunularak fotoğrafların değerlendirilmelerini sağlanmıştır. Değerlendirilen on beş gazeteden seçilen toplam dört yüz elli fotoğraf, çalışmanın ekler bölümünde sunulmuştur (bkz. EK 6).

13-18 Eylül 2001 tarihlerinde ikinci görüşmeler yapılmak üzere tekrar İstanbul’a gidilmiştir. İlk gün daha önceki görüşmelerde telefon numaraları alınan editörlerden randevu alınarak, ikinci tur görüşmeler programlanmıştır. İkinci görüşmelerde editörlerle ilk olarak, fotoğraf seçim ölçütleri değerlendirme formu değerlendirilmiştir. Bu formdan sonra, her gazeteden seçilen 30 adet fotoğraf, teker teker fotoğraf değerlendirme formundaki ölçütlere göre değerlendirilmiştir. Bu işlem her bir gazetede haber fotoğraflarını seçen 15 editöre ayrı ayrı uygulanmıştır.

7. VERİLERİN ANALİZİ VE YORUM

7.1. Haber Fotoğrafı Seçim Ölçütlerin Belirlenmesi

31 Temmuz-5 Ağustos 2001 tarihleri arasında haber fotoğraflarını seçen kişilerle yapılan yüz yüze görüşmenin amacı, literatür taraması yapılarak, derlenen on beş ölçütün pratik yaşamda geçerliliğinin sınanmasıydı. Öncelikle her gazetede fotoğrafları seçen kişiler belirlenmiş ve kendilerinden randevu alınarak her biriyle ayrı ayrı görüşülmüştür. Yapılan görüşmeler ses kasetlerine kayıt edilmiştir. Görüşmelerde, belirlenen ölçütler tek tek tartışılarak, haber fotoğraflarını seçen kişilerin bu ölçütler hakkındaki görüşleri alınmıştır. Yapılan görüşmelerin metinleri ekte sunulmuştur.

Haber fotoğraflarını seçen editörlerin tamamı, doğru film seçimi ve doğru banyo işlemleri dışındaki on üç ölçütün geçerli ve önemli ölçütler olduğunu belirtmiştir. Film seçimi konusunda, *Hürriyet*, *Radikal*, *Star*, *Türkiye* ve *Yeni Şafak* dışındaki on gazetenin editörleri, film teknolojisindeki gelişmeler, dijital (film kullanmayan) fotoğraf makinelerinin yaygınlaşması ve fotoğraf çeken insanların daha bilinçli davranması gibi nedenlerle, günümüzde artık bu tür bir sorunun yaşanmadığını belirtmiştir. Doğru banyo işlemleri konusunda ise, *Takvim* ve *Yeni Şafak* gazetelerinin dışındaki on üç gazetenin editörleri, günümüzde tam otomatik, hata yapma olasılığı en aza indirilmiş ve elektrik kesintilerine de karşı kesintisiz güç kaynağıyla donatılmış banyo makinelerinin kullanıldığını ve banyonun artık bir sorun olmaktan çıktığını belirtmişlerdir.

Bu nedenle doğru film seçimi ve doğru banyo işlemleri ölçütleri değerlendirme formlarından çıkarılmıştır. Bunun yanında *Radikal* Gazetesinin görsel yönetmeni *Metin Öztürk* doğallık, gazetede kullanıma uygunluk ve Görsel etik uygunluk olarak adlandırılan üç adet yeni ölçüt önermiş ve diğer bütün editörlerin ve araştırmacının da onayıyla bu ölçütler değerlendirme formuna eklenmiştir. Doğallık, bir fotoğrafın yansıttığı gerçeğe uygunluk oranı olarak tanımlanmaktadır. Doğalıktan uzak bir fotoğrafın, inandırıcılığını yitireceğinden dolayı yayınlanmasının uygun olmadığı düşünülmektedir. Haber fotoğrafları, gerçekleri göstermek ve haberin doğruluğuna kanıt oluşturmak amacıyla kullanılmaktadır. Bu nedenle gerçeğe uygun olmayan ve doğal olmayan fotoğrafların, haber fotoğrafları olarak değerlendirilemeyeceği ve fotoğrafların

gerçeğe uygunluk oranlarının da seçimde önemli bir ölçüt olarak ele alınması gerektiği düşünülmektedir.

Metin Öztürk'ün eklediği ikinci ölçüt olan gazetede kullanıma uygunluk, fotoğrafın baskıda da aynı kaliteyi verip veremeyeceği ile ilgilidir. Bazı fotoğraflar, doğru pozlama, doğru netlik ve doğru aydınlatmaya sahip olsa bile gazete baskısında iyi sonuç vermeyebilmektedir. Buna temel neden, gazetelerin çok düşük kaliteli kağıda basılmasıdır. Kağıdın kalitesizliği, matbaa boyasının kağıda gerektiği gibi aktarılmasını engellemekte, bu nedenle fotoğraf da iyi sonuç verememektedir. Özellikle çok koyu tonlara sahip fotoğraflar bu duruma örnek gösterilebilir. Bu tür fotoğraflar, dergi kağıtlarında çok iyi sonuç vermelerine karşın, gazete kağıdında çamur gibi bir baskıya neden olabilmektedirler. Bu nedenle fotoğraf seçerken, baskıda vereceği sonuç da ele alınması gereken önemli ölçütlerden biridir.

Görsel etik uygunluk ise, görsel açıdan gözü rahatsız edecek, okuyucuyu iğrendirecek türden fotoğrafların yayınlanmasından kaçınılması olarak ele alınmaktadır. Görüşülen bütün editörler bu konuda çok hassas davrandıklarını belirtmişlerdir. Fotoğraf seçerken, konu bir cinayet ya da kaza haberi fotoğrafıysa eğer, olanaklar içinde en az kan gösteren ya da konuyu daha yumuşak biçimde aktaran fotoğraflar seçmeye çalıştıklarını söylemişlerdir. Araştırmacının ve tüm editörlerin onayıyla bu ölçüt de fotoğraf değerlendirme formuna eklenmiştir.

Editörler derlenen on beş adet fotoğraf değerlendirme ölçütünden on üçüne katılıp, ikisinin çıkarılması gerektiğini ve aynı zamanda üç adet kendi önerdikleri ölçütün forma eklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Böylece fotoğraf değerlendirme formunda yer alan ölçütler: Anlatımda canlılık, habere uygunluk, anlam derinliği, doğallık, netlik, doğru pozlama, doğru aydınlatma, gazetede kullanıma uygunluk, fotoğrafçının stili, anın yakalanması, kompozisyon, konuya uygun bakış açısı, konuya uygun objektif seçimi, renk ve kontrastlık kullanımı, konunun karede kapladığı alan ve Görsel etik uygunluk olmak üzere on altı adet olarak belirlenmiştir.

7.2. Fotoğraf seçim ölçütlerinin değerlendirmesi

Fotoğraf seçim ölçütleri değerlendirme formunda yapılan sorgulamada, fotoğraflara bakmadan ideal ortamda hangi ölçütün, ne kadar önem taşıdığı ortaya

çkarılmak istenmiştir. Bu form, *Akit, Akşam, Cumhuriyet, Gözcü, Güneş, Hürriyet, Milliyet, Posta, Radikal, Sabah, Star, Takvim, Türkiye, Yeni Şafak ve Zaman* gazetelerindeki birinci sayfa haber fotoğraflarını seçen editörlere uygulanarak, her bir ölçüt 1'den 10'a kadar puanlarla değerlendirilmiştir.

Yapılan araştırmada, gazetelerde haber fotoğrafı seçen 15 editöre uygulanan fotoğraf seçim ölçütleri değerlendirme formlarından çıkan değişkenlerin puan ortalamaları alınmış ve bu ortalamalardan çıkarılan, idealdeki haber fotoğrafı seçim ölçütleri önem sıralaması aşağıdaki gibi ortaya çıkmıştır. (bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Ölçütlerin İdeal Ortalaması

	Ortalama	Standart Sapma
1 Habere Uygunluk	10	0,00
2 Anın Yakalanması	9,93	0,26
3 Anlatımda Canlılık	9,6	0,63
4 Görsel Etik Uygunluk	9,67	1,05
5 Doğallık	9,33	1,05
6 Netlik	9,27	1,62
7 Konuya Uygun Bakış Açısı	8,67	1,11
8 Doğru aydınlatma	8,8	1,42
9 Kompozisyon	8,87	1,55
10 Fotoğrafçının Stili	8,87	1,55
11 Anlam Derinliği	8,73	1,44
12 Konunun Karede Kapladığı Alan	8,8	1,70
13 Renk ve Kontrastlık Kullanımı	8,67	1,59
14 Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,73	1,67
15 Konuya Uygun Objektif Seçimi	8,47	1,51
16 Doğru Pozlama	8,53	1,64
N	15	

Bu tablodaki rakamlar öncelikle haber fotoğrafı seçen editörlerin, seçecekleri fotoğraflar için ideal ortamdaki beklentilerinin ne kadar yüksek olduğunu belirtmektedir. Ölçüt sıralamasındaki ortalamalar standart sapmalar da dikkate alınarak hesaplanmıştır. Sıralamadan da görüldüğü gibi, gazetelerde haber fotoğrafı seçiminde haberin içeriğini aktarmaya yardım eden ölçütler, editörler için seçimde daha fazla önem taşımaktadır. Bu durum bağlamsalci estetiğin temelinde yaşanan deneyimlerin olması gibi, haberin içeriğinin de haber fotoğrafçılığı için vazgeçilmez olduğunu, yapılan çalışmayı doğrulayıcı bir paralellikte ortaya çıkmaktadır.

Habere uygunluk, bütün editörlerin tam puan vermesi ile haber fotoğrafı seçimindeki en önemli ölçüt olarak ortaya çıkmaktadır. Haber fotoğrafının haberin kendisinden ayrı tutulamayacağı için, fotoğrafın ilgili haberle aynı doğrultuda olması seçimde ön koşul olmaktadır. Sıralamada ikinci ölçüt olan anın yakalanması, habere konu olan olayın doğru bir anda fotoğrafının çekilmesi ile olay hakkında doğru ve geçerli bilgi iletilmesini sağlamaktadır. Yanlış bir anda çekilen fotoğrafın, olayla ilgili farklı ve yanlış iletiler taşıyabileceği kaygısı bu ölçütü ikinci sıraya taşımaktadır.

Anlatımda canlılık da editörler tarafından yüksek bir ortalama ile değerlendirilmiş bir ölçüttür. Bu da editörlerin durağan fotoğraf seçmekten kaçındıkları, haber fotoğraflarının belirli düzeyde hareket ögesine sahip olmaları gerektiğini bildirmektedir. Dördüncü sırada yer alan görsel etik uygunluk, editörlerin toplumun tepkisine ne kadar duyarlı olduğunu göstermektedir. Okuyucuları iğrendirebilecek, ya da etik açıdan tepki çekecek fotoğrafların, aynı konunun insanları daha az rahatsız edecek bir açıdan çekilmesi gerektiği belirtilmektedir. Haber değeri yüksek, ama görsel açıdan okuyucuyu iğrendirebilecek fotoğrafların gazete sayfasında yer bulamayabilecekleri vurgulanmıştır. Benzer bir durum doğallık ölçütünün aldığı yüksek ortalama da görülmektedir. Doğal olmayan haber fotoğrafının editörler tarafından seçilmeyeceği, haber fotoğrafı olarak inandırıcılıktan uzak olacağı düşünülmektedir.

Altıncı sırada yer alan ölçüt olan netlik, bir fotoğrafın konusunu doğru bir şekilde anlatabilmesi için fotoğrafta yer alan öğelerin tanımlanabilmesi gereğinden kaynaklanmaktadır. Net olarak görülemeyen bir konu, okuyucu tarafından yeterince anlaşılmakta zorluk çekecektir. Ancak altıncı sıradaki ölçüt olan netliğe gelindiğinde, yukarıda sayılan ölçütlerden ortalama ve standart sapma birlikte düşünüldüğünde belirgin bir şekilde puan düşüklüğü gözlemlenmektedir. Bu da altıncı sıra ve altındaki

ölçütlerin editörler tarafından daha az önemsenen ölçütler olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Konuya uygun bakış açısı ölçütler sıralamasında yedinci olarak yer almıştır. Bu ölçüt, fotoğrafçının çekim için aldığı konunun, haberde anlatılan öğeleri göstermesinin editör için önemini vurgulamaktadır. Sıralamada bir sonraki sırayı alan doğru aydınlatma ölçütü, habere konu olan öğelerin fotoğraf karesinde gölgede kalmadan, düzgün bir şekilde aydınlatılarak doğru tanımlanmasını belirtmektedir. Her ne kadar photoshop gibi görüntü işleme programlarında bu tür hataların giderilebileceği belirtilse de, tamamıyla gölgede kalmış bir yüzü bilgisayarda düzeltmek olanaklı değildir. Bu nedenle editörler için de doğru aydınlatılmış haber fotoğraflarını seçmek önem kazanmaktadır.

Seçim ölçütleri arasında orta sıralarda yer alan bir diğer ölçüt de dokuzuncu sırada bulunan kompozisyonudur. Editörler için güzel kompozisyona sahip haber fotoğrafı, hem iletisini başarılı bir şekilde aktarabilecek, hem de görsel açıdan okuyucuya zevk verecek bir fotoğraftır. Ancak haber fotoğrafçılarının çoğunlukla kalabalık arasındaki çalışma koşulları dikkate alındığında, kompozisyonu iyi yapılmış fotoğrafların az üretildiği ortaya çıkmaktadır. Bu durumlarda, seçilen fotoğraf gazete sayfasına yerleştirilirken, yeniden kadrajlanarak sunulmaktadır. Yeniden kadrajlama olanağının, kompozisyon ölçütünün önemini azalttığı söylenebilirken, aynı zamanda iyi kompozisyona sahip bir fotoğrafın da editörlere, zamanla yarışan gazetecilik mesleğinde avantaj sağlayabileceği unutulmamalıdır.

Seçim ölçütleri arasında onuncu sırada bulunan fotoğrafçının stili ve on birinci sıradaki anlam derinliği ölçütleri, seçilecek fotoğraflara ciddi bir üstünlük sağlamasına karşın sık rastlanılan özelliklerden değildir. Fotoğrafçının stili, belirli bir haber konusunda fotoğrafçının farklı ve rakiplerinkinden üstün bir fotoğraf üretme becerisidir. Anlam derinliği ise, haber fotoğrafının konusunu aktarmanın yanında, olaydaki duyguları da okuyucuya iletebilmesidir. Bu ölçütlere sahip fotoğraflarla sık karşılaşılmasının nedeni olarak, yine fotoğrafçıların çalışma koşullarındaki zamanla yarışma, kalabalık ortamda çalışma ve genellikle olay mekanlarında bulunan olumsuz psikolojik yapı gibi sınırlılıklar olduğu söylenebilir.

Konunun karede kapladığı alan ölçütü sıralamada on ikinci sırada bulunmaktadır. Bu ölçütün arka sıralarda yer almasının nedeni, editörlerin bu ölçütü

önemsememesinden değil, sayfa düzeni yapılırken fotoğrafın yeniden kadrajlanarak, konunun önemli bölümlerinin seçilip büyütülebildiği ve önemsiz ayrıntıların fotoğraftan çıkarılabilesidir. Renk ve kontrastlık kullanımı on üçüncü sırada yer almıştır. Editörlerin canlı ve doygun renkli ve doğru kontrastlıklı fotoğraflar tercih etmelerine rağmen, haber fotoğrafçıları çekim yaptıkları ortamların ışıklarına genellikle müdahale edememektedir. Ayrıca bu tür durumlarda eğer fotoğraf zorunlu olarak kullanılacaksa, renk ve kontrastlık bilgisayarda düzeltilebilmektedir.

İdeal ortamdaki ölçüt sıralamasında, gazetede kullanıma uygunluk ölçütü on dördüncü sırada bulunmaktadır. Editörler gazete kağıdının sınırlı kapasitesini dikkate alarak, basıldığında da iyi sonuç verecek fotoğraf tercih etmektedirler. Ancak, fotoğraf haberin içeriğini iyi aktarabiliyorsa, bilgisayar programlarında gazetede kullanıma daha uygun duruma getirerek basılabilmektedir. On beşinci ölçüt ise konuya uygun objektif seçimidir. Bu ölçütün son sıralarda bulunması ise, haber fotoğrafı çeken kişilerin genellikle zoom objektif kullanmalarından dolayı bu tür hataların az yapılması ve yapılan hatalı objektif kullanımlarında ise olanaklar dahilinde bilgisayarda yeniden kadrajlama yaparak fotoğrafın daha etkili bir duruma getirilebilmesi olduğu söylenebilir.

Bu sıralamada doğru pozlamanın en alt sırada yer alması şaşırtıcı gelebilir. Ancak, günümüz basın fotoğrafçılığında yoğunlukla kullanılan otomatik ve çok hassas pozlama ölçümü yapan elektronik fotoğraf makineleri ve görüntü işlemede kullanılan bilgisayar programlarındaki gelişmeler sonucunda, pozlama hatasının önemli bir sorun olmaktan çıktığı, yapılan küçük poz hatalarının ise photoshop gibi bilgisayar programlarıyla kolayca giderilebileceğini göstermektedir.

7.3. Gazetelere basılan fotoğrafların değerlendirilmesi

15 gazetenin her birinden seçilen 30, toplam 450 fotoğrafın, bu fotoğrafları seçmede rol oynamış olan 15 editör tarafından değerlendirildiği bölümün ortalamasında ise gazetelerin birinci sayfalarına basılan fotoğrafların değerlendirilmesinden ortaya çıkan ölçüt sıralaması ise aşağıdaki gibidir.

Tablo 2. Değerlendirilen 450 Fotoğrafın Ortalamaları

	Ortalama	Standart Sapma
1 Görsel Etik Uygunluk	9,3	1,2
2 Doğallık	8,54	1,72
3 Habere Uygunluk	8,51	1,74
4 Konunun Karede Kapladığı Alan	8,13	1,73
5 Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,18	1,84
6 Konuya Uygun Objektif Seçimi	7,8	1,80
7 Anlatımda Canlılık	7,79	1,97
8 Doğru aydınlatma	7,7	1,92
9 Konuya Uygun Bakış Açısı	7,84	2,06
10 Doğru Pozlama	7,66	1,89
11 Renk ve Kontrastlık Kullanımı	7,54	1,93
12 Netlik	7,56	2,06
13 Anlam Derinliği	7,64	2,14
14 Kompozisyon	7,59	2,23
15 Fotoğrafçının Stili	7,46	2,11
16 Anın Yakalanması	7,69	2,48
N	450	

Türkiye'deki gazetelerin birinci sayfalarına basılan 15 gazeteden 30'ar, toplam 450 fotoğrafın seçen editörler tarafından aynı ölçütlere göre değerlendirilmesinde, günlük uygulamada idealdeki ölçüt değerlendirme sıralamasının farklılaştığı ve idealdeki yüksek ortalamalardan uzaklaştığı görülmüştür. Bir başka deyişle, günümüzde Türkiye'deki ulusal gazetelerin birinci sayfalarında kullanılan haber

fotoğraflarının editörler tarafından beklenen kalitede olmadıkları ve sahip oldukları farklı ikincil niteliklerle kendilerine gazete sayfalarında yer bulduğu ortaya çıkmaktadır.

Gazete sayfasına basılan fotoğraflardaki ölçütlerin sıralaması ile idealdeki ölçütlerin sıralaması büyük ölçüde değişkenlik göstermektedir. Görsel etik uygunluğun dördüncü sıradan birinci sıraya yükselmesinin nedeni, editörlerin seçilen fotoğraflarda fazla risk almak istemedikleri olduğu söylenebilir. Fotoğrafın habere uygun olması, haber anının yakalanması ve anlatımda canlılık gibi ölçütlerin, sıralamada görsel etik uygunluk ölçütünün gerisine düşmesi, fotoğraf seçiminde doğru ve başarılı seçim yerine toplum tarafından tepki almayacak bir seçimin önem kazandığına işaret etmektedir. Bu da haber fotoğrafındaki kaliteyi düşürücü bir neden olarak görülebilir.

450 fotoğrafın değerlendirilmesinin ortalamasında doğallık ikinci sırayı almaktadır. Bu ölçüt ideal ortamda editörler tarafından beşinci sırada değerlendirilmiştir. Doğallık, bir haber fotoğrafında olması gerekli bir ölçüttür. Doğallığın ikinci sırada yer alması bir sorun yaratmamaktadır. Ancak habere uygunluk, anın yakalanması ve anlatımda canlılık ölçütlerinin üzerinde bir ortalama değer alması, gazetelere basılan haber fotoğraflarının niteliği açısından düşündürücüdür. Üçüncü sırada bulunan habere uygunluk, idealdeki değerlendirmede birinci sırada çıkmıştı ve editörler tarafından oybirliğiyle en önemli ölçüt olarak değerlendirilmiştir. Uygulamada bu ölçütün görsel etik uygunluk ve doğallık ölçütlerinin gerisine düşmesi, seçilen fotoğrafların aslında tam istenen fotoğraflar olmadığı, haberle tam anlamda uyuşmadığını düşündürmektedir.

İdealdeki listede on ikinci sırada yer alan konunun karede kapladığı alan, 450 fotoğrafın değerlendirildiği uygulamada dördüncü sıraya yükselmiştir. Değerlendirmeye gazete sayfasına basılmış fotoğraflar alındığı için, bu fotoğrafların sonradan yeniden kadrajlanmış olması olasılığı ile böyle yüksek bir sonuç çıktığı söylenebilir. Ancak, idealde alt sıralarda olan bir ölçütün, uygulamada üst sıralara çıkması daha önemli ölçütlerin fotoğraflarda bulunmayışından kaynaklandığını unutmamak gerekir.

Aynı durum 450 fotoğraf ortalamasında beşinci sırayı alan gazetede kullanıma uygunluk ölçütü için de söylenebilir. Çünkü bu ölçüt ideal ortamdaki ölçüt sıralamasında on dördüncü sırada yer almıştı. Bu durumdaki bir diğer ölçüt de konuya uygun objektif seçimidir. İdeal ölçüt sıralamasında ancak on beşinci sırada bulunan konuya uygun objektif seçimi 450 fotoğraf ortalamasında altıncı sıraya yükselmiştir. Özellikle anılan son üç ölçütün uygulamadaki durumu anlatan 450 fotoğraf

ortalamasında, ideal ölçüt sıralamasından çok üst sıralara yükselmesi, Türkiye’de gazetelerde kullanılan haber fotoğraflarında asıl önemli ölçütlerin yeterince bulunmadığını ve bu farkın ikincil ölçütlerle kapatılmaya çalışıldığını göstermektedir.

Anlatımda canlılık ölçütü, ideal sıralamada üçüncü sıradayken, 450 fotoğraf değerlendirmesinde yedinci sıraya düşmüştür. Bu da uygulamada haber fotoğraflarının beklenenden daha durağan fotoğraflar olduğunu göstermektedir. Doğru aydınlatma ölçütü, ideal sıralamada ve 450 fotoğraf değerlendirmesinde sekizinci sıradaki yeri değiştirmeyen tek ölçüttür. Bir başka deyişle aydınlatma açısından, kullanılan fotoğraflar editörlerin bekledikleri kalitededir.

450 fotoğraf ortalamasında dokuzuncu sırada bulunan konuya uygun bakış açısı, idealdeki ölçüt sıralamasında yedinci sıradaydı. Bu ölçüt için de önemli sayılmayacak bir değişiklik söz konusudur. İdeal ölçüt sıralamasında en son sırada yer alan doğru pozlama, 450 fotoğraf ortalamasında onuncu sıraya yükselmiştir. Bu da daha önemli ölçütlerin değerlerinin bile doğru pozlamanın değerlerinin altında kaldığını göstermektedir. Aynı zamanda bu sonuç, kullanılan yeni teknoloji ile pozlama açısından bir sorun yaşanmadığı ve değerlerin beklenilenin üzerinde olduğu düşüncesini yaratmaktadır. Renk ve kontrastlık kullanımı da sıralaması az değişen ölçütlerden biridir. İdeal sıralamada on üçüncü sırada yer alan bu ölçüt, 450 fotoğraf ortalamasında ise on birinci sıraya yükselmiştir.

İdeal ölçüt sıralamasında altıncı sırada yer alan netlik, 450 fotoğraf ortalamasında on ikinci sıraya düşmüştür. Bu düşüş gazetelerde kullanılan fotoğrafların netliğinin, seçim yapan editörlerin bekledikleri düzeyde olmadığını göstermektedir. Bunun nedeni ise, günümüzde haber fotoğrafçılığında kullanılan fotoğraf makinelerinin çoğunluğu otomatik netlemelidir. Otomatik netlemeli bir makinenin kullanmayı bilen, usta birinin elinde fotoğraf çekimini kolaylaştırması beklenirken, deneyimsiz bir muhabirin elinde beklenmeyen sorunlara yol açabileceği düşünülmektedir.

Anlam derinliği de iki tablodaki yerleri fazla değiştirmeyen ölçütlerden biridir. İdeal sıralamadaki yeri on birinci sıra olan bu ölçüt, 450 fotoğraf ortalamasında on üçüncü sıraya gerilemiştir. Kompozisyon ise ideal sıralamada dokuzuncu sırada iken, 450 fotoğraf ortalamasında on dördüncü sırada bulunmaktadır. Bu durum uygulamada çekilen fotoğrafların oldukça kötü olduğuna işaret etmektedir. Çünkü, çok bozuk kompozisyonlu fotoğrafların, baskıdan önce yeniden kadrajlandığı düşünülürse, bu

düzeltilmeye rağmen on dördüncü sırada yer alması haber fotoğrafı çeken insanların kompozisyona daha dikkat etmeleri gerektiğini belirtmektedir.

450 fotoğraf ortalamasında on beşinci sırada bulunan fotoğrafçının stili ölçütü, ideal sıralamada onuncu sırada yer almaktaydı. Bu da haber fotoğrafı çeken kişilerin, bu fotoğrafları seçen editörlere göre çekimde gerekli özeni göstermediği şeklinde yorumlanabilir. 450 fotoğraf ortalamasında on altıncı ve son sırada bulunan ölçüt olan anın yakalanması, idealdeki sıralamadan en fazla uzaklaşan ölçüttür. Anın yakalanması ideal sıralamada ikinci sırada bulunmaktaydı. Bu sonuç, editörlerin en fazla hayal kırıklığına uğradığı ölçüt olarak haber fotoğrafçılığının temelinde bulunan anın yakalanmasını işaret etmektedir.

15 editör tarafından belirtilen 16 ölçüte göre değerlendirilen 30'ar fotoğraf bize bu 450 fotoğrafın ortalama değerlerini vermektedir. Ancak editörler arasında, fotoğraflara verilen puanlama sonucundaki ölçütlerin sıralaması da farklılık göstermektedir. Bu nedenle, her bir editörün 450 fotoğraf ortalamasından sıralamada belirgin farklılıklar gösteren ölçütleri değerlendirmek gerekmektedir.

Tablo 3. Mehmet Köşker, Yeni Şafak Gazetesi

		Ortalama	Standart Sapma
1	Görsel Etik Uygunluk	9,77	0,568
2	Habere Uygunluk	9,4	0,86
3	Doğallık	8,7	1,12
4	Anlam Derinliği	8,57	1,31
5	Anlatımda Canlılık	8,4	1,28
6	Kompozisyon	8,57	1,50
7	Konuya Uygun Bakış Açısı	8,47	1,41
8	Konunun Karede Kapladığı Alan	8,37	1,351
9	Anın Yakalanması	8,4	1,61
10	Fotoğrafçının Stili	8,23	1,46
11	Gazetede Kullanıma Uygunluk	7,47	1,11
12	Doğru aydınlatma	7,33	1,18
13	Konuya Uygun Objektif Seçimi	7,07	1,08
14	Netlik	7,23	1,25
15	Renk ve Kontrastlık Kullanımı	7	1,05
16	Doğru Pozlama	7,1	1,21
	N	30	

Yeni Şafak Gazetesinin Haber Müdürü *Mehmet Köşker*'in kendi gazetesinden seçilen 30 fotoğrafın değerlendirilmesinden çıkan ölçüt sıralamasında, anlam derinliği dördüncü sırada yer almaktadır. Oysa 450 fotoğraf ortalamasında bu ölçüt on üçüncü sırada yer almıştı. Bir diğer büyük fark kompozisyonda ortaya çıkmaktadır. Kompozisyon *Mehmet Köşker*'in 30 fotoğraf ortalamasında altıncı sırada iken, 450 fotoğraf ortalamasında on dördüncü sıradaydı. Aynı şekilde, konunun karede kapladığı alan sekizinci sırada yer alırken, 450 fotoğraf ortalamasında aynı ölçüt dördüncü sırada bulunuyordu. Haber fotoğrafçılığı açısından önemli ölçütlerden biri olan anın

yakalanması, ideal ölçüt sıralamasında ikinci, 450 fotoğraf ortalamasında on altıncı sıradayken, *Mehmet Köşker*'in 30 fotoğraf ortalamasında anın yakalanması iki değeri ortalarında dokuzuncu sırada yer almaktadır. Fotoğrafçının stili, *Mehmet Köşker*'in ortalaması ve ideal ölçüt sıralamasında onuncu sırada olmakla birlikte, 450 fotoğraf ortalamasında on beşinci sırada bulunmaktadır.

Gazetede kullanıma uygunluk ölçütü, *Mehmet Köşker*'in 30 fotoğraf ortalamasında on birinci sırada ve ideal ölçüt sıralamasında on dördüncü sırada, birbirine yakın sonuçlar verirken, aynı ölçüt, 450 fotoğraf ortalamasında beşinci sırada yer almaktadır. Doğru aydınlatma, ideal ölçüt sıralamasında ve 450 fotoğraf ortalamasında sekizinci sıradayken, *Mehmet Köşker*'in 30 fotoğraf ortalamasında on ikinci sırada yer almaktadır. 450 fotoğraf ortalamasında altıncı sırada olan konuya uygun objektif seçimi *Mehmet Köşker*'in 30 fotoğraf ortalamasında on üçüncü, ideal ölçüt sıralamasında da on beşinci sırada bulunmaktadır. Renk ve kontrastlık kullanımı *Mehmet Köşker*'in 30 fotoğraf ortalamasında on beşinci sıradayken, 450 fotoğraf ortalamasında on birinci sıradadır. 450 fotoğraf ortalamasında onuncu sırada yer alan doğru pozlama ise *Mehmet Köşker*'in 30 fotoğraf ortalamasında ve aynı şekilde ideal ölçüt sıralamasında on altıncı sırada yer almaktadır. *Mehmet Köşker*'in değerlendirdiği 30 fotoğrafın ortalamasındaki sıralama, ideal ölçüt sıralaması ve 450 fotoğrafın verdiği sıralamanın arasında bir yerde bulunmaktadır.

Mehmet Köşker haber fotoğrafı seçiminde diğer editörlere göre, anlam derinliği, kompozisyon, fotoğrafçının stili ve anın yakalanması ölçütlerine daha fazla önem vermekte, konunun karede kapladığı alan, gazetede kullanıma uygunluk, doğru aydınlatma, ve konuya uygun objektif seçimi, renk ve kontrastlık kullanımı ve doğru pozlama ölçütlerine daha az önem vermektedir.

Tablo 4. Ergün Diler, Zaman Gazetesi

		Ortalama	Standart Sapma
1	Görsel Etik Uygunluk	10	0,00
2	Doğallık	9,13	1,17
3	Renk ve Kontrastlık Kullanımı	8,9	1,09
4	Fotoğrafçının Stili	8,8	1,03
5	Doğru Pozlama	8,83	1,12
6	Doğru aydınlatma	8,83	1,15
7	Konuya Uygun Objektif Seçimi	8,8	1,52
8	Konuya Uygun Bakış Açısı	8,9	1,69
9	Netlik	8,7	1,49
10	Konunun Karede Kapladığı Alan	8,43	1,22
11	Kompozisyon	8,77	1,70
12	Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,23	1,17
13	Anın Yakalanması	8,6	1,69
14	Anlatımda Canlılık	8,33	1,45
15	Anlam Derinliği	8,47	1,697
16	Habere Uygunluk	8,53	1,776
	N	30	

Ergün Diler'in 30 fotoğraf ortalamasından çıkan sıralama genel hatlarıyla 450 fotoğraf ortalamasına daha yakın, idealdeki ölçüt sıralamasına daha uzaktır. Ergün Diler'in 30 fotoğraf ortalamasında ilk iki sıradaki görsel etik uygunluk ve doğallık ölçütleri 450 fotoğraf ortalamasıyla aynıdır. Ancak üçüncü sırada yer alan renk ve kontrastlık kullanımı, 450 fotoğraf ortalamasında on birinci sırada, ideal ölçüt sıralamasında ise on üçüncü sırada yer almaktadır. Ergün Diler'in 30 fotoğraf ortalamasında dördüncü sırada yer alan fotoğrafçının stili, 450 fotoğraf ortalamasında

on beşinci sırada, ideal ölçüt sıralamasında onuncudur. Beşinci sıradaki doğru pozlama, 450 fotoğraf ortalamasında onuncu, ideal ölçüt sıralamasında ise on altıncı konumdadır.

Ergün Diler'in 30 fotoğraf ortalamasında altıncı sıradaki doğru aydınlatma, yedinci sıradaki konuya uygun objektif seçimi ve sekizinci sıradaki konuya uygun objektif seçimi ölçütlerinin, 450 fotoğraf ortalamasındaki ölçüt sıralamasıyla belirgin farklar göstermediği görülmektedir. İdeal ölçüt sıralamasında altıncı sırada yer alan netlik, 450 fotoğraf ortalamasında on ikinci sırada ve Ergün Diler'in 30 fotoğraf ortalamasında iki tablonun tam ortasında dokuzuncu sırada bulunmaktadır. Bu tabloda onuncu sıradaki konunun karede kapladığı alan, 450 fotoğraf ortalamasında büyük bir farklılıkla dördüncü sırada, ideal ölçüt sıralamasında ise benzer şekilde on ikinci sıradadır. Ergün Diler'in 30 fotoğraf ortalamasında on birinci sıradaki kompozisyon, 450 fotoğraf ortalamasında on dördüncü, ideal ölçüt sıralamasında ise dokuzuncu sıradadır.

Bir diğer büyük fark ise Ergün Diler'in 30 fotoğraf ortalamasında on ikinci sırada yer alan gazetede kullanıma uygunluk ölçütünün, 450 fotoğraf ortalamasında beşinci sırada yer almasıdır. Anın yakalanması ölçütü bu tabloda on üçüncü sırada, 450 fotoğraf ortalamasında on altıncı sıradayken, ideal ölçüt sıralamasında çok farklı olarak ikinci sırada bulunmaktadır. Ergün Diler'in 30 fotoğraf ortalamasında on dördüncü sıradaki anlatımda canlılık, 450 fotoğraf ortalamasında yedinci sırada, ideal ölçüt sıralamasında ise üçüncü sıradadır. Ergün Diler'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada en uç nokta karşılaştırılan diğer iki tablodan çok farklı sırada olan on altıncı ölçüt habere uygunluk, 450 fotoğraf ortalamasında üçüncü, ideal ölçüt sıralamasında ise birinci sırada olmasıdır.

Ergün Diler haber fotoğrafı seçiminde diğer editörlere göre, renk ve kontrastlık kullanımı, fotoğrafçının stili, doğru pozlama, netlik, kompozisyon, ve anın yakalanması ölçütlerine daha fazla önem vermekte, konunun karede kapladığı alan, gazetede kullanıma uygunluk, anlatımda canlılık ve habere uygunluk ölçütlerine daha az önem vermektedir.

Tablo 5. Rifat Ababay, Posta Gazetesi

	Ortalama	Standart Sapma
1 Görsel Etik Uygunluk	9,73	1,05
2 Habere Uygunluk	9,1	2,25
3 Doğallık	8,93	2,49
4 Anlatımda Canlılık	8,67	2,51
5 Anlam Derinliği	8,6	2,51
6 Anın Yakalanması	8,2	3,07
7 Konuya Uygun Objektif Seçimi	7,63	2,83
8 Konuya Uygun Bakış Açısı	7,8	3,01
9 Konunun Karede Kapladığı Alan	7,3	2,82
10 Kompozisyon	7,4	3,10
11 Doğru aydınlatma	7,27	3,02
12 Renk ve Kontrastlık Kullanımı	7	2,82
13 Netlik	7,2	3,07
14 Doğru Pozlama	7,2	3,12
15 Gazetede Kullanıma Uygunluk	7,07	3,331
16 Fotoğrafçının Stili	6,57	3,148
N	30	

Posta Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni *Rifat Ababay*'ın değerlendirdiği 30 fotoğraftan çıkan sıralama ile 450 fotoğraf ortalaması ve ideal ölçüt sıralamasında ortaya çıkan farklılıklarda, *Rifat Ababay*'ın tablosunda beşinci sırada yer alan anlam derinliği ölçütü, 450 fotoğraf ortalamasında on üçüncü sırada, ideal ölçüt sıralamasında ise on birinci konumdadır. Bu tabloda altıncı sırada olan anın yakalanması, 450 fotoğraf ortalamasında on altıncı sırada, ideal ölçüt sıralamasında ise tam tersi olarak ikinci sıradadır. Bir diğer göze çarpan farklılık, *Rifat Ababay*'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dokuzuncu olan konunun karede kapladığı alan, 450 fotoğraf

ortalamasındaki sıralamada dördüncü, ideal ölçüt sıralamasında ise on ikinci sırada olmasıdır. *Rıfat Ababay*'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada onuncu sıradaki kompozisyon, ideal ölçüt sıralamasında benzer şekilde dokuzuncu olmasına rağmen, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on dördüncü sıradadır.

Bir diğer farklılık, *Rıfat Ababay*'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on dördüncü sırada bulunan doğru pozlamanın, yine ideal ölçüt sıralamasında benzer olarak on altıncı sırada bulunmasına rağmen, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada onuncu sırada bulunmasıdır. Yine aynı şekilde *Rıfat Ababay*'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on beşinci sırada bulunan gazetede kullanıma uygunluk ölçütü, ideal ölçüt sıralamasında benzer olarak on dördüncü sırada, ama 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada beşinci sıradadır. Bu değerlendirmeden de ortaya çıktığı gibi, *Rıfat Ababay*'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralama, ideal ölçüt sıralamasına daha yakın olarak 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamaların arasındadır.

Rıfat Ababay haber fotoğrafı seçiminde diğer editörlere göre, anlam derinliği, kompozisyon, anlatımda canlılık ve anın yakalanması ölçütlerine daha fazla önem vermekte; konunun karede kapladığı alan, gazetede kullanıma uygunluk, ve doğru pozlama ölçütlerine daha az önem vermektedir.

Tablo 6. Kani Atmaca, Hürriyet Gazetesi

		Ortalama	Standart Sapma
1	Görsel Etik Uygunluk	9,97	0,18
2	Habere Uygunluk	8,77	1,28
3	Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,87	1,53
4	Doğru aydınlatma	8,87	1,53
5	Konunun Karede Kapladığı Alan	8,83	1,58
6	Anlatımda Canlılık	8,5	1,36
7	Doğru Pozlama	8,83	1,78
8	Renk ve Kontrastlık Kullanımı	8,67	1,67
9	Netlik	8,6	1,73
10	Doğallık	8,5	1,64
11	Konuya Uygun Objektif Seçimi	8,77	2,05
12	Anın Yakalanması	8,57	2,01
13	Konuya Uygun Bakış Açısı	8,43	1,94
14	Anlam Derinliği	8,03	1,79
15	Fotoğrafçının Stili	7,87	1,655
16	Kompozisyon	8,17	2,036
	N	30	

Kani Atmaca'nın değerlendirdiği 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dördüncü sırada bulunan doğru aydınlatma ölçütü, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada ve ideal ölçüt sıralamasında sekizinci sırada yer alarak farklılık göstermektedir. Yedinci sırada bulunan doğru pozlama, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada onuncu, ideal ölçüt sıralamasında ise on altıncı sırada yer almaktadır. Aynı şekilde sıralaması *Kani Atmaca*'nın değerlendirmesinde daha üst sıralarda çıkan renk ve kontrastlık kullanımı, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on birinci, ideal ölçüt sıralamasında ise on üçüncü sırada bulunmaktadır. Onuncu sıradaki doğallık, tam tersine

450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada ikinci, ideal ölçüt sıralamasında ise beşinci sıradadır.

Kani Atmaca'nın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on birinci sırada bulunan konuya uygun objektif seçimi, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada altıncı sıradayken, ideal ölçüt sıralamasında tam tersine on beşinci sırada yer almaktadır. *Kani Atmaca*'nın on ikinci sırasında yer alan ölçüt anın yakalanması, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on altıncı sırada, ideal ölçüt sıralamasında ise ikincidir. *Kani Atmaca*'nın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada konuya uygun bakış açısı on üçüncü sıradayken, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dokuzuncu sırada, ideal ölçüt sıralamasında ise yedinci sırada bulunmaktadır.

Tabloların karşılaştırmasından ortaya çıkan verilerde, *Kani Atmaca*'nın fotoğraf seçiminde diğer editörlere göre doğru aydınlatma, doğru pozlama, renk ve kontrastlık kullanımı gibi fotoğrafın teknik niteliklerine önem verdiği; doğallık, konuya uygun bakış açısı gibi ölçütleri daha az önemseydiği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 7. Oğuz Altay, Gözcü Gazetesi

		Ortalama	Standart Sapma
1	Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,53	1,17
2	Habere Uygunluk	8,53	1,22
3	Doğallık	8,33	1,47
4	Görsel Etik Uygunluk	8,03	1,22
5	Anlatımda Canlılık	8,07	1,44
6	Konuya Uygun Bakış Açısı	7,97	1,47
7	Netlik	7,5	1,33
8	Fotoğrafçının Stili	7,2	1,27
9	Doğru Pozlama	7,27	1,41
10	Doğru aydınlatma	7,4	1,55
11	Konuya Uygun Objektif Seçimi	7,13	1,31
12	Anın Yakalanması	7,83	2,10
13	Anlam Derinliği	7,23	1,63
14	Renk ve Kontrastlık Kullanımı	6,93	1,34
15	Kompozisyon	7,17	1,724
16	Konunun Karede Kapladığı Alan	6,97	1,771
	N	30	

Oğuz Altay'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada gazetede kullanıma uygunluk birinci sırada çıkmıştır. Bu ölçüt 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada beşinci, ideal ölçüt sıralamasında ise çok aşağılarda, on dördüncü sırada bulunmaktadır. *Oğuz Altay*, görsel etik uygunluğun 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada birinci çıkmayan iki editörden biridir. *Oğuz Altay*'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada görsel etik uygunluk dördüncü sırada yer almıştır. Aynı ölçüt, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada birinci, ideal ölçüt sıralamasında ise aynı Altay'inki gibi dördüncüdür. *Oğuz Altay*'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada yedinci olan netlik,

450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada onikinci, ideal ölçüt sıralamasında ise, benzer şekilde altıncıdır. Sekizinci sıradaki fotoğrafçının stili, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on ikinci durumdadır, idealde ise yine benzer şekilde onuncu sıradadır.

Oğuz Altay'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on birinci sırada yer alan konuya uygun objektif seçimi, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada altıncı, ideal ölçüt sıralamasında ise tam tersine on beşincidir. Anın yakalanması ölçütü ise *Oğuz Altay*'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on ikinci durumdayken, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on altıncı, ideal ölçüt sıralamasında ikinci sıradadır. On altıncı sırada bulunan konunun karede kapladığı alan, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dördüncü, ideal ölçüt sıralamasında ise on ikinci sırada bulunmaktadır.

Oğuz Altay haber fotoğrafı seçiminde gazetede kullanıma uygunluk, netlik, fotoğrafçının stili, anın yakalanması gibi ölçütleri diğer editörlere göre daha önemserken; görsel etik uygunluk, konuya uygun objektif seçimi, konunun karede kapladığı alan gibi ölçütleri daha az önemsemektedir.

Tablo 8. Özkan Demir, Star Gazetesi

	Ortalama	Standart Sapma
1 Görsel Etik Uygunluk	8,67	0,76
2 Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,43	0,82
3 Konunun Karede Kapladığı Alan	8,37	0,77
4 Habere Uygunluk	8,3	0,88
5 Doğru Pozlama	8,27	0,98
6 Konuya Uygun Bakış Açısı	7,97	0,72
7 Doğru aydınlatma	8,2	1,03
8 Anın Yakalanması	8,3	1,18
9 Anlam Derinliği	8,07	0,98
10 Renk ve Kontrastlık Kullanımı	8,07	1,02
11 Kompozisyon	8,03	1,03
12 Fotoğrafçının Stili	8	1,02
13 Netlik	8,03	1,07
14 Doğallık	8,03	1,07
15 Anlatımda Canlılık	8,1	1,269
16 Konuya Uygun Objektif Seçimi	7,67	0,922
N	30	

Özkan Demir'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada beşinci olan doğru pozlama 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada onuncu, ideal ölçüt sıralamasında ise on altıncı durumdadır. Sekizinci sırada bulunan anın yakalanması ise, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on altıncı, ideal ölçüt sıralamasında ikincidir. *Özkan Demir*'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dokuzuncu olan anlam derinliği, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on üçüncü, ideal ölçüt sıralamasında benzer şekilde ise on birincidir. Bu tabloda on dördüncü sırada olan doğallık, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada ikinci, ideal ölçüt sıralamasında beşinci sıradadır.

Anlatımda canlılık ölçütü, *Özkan Demir*'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on beşinci sırada yer alırken, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada yedinci, ideal ölçüt sıralamasında ise üçüncü sıradadır. Son olarak *Özkan Demir*'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on altıncı olan konuya uygun objektif seçimi, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada altıncı sırada, ideal ölçüt sıralamasında ise, benzer olarak on beşincidir.

Bu durumda, *Özkan Demir* haber fotoğrafı seçiminde diğer editörlere göre, doğru pozlama, anın yakalanması ve anlam derinliği ölçütlerine daha fazla önem vermekte; doğallık, anlatımda canlılık ve konuya uygun objektif seçimi ölçütlerine daha az önem vermekte olduğu söylenebilir.

Tablo 9. Yusuf Ziya Belviranlı, Akit Gazetesi

		Ortalama	Standart Sapma
1	Görsel Etik Uygunluk	9,33	0,92
2	Doğallık	8,6	1,22
3	Konuya Uygun Objektif Seçimi	8	0,91
4	Konuya Uygun Bakış Açısı	7,57	1,07
5	Konunun Karede Kapladığı Alan	7,83	1,34
6	Gazetede Kullanıma Uygunluk	7,6	1,45
7	Habere Uygunluk	7,47	1,46
8	Anlatımda Canlılık	7	1,39
9	Netlik	7,13	1,61
10	Doğru Pozlama	6,7	1,29
11	Kompozisyon	6,67	1,67
12	Doğru aydınlatma	6,67	1,81
13	Anlam Derinliği	6,67	1,86
14	Anın Yakalanması	6,47	1,83
15	Renk ve Kontrastlık Kullanımı	6,2	1,648
16	Fotoğrafçının Stili	5,97	1,712
	N	30	

Yusuf Ziya Belviranlı'nın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralama, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamaya oldukça benzerdir. Bu tabloda dördüncü sırada bulunan konuya uygun bakış açısı ölçütü, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dokuzuncu, ideal ölçüt sıralamasında ise yedinci sıradadır. *Yusuf Ziya Belviranlı*'nın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada yedinci olan habere uygunluk, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada üçüncü, ideal ölçüt sıralamasında ise birincidir. *Yusuf Ziya Belviranlı*'nın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on ikinci durumda olan doğru aydınlatma, 450 fotoğraf ortalamasında ve ideal ölçüt sıralamasında sekizinci durumdadır. Renk ve

kontrastlık kullanımı ise *Yusuf Ziya Belviranlı*'nın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on beşinci durumda bulunurken, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on birinci, ideal ölçüt sıralamasında ise on üçüncü sırada yer almaktadır.

Bu tablodan çıkan yoruma göre, *Yusuf Ziya Belviranlı* fotoğraf seçiminde diğer editörlere göre, konuya uygun bakış açısına daha fazla önem vermekte, habere uygunluk, doru aydınlatma, renk ve kontrastlık kullanımı ölçütlerine daha az önem vermekte olduğu söylenebilir.

Tablo 10. Yalçın Çınar, Milliyet Gazetesi

		Ortalama	Standart Sapma
1	Görsel Etik Uygunluk	9,23	0,94
2	Doğallık	8,7	1,44
3	Habere Uygunluk	8,13	1,74
4	Konuya Uygun Objektif Seçimi	8,17	1,86
5	Anın Yakalanması	8,27	2,13
6	Kompozisyon	8	1,97
7	Konunun Karede Kapladığı Alan	8	2,13
8	Konuya Uygun Bakış Açısı	7,83	2,02
9	Anlatımda Canlılık	7,7	2,04
10	Doğru Pozlama	7,87	2,32
11	Netlik	7,87	2,36
12	Anlam Derinliği	7,43	1,98
13	Fotoğrafçının Stili	7,6	2,21
14	Renk ve Kontrastlık Kullanımı	7,73	2,36
15	Doğru aydınlatma	7,73	2,42
16	Gazetede Kullanıma Uygunluk	7,63	2,593
	N	30	

Milliyet Gazetesinin fotoğraf editörü *Yalçın Çınar*'ın diğer editörlerden farklı olarak 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada beşinci sırada yer alan anın yakalanması, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on altıncı, ideal ölçüt sıralamasında ise ikinci sıradadır. *Yalçın Çınar*'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada altıncı sırada yer alan kompozisyon ölçütü, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on dördüncü, ideal ölçüt sıralamasında ise dokuzuncu sırada bulunmaktadır. *Yalçın Çınar*'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on beşinci olan doğru aydınlatma, 450 fotoğraf ortalamasındaki ve ideal ölçüt sıralamasında sekizincidir. *Yalçın Çınar*'ın listesinde on altıncı sırada bulunan gazetede kullanıma uygunluk, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada beşinci, ideal ölçüt sıralamasında on dördüncü konumdadır.

Yalçın Çınar'ın fotoğraf seçimi genel olarak diğer editörlere benzemekte, ancak anın yakalanması ve kompozisyon ölçütlerine daha fazla önem vermesi; doğru aydınlatma ve gazetede kullanıma uygunluk ölçütlerine daha az önem vermesi ile diğer editörlerden farklılaşırken, ideal ölçüt sıralamasına yaklaşmaktadır.

Tablo 11. Erol Bilem, Türkiye Gazetesi

		Ortalama	Standart Sapma
1	Anın Yakalanması	9,4	0,97
2	Doğallık	9,33	1,18
3	Anlatımda Canlılık	9,17	1,09
4	Habere Uygunluk	9,13	1,11
5	Kompozisyon	9,1	1,13
6	Konuya Uygun Bakış Açısı	8,97	1,00
7	Fotoğrafçının Stili	9,1	1,30
8	Anlam Derinliği	8,97	1,25
9	Görsel Etik Uygunluk	8,63	1,25
10	Netlik	8,43	1,28
11	Konunun Karede Kapladığı Alan	8,43	1,31
12	Doğru Pozlama	8,43	1,31
13	Konuya Uygun Objektif Seçimi	8,3	1,29
14	Renk ve Kontrastlık Kullanımı	8,1	1,27
15	Doğru aydınlatma	8,2	1,424
16	Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,37	1,629
	N	30	

Erol Bilem'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada birinci sırada yer alan anın yakalanması, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on altıncı, ideal ölçüt sıralamasında ise ikinci durumdadır. Bu tabloda üçüncü sırada bulunan anlatımda canlılık da ideal ölçüt sıralamasında aynı yerdeyken, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada yedinci durumdadır. *Erol Bilem*'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada beşinci olan kompozisyon, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on dördüncü, ideal ölçüt sıralamasında ise dokuzuncu sıradadır. Yedinci sıradaki fotoğrafçının stili ise, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on beşinci, ideal ölçüt sıralamasında onuncu konumdadır. *Erol Bilem*'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada sekizinci olan anlam

derinliği, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on üçüncü, ideal ölçüt sıralamasında ise on birincidir. Görsel etik uygunluk *Erol Bilem*'in listesinde dokuzuncu, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada birinci ve ideal ölçüt sıralamasında beşincidir.

Erol Bilem'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on birinci olan konunun karede kapladığı alan, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dördüncü, ideal ölçüt sıralamasında on ikinci durumdadır. On üçüncü sıradaki konuya uygun objektif seçimi, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada altıncı, ideal ölçüt sıralamasında ise on beşincidir. *Erol Bilem*'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on beşinci olan doğru aydınlatma ise, 450 fotoğraf ortalamasındaki ve ideal ölçüt sıralamasında sekizinci konumdadır. Son olarak *Erol Bilem*'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on altıncı olan gazetede kullanıma uygunluk, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada beşinci ve ideal ölçüt sıralamasında on dördüncü konumdadır.

Bu durumda, *Erol Bilem*'in 30 fotoğraf ortalamasındaki haber fotoğrafı seçim ölçütleri sıralamasında, anın yakalanması, anlatımda canlılık, kompozisyon, fotoğrafçının stili ve anlam derinliği bakımından diğer editörlere göre daha hassas olduğu, görsel etik uygunluk, konunun karede kapladığı alan, konuya uygun objektif seçimi, doğru aydınlatma ve gazetede kullanıma uygunluk ölçütlerini daha az önemsemiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca *Erol Bilem*'in diğer editörlerden farklılık gösteren anın yakalanması, anlatımda canlılık, konunun karede kapladığı alan, konuya uygun objektif seçimi ve gazetede kullanıma uygunluk ölçütleri ideal ölçüt sıralamasına yakınlık göstermektedir.

Tablo 12. Metin Öztürk, Radikal Gazetesi

		Ortalama	Standart Sapma
1	Görsel Etik Uygunluk	8,4	1,10
2	Konuya Uygun Bakış Açısı	8,13	1,41
3	Habere Uygunluk	8,4	1,69
4	Fotoğrafçının Stili	8	1,39
5	Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,07	1,48
6	Renk ve Kontrastlık Kullanımı	7,67	1,30
7	Konuya Uygun Objektif Seçimi	7,83	1,46
8	Netlik	7,53	1,28
9	Doğru aydınlatma	7,6	1,38
10	Konunun Karede Kapladığı Alan	8,2	1,99
11	Doğru Pozlama	7,43	1,31
12	Anlatımda Canlılık	7,63	1,56
13	Doğallık	8,17	2,29
14	Kompozisyon	7,57	2,19
15	Anlam Derinliği	6,97	2,428
16	Anın Yakalanması	6,53	2,801
	N	30	

Metin Öztürk'ün 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada ikinci olan konuya uygun bakış açısı, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dokuzuncu, ideal ölçüt sıralamasında ise yedinci durumdadır. Dördüncü sıradaki fotoğrafçının stili, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on beşinci, ideal ölçüt sıralamasında ise onuncu durumdadır. *Metin Öztürk*'ün 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada sekizinci olan netlik, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on ikinci, ideal ölçüt sıralamasında altıncıdır. Bu tabloda onuncu sırada olan konunun karede kapladığı alan, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dördüncü iken, ideal ölçüt sıralamasında Öztürk'üne benzer olarak on ikinci konumdadır. Anlatımda canlılık ölçütü *Metin Öztürk*'ün 30

fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on ikinci, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada yedinci, ideal ölçüt sıralamasında ise üçüncü konumdadır. *Metin Öztürk*'ün 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on üçüncü olan doğallık, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada ikinci, ideal ölçüt sıralamasında ise beşinci konumdadır.

Genel hatları ile diğer editörlerin sıralamasına benzerlik gösteren *Metin Öztürk*'ün verileri, konuya uygun bakış açısı, fotoğrafçının stili ve netlik ölçütlerine daha fazla önem verildiğini; konunun karede kapladığı alan, anlatımda canlılık ve doğallık ölçütlerine diğer editörlere göre daha az önem verildiğini göstermektedir.

Tablo 13. Oğuzhan Beyaz, Takvim Gazetesi

		Ortalama	Standart Sapma
1	Görsel Etik Uygunluk	9,67	1,03
2	Doğallık	8,87	1,66
3	Konunun Karede Kapladığı Alan	8,77	1,85
4	Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,6	2,13
5	Habere Uygunluk	8,53	2,16
6	Doğru aydınlatma	7,57	2,18
7	Anlatımda Canlılık	7,63	2,51
8	Doğru Pozlama	6,83	2,05
9	Konuya Uygun Objektif Seçimi	6,63	2,11
10	Kompozisyon	7,07	2,57
11	Anlam Derinliği	7,4	2,94
12	Netlik	6,8	2,36
13	Renk ve Kontrastlık Kullanımı	6,7	2,69
14	Fotoğrafçının Stili	6,8	2,94
15	Konuya Uygun Bakış Açısı	6,73	2,924
16	Anın Yakalanması	5,7	3,142
	N	30	

Oğuzhan Beyaz'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralama, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamaya çok benzerdir. Belirgin bir fark, onuncu sıradaki kompozisyon ölçütünün, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on dördüncü ve on beşinci sıradaki konuya uygun bakış açısı ölçütünün, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dokuzuncu, ideal ölçüt sıralamasında yedinci durumda olmasında görülmektedir. *Oğuzhan Beyaz* haber fotoğrafı seçerken, kompozisyona diğer editörlerden daha fazla önem vermekte, konuya uygun bakış açısına diğer editörlerden daha az önem vermektedir. Bunun dışındaki sıralamada belirgin bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 14. Kaan Sağanak, Cumhuriyet Gazetesi

		Ortalama	Standart Sapma
1	Görsel Etik Uygunluk	9,8	0,76
2	Doğru Pozlama	8,9	1,21
3	Doğru aydınlatma	8,8	1,38
4	Konuya Uygun Objektif Seçimi	8,87	1,48
5	Konunun Karede Kapladığı Alan	8,67	1,52
6	Renk ve Kontrastlık Kullanımı	8,57	1,76
7	Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,77	2,01
8	Netlik	8,53	2,18
9	Doğallık	7,93	2,30
10	Habere Uygunluk	7,5	2,21
11	Konuya Uygun Bakış Açısı	6,57	2,24
12	Anlam Derinliği	5,87	2,08
13	Fotoğrafçının Stili	5,6	2,04
14	Anın Yakalanması	6,03	2,58
15	Anlatımda Canlılık	5,57	2,192
16	Kompozisyon	5,2	2,091
	N	30	

Kaan Sağanak'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada, ikinci durumda olan doğru pozlama, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada onuncu, ideal ölçüt sıralamasında on altıncı konumdadır. Üçüncü sırada olan doğru aydınlatma, 450 fotoğraf ortalamasındaki ve ideal ölçüt sıralamalarında sekizincidir. *Kaan Sağanak*'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada altıncı olan renk ve kontrastlık kullanımı, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on birinci, ideal ölçüt sıralamasında ise on üçüncü konumdadır. Sağanak'ın sekizinci sırasında yer alan netlik, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on ikinci, ideal ölçüt sıralamasında altıncı konumdadır. Dokuzuncu sıradaki doğallık, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada ikinci, ideal ölçüt sıralamasında ise beşincidir. *Kaan Sağanak*'ın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada onuncu olan habere uygunluk, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada üçüncü, ideal ölçüt sıralamasında birincidir. Son farklılık Sağanak'ın listesinde on beşinci olan anlatımda canlılık ölçütünün, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada yedinci, ideal ölçüt sıralamasında üçüncü durumda olmasıdır.

Kaan Sağanak haber fotoğrafı seçerken diğer editörlere göre, doğru pozlama, doğru aydınlatma, renk ve kontrastlık kullanımı ve netlik ölçütlerine daha fazla önem vermekte; doğallık, habere uygunluk ve anlatımda canlılık ölçütlerine daha az önem vermektedir.

Tablo 15. Aydoğan Kaçıra, Sabah Gazetesi

		Ortalama	Standart Sapma
1	Görsel Etik Uygunluk	9,23	1,04
2	Doğallık	8,27	1,53
3	Habere Uygunluk	8,33	1,79
4	Konuya Uygun Objektif Seçimi	7,8	1,42
5	Konuya Uygun Bakış Açısı	7,97	2,06
6	Anlam Derinliği	7,67	1,79
7	Kompozisyon	7,9	2,14
8	Anlatımda Canlılık	7,47	1,72
9	Konunun Karede Kapladığı Alan	7,5	1,76
10	Gazetede Kullanıma Uygunluk	7,83	2,14
11	Renk ve Kontrastlık Kullanımı	7,43	1,83
12	Fotoğrafçının Stili	7,57	2,25
13	Doğru Pozlama	7,53	2,32
14	Doğru aydınlatma	7,3	2,15
15	Netlik	7,07	2,377
16	Anın Yakalanması	7,37	2,785
	N	30	

Diğer editörlerin sıralamasından belirgin farklılık olarak, *Aydoğan Kaçıra*'nın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada beşinci konumda olan konuya uygun bakış açısı, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dokuzuncu, ideal ölçüt sıralamasında ise yedinci konumdadır. Altıncı sıradaki anlam derinliği, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on üçüncü, ideal ölçüt sıralamasında on birinci konumdadır. Yedinci sıradaki kompozisyon ölçütü ise, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on dördüncü, ideal ölçüt sıralamasında dokuzuncudur. *Aydoğan Kaçıra*'nın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dokuzuncu olan konunun karede kapladığı alan, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dördüncü, ideal ölçüt sıralamasında on ikinci

konumdadır. Gazetede kullanıma uygunluk Kaçıra'nın listesinde onuncu sıradayken, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada beşinci, ideal ölçüt sıralamasında on dördüncüdür. Son olarak *Aydoğan Kaçıra*'nın 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on dördüncü olan doğru aydınlatma, 450 fotoğraf ortalamasındaki ve ideal ölçüt sıralamalarında sekizinci konumdadır.

Aydoğan Kaçıra'nın haber fotoğrafı seçiminde diğer editörlere göre, konuya uygun bakış açısı, anlam derinliği ve kompozisyon ölçütlerine daha fazla önem verdiği; konunun karede kapladığı alan, gazetede kullanıma uygunluk ve doğru aydınlatma ölçütlerine daha az önem verdiği görülmektedir.

Tablo 16. Ahmet Gürdil, Akşam Gazetesi

	Ortalama	Standart Sapma
1 Görsel Etik Uygunluk	9,73	0,64
2 Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,67	1,35
3 Konunun Karede Kapladığı Alan	8,13	1,38
4 Habere Uygunluk	8,8	2,30
5 Doğallık	8,13	1,96
6 Konuya Uygun Objektif Seçimi	7,37	1,52
7 Fotoğrafçının Stili	7,4	1,87
8 Renk ve Kontrastlık Kullanımı	7,1	1,67
9 Doğru Pozlama	6,5	1,46
10 Doğru aydınlatma	6,5	1,53
11 Anın Yakalanması	7,2	2,78
12 Anlam Derinliği	7	2,65
13 Anlatımda Canlılık	6,9	2,59
14 Nettik	6,07	1,89
15 Konuya Uygun Bakış Açısı	6,43	2,674
16 Kompozisyon	6,5	2,898
N	30	

Ahmet Gürdil'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada yedinci olan fotoğrafçının stili, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on beşinci, ideal ölçüt sıralamasında onuncu konumdadır. On birinci sıradaki anın yakalanması, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on altıncı sırada, ideal ölçüt sıralamasında ise ikinci konumdadır. On üçüncü sıradaki anlatımda canlılık ölçütü, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada yedinci sırada, ideal ölçüt sıralamasında üçüncüdür. *Ahmet Gürdil*'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on beşinci olan konuya uygun bakış açısı, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada dokuzuncu, ideal ölçüt sıralamasında ise yedinci konumdadır. Bunların dışındaki ölçütler açısından sıralamada diğer editörlerin ortalamasıyla belirgin bir fark görülmemektedir.

Ahmet Gürdil haber fotoğrafı seçiminde diğer editörlere göre, fotoğrafçının stili ve anın yakalanması ölçütlerine daha fazla önem vermekte, anlatımda canlılık ve konuya uygun bakış açısı ölçütlerine daha az önem vermektedir.

Tablo 17. Ercan Demir, Güneş Gazetesi

	Ortalama	Standart Sapma
1 Görsel Etik Uygunluk	9,33	1,71
2 Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,53	1,28
3 Habere Uygunluk	8,7	1,60
4 Konunun Karede Kapladığı Alan	8,1	1,40
5 Anın Yakalanması	8,47	2,08
6 Doğallık	8,4	2,03
7 Anlatımda Canlılık	7,77	1,78
8 Konuya Uygun Bakış Açısı	7,8	1,88
9 Kompozisyon	7,73	1,82
10 Doğru Pozlama	7,23	1,83
11 Anlam Derinliği	7,67	2,29
12 Fotoğrafçının Stili	7,27	2,12
13 Doğru aydınlatma	7,23	2,16
14 Renk ve Kontrastlık Kullanımı	7	2,12
15 Konuya Uygun Objektif Seçimi	6,93	2,406
16 Netlik	6,67	2,617
N	30	

Ercan Demir'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada beşinci olan anın yakalanması, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on altıncı sırada, ideal ölçüt sıralamasında ikinci sıradadır. Altıncı sıradaki doğallık, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada ikinci, ideal ölçüt sıralamasında beşinci konumdadır. Demir'in sıralamasında dokuzuncu olan kompozisyon, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on dördüncü, ideal ölçüt sıralamasında yine Demir'inki gibi dokuzuncu konumdadır. *Ercan Demir*'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on üçüncü sıradaki doğru aydınlatma, diğer iki sıralamada da sekizincidir. Bu tabloda on beşinci sırada bulunan konuya uygun objektif seçimi, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada altıncı, ideal ölçüt sıralamasında yine

Demir'in tablosundaki gibi on beşinci konumda yer almaktadır. *Ercan Demir*'in 30 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on altıncı olan netlik, 450 fotoğraf ortalamasındaki sıralamada on ikinci, ideal ölçüt sıralamasında ise altıncı durumdadır.

Ercan Demir haber fotoğrafı seçiminde diğer editörlere göre anın yakalanması ve kompozisyon ölçütlerine daha fazla önem vermekte; doğallık, doğru aydınlatma, konuya uygun bakış açısı ve netlik ölçütlerine daha az önem vermektedir.

7.4. Tek değişkenli varyans analizi

Bu araştırmadaki verilerin, her bir ölçüt için editörlerin ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla varyans analizi uygulamaya karar verilmiştir. “Varyans analizi, bölünmelerin toplam değişkenliğini kısımlara ayırmaya ve her kısmın farklılığını belirli bir kaynağa (nedene) bağlamaya yarayan bir tekniktir” (Serper, 2000, s. 196). Aynı zamanda varyans analizi, ikiden çok ortalama arasındaki farkların anlamlılığını test eder. “Varyans analizinde test edilmesi sözkonusu olan hipotez örneklemelerin geldiği anakütlelerin eşit ortalamaya sahip olduklarıdır. Bu analizin F bölünmesi ile yapılan anlamlılık testine kadar olan kısmı, anakütle varyanslarının yaklaşık olarak eşit olduğu durumlarda, varyans tahmini için sağlıklı sonuç vermektedir” (Serper, 2000, s. 196). Bu çalışmada onaltı farklı ölçüt için, onbeş editörün ortalama değerleri bulunduğundan, bu ortalamaların kaç kısma ayrıldığını ve birbirlerinden ne kadar farklı olduğunu görmek için varyans analizi uygulanmıştır.

Uygulanan varyans analizi sonucunda onaltı ölçütün tamamında $p < 0.05$ olduğu için H_0 red edilir. Bir başka deyişle, bütün ölçütlerin ortalama değerleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. (bkz. EK 4).

7.5. Duncan çoklu genişlik testi

Bu durumda, her bir ölçüt için ortalamaların nasıl gruplandığını görmek gerekmektedir. “Anlamlı çıkan (H_0 'ın reddedildiği) bir F istatistiği, evren ortalamalarının eşit olmadığı ihtimalini gösterir. Ancak farklılığın nerede olduğunu göstermez. Hangi evren ortalamalarının diğerlerinden farklı olduğunu göstermek için çoklu karşılaştırma denilen özel teknikler kullanılır” (Ergün, 1995, s. 176). Bu nedenle

bu araştırmada bir POST HOC TEST test kullanarak, hangi evren ortalamalarının diğerlerinden farklı olduğu gösterilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmada kullanılan Duncan oklu genişlik testi “sıraya dizilmiş ortalamalar arasındaki farklılıkları ortalamanın sıralamadaki konumunu dikkate alarak değerlendirmeyi amaçlayan biroklu karşılaştırma testidir.... Duncan ortalamanın konumuna göre hata payını farklı olarak ele almaktadır.” (zdamar, 1997, s.282). Duncan testinde ulaşılan sonuçlar her bir haber fotoğrafı seçim lt için aşağıdaki gibidir.

Tablo 18. Anlatımda Canlılık

anlatımda canlılık

Duncan ^a						
Adınız	N	Subset for alpha = .05				
		1	2	3	4	5
Kaan Sağanak	30	5,57				
Ahmet Gürdil	30		6,90			
Yusuf Ziya Belviranlı	30		7,00			
Aydoğan Kaçıra	30		7,47	7,47		
Metin ztrk	30		7,63	7,63	7,63	
Oğuzhan Beyaz	30		7,63	7,63	7,63	
Yalçın ınar	30		7,70	7,70	7,70	
Ercan Demir	30		7,77	7,77	7,77	
Oğuz Altay	30			8,07	8,07	
zkan Demir	30			8,10	8,10	
Ergun Diler	30			8,33	8,33	8,33
Mehmet Köşker	30			8,40	8,40	8,40
Kani Atmaca	30			8,50	8,50	8,50
Rıfat Ababay	30				8,67	8,67
Erol Bilem	30					9,17
Sig.		1,000	,113	,064	,064	,114

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Anlatımda canlılık ltnn ortalamaları kendi arasında beş gruba ayrılmıştır. Birinci grupta 5.57 ortalama ile Kağan Sağanak idealdeki anlatımda canlılık ortalaması olan 9.60’ın en uzağında yer almaktadır. En çok yığılma yedi editörle ikinci grupta bulunmaktadır. 6.90 ortalama ile *Ahmet Gürdil*, 7.00 ile *Yusuf Ziya Belviranlı*, 7.47 ile *Aydoğan Kaçıra*, 7.63 ile *Metin ztrk* ve *Oğuzhan Beyaz*, 7.70 ortalama ile *Yalçın ınar* ve 7.77 ile *Ercan Demir* yer almaktadır. nc grupta da bir yığılma söz konusudur. Bu grupta 8.07 ortalama ile *Oğuz Altay*, 8.10 ile *zkan Demir*, 8.33 ile *Ergun Diler*, 8.40 ile *Mehmet Köşker*, 8.50 ile *Kani Atmaca* bulunmaktadır. Dördüncü

grupta sadece 8.67 ortalama ile *Rıfat Ababay*, beşinci grupta ise 9.17 ortalama ile *Erol Bilem* yer almaktadır. Anlatımda canlılık ölçütünün ortalamasında *Erol Bilem* ve *Rıfat Ababay* yüksek ortalama ile, *Kaan Sağanak* ise düşük ortalama ile genel ortalamanın dışındaki grupları oluşturmaktadırlar.

Tablo 19. Habere Uygunluk

Habere uygunluk

Adınız	N	Subset for alpha = .05		
		1	2	3
Yusuf Ziya Belviranlı	30	7,47		
Kaan Sağanak	30	7,50		
Yalçın Çınar	30	8,13	8,13	
Özkan Demir	30	8,30	8,30	
Aydoğan Kaçıra	30	8,33	8,33	
Metin Öztürk	30	8,40	8,40	8,40
Ergun Diler	30		8,53	8,53
Oğuz Altay	30		8,53	8,53
Oğuzhan Beyaz	30		8,53	8,53
Ercan Demir	30		8,70	8,70
Kani Atmaca	30		8,77	8,77
Ahmet Gürdil	30		8,80	8,80
Rıfat Ababay	30		9,10	9,10
Erol Bilem	30		9,13	9,13
Mehmet Köşker	30			9,40
Sig.		,060	,058	,054

Means for groups in homogeneous subsets are displayed

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Habere uygunluk ölçütünün ortalamaları kendi aralarında üç gruba ayrılmıştır. Habere uygunluk ölçütünün idealdeki puan ortalaması 10.00'dur. İlk grupta 7.47 ortalama ile *Yusuf Ziya Belviranlı*, 7.50 ile *Kaan Sağanak*, 8.13 ile *Yalçın Çınar*, 8.30 ile *Özkan Demir*, 8.33 ile *Aydoğan Kaçıra*, ve 8.40 ile *Metin Öztürk* bulunmaktadır. İkinci grupta çoğunluk görülmektedir. Bu grupta, 8.53 ortalama ile *Ergun Diler*, *Oğuz Altay* ve *Oğuzhan Beyaz*, 8.70 ile *Ercan Demir*, 8.77 ile *Kani Atmaca*, 8.80 ile *Ahmet Gürdil*, 9.10 ile *Rıfat Ababay* ve 9.13 ortalama ile *Erol Bilem* bulunmaktadır. Son grupta ise sadece 9.40 ortalama ile *Mehmet Köşker* bulunmaktadır. Habere uygunluk ölçütünde *Mehmet Köşker*'in dışında diğer editörlerin birbirine yakın iki grupta toplandıkları gözlenmektedir.

Tablo 20. Anlam Derinliği

Anlam Derinliği

Duncan ^a						
Adınız	N	Subset for alpha = .05				
		1	2	3	4	5
Kaan Sağanak	30	5,87				
Yusuf Ziya Belviranlı	30	6,67	6,67			
Metin Öztürk	30		6,97	6,97		
Ahmet Gürdil	30		7,00	7,00		
Oğuz Altay	30		7,23	7,23		
Oğuzhan Beyaz	30		7,40	7,40	7,40	
Yalçın Çınar	30		7,43	7,43	7,43	
Aydoğan Kaçıra	30		7,67	7,67	7,67	
Ercan Demir	30		7,67	7,67	7,67	
Kani Atmaca	30			8,03	8,03	8,03
Özkan Demir	30			8,07	8,07	8,07
Ergun Diler	30				8,47	8,47
Mehmet Köşker	30				8,57	8,57
Rıfat Ababay	30				8,60	8,60
Erol Bilem	30					8,97
Sig.		,125	,104	,076	,051	,120

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Anlam derinliğinin ortalamaları ise duncan testinde beş gruba ayrılmıştır. Birinci grupta 5.87 ortalama ile *Kaan Sağanak* ve 6.67 ile *Yusuf Ziya Belviranlı* bulunmaktadır. İdealdeki puan ortalaması 8.73 olan bu ölçüt açısından en sorunlu gazeteler, *Kaan Sağanak*'ın çalıştığı *Cumhuriyet* ve *Yusuf Ziya Belviranlı*'nın çalıştığı *Akit*'tir. En çok yığılmanın olduğu ikinci grupta 6.97 ortalama ile *Metin Öztürk*, 7.00 ile *Ahmet Gürdil*, 7.23 ile *Oğuz Altay*, 7.40 ile *Oğuzhan Beyaz*, 7.43 ile *Yalçın Çınar*, 7.67 ortalama ile *Aydoğan Kaçıra* ve *Ercan Demir* yer almaktadır. Üçüncü grupta 8.03 ortalama ile *Kani Atmaca*, 8.07 ile *Özkan Demir* bulunmaktadır. Dördüncü grupta ise, 8.47 ortalama ile *Ergun Diler*, 8.57 ile *Mehmet Köşker* ve 8.60 ile *Rıfat Ababay* bulunmaktadır. Beşinci grupta ise 8.97 ile *Erol Bilem* tek başına yer almaktadır.

Tablo 21. Doğallık

Doğallık

Duncan^a

Adınız	N	Subset for alpha = .05		
		1	2	3
Kaan Sağanak	30	7,93		
Özkan Demir	30	8,03		
Ahmet Gürdil	30	8,13	8,13	
Metin Öztürk	30	8,17	8,17	
Aydoğan Kaçıra	30	8,27	8,27	
Oğuz Altay	30	8,33	8,33	8,33
Ercan Demir	30	8,40	8,40	8,40
Kani Atmaca	30	8,50	8,50	8,50
Yusuf Ziya Belviranlı	30	8,60	8,60	8,60
Mehmet Köşker	30	8,70	8,70	8,70
Yalçın Çınar	30	8,70	8,70	8,70
Oğuzhan Beyaz	30	8,87	8,87	8,87
Rıfat Ababay	30	8,93	8,93	8,93
Ergun Diler	30		9,13	9,13
Erol Bilem	30			9,33
Sig.		,062	,060	,056

Means for groups in homogeneous subsets are displayed

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Doğallık ölçütünün ortalamaları üç gruba ayrılmıştır. Bu üç grup içinde de en fazla editörün ortalaması birinci grupta yer almaktadır. Birinci grupta 7.93 ile *Kaan Sağanak*, 8.03 ile *Özkan Demir*, 8.13 ile *Ahmet Gürdil*, 8.17 ile *Metin Öztürk*, 8.27 ile *Aydoğan Kaçıra*, 8.33 ile *Oğuz Altay*, 8.40 ile *Ercan Demir*, 8.50 ile *Kani Atmaca*, 8.70 ile *Yusuf Ziya Belviranlı*, 8.70 ile *Mehmet Köşker* ve *Yalçın Çınar*, 8.87 ile *Oğuzhan Beyaz* ve 8.93 ortalama ile *Rıfat Ababay* yer almaktadır. Bu grup ortalamaya en yakın sonuç veren gruptur. Üçüncü grupta ise 9.33 ile sadece *Erol Bilem* bulunmaktadır. Doğallık ölçütünün genel ortalamasını belirleyen grup birinci gruptur.

Tablo 22. Netlik

Netlik

Duncan^a

Adınız	N	Subset for alpha = .05					
		1	2	3	4	5	6
Ahmet Gürdil	30	6,07					
Ercan Demir	30	6,67	6,67				
Oğuzhan Beyaz	30	6,80	6,80	6,80			
Aydoğan Kaçıra	30	7,07	7,07	7,07	7,07		
Yusuf Ziya Belviranlı	30	7,13	7,13	7,13	7,13		
Rıfat Ababay	30		7,20	7,20	7,20		
Mehmet Köşker	30		7,23	7,23	7,23		
Oğuz Altay	30		7,50	7,50	7,50	7,50	
Metin Öztürk	30		7,53	7,53	7,53	7,53	
Yalçın Çınar	30			7,87	7,87	7,87	7,87
Özkan Demir	30				8,03	8,03	8,03
Erol Bilem	30					8,43	8,43
Kaan Sağanak	30					8,53	8,53
Kani Atmaca	30					8,60	8,60
Ergun Diler	30						8,70
Sig.		,058	,147	,071	,104	,059	,152

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Netlik ölçütünün ortalama dağılımları altı gruba bölünmüştür. İdealdeki puan ortalaması 9.27 olan bu ölçüt açısından en sorunlu gazete ve editörler birinci grupta yer almışlardır. Birinci grupta 6.07 ortalama ile *Ahmet Gürdil*, 6.67 ile *Ercan Demir*, 6.80 ile *Oğuzhan Beyaz*, 7.07 ile *Aydoğan Kaçıra*, 7.13 ile *Yusuf Ziya Belviranlı* yer almaktadır. İkinci grupta 7.20 ile *Rıfat Ababay*, 7.23 ile *Mehmet Köşker*, 7.50 ile *Oğuz Altay* ve 7.53 ile *Metin Öztürk* yer almaktadır. Üçüncü grupta 7.87 ile *Yalçın Çınar*, dördüncü grupta 8.03 ile *Özkan Demir* bulunmaktadır. Beşinci grupta 8.43 ortalama ile *Erol Bilem*, 8.53 ile *Kaan Sağanak*, 8.60 ile *Kani Atmaca* bulunmaktadır. Altıncı grupta 8.70 ortalama ile sadece *Ergun Diler* bulunmaktadır.

Tablo 23. Doğru Pozlama

Doğru pozlama

Duncar ^a		Subset for alpha = .05					
Adınız	N	1	2	3	4	5	6
Ahmet Gürdil	30	6,50					
Yusuf Ziya Belviranlı	30	6,70					
Oğuzhan Beyaz	30	6,83					
Mehmet Köşker	30	7,10	7,10				
Rıfat Ababay	30	7,20	7,20				
Ercan Demir	30	7,23	7,23				
Oğuz Altay	30	7,27	7,27				
Metin Öztürk	30	7,43	7,43	7,43			
Aydoğan Kaçıra	30	7,53	7,53	7,53	7,53		
Yalçın Çınar	30		7,87	7,87	7,87	7,87	
Özkan Demir	30			8,27	8,27	8,27	8,27
Erol Bilem	30				8,43	8,43	8,43
Ergun Diler	30					8,83	8,83
Kani Atmaca	30					8,83	8,83
Kaan Sağanak	30						8,90
Sig.		,052	,147	,092	,068	,055	,217

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Doğru Pozlama ölçütünün ortalamaları kendi aralarında altı gruba ayrılmıştır. En belirgin yığılma birinci gruptadır. Ancak idealdeki 8.53 puan ortalamasından en uzak olan grup da birinci gruptur. Bu grupta 6.50 ortalama ile *Ahmet Gürdil*, 6.70 ile *Yusuf Ziya Belviranlı*, 6.83 ile *Oğuzhan Beyaz*, 7.10 ile *Mehmet Köşker*, 7.20 ile *Rıfat Ababay*, 7.23 ile *Ercan Demir*, 7.27 ile *Oğuz Altay*, 7.43 ile *Metin Öztürk* ve 7.53 ile *Aydoğan Kaçıra* bulunmaktadır. İkinci grupta 7.87 ortalama ile *Yalçın Çınar*, üçüncü grupta 8.27 ile *Özkan Demir*, dördüncü grupta yine sadece bir editör, 8.43 ortalama ile *Erol Bilem* bulunmaktadır. Beşinci grupta 8.83 ortalama ile *Ergun Diler* ve *Kani Atmaca*, altıncı grupta ise 8.90 ortalama ile sadece *Kaan Sağanak* bulunmaktadır. Doğru pozlama ölçütünün ortalamalarının yığıldığı grup dokuz editör ile birinci gruptur.

Tablo 24. Doğru Aydınlatma

Doğru aydınlatma

Duncan ^a					
Adınız	N	Subset for alpha = .05			
		1	2	3	4
Ahmet Gürdil	30	6,50			
Yusuf Ziya Belviranlı	30	6,67	6,67		
Ercan Demir	30	7,23	7,23	7,23	
Rıfat Ababay	30	7,27	7,27	7,27	
Aydoğan Kaçıra	30	7,30	7,30	7,30	
Mehmet Köşker	30	7,33	7,33	7,33	
Oğuz Altay	30	7,40	7,40	7,40	
Oğuzhan Beyaz	30	7,57	7,57	7,57	
Metin Öztürk	30		7,60	7,60	
Yalçın Çınar	30		7,73	7,73	
Özkan Demir	30			8,20	8,20
Erol Bilem	30			8,20	8,20
Kaan Sağanak	30				8,80
Ergun Diler	30				8,83
Kani Atmaca	30				8,87
Sig.		,050	,053	,084	,209

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Doğru aydınlatma ölçütünün ortalamaları duncan testinin verilerine göre kendi aralarında dört gruba ayrılmıştır. Bu ölçütün idealdeki puan ortalaması 8.80'dir. Birinci grupta 6.50 ortalama ile *Ahmet Gürdil*, 6.67 ile *Yusuf Ziya Belviranlı*, 7.23 ile *Ercan Demir*, 7.27 ile *Rıfat Ababay*, 7.30 ile *Aydoğan Kaçıra*, 7.33 ile *Mehmet Köşker*, 7.40 ile *Oğuz Altay* ve 7.57 ile *Oğuzhan Beyaz* idealdeki puan ortalamasına en uzakta yer almaktadır. İkinci grupta 7.60 ortalama ile *Metin Öztürk* ve 7.73 ile *Yalçın Çınar* bulunmaktadır. Üçüncü grupta 8.20 ortalama ile *Özkan Demir* ve *Erol Bilem* bulunmaktadır. Dördüncü grupta ise 8.80 ortalama ile *Kaan Sağanak*, 8.83 ile *Ergun Diler* ve 8.87 ile *Kani Atmaca* bulunmaktadır.

Tablo 25. Gazetede Kullanıma Uygunluk

Gazetede kullanıma uygunluk

Duncar^a

Adınız	N	Subset for alpha = .05			
		1	2	3	4
Rıfat Ababay	30	7,07			
Mehmet Köşker	30	7,47	7,47		
Yusuf Ziya Belviranlı	30	7,60	7,60	7,60	
Yalçın Çınar	30	7,63	7,63	7,63	
Aydoğan Kaçıra	30	7,83	7,83	7,83	7,83
Metin Öztürk	30	8,07	8,07	8,07	8,07
Ergun Diler	30		8,23	8,23	8,23
Erol Bilem	30		8,37	8,37	8,37
Özkan Demir	30		8,43	8,43	8,43
Oğuz Altay	30		8,53	8,53	8,53
Ercan Demir	30		8,53	8,53	8,53
Oğuzhan Beyaz	30			8,60	8,60
Ahmet Gürdil	30			8,67	8,67
Kaan Sağanak	30				8,77
Kani Atmaca	30				8,87
Sig.		,058	,053	,055	,064

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Gazetede kullanıma uygunluk ölçütünün ortalamaları kendi aralarında dört gruba ayrılmıştır. Birinci grupta 7.07 ortalama ile *Rıfat Ababay*, 7.47 ile *Mehmet Köşker*, 7.60 ile *Yusuf Ziya Belviranlı*, 7.63 ile *Yalçın Çınar*, 7.83 ile *Aydoğan Kaçıra* ve 8.07 ile *Metin Öztürk* yer almaktadır. İkinci grupta ise 8.23 ortalama ile *Ergun Diler*, 8.37 ile *Erol Bilem*, 8.43 ile *Özkan Demir*, 8.53 ortalama ile *Oğuz Altay* ve *Ercan Demir* yer almaktadır. Üçüncü grupta 8.60 ortalama ile *Oğuzhan Beyaz* ve 8.67 ile *Ahmet Gürdil* yer almaktadır. Dördüncü grupta ise 8.77 ile *Kaan Sağanak* ve 8.87 ortalama ile *Kani Atmaca* yer almaktadır. Dördüncü ve beşinci gruplar idealdeki 8.80 olan puan ortalamasına en yakın gruplardır.

Tablo 26. Fotoğrafçının Stili

Fotoğrafçının stili

Duncan^a

Adınız	N	Subset for alpha = .05						
		1	2	3	4	5	6	7
Kaan Sağanak	30	5,60						
Yusuf Ziya Belviranlı	30	5,97	5,97					
Rıfat Ababay	30	6,57	6,57	6,57				
Oğuzhan Beyaz	30		6,80	6,80	6,80			
Oğuz Altay	30			7,20	7,20	7,20		
Ercan Demir	30			7,27	7,27	7,27		
Ahmet Gürdil	30			7,40	7,40	7,40		
Aydoğan Kaçıra	30			7,57	7,57	7,57		
Yalçın Çınar	30			7,60	7,60	7,60		
Kani Atmaca	30				7,87	7,87	7,87	
Özkan Demir	30					8,00	8,00	
Metin Öztürk	30					8,00	8,00	
Mehmet Köşker	30					8,23	8,23	8,23
Ergun Diler	30						8,80	8,80
Erol Bilem	30							9,10
Sig.		,066	,115	,074	,064	,081	,096	,101

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Fotoğrafçının stili ölçütünün ortalamaları kendi aralarında geniş bir dağılım göstererek yedi gruba ayrılmıştır. Birinci grupta 5.60 ortalamayla *Kaan Sağanak*, 5.97 ile *Yusuf Ziya Belviranlı*, 6.57 ile *Rıfat Ababay* bulunmaktadır. İkinci grupta 6.80 ortalamayla sadece *Oğuzhan Beyaz* bulunmaktadır. En çok yığılmanın olduğu üçüncü grupta 7.20 ile *Oğuz Altay*, 7.27 ile *Ercan Demir*, 7.40 ile *Ahmet Gürdil*, 7.57 ile *Aydoğan Kaçıra* ve 7.60 ortalama ile *Yalçın Çınar* yer almaktadır. Dördüncü grupta 7.87 ortalama ile *Kani Atmaca*, beşinci grupta 8.00 ortalama ile *Özkan Demir* ve *Metin Öztürk* ve 8.23 ile *Mehmet Köşker* yer almaktadır. İdealdeki 8.8y olan puan ortalamasına en yakın olan altıncı grupta 8.80 ortalama ile *Ergun Diler* ve yedinci grupta ise 9.10 ortalama ile *Erol Bilem* bulunmaktadır.

Tablo 27. Anın Yakalanması

Anın Yakalanması

Duncan^a

Adınız	N	Subset for alpha = .05					
		1	2	3	4	5	6
Oğuzhan Beyaz	30	5,70					
Kaan Sağanak	30	6,03	6,03				
Yusuf Ziya Belviranlı	30	6,47	6,47	6,47			
Metin Öztürk	30	6,53	6,53	6,53			
Ahmet Gürdil	30		7,20	7,20	7,20		
Aydoğan Kaçıra	30			7,37	7,37	7,37	
Oğuz Altay	30				7,83	7,83	
Rıfat Ababay	30				8,20	8,20	8,20
Yalçın Çınar	30				8,27	8,27	8,27
Özkan Demir	30				8,30	8,30	8,30
Mehmet Köşker	30				8,40	8,40	8,40
Ercan Demir	30				8,47	8,47	8,47
Kani Atmaca	30					8,57	8,57
Ergun Diler	30					8,60	8,60
Erol Bilem	30						9,40
Sig.		,201	,070	,166	,066	,078	,083

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Anın yakalanması ölçütünün ortalamaları duncan testinin verilerine göre kendi aralarında altı gruba ayrılmıştır. İdealdeki 9.93 olan puan ortalamasına en uzak olan birinci grupta 5.70 ortalama ile *Oğuzhan Beyaz*, 6.03 ile *Kaan Sağanak*, 6.47 ile *Yusuf Ziya Belviranlı*, 6.53 ortalama ile *Metin Öztürk* bulunmaktadır. İkinci grupta 7.20 ortalama ile *Ahmet Gürdil*, üçüncü grupta 7.37 ortalama ile *Aydoğan Kaçıra* bulunmaktadır. En çok editörün dahil olduğu dördüncü grupta 7.83 ortalama ile *Oğuz Altay*, 8.20 ile *Rıfat Ababay*, 8.27 ile *Yalçın Çınar*, 8.30 ile *Özkan Demir*, 8.40 ile *Mehmet Köşker* ve 8.47 ortalama ile *Ercan Demir* yer almaktadır. Beşinci grupta 8.57 ortalama ile *Kani Atmaca*, 8.60 ortalama ile *Ergun Diler* bulunmaktadır. Altıncı grupta ise 9.40 ortalama ile sadece *Erol Bilem* bulunmaktadır.

Tablo 28. Kompozisyon

kompozisyon

Duncan^a

Adınız	N	Subset for alpha = .05						
		1	2	3	4	5	6	7
Kaan Sağanak	30	5,20						
Ahmet Gürdil	30		6,50					
Yusuf Ziya Belviranlı	30		6,67	6,67				
Oğuzhan Beyaz	30		7,07	7,07	7,07			
Oğuz Altay	30		7,17	7,17	7,17			
Rıfat Ababay	30		7,40	7,40	7,40	7,40		
Metin Öztürk	30		7,57	7,57	7,57	7,57	7,57	
Ercan Demir	30			7,73	7,73	7,73	7,73	
Aydoğan Kaçıra	30				7,90	7,90	7,90	
Yalçın Çınar	30				8,00	8,00	8,00	8,00
Özkan Demir	30				8,03	8,03	8,03	8,03
Kani Atmaca	30				8,17	8,17	8,17	8,17
Mehmet Köşker	30					8,57	8,57	8,57
Ergun Diler	30						8,77	8,77
Erol Bilem	30							9,10
Sig.		1,000	,078	,078	,080	,060	,052	,069

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Kompozisyon ölçütünün ortalamaları kendi aralarında yedi gruba ayrılmıştır. Birinci grupta 5.20 ortalamayla idealdeki 8.87 olan puan ortalamasına en uzak editör olarak sadece *Kaan Sağanak* bulunmaktadır. En çok yığılmanın bulunduğu ikinci grupta 6.50 ile *Ahmet Gürdil*, 6.67 ile *Yusuf Ziya Belviranlı*, 7.07 ile *Oğuzhan Beyaz*, 7.17 ile *Oğuz Altay*, 7.40 ile *Rıfat Ababay* ve 7.57 ile *Metin Öztürk* bulunmaktadır. Üçüncü grupta 7.73 ile *Ercan Demir* bulunmaktadır. Dördüncü grupta 7.90 ortalama ile *Aydoğan Kaçıra*, 8.00 ile *Yalçın Çınar*, 8.03 ile *Özkan Demir* ve 8.17 ortalamayla *Kani Atmaca* bulunmaktadır. Beşinci grupta 8.57 ortalama ile *Mehmet Köşker*, altıncı grupta 8.77 ortalamayla *Ergun Diler* ve yedinci grupta da 9.10 ortalamayla *Erol Bilem* bulunmaktadır.

Tablo 29. Konuya Uygun Bakış Açısı

Konuya uygun bakış açısı

Duncan^a

Adınız	N	Subset for alpha = .05				
		1	2	3	4	5
Ahmet Gürdil	30	6,43				
Kaan Sağanak	30	6,57	6,57			
Oğuzhan Beyaz	30	6,73	6,73	6,73		
Yusuf Ziya Belviranlı	30		7,57	7,57	7,57	
Rıfat Ababay	30			7,80	7,80	7,80
Ercan Demir	30			7,80	7,80	7,80
Yalçın Çınar	30			7,83	7,83	7,83
Oğuz Altay	30				7,97	7,97
Özkan Demir	30				7,97	7,97
Aydoğan Kaçıra	30				7,97	7,97
Metin Öztürk	30				8,13	8,13
Kani Atmaca	30				8,43	8,43
Mehmet Köşker	30				8,47	8,47
Ergun Diler	30					8,90
Erol Bilem	30					8,97
Sig.		,579	,060	,051	,140	,054

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Konuya uygun bakış açısı ölçütünün ortalamaları kendi aralarında beş gruba ayrılmıştır. Birinci grupta idealdeki 8.67 olan puan ortalamasına en uzak düşen editörler, 6.43 ortalamayla *Ahmet Gürdil*, 6.57 ile *Kaan Sağanak*, 6.73 ile *Oğuzhan Beyaz* yer almaktadır. İkinci grupta 7.57 ortalama ile *Yusuf Ziya Belviranlı*, üçüncü grupta 7.80 ile *Rıfat Ababay* ve *Ercan Demir*, 7.83 ortalama ile *Yalçın Çınar* yer almaktadır. En çok yığılmanın olduğu dördüncü grupta 7.97 ortalama ile *Oğuz Altay*, *Özkan Demir* ve *Aydoğan Kaçıra*, 8.13 ile *Metin Öztürk*, 8.43 ile *Kani Atmaca* ve 8.47 ortalama ile *Mehmet Köşker* bulunmaktadır. Beşinci grupta ise 8.90 ortalama ile *Ergun Diler* ve 8.97 ortalama ile *Erol Bilem* bulunmaktadır.

Tablo 30. Konuya Uygun Objektif Seçimi

Konuya uygun objektif seçimi

Duncan^a

Adınız	N	Subset for alpha = .05						
		1	2	3	4	5	6	7
Oğuzhan Beyaz	30	6,63						
Ercan Demir	30	6,93	6,93					
Mehmet Köşker	30	7,07	7,07	7,07				
Oğuz Altay	30	7,13	7,13	7,13				
Ahmet Gürdil	30	7,37	7,37	7,37	7,37			
Rıfat Ababay	30		7,63	7,63	7,63			
Özkan Demir	30		7,67	7,67	7,67			
Aydoğan Kaçıra	30		7,80	7,80	7,80	7,80		
Metin Öztürk	30		7,83	7,83	7,83	7,83	7,83	
Yusuf Ziya Belviranlı	30			8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
Yalçın Çınar	30				8,17	8,17	8,17	8,17
Erol Bilem	30				8,30	8,30	8,30	8,30
Kani Atmaca	30					8,77	8,77	8,77
Ergun Diler	30						8,80	8,80
Kaan Sağanak	30							8,87
Sig.		,139	,081	,069	,069	,052	,052	,084

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Konuya uygun objektif seçimi ölçütünün ortalamaları kendi aralarında yedi gruba ayrılmıştır. Birinci grupta 6.63 ortalama ile *Oğuzhan Beyaz*, 6.93 ile *Ercan Demir*, 7.07 ile *Mehmet Köşker*, 7.13 ile *Oğuz Altay* ve 7.37 ile *Ahmet Gürdil* yer almaktadır. İkinci grupta 7.63 ortalama ile *Rıfat Ababay*, 7.67 ile *Özkan Demir*, 7.80 ile *Aydoğan Kaçıra* ve 7.83 ortalama ile *Metin Öztürk* bulunmaktadır. Üçüncü grupta 8.00 ortalama ile *Yusuf Ziya Belviranlı*, dördüncü grupta 8.17 ile *Yalçın Çınar* ve 8.30 ortalama ile *Erol Bilem*, beşinci grupta 8.77 ortalama ile *Kani Atmaca*, altıncı grupta 8.80 ortalama ile *Ergun Diler* ve yedinci grupta 8.87 ortalama ile *Kaan Sağanak* bulunmaktadır. Bu ölçütte idealdeki 8.47 olan puan ortalaması dördüncü ve beşinci gruplar arasındadır.

Tablo 31. Renk ve Kontrastlık Kullanımı

Renk ve kontrastlık kullanımı

Duncan^a

Adınız	N	Subset for alpha = .05				
		1	2	3	4	5
Yusuf Ziya Belviranlı	30	6,20				
Oğuzhan Beyaz	30	6,70	6,70			
Oğuz Altay	30	6,93	6,93			
Mehmet Köşker	30	7,00	7,00			
Rıfat Ababay	30	7,00	7,00			
Ercan Demir	30	7,00	7,00			
Ahmet Gürdil	30	7,10	7,10	7,10		
Aydoğan Kaçıra	30		7,43	7,43		
Metin Öztürk	30		7,67	7,67	7,67	
Yalçın Çınar	30		7,73	7,73	7,73	
Özkan Demir	30			8,07	8,07	8,07
Erol Bilem	30			8,10	8,10	8,10
Kaan Sağanak	30				8,57	8,57
Kani Atmaca	30				8,67	8,67
Ergun Diler	30					8,90
Sig.		,096	,060	,059	,059	,111

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Renk ve kontrastlık kullanımı ölçütünün ortalamaları kendi aralarında beş gruba ayrılmıştır. En çok yığılmanın olduğu birinci grup idealdeki 8.67 olan puan ortalamasına da en uzak olan gruptur. Bu grupta, 6.20 ortalama ile *Yusuf Ziya Belviranlı*, 6.70 ile *Oğuzhan Beyaz*, 6.93 ile *Oğuz Altay*, 7.00 ortalama ile *Mehmet Köşker*, *Rıfat Ababay* ve *Ercan Demir* ve 7.10 ortalama ile *Ahmet Gürdil* bulunmaktadır. İkinci grupta, 7.43 ile *Aydoğan Kaçıra*, 7.67 ile *Metin Öztürk*, 7.73 ile *Yalçın Çınar* bulunmaktadır. Üçüncü grupta 8.07 ortalama ile *Özkan Demir* ve 8.10 ortalama ile *Erol Bilem*; dördüncü grupta 8.57 ortalama ile *Kaan Sağanak* ve 8.67 ile *Kani Atmaca*; beşinci grupta ise 8.90 ortalama ile sadece *Ergun Diler* bulunmaktadır.

Tablo 32. Konunun Karede Kapladığı Alan

Konunu karede kapladığı alan

Duncan^a

Adınız	N	Subset for alpha = .05			
		1	2	3	4
Oğuz Altay	30	6,97			
Rıfat Ababay	30	7,30	7,30		
Aydoğan Kaçıra	30	7,50	7,50	7,50	
Yusuf Ziya Belviranlı	30	7,83	7,83	7,83	7,83
Yalçın Çınar	30		8,00	8,00	8,00
Ercan Demir	30		8,10	8,10	8,10
Ahmet Gürdil	30		8,13	8,13	8,13
Metin Öztürk	30		8,20	8,20	8,20
Mehmet Köşker	30			8,37	8,37
Özkan Demir	30			8,37	8,37
Ergun Diler	30			8,43	8,43
Erol Bilem	30			8,43	8,43
Kaan Sağanak	30				8,67
Oğuzhan Beyaz	30				8,77
Kani Atmaca	30				8,83
Sig.		,067	,073	,072	,056

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample size = 30,000.

Konunun karede kapladığı alan ölçütünün ortalamaları kendi aralarında dört gruba ayrılmıştır. Birinci grupta 6.97 ortalama ile *Oğuz Altay*, 7.30 ortalama ile *Rıfat Ababay*, 7.50 ile *Aydoğan Kaçıra* ve 7.83 ortalama ile *Yusuf Ziya Belviranlı* bulunmaktadır. İkinci grupta 8.00 ortalama ile *Yalçın Çınar*, 8.10 ile *Ercan Demir*, 8.13 ile *Ahmet Gürdil* ve 8.20 ile *Metin Öztürk* bulunmaktadır. Üçüncü grupta 8.37 ortalama ile *Mehmet Köşker* ve *Özkan Demir*, 8.43 ortalama ile *Ergun Diler* ve *Erol Bilem* bulunmaktadır. İdealdeki 8.80 olan puan ortalamasına en yakın olan dördüncü grupta ise 8.67 ortalama ile *Kaan Sağanak*, 8.7 ile *Oğuzhan Beyaz* ve 8.83 ortalama ile *Kani Atmaca* bulunmaktadır. Konunun karede kapladığı alan ölçütünün ortalamaları bu dört grup içinde eşit bir dağılım göstermektedir.

Tablo 33. Görsel Etik Uygunluk

Görsel etik uygunluk

Duncar^f

Adınız	N	Subset for alpha = .05			
		1	2	3	4
Oğuz Altay	30	8,03			
Metin Öztürk	30	8,40	8,40		
Erol Bilem	30		8,63		
Özkan Demir	30		8,67		
Yalçın Çınar	30			9,23	
Aydoğan Kaçıra	30			9,23	
Yusuf Ziya Belviranlı	30			9,33	
Ercan Demir	30			9,33	
Oğuzhan Beyaz	30			9,67	9,67
Rıfat Ababay	30			9,73	9,73
Ahmet Gürdil	30			9,73	9,73
Mehmet Köşker	30			9,77	9,77
Kaan Sağanak	30			9,80	9,80
Kani Atmaca	30				9,97
Ergun Diler	30				10,00
Sig.		,143	,318	,055	,260

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic Mean Sample Size = 30,000.

Son ölçüt olan görsel etik uygunluk ölçütünün ortalamaları ise kendi aralarında dört gruba ayrılmıştır. Birinci grupta 8.03 ortalama ile *Oğuz Altay* ve 8.40 ortalama ile *Metin Öztürk* bulunmaktadır. İkinci grupta 8.63 ortalama ile *Erol Bilem* ve 8.67 ortalama ile *Özkan Demir* bulunmaktadır. En çok yığılmanın olduğu ve idealdeki 9.67 olan puan ortalamasına en yakın olan üçüncü grupta 9.23 ortalama ile *Yalçın Çınar* ve *Aydoğan Kaçıra*, 9.33 ile *Yusuf Ziya Belviranlı* ve *Ercan Demir*, 9.67 ile *Oğuzhan Beyaz*, 9.73 ile *Rıfat Ababay* ve *Ahmet Gürdil*, 9.77 ile *Mehmet Köşker* ve 9.80 ortalama ile *Kaan Sağanak* bulunmaktadır. Dördüncü grupta ise 9.97 ortalama ile *Kani Atmaca* ve 10.00 ortalama ile *Ergun Diler* bulunmaktadır.

SONUÇ

Gazetelerde fotoğrafın yeri, gelişen ve değişen teknolojiye rağmen hala önemini korumaktadır. Gazetelerde yer alan fotoğrafları belirleyen fotoğraf editörlüğü de kendine özgü bir meslek alanıdır. Bu çalışma kapsamı içinde yer alan fotoğraf editörlerinin çoğunun, fotoğraf konusu ile doğrudan ilgili kişiler olmadığı görülmüştür. Araştırmanın kapsamı içindeki editörlerden sadece üç tanesinin ünvanı fotoğraf editörüdür. Bu durum da gazetelerde haber fotoğrafı seçimi işinin, hem fotoğraf hem de haber konusunda tam olarak uzman kişiler tarafından yapılmadığını ve Türkiye’de gazetelerde fotoğraf editörlüğü mesleğinin kurumsallaşmadığını göstermektedir.

İncelenen gazetelerin beşinde ise haber fotoğraflarının seçimi görsel yönetmenler tarafından yapılmaktadır. *Sabah* Gazetesinin de birinci sayfa sekreteri *Aydoğan Kaçıra* da görsel yönetmen olarak değerlendirilebilir. Görsel yönetmenler fotoğraf konusunda tam bir uzman olmamakla birlikte, fotoğraf dahil haber sunum öğelerini birlikte kullanarak, haberleri en etkili şekilde okuyucuya sunma görevini yerine getirmektedirler.

Yeni Şafak Gazetesinde haber fotoğrafı seçim görevini Haber Müdürü *Mehmet Köşker* gerçekleştirmektedir. Geriye kalan dört gazetede ise haber fotoğraflarını Yazı İşleri Müdürü, Genel Yayın Yönetmeni ve Yayın Koordinatörü gibi gazetenin en üst düzeydeki editörleri seçmektedir. *Cumhuriyet* Gazetesinde ise en deneyimli foto muhabir olan Kağan Sağanak fotoğraf editörü işlevi görmekle beraber, gazetede ünvanı foto muhabirdir.

Batıdaki örneklere bakıldığında, bu tür yayınlarda fotoğraf editörü bulunduğu ve fotoğraf seçiminin, fotoğraf editörlerinin önerileri doğrultusunda, görsel yönetmen ve yazı işleri kurulu tarafından beraberce karar verildiği görülmektedir. Türkiye’de ise yapılan araştırma sonunda fotoğraf seçimi konusunda henüz bu aşamaya gelmediği anlaşılmaktadır. Bu çalışmanın fotoğraf editörleriyle yapılması gerekirdi. Ancak mevcut durumda üç gazete dışında böyle bir olanak bulunmamaktadır. Yine de Türkiye’de gazete haber fotoğraflarını seçen editörler olarak, fotoğraf seçiminde en uzman kişiler oldukları varsayılarak, araştırma yukarıda belirtilen kişilerin katılımıyla yapılmıştır.

Haber fotoğrafı seçiminde literatür taraması sonucunda ulaşılan ölçütlerin uygulamada geçerliliğinin sınanması amacıyla, bu ölçütler hakkında fotoğraf

editörlerinin, ölçütlere katılıp katılmadıkları yüz yüze görüşme ortamında sorgulanmıştır. Editörlerle üzerinde tartışılan on beş ölçüt ilk başlangıçta: Anlatımda canlılık, habere uygunluk, anlam derinliği, netlik, doğru pozlama, doğru aydınlatma, doğru film seçimi, doğru banyo işlemleri, fotoğrafçının stili, anın yakalanması, kompozisyon, konuya uygun bakış açısı, konuya uygun objektif seçimi, renk ve kontrastlık kullanımı, konunun karede kapladığı alan olarak belirlenmiştir.

Haber fotoğraflarını seçen editörlerin tamamı, doğru film seçimi ve doğru banyo işlemleri dışındaki on üç ölçütün geçerli ve önemli ölçütler olduğunu belirtmişlerdir. Film seçimi konusunda, *Hürriyet*, *Radikal*, *Star*, *Türkiye* ve *Yeni Şafak* dışındaki on gazetenin editörleri, film teknolojisindeki gelişmeler, dijital (film kullanmayan) fotoğraf makinelerinin yaygınlaşması ve fotoğraf çeken insanların daha bilinçli davranması gibi nedenlerle, günümüzde artık bu tür bir sorunun yaşanmadığını belirtmişlerdir. Doğru banyo işlemleri konusunda ise, *Takvim* ve *Yeni Şafak* gazetelerinin dışındaki on üç gazetenin editörleri, günümüzde tam otomatik, hata yapma olasılığı en aza indirilmiş ve elektrik kesintilerine de karşı kesintisiz güç kaynağıyla donatılmış banyo makinelerinin kullanıldığını ve banyonun artık bir sorun olmaktan çıktığını belirtmişlerdir.

Bu nedenle, doğru film seçimi ve doğru banyo işlemleri ölçütleri değerlendirme formlarından çıkarılmıştır. Bunun yanında *Radikal* Gazetesinin Görsel Yönetmeni *Metin Öztürk* doğallık, gazetede kullanıma uygunluk ve görsel etik uygunluk olarak adlandırılan üç adet yeni ölçüt önermiş ve diğer bütün editörlerin ve araştırmacının da onayıyla bu ölçütler değerlendirme formuna eklenmiştir.

Böylece literatür taraması ve editörlerin görüşleriyle haber fotoğrafı seçiminde kullanılan ölçütler: Anlatımda canlılık, habere uygunluk, anlam derinliği, doğallık, netlik, doğru pozlama, doğru aydınlatma, gazetede kullanıma uygunluk, fotoğrafçının stili, anın yakalanması, kompozisyon, konuya uygun bakış açısı, konuya uygun objektif seçimi, renk ve kontrastlık kullanımı, konunun karede kapladığı alan ve Görsel etik uygunluk olmak üzere on altı adet olarak belirlenmiştir.

Haber fotoğrafı seçiminde kullanılan bu on altı ölçüt arasında bir sıralama yapılması amacıyla, bir ölçüt değerlendirme formu düzenlenmiştir (bkz. EK 1). Editörlere uygulanan ölçüt değerlendirme formundan çıkan sıralama en önemliden, en az önemliye doğru aşağıdaki gibidir.

- 1- Habere uygunluk (x: 10, s. sapma: 0)
- 2- Anın yakalanması (x: 9.93, s. sapma: 0.26)
- 3- Anlatımda canlılık (x: 9.60, s. sapma 0.63)
- 4- Görsel etik uygunluk: (x: 9.67, s. sapma: 1.05)
- 5- Doğallık: (x: 9.33, s. sapma: 1.05)
- 6- Netlik: (x: 9.27, s. sapma: 1.62)
- 7- Konuya uygun bakış açısı: (x: 8.67, s. sapma: 1.11)
- 8- Doğru aydınlatma: (x: 8.80, s. sapma: 1.42)
- 9- Kompozisyon: (x: 8.87, s. sapma: 1.55) ve
Fotoğrafçının stili: (x: 8.87, s. sapma: 1.55)
- 11- Anlam derinliği: (x: 8.73, s. sapma: 1.44)
- 12- Konunun karede kapladığı alan: (x: 8.80, s. sapma: 1.70)
- 13- Renk ve kontrastlık kullanımı: (x: 8.67, s. sapma: 1.59)
- 14- Gazetede kullanıma uygunluk: (x: 8.73, s. sapma: 1.67)
- 15- Konuya uygun objektif seçimi: (x: 8.47, s. sapma: 1.51)
- 16- Doğru pozlama: (x: 8.53, s. sapma: 1.64)

Editörlerin değerlendirmeleriyle ortaya çıkan bu sıralama, literatür taramasında karşılaşılan benzer değerlendirmelerle de örtüşmektedir (bkz. 4. Bölüm, problem). Bu anlamda araştırmanın kapsamına giren, fotoğraf seçen editörlerin, haber fotoğrafı seçiminde kullandıkları ölçütler açısından uluslararası ölçütlere uydukları görülmektedir. Bu da araştırmadaki editörlerin, gazetelerde sadece fotoğraf seçme işini sürdüren kişiler olmamalarına karşın, bu ölçütleri etkin bir şekilde uygulamaları, araştırma sonunda ortaya çıkan üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur.

Belirlenen haber fotoğrafı seçim ölçütleri, *Akit, Akşam, Cumhuriyet, Gözcü, Güneş, Hürriyet, Milliyet, Posta, Radikal, Sabah, Star, Takvim, Türkiye, Yeni Şafak* ve *Zaman* gazetelerindeki uygulanarak, her bir gazetenin Ağustos 2001 ayına ait 30'ar fotoğraftan toplam 450 birinci sayfa haber fotoğrafının editörlerce değerlendirilmesinde kullanılmıştır. Bu değerlendirmenin amacı, haber fotoğrafı seçen editörlerin, ideallerinde düşündükleri fotoğraflarda bulunması gereken ölçüt sıralaması ile kendi ~~gazetelerine~~ seçtikleri fotoğrafların, hangi ölçüt sıralamasına göre seçildiğinin

karşılaştırılmasıdır. 450 haber fotoğrafına uygulanan bu fotoğraf değerlendirme formundan çıkan ölçüt sıralaması ise aşağıdadır.

- 1- Görsel etik uygunluk: (x: 9.30, s. sapma: 1.20)
- 2- Doğallık: (x: 8.54, s. sapma: 1.72)
- 3- Habere uygunluk (x: 8.51, s. sapma: 1.74)
- 4- Konunun karede kapladığı alan: (x: 8.13, s. sapma: 1.73)
- 5- Gazetede kullanıma uygunluk: (x: 8.18, s. sapma: 1.84)
- 6- Konuya uygun objektif seçimi: (x: 7.80, s. sapma: 1.80)
- 7- Anlatımda canlılık (x: 7.79, s. sapma 1.97)
- 8- Konuya uygun bakış açısı: (x: 7.84, s. sapma: 2.06)
  - Doğru aydınlatma: (x: 7.70, s. sapma: 1.92)
- 10- Doğru pozlama: (x: 7.66, s. sapma: 1.89)
- 11- Renk ve kontrastlık kullanımı: (x: 7.54, s. sapma: 1.93)
- 12- Anlam derinliği: (x: 7.64, s. sapma: 2.14)
  - Netlik: (x: 7.56, s. sapma: 2.06)
- 14- Kompozisyon: (x: 7.59, s. sapma: 2.23)
- 15- Fotoğrafçının stili: (x: 7.46, s. sapma: 2.11)
- 16- Anın yakalanması (x: 7.69, s. sapma: 2.48)

Yukarıdaki sonuçlara göre, gazete sayfasına basılan fotoğraflardaki ölçütlerin sıralaması ile idealdeki ölçütlerin sıralaması büyük ölçüde değişkenlik göstermektedir. Özellikle görsel etik uygunluk ölçütünün dördüncü sıradan birinci sıraya yükselmesi, editörlerin seçilen fotoğraflarda fazla risk almak istemedikleri gibi bir sonuç yarattığı söylenebilir. Fotoğrafın habere uygun olması, haber anının yakalanması ve anlatımda canlılık gibi idealdeki sıralamaya göre daha önemli ölçütlerin, sıralamada görsel etik uygunluk ölçütünün gerisine düşmesi, fotoğraf seçiminde doğru ve başarılı seçim yerine toplum tarafından tepki almayacak bir seçimin önem kazandığına işaret etmektedir. Bu da fotoğraf editörlüğü mesleğinin önemini ortaya çıkarma açısından, üzerinde durulması gereken önemli bir sonuçtur.

Fotoğraf seçim ölçütleri bazında, idealdeki ölçüt sıralaması ile uygulamadaki 450 fotoğraf değerlendirmesinin ortalamasından çıkan ölçüt sıralaması karşılaştırıldığında; en büyük düşüş, idealdeki ölçüt sıralamasında en önemli ikinci ölçüt

olan anın yakalanması, 450 fotoğraf ortalamasından çıkan sıralamada on altıncı ve son sırada olmasıdır. Bu sonuca göre, Türkiye'deki haber fotoğrafçılarının, anın yakalanması ölçütü bakımından yeterli beceriyi gösteremedikleri söylenebilir.

İdealdeki ölçüt sıralamasındaki yerleri, uygulamadaki 450 fotoğraf ortalamasından çıkan sıralamaya göre düşme gösteren fotoğraf seçim ölçütleri ise şunlardır: Habere uygunluk, anlatımda canlılık, konuya uygun bakış açısı, netlik, anlam derinliği, kompozisyon, fotoğrafçının stili ve anın yakalanmasıdır. Bu konuda, araştırma kapsamı içinde yer alan gazetelerdeki haber fotoğrafçılarının, haber fotoğrafını seçen editörlerin beklentilerini karşılayamadıklarını göstermektedir. Editörlerin idealdeki ölçüt sıralamasının, literatürde belirtilen benzerleri ile uyumlu olması, haber fotoğrafçılarının konu ile ilgili bilgi ve beceri anlamında eğitiminin gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

İdealdeki ölçüt sıralamasındaki yerleri, uygulamadaki 450 fotoğraf ortalamasından çıkan sıralamaya göre yükselme gösteren fotoğraf seçim ölçütleri ise: Görsel etik uygunluk, doğallık, konunun karede kapladığı alan, gazetede kullanıma uygunluk, konuya uygun objektif seçimi, doğru pozlama, renk ve kontrastlık kullanımudur. Sıralanan ölçütlerden de anlaşıldığı gibi, bu ölçütlerin çoğu teknik ölçütlerdir. Yani, araştırmanın kapsamına giren fotoğrafların teknik niteliğinin, içerikle ilgili ölçütlerle karşılaştırıldığında daha başarılı olduğu söylenebilir. Araştırmada her iki sıralamadaki yerleri değişmeyen tek ölçüt ise doğru aydınlatmadır.

Bu çalışmanın kapsamına giren fotoğraf seçen editörlerin, konu ile ilgili ideal fotoğrafın hangi ölçütleri ne oranda bulundurması gerektiğini bildikleri görülmektedir. Ancak gazetelerine seçtikleri fotoğraflarda uyguladıkları ölçütlerin, ideal fotoğraf için öngördükleri ölçüt sıralaması ve puanlaması ile örtüşmediği belirlenmiştir. Bunun nedeninin de, editörlerin gazeteye basılacak fotoğrafların ölçütlerini bilmemeleri değil, editörlerin önüne gelen fotoğrafların, editörlerin beklentilerini karşılayacak ölçütleri kapsamaması olduğu düşünülmektedir. Değerlendirilen fotoğrafların, ölçütler bazında puan ortalamalarının düşüklüğünün bir sonucu olarak da, araştırma kapsamında yer alan ulusal düzeydeki gazetelerin birinci sayfalarında kullanılan fotoğrafların çoğu zaman editörlerin beklentilerinin çok altında olduğu, sahip oldukları ikincil niteliklerle gazete sayfasına basıldıkları söylenebilir.

Sonuç olarak, haber fotoğrafı üretim sürecinde başarıya ulaşmak için, fotoğraf editörü ve foto muhabirler bir ekip olarak çalışmak durumundadırlar. Bu nedenle, ekibin şefi olarak fotoğraf editörleri, foto muhabirlerin fotoğraf ve haberle ilgili bilgi ve becerilerini geliştirmek için gereken önemi göstermelidirler.

Bu çalışmanın sonunda elde edilen verilerden hareket edilerek, bundan sonra yapılacak çalışmalarda şu konular üzerinde durulabilir.

- 1) Fotoğraf editörlüğü mesleğinin kurumsallaşması ile ilgili teknik ve yasal düzenlemelerin araştırılması,
- 2) Belirli konularda uzmanlaşmış (spor, magazin, kültür vb.) gazetelerin fotoğraf seçim ölçütlerinin ne olması gerektiğinin belirlenmesi ve
- 3) Gazetelere fotoğraf sağlayan foto muhabirlerin, bu araştırma sonucunda ortaya çıkan ölçütlere uymasını sağlayacak fotoğrafları üretebilmelerinin yöntemlerinin araştırılması, Türkiye'deki haber fotoğraflarının kalitesinin arttırılmasına ışık tutacağı düşünülmektedir.

FOTOĞRAF SEÇİM ÖLÇÜTLERİ DEĞERLENDİRME FORMU											
ADINIZ:											
ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE:											
ÜNVANINIZ:											
	Az									ÖNEM DEĞERİ	Çok
İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:											
1- Anlatımda canlılık:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2- Habere uygunluk:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
3- Anlam derinliği:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
4- Doğallık	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
TEKNİK ÖLÇÜTLER											
5- Netlik:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
6- Doğru pozlama:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
7- Doğru aydınlatma:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
8- Gazetede kullanıma uygunluk:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ESTETİK ÖLÇÜTLER											
9- Fotoğrafçının stili:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
10- Anın yakalanması:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
11- Kompozisyon:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
12- Konuya uygun bakış açısı:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
13- Konuya uygun objektif seçimi:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
14- Renk ve kontrastlık kullanımı:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
15- Konunun karede kapladığı alan:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
16- Görsel etik uygunluk:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

FOTOĞRAF DEĞERLENDİRME FORMU										
ADINIZ:										
ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE:										
ÜNVANINIZ:										
FOTOĞRAFIN YAYINLANMA TARİHİ:										
BU FOTOĞRAFI SİZ Mİ SEÇTİNİZ?	Evet					Hayır				
	Az	ÖNEM DEĞERİ								Çok
İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:										
1- Anlatımda canlılık:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2- Habere uygunluk:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3- Anlam derinliği:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4- Doğallık	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
TEKNİK ÖLÇÜTLER										
5- Netlik:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6- Doğru pozlama:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7- Doğru aydınlatma:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8- Gazetede kullanıma uygunluk:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ESTETİK ÖLÇÜTLER										
9- Fotoğrafçının stili:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10- Anın yakalanması:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11- Kompozisyon:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12- Konuya uygun bakış açısı:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
13- Konuya uygun objektif seçimi:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
14- Renk ve kontrastlık kullanımı:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
15- Konunun karede kapladığı alan:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
16- Görsel etik uygunluk:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

EK 3. ÖLÇÜT VE FOTOĞRAF DEĞERLENDİRME TABLOSU

	Genel İdeal		450 Fotoğraf		Mehmet Köşker		Ergun Diler		Rıfat Ababay		Kani Atmaca		Öğuz Altay		Özkan Demir	
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma
1 Anlatımda Canlılık	9,6	0,63	7,79	1,97	8,4	1,28	8,33	1,45	8,67	2,51	8,5	1,36	8,07	1,44	8,1	1,27
2 Habere Uygunluk	10	0,00	8,51	1,74	9,4	0,86	8,53	1,78	9,1	2,25	8,77	1,28	8,53	1,22	8,3	0,88
3 Anlam Derinliği	8,73	1,44	7,64	2,14	8,57	1,31	8,47	1,70	8,6	2,51	8,03	1,79	7,23	1,63	8,07	0,98
4 Doğallık	9,33	1,05	8,54	1,72	8,7	1,12	9,13	1,17	8,93	2,49	8,5	1,64	8,33	1,47	8,03	1,07
5 Netlik	9,27	1,62	7,56	2,06	7,23	1,25	8,7	1,49	7,2	3,07	8,6	1,73	7,5	1,33	8,03	1,07
6 Doğru Pozlama	8,53	1,64	7,66	1,89	7,1	1,21	8,83	1,12	7,2	3,12	8,83	1,78	7,27	1,41	8,27	0,98
7 Doğru aydınlatma	8,8	1,42	7,7	1,92	7,33	1,18	8,83	1,15	7,27	3,02	8,87	1,53	7,4	1,55	8,2	1,03
8 Gazetede Kullanıma Uygunluk	8,73	1,67	8,18	1,84	7,47	1,11	8,23	1,17	7,07	3,33	8,87	1,53	8,53	1,17	8,43	0,82
9 Fotoğrafçının Stili	8,87	1,55	7,46	2,11	8,23	1,46	8,8	1,03	6,57	3,15	7,87	1,66	7,2	1,27	8	1,02
10 Anın Yakalanması	9,93	0,26	7,69	2,48	8,4	1,61	8,6	1,69	8,2	3,07	8,57	2,01	7,83	2,10	8,3	1,18
11 Kompozisyon	8,87	1,55	7,59	2,23	8,57	1,50	8,77	1,70	7,4	3,10	8,17	2,04	7,17	1,72	8,03	1,03
12 Konuya Uygun Bakış Açısı	8,67	1,11	7,84	2,06	8,47	1,41	8,9	1,69	7,8	3,01	8,43	1,94	7,97	1,47	7,97	0,72
13 Konuya Uygun Objektif Seçimi	8,47	1,51	7,8	1,80	7,07	1,08	8,8	1,52	7,63	2,83	8,77	2,05	7,13	1,31	7,67	0,92
14 Renk ve Kontrastlık Kullanımı	8,67	1,59	7,54	1,93	7	1,05	8,9	1,09	7	2,82	8,67	1,67	6,93	1,34	8,07	1,02
15 Konunun Karede Kapladığı Alan	8,8	1,70	8,13	1,73	8,37	1,35	8,43	1,22	7,3	2,82	8,83	1,58	6,97	1,77	8,37	0,77
16 Görsel Etik Uygunluk	9,67	1,05	9,3	1,20	9,77	0,57	10	0,00	9,73	1,05	9,97	0,18	8,03	1,22	8,67	0,76
N	15		450		30		30		30		30		30		30	

Yusuf Ziya Belviranlı		Yalçın Çınar		Erol Bilem		Metin Öztürk		Oğuzhan Beyaz		Kaan Sağanak		Aydoğan Kaçıra		Ahmet Gürdil		Ercan Demir	
Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma
7	1,39	7,7	2,04	9,17	1,09	7,63	1,56	7,63	2,51	5,57	2,19	7,47	1,72	6,9	2,59	7,77	1,78
7,47	1,46	8,13	1,74	9,13	1,11	8,4	1,69	8,53	2,16	7,5	2,21	8,33	1,79	8,8	2,30	8,7	1,60
6,67	1,86	7,43	1,98	8,97	1,25	6,97	2,43	7,4	2,94	5,87	2,08	7,67	1,79	7	2,65	7,67	2,29
8,6	1,22	8,7	1,44	9,33	1,18	8,17	2,29	8,87	1,66	7,93	2,30	8,27	1,53	8,13	1,96	8,4	2,03
7,13	1,61	7,87	2,36	8,43	1,28	7,53	1,28	6,8	2,36	8,53	2,18	7,07	2,38	6,07	1,89	6,67	2,62
6,7	1,29	7,87	2,32	8,43	1,31	7,43	1,31	6,83	2,05	8,9	1,21	7,53	2,32	6,5	1,46	7,23	1,83
6,67	1,81	7,73	2,42	8,2	1,42	7,6	1,38	7,57	2,18	8,8	1,38	7,3	2,15	6,5	1,53	7,23	2,16
7,6	1,45	7,63	2,59	8,37	1,63	8,07	1,48	8,6	2,13	8,77	2,01	7,83	2,14	8,67	1,35	8,53	1,28
5,97	1,71	7,6	2,21	9,1	1,30	8	1,39	6,8	2,94	5,6	2,04	7,57	2,25	7,4	1,87	7,27	2,12
6,47	1,83	8,27	2,13	9,4	0,97	6,53	2,80	5,7	3,14	6,03	2,58	7,37	2,79	7,2	2,78	8,47	2,08
6,67	1,67	8	1,97	9,1	1,13	7,57	2,19	7,07	2,57	5,2	2,09	7,9	2,14	6,5	2,90	7,73	1,82
7,57	1,07	7,83	2,02	8,97	1,00	8,13	1,41	6,73	2,92	6,57	2,24	7,97	2,06	6,43	2,67	7,8	1,88
8	0,91	8,17	1,86	8,3	1,29	7,83	1,46	6,63	2,11	8,87	1,48	7,8	1,42	7,37	1,52	6,93	2,41
6,2	1,65	7,73	2,36	8,1	1,27	7,67	1,30	6,7	2,69	8,57	1,76	7,43	1,83	7,1	1,67	7	2,12
7,83	1,34	8	2,13	8,43	1,31	8,2	1,99	8,77	1,85	8,67	1,52	7,5	1,76	8,13	1,38	8,1	1,40
9,33	0,92	9,23	0,94	8,63	1,25	8,4	1,10	9,67	1,03	9,8	0,76	9,23	1,04	9,73	0,64	9,33	1,71
30		30		30		30		30		30		30		30		30	

EK 4. VARYANS ANALİZİ TABLOSU

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
anlatımda canlılık	Between Groups	315,880	14	22,563	6,883	,000
	Within Groups	1425,900	435	3,278		
	Total	1741,780	449			
Habere uygunluk	Between Groups	121,631	14	8,688	3,056	,000
	Within Groups	1236,833	435	2,843		
	Total	1358,464	449			
Anlam Derinliği	Between Groups	293,480	14	20,963	5,151	,000
	Within Groups	1770,200	435	4,069		
	Total	2063,680	449			
Doğallık	Between Groups	70,964	14	5,069	1,754	,043
	Within Groups	1256,967	435	2,890		
	Total	1327,931	449			
Netlik	Between Groups	260,431	14	18,602	4,903	,000
	Within Groups	1650,567	435	3,794		
	Total	1910,998	449			
Doğru pozlama	Between Groups	275,391	14	19,671	6,476	,000
	Within Groups	1321,267	435	3,037		
	Total	1596,658	449			
Doğru aydınlatma	Between Groups	230,467	14	16,462	5,050	,000
	Within Groups	1418,033	435	3,260		
	Total	1648,500	449			
Gazetede kullanıma uygunluk	Between Groups	122,911	14	8,779	2,726	,001
	Within Groups	1400,867	435	3,220		
	Total	1523,778	449			
Fotografçının stili	Between Groups	386,831	14	27,631	7,433	,000
	Within Groups	1617,100	435	3,717		
	Total	2003,931	449			
Anın Yakalanması	Between Groups	494,911	14	35,351	6,818	,000
	Within Groups	2255,533	435	5,185		
	Total	2750,444	449			
Kompozisyon	Between Groups	410,244	14	29,303	6,986	,000
	Within Groups	1824,700	435	4,195		
	Total	2234,944	449			
Konuya uygun bakış açısı	Between Groups	245,231	14	17,517	4,605	,000
	Within Groups	1654,600	435	3,804		
	Total	1899,831	449			
Konuya uygun objektif seçimi	Between Groups	204,764	14	14,626	5,091	,000
	Within Groups	1249,833	435	2,873		
	Total	1454,598	449			
Renk ve kontrastlık kullanımı	Between Groups	262,991	14	18,785	5,825	,000
	Within Groups	1402,867	435	3,225		
	Total	1665,858	449			
Konuyu karede kapladığı alan	Between Groups	121,013	14	8,644	3,075	,000
	Within Groups	1222,767	435	2,811		
	Total	1343,780	449			
Görsel etik uygunluk	Between Groups	155,498	14	11,107	11,859	,000
	Within Groups	407,400	435	,937		
	Total	562,898	449			

EK 5. FOTOĞRAF SEÇEN EDITÖRLERLE GÖRÜŞME METİNLERİ

FOTOĞRAF EDITÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Yusuf Ziya Belviranlı

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Akit

ÜNVANINIZ: Görsel Yönetmen

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: Dört buçuk yıl.

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ: İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsünden mezunum. 30 yıldır da gazetelerde çalışıyorum.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Kadrolu muhabirlerimiz hem bölge muhabirleri hem de İstanbul muhabirleri, ajanslar ve tabi arşivimiz.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Haberine bağlı, bazı haberlere hiç gelmez, bazılarında yüz kare fotoğraf gelir.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ: Evet.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

- 1- Anlatımda canlılık: Önemli bir ölçüt. Mutlaka aksiyon olmalı. Durağan bir fotoğrafın gazetede kullanılması da zordur. Sekretere özgürlük tanımaz. Hareketli fotoğraf her zaman tercih edilir.
- 2- İlgili bağlam –habere uygunluk: Tabi mutlaka önemlidir. Fotoğraf haberi anlatmalı. Haber başka bir şey, fotoğraf başka bir şey anlatıyorsa yanlış olur. Fotoğraf haberle ilgili bilgileri aktarmalıdır.
- 3- Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi: Önemlidir. Haberin durumuna göre gereklidir. Hem haberi anlatan hem de olaydaki duyguyu aktaran fotoğrafların basılma şansı daha yüksek olur.
- 4- Doğallık (gerçeğe uygunluk): Önemli bir ölçüt. Kesinlikle doğal olmayan bir fotoğraf kullanmak istemeyiz. Fotoğraf karesine kafasını kolunu bacağına uzatan insanlar doğallığı bozarlar. Ama sinema filmlerindeki gibi doğal hareket eden insanlar olduğunda kullanabiliriz. Bizim için önemli olan gerçeği yansıtması ve doğallık açısından okuyucuyu rahatsız etmemesidir.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

- 5- Netlik: Çok önemli. Hatta teknik açıdan birinci şart diyebiliriz.
- 6- Doğru pozlama: Bu da önemli. Fotoğrafın kendisi doğru pozlanmışsa tabii tercihimiz olur. Ancak, artık bilgisayar ortamında gerekli düzeltmeleri yapabildiğimiz için çok da önemli değil.
- 7- Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Bu da çok önemli. Objenin ya da haberin konusu ne ise düzgün bir şekilde aydınlatılmalı. Bize bazı fotoğraflar geliyor, habere konu olan kişinin yüzü gölgede kalmış ve görünmüyor. Biz bu tür fotoğrafları kullanamıyoruz doğal olarak.
- 8- Doğru film seçimi: Bu çok önemli bir ölçüt değil. Çünkü bizim sektörde dijital fotoğraf makineleri giderek yaygınlaşıyor ve film kullanımı azalıyor. Film kullananlarda da artık böyle vahim hatalar pek yapılmıyor.
- 9- Doğru banyo işlemleri: Bu da film seçimi gibi, dijitalde film kullanılmıyor. Eskiden Ekrem Özdamar diye bir muhabirimiz vardı ve onun çektiği bir makara film bayat banyoyla yıkanmıştı ve kullanamadık. Ama şimdi bütün banyo makineleri otomatik olduğu için bu tür sorunlar yaşamıyoruz.
- 10- Gazetede kullanıma uygunluk: Bu da önemli bir ölçüt. Tabii gazetede basıma uygun fotoğraf seçmeye çalışıyoruz. Ama uygun değilse de belirli ayarlamalarla gazeteye basılabilecek duruma getiriyoruz.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

- 11- Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma): Önemlidir tabii. Bu tür farklı fotoğraflar tabii tercih edilir. Hatta önceden üstüste pozlama yapanlar bile vardı. İyi fotomuhabirler gözleri vizörde saatlerce beklerler ve öyle bir anda basarlar ki deklanşöre, o fotoğraf bir tek o fotoğrafçıda olur. Herkes böyle fotoğraflar kullanmak ister.
- 12- Karar anının yakalanması: Çok önemlidir. Yanlış zamanda çekilen bir fotoğraf zaten olayı anlatamaz. İyi haber fotoğrafı doğru anda doğru yerden çekilen fotoğraftır.
- 13- Güzel kompozisyon: İki kişi ayakta konuşurken yatay çekilirse fotoğraf hatalı kompozisyon olur, gereksiz alan kaybı yaratır. Konuya uygun olarak fotoğraf alanı da iyi değerlendirilmelidir. Seçimde çok önem verdiğimiz bir ölçüt.
- 14- Bakış açısı: Çok önemlidir tabii. Fotoğrafın çekildiği yer habere uygun olmalıdır. Bir miting fotoğrafında, yandan çekip birkaç kişiyi gösterirseniz

alan boştu diyebilirsiniz. Ama tepeden bir yerden çekerseniz kalabalığı göstermiş olursunuz.

15- Objektif seçimi: Bu da önemlidir. Mesela geniş açı distorsiyon yaparak fotoğrafın özelliğini bozar. Kullanmayı bilmek lazım. Bunun dışında, aynı bakış açısı gibi objektif seçimi de anlatılmak istenen haberin konusuna uygun olmalıdır.

16- Renk ve kontrastlık kullanımı: Tabi önemlidir. Fotoğrafta renkler canlı olmalıdır. Fotoğraf ilgi çekmelidir ki bakışları üzerinde toplansın.

17- Konunun karede kapladığı alan: Bu da çok önemlidir. Özellikle amatörlerin çektiği fotoğraflarda konu uzaktan çekilmiştir ve ufacık görünür, kim olduğu bile belli değildir. Biz bu tür fotoğrafları tercih etmeyiz. Konu fotoğraf alanını doldurmalıdır.

18- Estetik yayın politikası: Tabi önemlidir. Okuyucu özellikle Pazar günü kahvaltı sofrasında kanlı fotoğraflar görmek istemezler. Bu nedenle biz genellikle kan ve vahşet içeren fotoğrafları yayınlamaktan kaçınırız. Ama çok nadiren özellikle trafik kazalarında ibret olması için bu tür fotoğraflar bastığımız oluyor.

FOTOĞRAF EDİTÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Ahmet Gürdil

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Akşam

ÜNVANINIZ: Yazı İşleri Müdürü

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: Yaklaşık bir buçuk sene.

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ:

Liseden sonra Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne devam ettim. Ancak bitiremedim. 25 yıldır da gazetecilik yapıyorum.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Kadrolu muhabirlerimiz, serbest muhabirler, AA, İHA, AP, Reuters gibi ajanslar, yurt haberleri, arşiv.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ

FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Bunun bir ortalaması yok. Haberine göre değişir. Olay haberi ise yüzlerce fotoğraf gelir. Kişiyile ilgili bir haber ise birkaç fotoğraf içinden seçmek zorunda kalırsınız.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ: Ben yapıyorum.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Bu önemli bir ölçüt. Donuk resimlerden kaçınmaya çalışırız biz. Olabildiğince aksiyon sahibi fotoğraflar seçeriz.
2. İlgili bağlam –habere uygunluk: Haber fotoğrafından bahsettiğinizde, habere uygunluk temel ölçüt olacaktır.
3. Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi: Bu da çok önemlidir. Parti liderlerinden örnek verirse, Çiller bir lafa kızdıysa, onun fotoğrafının gülmemesi gerekir. Kızgınlığın fotoğrafta ifade edilmesi gerekir.
4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Bu da önemlidir tabi. Fotoğraf doğal olmalıdır.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: Elbette önemlidir. Elimde birden fazla olayı anlatabilen fotoğraf varsa, içlerinden en netini seçerim. Ama, elde fotoğraf yoksa flu fotoğrafları da bastığımız oluyor.
6. Doğru pozlama: Bu da aynı netlik gibi önemlidir. Ama olmayan koşullarda olayı anlatan fotoğraf yeterlidir. İdeal ortamda tabi ki doğru pozlanmış fotoğrafı tercih ederiz. Işık ayarı bozuk bir fotoğrafı kullanmayız.

7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Tabii ki önemli olayın ya da kişinin doğru görülebilmesi için aydınlatması doğru yönde olmalıdır fotoğrafın.
8. Doğru film seçimi: Bu da önemli ama bu tür hatalar pek yapılmıyor.
9. Doğru banyo işlemleri: Banyo işlemleri de önemli ama artık hep otomatik bu işlemler. Hatalı yıkanmış bir film kullanmayız ama önümüze de böyle film gelmiyor günümüzde.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Bu çok önemli bir ölçüt. Gazete baskısında iyi sonuç vermeyecek bir fotoğraf mecbur değilsek kullanmayız.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma): Haberle bağlantılı olarak önemli tabi. Ama fotoğraf sırf güzel diye basılmaz. Ancak haberi anlatan fotoğraflar içinde, diğerlerinden farklılık yaratan bir fotoğraf tabi diğerlerine üstünlük sağlayacaktır.
12. Karar anının yakalanması: Çok önemlidir. Seçimde temel aldığımız ölçütlerden biridir.
13. Güzel kompozisyon: Bu da çok önemli bir ölçüt. İyi bir çerçeve konunun da iyi aktarılması demektir.
14. Bakış açısı: Kadrajla bağlantılı bir ölçüt bu da. Önemli bir ölçüttür.
15. Objektif seçimi: Bu da önemli bir ölçüt. Objektif seçimi konuya uygun olarak dar açı, geniş açı doğru yapılmalı.
16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Bu da önemli bir ölçüt. Ben kişisel olarak siyah ve beyaz renklerin hakim olduğu fotoğraflardan kaçmıyorum. Daha renkli fotoğraflar gazete kağıdında daha iyi sonuç veriyor.
17. Konunun karede kapladığı alan: Bu da önemlidir. Yakından çekilmiş, konunun büyük bir şekilde gösterildiği fotoğrafları tercih ediyoruz.
18. Estetik yayın politikası: Buna da dikkat ediyoruz. Özellikle çocuklara dikkat ediyoruz. Örneğin bir kaza fotoğrafında cesetleri göstermek yerine parçalanmış arabaları göstermeyi tercih ederiz.

FOTOĞRAF EDİTÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Kaan Sağanak

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Cumhuriyet

ÜNVANINIZ: Foto Muhabir

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: 8 yıl

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ:

Bu konuda bir üniversite eğitimi almadım, yani alaylı sayılırım. Deneyimim ise Cumhuriyet gazetesinde çalıştığım 8 yıl.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Çoğunlukla kadrolu muhabirlerimiz, ajanslar tabii ki var. Bunun dışında serbest muhabirler ve arşivimiz.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ

FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Çok değişken. Yani, 1 Mayıs olayını 15 makara fotoğraftan seçiyoruz. Ama bir basın toplantısında ancak 15 kare geliyor.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ:

Çoğunlukla ben yapıyorum. Bazı önemli olaylarda yazı işleriyle fikir alışverişi yapıyoruz.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Aksiyon muhakkak olmalı bir fotoğrafta. Biz ona çok önem veriyoruz. Fotoğrafta mutlaka bir hareket olmalı.
2. İlgili bağlam (habere uygunluk): Bir habere eşlik edecek fotoğrafın haberle çelişmemesi gerekir.
3. Anlam derinliği (konuyu anlatmanın ötesinde duyguların da aktarılabilmesi): Özellikle insana yönelik konularda duyguyu da aktarabilen fotoğrafların seçimine dikkat ediyoruz. Örneğin bir deprem fotoğrafında, sadece yıkık binalar göstermek yeterli olmaz. Mutlaka onunla birlikte depremden etkilenen insanları da göstermek gerekir.
4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Çok suni fotoğraflar kullanılamaz. Hemen elenir. Ama bazı durumlarda yaratılmış mizansenler rahatsız edici değilse, anlatıma katkıda bulunabilir ve tercih edilebilir.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: Kesinlikle önemlidir. Elimizde aynı konuyu anlatan net fotoğraf varsa net olan basılır.

6. Doğru pozlama (geniş kontrastlık ve renk doygunluğu): Biz siyah beyaz çalıştığımız için baskı açısından çok önemli. Hatta bir köşesi açık, bir köşesi koyu fotoğrafları bile basmakta zorluk çekiyoruz. Bu nedenle pozlaması doğru fotoğraflar seçmeye özen gösteriyoruz.
7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Doğru pozlamaya doğru aydınlatma da önemlidir. Doğru aydınlatmanın kullanılmadığı fotoğraflar, doğru pozlanmayanlar gibi elenir. Örnek olarak, bir kişi üzerine kurulan bir haberin fotoğrafında kişinin yüzünü karanlıkta bırakan bir fotoğraf yanlış bir fotoğraftır.
8. Doğru film seçimi: Biz siyah beyaz çalıştığımız için böyle bir sorunla karşılaşmıyoruz. Çünkü fotomuhabirlerimiz elindeki film ne olursa olsun, onun olanaklarını genişletmeyi bilir.
9. Doğru banyo işlemleri: Bu tür bir sorunla da karşılaşmıyoruz. Karanlık odacılarımız çok iyidir. Banyo nedeniyle kullanamadığımız fotoğraf hiç olmadı.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Çok önemli bir ölçüt. Koyu bir fotoğraf, baskıda mürekkebi de yiyince kapkara çıkabiliyor. Bu nedenle, gazete kağıdının baskı kapasitesine uygun fotoğraflar seçmeye özen gösteriyoruz.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma)- netlik kullanımı ve hareketin yorumlanması: Çok önemli bir olay değilse birden fazla fotoğrafçı göndermeyiz. Ve elimizde gazetemizin fotoğrafçısının fotoğrafı varsa, diğer kaynaklardan gelen fotoğrafları kullanmayız.
12. Karar anının yakalanması: Çok önemlidir. Zaten elimize bu tür fotoğraflar çok az gelir. Biz de bu tür fotoğrafları hakettiği biçimde kullanmaya çalışırız.
13. Güzel kompozisyon: Tabii ki bu da seçimde dikkat ettiğimiz çok önemli ölçütlerden biridir.
14. Bakış açısı: Bizim için çok önemlidir. Buradaki foto muhabirleri hiç göz hizasından fotoğraf çekmezler. Ya yukarıdan, ya da aşağıdan çekerler. Göz hizasından çekilen fotoğraf kuru fotoğraftır.
15. Konuya uygun objektif seçimi: Fotomuhabir elindeki olanaklarla en iyiyi çekmek durumundadır. Ancak tabii konuya uygun objektifin kullanılması önemlidir.
16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Bizim gazetemizde renk kullanılmıyor zaten. Kontrastlık konusunda da, baskıda fotoğrafın bozulmaması için, seçimde yüksek kontrastlı fotoğraflardan kaçınmaya çalışıyoruz.

17. Konunun karede kapladığı alan: Dolu karenin basılma şansı bizim gazetemizde her zaman daha yüksektir.
18. Estetik yayın politikası: Görsel olarak rahatsız edici ceset, yoğun kan görüntüleri bizim gazetemizde kullanılmamaktadır.

Ekleme istediğiniz başka ölçütler: Benim dışımda sayfa sekreteri ve yazı işleri müdürünün de istekleri de fotoğraf seçiminde etkili olabiliyor. Örneğin, sayfa sekreteri dik bir fotoğraf kullanmak istediğinde, biz ona dik bir fotoğraf bulmaya çalışıyoruz.

FOTOĞRAF EDİTÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Oğuz Altay

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Gözcü

ÜNVANINIZ: Yayın Koordinatörü

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: 10 yıl.

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ: Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden mezunum. 25 yıldır da, okulun ikinci yılından beri gazetelerde çalışıyorum.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: DHA, AA, AP başta olmak üzere ajanslar, kadrolu muhabirlerimiz, serbest muhabirler ve arşivimiz.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Buna kesin bir rakam veremem. Bir gün üç fotoğraf oluyor, bir gün yüzlerce fotoğraf oluyor. Sabit bir ortalama rakam yok.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ: Evet.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Aksiyon fotoğrafını hiç kaçırmayız. Basılma şansı durağan fotoğraftan daha yüksektir. Geçerli bir ölçüt.
2. İlgili bağlam –habere uygunluk: Tabii ki çok önemli bir ölçüt. Haber Ecevit üzüntülü diyorsa ona mutlu bir Ecevit fotoğrafı kullanamazsınız.
3. Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi-: Bu tür fotoğrafların basılma şansı daha yüksektir. Fotoğraf hem konuyu anlatacak, hem de oradaki yaşanan duyguları aktaracak. Başarılı bir fotoğraf olur. Yani bu da önemli bir ölçüt.
4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Bu da çok önemli bir ölçüt. Fotoğraf doğal olmalı. Mizansen kendini hemen belli eder.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: Netlik ideal şartlarda önemli bir ölçüttür. Varsa net fotoğrafı seçeriz, ama olmadığı durumlarda netsiz fotoğraf kullandığımızda oluyor.
6. Doğru pozlama (geniş kontrastlık ve renk doygunluğu): Önemli bir ölçüt. Hatalı pozlamalı fotoğrafın çok da şansı olmaz. Çok önemli bir olaya ve daha iyi fotoğraf yoksa basılabilir. Ama normalde hiç şansı olmaz.

7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Işık ters yönden geliyorsa, insanların yüzleri karanlık kalıyorsa fotoğrafın seçilme şansı olmaz. Bence bu da önemli bir ölçüt.
8. Doğru film seçimi: Teknik servisten bize böyle fotoğraflar gönderilmez zaten.
9. Doğru banyo işlemleri: Bu da aynı şekilde teknik serviste kalır. Bize gelmez böyle fotoğraflar.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Bu da önemli bir ölçüt. Gazete kağıdında iyi sonuç vermeyecek fotoğrafı seçmeyiz.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma)- netlik kullanımı ve hareketin yorumlanması: Çok önemlidir. Çünkü, kimsede olmayacak fotoğraf sizde olacaktır. Bu nedenle basılma şansı da yüksektir.
12. Anın yakalanması: Anın yakalanması da çok önemlidir. Fotoğrafın çekildiği andaki fotoğrafı çekilen kişinin yüz ifadelerinin bile yakalanması çok değer katar fotoğrafa.
13. Güzel kompozisyon: Fotoğrafın kadrajı da çok önemlidir. Hatalı yapılan bir çerçeveleme seçim anında fotoğrafın tamamını öldürür. Bu nedenle güzel kompozisyon çok önemlidir.
14. Bakış açısı: Usta fotoğrafçıların bakış açısı kendini hemen belli eder. Öyle bir yere konumlanırlar ki, olayın bütünü tek bir karede anlatırlar. Fotoğraf seçerken çok dikkat ettiğimiz bir ölçüttür.
15. Objektif seçimi: Objektif seçimi konuya uygun olmadığında fotoğrafın seçilme şansı azalır. Geniş bir alana yayılmış bir olayda tele objektif kullanılması, konuyla ilgili birçok öğenin kadraj dışında kalmasına yol açacaktır. Bu nedenle konuya uygun objektif seçimi önemlidir.
16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Renkli fotoğrafların seçilme şansı daha yüksektir. Canlı renkler dikkat çektiği için, varsa öyle fotoğrafları seçeriz. Tabi ama renk durumu konuya göre çok değişmektedir.
17. Konunun karede kapladığı alan: Konunun fotoğraf karesinde minicik kaldığı fotoğrafları biz pek istemeyiz. Konu fotoğraf karesini dolu dolu kaplamalıdır. Bence önemli bir ölçüttür.

18. Estetik yayın politikası: Kan, ceset gibi vahşet içeren fotoğrafları kullanmak istemeyiz gazetemizde. Okuyucularımız gazetede kan resmi görmek istemiyor. Olay çok önemli değilse seçilme şansı hiç yoktur.

Bu ölçütlere uyan fotoğrafları mükemmel haber fotoğrafı olarak tanımlayabiliriz. Bizim seçimde kullandığımız ölçütler bu çalışmada fazlasıyla var.

FOTOĞRAF EDITÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Ercan Demir

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Güneş

ÜNVANINIZ: Sorumlu Yazı İşleri Müdürü – Görsel Yönetmen

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: 4 yıl

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ:

Marmara Üniversitesi Basın Yayın bölümünden mezun oldum. 11 yıldır da muhabirlikten yazı işleri müdürlüğüne kadar yükselerek gazetelerde çalıştım.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Bizim muhabirlerimiz, serbest muhabirler, ajanslar ve arşivimiz.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ

FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Bazen bir tane fotoğraf geliyor bazen onlarca fotoğraf arasından seçiyoruz. Belirli ortalama bir sayı yok.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ:

Genellikle ben yapıyorum.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Önemlidir. Hareketli ve canlı fotoğrafları tercih ederiz. Haberi daha iyi aktarırlar.
2. İlgili bağlam –habere uygunluk: Tabi bu da çok önemli bir ölçüt. Her koşulda fotoğraf habere uygun olmak zorundadır.
3. Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi: Tabi önemlidir. Bir fotoğraf eğer haberi anlatmanın ötesinde oradaki duyguları da aktarabiliyorsa kullanma şansımız daha da yükselecektir.
4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Bu da önemli bir ölçüt. Doğal olmayan bir fotoğraf gazeteye girmiyor. Yapabiliyorsak doğallığı bozan unsurları kadrajın dışında bırakırız. Ama yapamıyorsak o fotoğrafı kullanmayız.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: Çok önemlidir. Net fotoğrafın yayınlanma şansı net olmayana göre daha yüksektir. Ama net fotoğraf yoksa, elimizdeki flu fotoğraf haberi aktarabiliyorsa zorunlu olarak onu kullanırız. Bizim tercihimiz net fotoğraftır.

6. Doğru pozlama (geniş kontrastlık ve renk doygunluğu): Bu da önemli bir ölçüt. Gazetede iyi sonuç verecek bir fotoğrafın ışık ayarı doğru yapılmalıdır. Çok açık ya da çok koyu bir fotoğraf iyi sonuç vermez.
7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Bu da önemseydiğimiz ölçütlerden biri. Konunun önemseydiğimiz bölümü gölgede kalmışsa, fotoğraf değerini yitirir.
8. Doğru film seçimi: Biz gazetemizde dia film kullanıyoruz. Ama muhabirler bu tür hatalar yapmıyorlar. Gündüz çekimlerinde düşük asalı gündüz filmleri, gece çekimlerinde yüksek asalı filmler kullanılıyor. Muhabirlerin çantalarında bu filmler zaten mevcut.
9. Doğru banyo işlemleri: Banyodan acil film çıkması lazım olup çıkmadığı olabiliyor. Ama günümüzde otomatik banyo makineleri kullanıldığı için banyo hatasından kullanamayacağımız film pek olmuyor. Artık böyle bir sorun yok.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Bu önemli bir ölçüt. Özellikle karanlık ortamlarda çekilmiş fotoğraflar gazete kağıdında iyi sonuç vermez, bu nedenle bu tür fotoğrafları seçmeyiz. Bizim için önemli olan gazeteye basıldığında da fotoğrafın iyi sonuç vermesidir.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma): Önemlidir. Çünkü farklılık diğer gazetelere üstün gelmek demektir.
12. Karar anının yakalanması: Anın yakalanması çok önemlidir. Anı yakalayan fotoğraflar olayı en iyi şekilde anlatan fotoğraflar olacağından gazeteye büyük bir şekilde girerler.
13. Güzel kompozisyon: Bu da önemlidir. Kompozisyonu iyi bir fotoğrafısa, biz onu sayfayı yaparken yeniden kadrajlamayız, bu da fotoğrafın daha büyük basılabileceğine olanağını tanır. Ama yeniden kadrajlanan bir fotoğrafı çok büyütmezsiniz.
14. Bakış açısı: Konu, bakış açısı bakımından çok önemlidir. Konuya uygun bir yerden çekilmezse fotoğraf, değerini yitirir. Kalabalık bir meydan çekecekseniz, üst açıdan olabildiğince insan görmelisiniz ki kalabalık belli olsun. Yani bu da fotoğraf seçiminde önemli bir ölçüt. Bakış açısı konuya uygun olmalı.
15. Objektif seçimi: Aynı örnekte kalabalık bir yerde geniş açıyla çekerse kalabalık belli olur, ama daha tele bir objektif aynı anlamı yaratmaz. Bu da önemlidir ve konuya uygun objektif seçilmelidir.

16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Özellikle renk çok önemlidir. Daha canlı renklere sahip fotoğraflar daha dikkat çekici olur. Bu nedenle tercih edilir.
17. Konunun karede kapladığı alan: Bu da önemlidir. Çünkü fotoğrafı büyütme şansı artar. Ama yine de biz diayı kazırken (tararken) karedeki önemli bölgeyi kadrajlayıp kazırız. İdealde ise hep dolu dolu çerçeveler görmek isteriz.
18. Estetik yayın politikası: Çok önemli bir ölçüt. Biz kanlı resimleri olay da olsa kullanmıyoruz. Dehşet haberlerini sadece yazıyla veririz. İnsanların baktığında iğrenecekleri fotoğrafları yayınlamayız.

FOTOĞRAF EDİTÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Kani Atmaca

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Hürriyet

ÜNVANINIZ: Fotoğraf Editörü

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: 10 yıl

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ:

Hürriyet gazetesinde reproduksiyon fotoromanlarla başladım, daha sonra Durst firmasından renk ayırımı kursu aldım. Renk ayırımı servisinden sonra fotoğraf servisinde göreve başladım. 92 yılında Mehmet Biber fotoğraf editörüydü, ben de onun yardımcısıyım. O ayrılınca da fotoğraf editörü ben oldum.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Yerli yabancı ajanslar, kadrolu muhabirler, serbest muhabirler, arşivimiz.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Konunun özelliğine göre çok değişir. Bir deprem fotoğrafı ise yüzlerce fotoğraf arasından seçeriz. Ama bazı haberlere ilişkin sadece iki fotoğraf gelebiliyor. Yani çok değişken. Ortalama bir sayı vermek mümkün değil. Ancak şunu belirtmek gerekir ki sayı ne kadar çok olursa, seçim o kadar zor oluyor.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ:

Fotoğrafların ön elemesini ben yapıyorum. Ama biz birçok sayfaya hizmet verdiğimiz için sayfa editörleri ve yazı işleri bazı haberlere bizden daha hakim olabiliyor. Biz yazı işleri toplantısında fotoğraf önerimizi yaparız, çoğu durumda bizim önerimiz kabul edilir. Ama bazı durumlarda, farklı bir fotoğraf isterler, biz de istedikleri fotoğrafı bulmaya çalışırız. Sonuç olarak yazı işleriyle birlikte karar veriyoruz denilebilir.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Bence aksiyon en önemli ölçütlerden biridir. Her zaman hareketli fotoğraf, durağan fotoğraftan daha çok basılma şansına sahiptir.
2. İlgili bağlam –habere uygunluk: Bence bu haber fotoğrafçılığı seçimi açısından en önemli ölçüttür.
3. Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi: Bu da çok önemli bir ölçüttür. Özürülülerin yürüyüşüne ait bir fotoğraf vardı hatırladığım. Anıtkabir’e çelenk bırakırlarken, fotoğrafçı öyle bir açıdan çekmişki, tek bacaklı

bir göstericinin elinde çelenk var, ve arkada da anıt, polis güvenliği ve sakat herşey çok güzel anlatılmış ve haberle ilgili duyguyu da çok güzel iletiyor. Böyle fotoğraflarla her zaman karşılaşamıyoruz maalesef.

4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Gerçek olmayan hiç bir şey bizim gazetemizde basılmaz. Haber fotoğrafı gerçeğe uygun ve doğal olmalı. Doğru bir ölçüt.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: En önemli teknik ölçütlerden biridir. Ama içeriğin arkasında kalır tabii. Varsa öncelikle net fotoğraf tercih edilir.
6. Doğru pozlama (geniş kontrastlık ve renk doygunluğu): Bu da önemli bir ölçüt. Ancak burada magazin muhabirleriyle, polis muhabirlerini birbirinden ayırmak gerekir. Çünkü çalışma koşulları aynı değildir. Magazin muhabirleri hem zaman hem de mekan olarak çok daha rahat çalışırlar. Ama seçim anlamında, doğru pozlama fotoğraf seçerken çok dikkat ettiğimiz bir unsurdur.
7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Tabi bu da önemli bir ölçüt. Foto muhabir elindeki malzemeyi en iyi şekilde kullanabilmeli. Bu konuda biz de onlara seminerler vermekteyiz. Fotoğrafın doğru bilgi aktarabilmesi için ışığın doğru yönden gelmesi gerekir.
8. Doğru film seçimi: Bu da önemli bir ölçüt. Biz çoğunlukla negatif film kullanıyoruz Hürriyet Gazetesinde. Gereken yerde, gereken film kullanılmalı. Eğer böyle bir sorun varsa, o fotoğrafların seçim şansı azalır.
9. Doğru banyo işlemleri: Özellikle önceleri böyle sorunlar çok yaşanıyordu. Ama şimdi otomatik banyo makineleri sayesinde bu tür sorunlarla karşılaşmıyoruz.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Bu da önemli bir ölçüt. Hatta hangi kağıdın ne sonuç vereceğini bile bilmek gerekir. Ama gazete kağıdının kaldıramayacağı, kötü sonuç vereceği bir fotoğrafı seçmemek gerekir.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma): Bir fotoğrafçının stiline olması seçim için çok önemlidir. Rıza Ezer, Kani Atmaca, Hayrettin Karateke, Orhan Şahin, Atalay Kayaoğlu gibi isimlerin fotoğraflarına bakıldığında, hiç imzaya bakmadan kimin çektiğini söylediniz. Farklı fotoğraf diğerlerine üstünlük sağlar.
12. Karar anının yakalanması: Bu da çok önemli bir unsurdur. Örnek olarak Kemal Derviş'in tenis maçından sonra gidip karısını öpmesinin fotoğrafı. Bizim

muhabirimiz bunu farketmiş, kameralar bile kaydedemezken, bizim fotoğrafçımız o anı yakalamış. Çok önemli bir üstünlük.

13. Güzel kompozisyon: Geniş çekilmiş bir fotoğrafı biz kadrajlayarak kompozisyonunu daha çarpıcı hale getirebiliyoruz. Ama düzgün yapılmış bir kompozisyonu tercih ederiz tabii. Önemli bir ölçüt.
14. Bakış açısı: Bakış açısı konuyla uyumlu olmalı. Çelişirse yayınlanma şansı artar. Büyük bir plaj fotoğrafı çekiliyorsa, o kalabalık ve plajın büyüklüğünü vurgulamak için üst açıdan çekilirse etkisi artar. Önemli bir ölçüt.
15. Objektif seçimi: Objektif seçimi de konuya uygun olmalı. Hatta bakış açısı kadar önemlidir.
16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Canlı renkler fotoğrafı daha çekici kılar. Sadece renklerin güzelliği bile fotoğrafın seçim şansını arttırabilir. Önemli bir ölçüttür.
17. Konunun karede kapladığı alan: Dolu dolu kadraj bizim tercihimizdir. Önemli bir ölçüttür. Böyle fotoğrafların büyük kullanılma şansları da fazladır.
18. Estetik yayın politikası: Vahşet içeren fotoğrafları artık kullanmıyoruz. 20 yıl önce terör fotoğrafları yayınlardık, ama şimdi bir trafik kazasındaki parçalanmış bir cesedi bile yayınlamıyoruz. Çok önemli bir ölçüt.

Bunların yanında, fotoğrafçının mizansene katkısı da önemlidir. Foto muhabir anlatımı güçlendirmek için bir mizansen yaratmalıdır. Turgut Özal'ın siyasete girme kararı aldığı zaman fotoğrafını çekecektim. Diğer fotoğrafçıların tersine ben Semra Özal'ın da masaya oturmasını ve telefonla konuşuyor gibi yapmasını rica etmiştim. Bu bir mizansendi ama çarpıttığım hiçbir gerçek yoktu. Farklı bir anlatım olduğu için o dönemin yazı işleri müdürü Çetin Emeç bu fotoğrafı seçmişti yayın için.

FOTOĞRAF EDITÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Yalçın Çınar

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Milliyet

ÜNVANINIZ: Fotoğraf Editörü

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: 25 yıl. Son 6-7 yıldır fotoğraf editörü olarak çalışıyorum. Ama zaman zaman ben de fotoğraf çekimine çıkıyorum.

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ: Ben alaylı yetiştim. Eğitim gerekli bir şey ama tecrübe bu işte çok daha önemli. 35 yıldır ben fotoğraf çekiyorum, foto muhabirliğimde saniyelerle yarışıldığı için pratik çok önemlidir.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Muhabirlerimiz, AP, Revter gibi yabancı ajansların dışında AA gibi Türkiye'nin en büyük ajansı, Doğan Haber Ajansı, bazen de serbest fotoğrafçılardan yararlanıyoruz. Tabii bir de kendi arşivimiz var. Ama öncelikle kendi muhabirlerimiz ve kendi ajansımızın (DHA) fotoğraflarını kullanmaya gayret gösteriyoruz.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Buna ortalama bir rakam veremezsiniz. Bazen 100, bazen 300, ajansları da katarsanız 500 fotoğraf içinden seçeriz önemli olayın fotoğrafını. Ama bazen de birkaç kare içinden seçeriz. Bu tamamen olayın boyutuyla ilgilidir.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ:

Gelen bütün fotoğraflar bizim önümüze gelir. Ben kalite ve olayı anlatan fotoğrafı ön elemeyi geçiririm. Ama basılacak fotoğrafın kararı yazı işlerinden çıkar.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Olayı en iyi anlatan fotoğrafı belirleyen şey budur. Hatta foto muhabirini fotoğrafçıdan ayıran şey de budur. Aksiyon kaliteden de önemli bir unsurdur. Bir haberi önce Tv veriyor ama aksiyona sahip bir fotoğraf TV'de verilen birkaç dakikalık akıcı görüntüye de üstünlük sağlayabilir. En önemli ölçütlerden biridir.
2. İlgili bağlam –habere uygunluk: Habere uygun olmayan bir fotoğraf kullanamazsınız. Yayınlama şansı olmaz. Bu bence seçimde en temel ölçüttür.
3. Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi: Bu ikinci planda çok önemlidir. Olayı anlattıktan sonra, haberi destekleyecek olaydaki

insanların hissettiklerini fotoğrafla anlatmak gerekir. Depremde taşın arasına sıkışmış bir adam ya da yıkıntılar arasında anne babasını arayan bir çocuk gibi insan faktörü olayın duygusal anlamda anlatımına büyük katkı sağlar. Böyle fotoğraflar her zaman seçimde tercih edilir.

4. Doğallık (gerçeğe uygunluk):

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: İçerik her zaman ön plandadır. Teknik ve estetik ölçütler sadece fotoğrafın kalitesini destekleyicidir. Netlik önemli bir ölçüttür, olayı anlatan net bir fotoğraf varsa tabii ki o seçilir. Ama olmadığı durumlarda olayı anlatabilen flu bir fotoğraf kullanılabilir. Kullandığımız ölçütlerden biridir.
6. Doğru pozlama (geniş kontrastlık ve renk doygunluğu): Doğru pozlama da önemli bir ölçüttür. Gazete kağıdı çok kaliteli olmadığından yanlış pozlamalı bir fotoğraf gazete kağıdında çok kötü sonuçlar verebilecektir. Bu nedenle varsa doğru pozlamalı fotoğraf seçilir.
7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Foto muhabir ışık kötü geliyor diye fotoğraf çekmeme şansına sahip değildir. Flaş kullanarak ya da çok farklı yöntemler kullanarak o ortamdaki en iyi fotoğrafı çekmek durumundadır. Seçimde tabii ki biz doğru aydınlanmış fotoğrafları seçeriz.
8. Doğru film seçimi: Bu da kullandığımız ölçütlerden biridir. Örneğin bir gece çekiminde belirli bir diyafram ve enstantane değerine ihtiyaç duyabilirsiniz. Bu gibi durumlarda yüksek asalı bir film kullanılması gerekir. Yanlış film kullanılmış bir fotoğrafın seçim şansı olamaz. Örneğin bir konser fotoğrafında, flaş kullandırmazlar ve düşük asalı bir film bu ortamda iyi fotoğraf ortaya çıkarmayacaktır. Bu nedenle bütün fotoğrafçılarımızda en az 3 farklı asa değerine sahip film bulunmaktadır. Bu arada biz hem dijital, hem negatif film hem de dia kullanıyoruz. Gelecekte sanıyorum sadece dijitale döneceğiz. Hem maliyeti daha düşük hem de daha süratli bir sistem.
9. Doğru banyo işlemleri: Banyo sorunuyla pek karşılaşmıyoruz. Her şey otomatik. Film banyo makinesine kuru atılıyor, diğer taraftan kuru çıkıyor. Sonuç olarak banyo sorunu yüzünden son zamanlarda kullanamadığımız bir fotoğraf olmadı.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Bu da önemli bir ölçüt. Basılacak fotoğraf gazete sayfasında da iyi sonuç vermelidir.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma)- netlik kullanımı ve hareketin yorumlanması: Bu önemli bir ölçüttür. Elindeki ekipman ne olursa olsun, fotoğrafçının farkı sonuçta bariz ortaya çıkar. Bir olayı, ben farklı anlatırım başka bir fotoğrafçı farklı anlatır. Fotoğrafçının stili, fotoğrafta fark yaratır. Farklı fotoğraflar da seçimde diğerlerine üstünlük sağlar. Biz fotoğrafçıyı görevlendirirken de bunu göz önünde bulundururuz. Haberin niteliğine göre fotoğrafı görevlendiririz.
12. Karar anının yakalanması: Bu seçimde önemli bir ölçüttür. Ama günümüzde teknoloji çok gelişti. Makineler saniyede 6 ya da 8 kare çekebiliyor. Bu nedenle önemli bir olayda, seri çekimle olayın tamamı çekiliyor. Biz de seçim anında olayı en iyi anlatan anın fotoğrafını çekiyoruz. Çekimde bütün unsurlara dikkat etmek çok mümkün değildir. Ancak biz tabii seçim aşamasında doğru anı seçeriz.
13. Güzel kompozisyon: Bu da önemli bir ölçüttür. Burada fotoğrafçının mahareti önem kazanmaktadır. Gerçi biz burada fotoğrafı yeniden kadrajlayabiliyoruz. Ama güzel çerçevelenmiş bir fotoğrafın seçim şansı artar.
14. Bakış açısı: Bu da önemli bir ölçüttür. Ama bu foto muhabirin yeteneği ile doğru orantılıdır. Konuya uygun bir bakış açısı kullanan fotoğrafların seçilme şansı yüksektir.
15. Objektif seçimi: Çok önemlidir. Film kullanımı gibi objektif seçimi de çok önemlidir. Bir işçi yürüyüşü çekiyorsanız, geniş açıyla katılımın büyüklüğünü gösteren bir fotoğraf çekmek gerekir. Önemli olan konuya uygun objektifin kullanılmasıdır.
16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Tabii fotoğrafı seçerken buna da dikkat ederiz. Canlı renkli fotoğraflar tercih edilir.
17. Konunun karede kapladığı alan: Objektif seçimindeki gibi bu da önemlidir. Bazı durumlarda sadece kişiyi göstermek gerekebilir, dolu dolu o kişinin gösterildiği fotoğraf tercih edilebilir. Ama bazı durumlarda da o kişi bulunduğu ortamla bir anlam kazanır. Bu da tamamen olayın ne şekilde aktarılacağına uygun olarak tasarlanmalıdır. Ama seçim aşamasında önemsedığımız bir ölçüttür.
18. Estetik yayın politikası: Bu da önemli bir ölçüt. Kanlı ve vahşet içeren fotoğrafları seçmiyoruz ve yayınlamaktan kaçınıyoruz..

FOTOĞRAF EDITÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Rıfat Ababay

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Posta

ÜNVANINIZ: Genel Yayın Yönetmeni

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: 4yıl

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ:

Saint Joseph Orta Okulu, Saint Michel Lisesi, Uludağ Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden mezun oldum. Fransa'da 6 ay turizm üzerine çalıştım, sonra Türkiye'ye döndüm ve 23 yıldır da gazetecilik yapıyorum.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: dünyadaki bütün büyük ajanslar, DHA, AA, kadrolu muhabirlerimiz, serbest muhabirler ve arşivimiz.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ

FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Çok değişken bir şey. Bazen elimizde tek bir fotoğraf oluyor ve bütün basın aynı fotoğrafı kullanıyor, bazen de yüzlerce fotoğraf arasından seçim yapıyoruz.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ: Görsel yönetmen, yazı işleri müdürü ve ben beraber yapıyoruz ama genel yayın yönetmeni olarak son sözü ben söylüyorum.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Aksiyon tabii ki bir fotoğrafın seçiminde çok önemli bir ölçüt.
2. Habere uygunluk: Şüphesiz en önemli ölçütlerden biri.
3. Anlam derinliği: Bu da önemli bir ölçüt.
4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Tabii ki düzmece fotoğraf kullanmamak lazım. Bu da önemli bir ölçüt.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: Net fotoğrafın olduğu yer de tabii ki net fotoğraf tercih edilir. Net fotoğrafın elimizde olmadığı durumlarda, eğer fotoğraf konuyu anlatabiliyorsa zorunlu olarak kullanabiliriz.
6. Doğru pozlama: Doğal olarak ideal ortamda doğru pozlanmış fotoğrafın yayınlanma şansı daha yüksektir. Bu da seçim için önemli bir ölçüt.

7. Doğru aydınlatma: Güneşin doğru taraftan gelmesini ya da gelmiyorsa flaşla gölgede kalan bölgenin aydınlatılmasını tercih ederiz. Bu da baktığımız ölçütlerden biri.
8. Doğru film seçimi: Bizde bu tür basit sorunlar yaşanmıyor.
9. Doğru banyo işlemleri: Bu da aynı şekilde. Çok gelişmiş otomatik laboratuvarlarımız olduğu için, banyonun hatalı yapılması sonucu kullanamadığımız bir fotoğraf hiç olmadı.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Çok karanlık, çok grenli fotoğrafları kullanmaktan kaçınıyoruz. Bu da önemli bir ölçüt.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma)- netlik kullanımı ve hareketin yorumlanması: Bu önemli bir şeydir. Fotoğrafçının imzası gibidir. Bazı fotoğrafçıların fotoğrafları uzaktan bile fark ediliyor. Bu fark da fotoğrafçının stilinden kaynaklanır.
12. Karar anının yakalanması: Şüphesiz çok önemli. İki gün süren bir olayın saniyenin 250 de birinde çekilen bir fotoğrafta anlatılabilmesi için anın yakalanması çok önemlidir.
13. Güzel kompozisyon: Çok önemlidir. Hatta bir fotoğraftaki kaliteyi ortaya çıkaran en önemli ölçüt diyebilirim.
14. Bakış açısı: Bu da fotoğrafçının stili gibi çok önemlidir. Konuya uygun bakış açısının kullanıldığı fotoğraf diğerlerine üstünlük sağlar.
15. Objektif seçimi: Konuya uygun objektifin seçilmesi de çok önemlidir. Aynı kompozisyon ve bakış açısında olduğu gibi.
16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Bu da önemli bir ölçüt. Renk her zaman insanın gözünü cezbeder. Canlı renklere sahip fotoğraf daha çok ilgi çekeceğinden, seçimde de canlı renkli fotoğraflar önem kazanıyor.
17. Konunun karede kapladığı alan: Bu çok da önemli bir ölçüt değil bizim için. Konu eğer küçük kalmışsa karede, biz onu kadrajlayıp büyütürüz. Ama kalite açısından, kareyi dolduran fotoğrafların gelmesini tercih ederiz.
18. Estetik yayın politikası: Bu artık bütün Babıali'de var. Kimse kan, ceset, vahşet görüntüleri kullanmıyor. Zaten bunlar bizim kararlarımız değil okuyucunun kararları. Okuyucu hemen tepki veriyor. Sabah kahvaltısında annemizin bakmayacağı fotoğrafı yayınlamıyoruz.

FOTOĞRAF EDITÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Metin Öztürk

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Radikal

ÜNVANINIZ: Görsel Yönetmen

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: 6 yıl

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ:

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden mezunum. Milliyet Gazetesi'nde çalıştım. Daha sonra bir süre reklam sektöründe çalıştım. En son Radikal'in kurulmasıyla tekrar basın sektörüne döndüm. Altı yıldır da buradayım.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Çoğunlukla ajanslardan fotoğraf kullanıyoruz.

DHA, AA, AP, Reuters. Ayrıca kendi muhabirlerimiz de var. Bunun dışında dijital arşivimiz ve seyrek olarak serbest muhabirlerden yararlanıyoruz.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ

FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Haberin içeriğine göre çok değişiyor. Bazı habere 1-2 fotoğraf gelir, bazı haberlere ise yüzlerce fotoğraf gelebiliyor. Dolayısıyla tutarlı bir ortalama sayı veremem.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ:

Genellikle ben yapıyorum. Ama son karar yazı işlerinden çıkıyor bazı durumlarda.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Oldukça önemli bir ölçüt. Bugünden örnek vereyim. Ecevit'in merdivenlerde tökezlediği haberi geldi. Ama elimize gelen fotoğraflarda bu aksiyon olmadığı için kullanamadık. Bu olayı anlatan bir aksiyon olsaydı fotoğraflarda mutlaka kullanırdım. Anlatımı canlı olmayan fotoğraflar geldiğinde zorunlu olarak durağan fotoğraflar kullanıyoruz.
2. İlgili bağlam –habere uygunluk: Kesinlikle kullanılan bir ölçüt. Fotoğraf hangi kaynaktan gelirse gelsin habere ve gerçeğe uygunluğu çok önemlidir.
3. Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi: Bu da katıldığım bir ölçüt. Ancak bu tür fotoğraflar çok ender geliyor önümüze. Hem haberi anlatan hem de anlam derinliği olan fotoğraflar ideal fotoğraflardır.
4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Habere uygunluktan bahsederken gerçeğe uygunluk demeniz dikkatimi çekti ve bence bir haber fotoğrafı seçiminde içerikle ilgili ölçütlere eklenmesi gereken bir başlık bu. Bende şüphe uyandıran fotoğraflar, aynı şüpheyi okuyucuda da uyandıracaktır. Bir ay önce Erzurum'da yazın kar

haberi geldi. Böyle sıcak yaz günlerinde kar haberi ilgi çekici bir haber olabilirdi. Ancak gelen fotoğraflarda konu mankeni kullanılmış. Bu kişilerin makineye bakışları hiç doğal değil. Mizansen olduğu açıkça belli. Ben böyle bir fotoğraf yerine boş bir park fotoğrafını tercih ederim. Dolayısıyla, doğal olmadığı için bu fotoğrafı kullanmaktan çekindim.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: Çok önemli bir ölçüt. Ancak çok zor şartlarda çekilmiş 1-2 kare fotoğraf geldiğinde önümüze netlik aramayız. Olayı anlatabiliyorsa kullanırız. Ancak net olanı varsa düşünmeden onu seçeriz.
6. Doğru pozlama (geniş kontrastlık ve renk doygunluğu): Seçerken doğru pozlamayı göz önüne alıyoruz tabii. Ancak bunu yaparken gelen fotoğraflar arasında referans olacak doğru pozlanmış fotoğraflar olması gerekir. Varsa onları seçeriz zaten. Ama yoksa eldekilerin en doğru pozlanmasıyla yetinmek zorunda kalırız.
7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Bu da önemli bir ölçüt. İnsan olan fotoğrafta ışık doğru yönden gelmeli ki, fotoğraftaki insanın kim olduğu görülebilsin. Eğer fotoğraftaki kişi önemli ve yüzü karanlıkta kalmışsa fotoğraf değerini yitirir. Bu tür uyarıları foto muhabirlere yapıyoruz zaten.
8. Doğru film seçimi: Önemli tabii. Koşullara uygun olarak gerekli film kullanılmadığı zaman zaten fotoğraf da kendini belli ediyor ve kullanılma ihtimali azalıyor.
9. Doğru banyo işlemleri: Eskiden önemliydi ama şu anda mekanik olarak yapıldığı için artık böyle bir sorun kalmadı. Netlik, doğru pozlama, doğru film seçimi gibi her şey doğru yapılmıştır. Ancak yine de gazete kağıdının sınırlılığı, o fotoğrafın teknik olarak yeterince iyi çıkmasını engelleyebilir.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Bence eklenmesi gereken önemli bir ölçüt bu. Gazete kağıdına uygun fotoğraflar seçmek gerekir. Geçenlerde bir foto muhabir arkadaş geldi elimde çok güzel fotoğraflar vardı. Koyu tonların hakim olduğu bol renkli fotoğraflar getirmiş, bu tür fotoğraflar kuşe dergi kağıdında çok iyi sonuç verebilir. Ancak düşük kaliteli gazete kağıdına basıldığında fotoğraf tüm değerini yitirecektir. Bu nedenle seçilen fotoğrafların gazetede kullanıma uygun olması gerekmektedir.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma)- netlik kullanımı ve hareketin yorumlanması: Bu tür fotoğraflar çok gelmez. Zamanla yarışıldığı için olayı anlatan fotoğrafı çeken kişi doğrudan gazeteye koşar. Kendi stilini vurgulayabilecek zaman pek olmaz. Ama kısıtlı zaman içinde bu tür fotoğraflar geldiğinde tabi diğer fotoğraflara avantaj sağlamaktadır. Bence önemli bir ölçüt.
12. Karar anının yakalanması: Çok önemli bir ölçüt. Bazı fotoğraflar vardır, öyle bir anda çekilmiştir ki altına yazı bile yazmadan haberi anlatabilir. Bu tür anları yakalamak çok zordur ama yakalandığında mükemmel sonuç verir.
13. Güzel kompozisyon: Fotoğraf görsel bir malzemedir. Güzel bir kompozisyonla hem anlatım güçlendirilebilir, hem de estetik olarak fotoğrafın değeri artar. Çok önemli bir ölçüttür. Güzel bir kompozisyon hem fotoğrafın basılma şansını hem de basılma alanını arttırılabilir.
14. Bakış açısı: Bu da önemli bir ölçüttür. Aslında her açıdan güzel fotoğraf çekilebilir. Ancak çekilen açının konuya uygun olması çok önemlidir. Fotoğrafın seçilme şansını arttırır.
15. Objektif seçimi: Habere uygun objektif seçimi tabi önemlidir. Bazı durumlarda foto muhabir çok zor koşullar altında çalışmış, objektifini değiştirememiştir. Ama seçenek olduğunda tabi konuya uygun objektifle çekilen fotoğraflar sayfada kendine yer bulacaktır.
16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Bu da dikkat ettiğimiz ölçütlerden biridir. Canlı renklere sahip bir fotoğraf daha dikkat çekicidir. Bu nedenle tercih ederiz.
17. Konunun karede kapladığı alan: Bu da etkili bir ölçüt. Konunun fotoğraf karesini kapladığı fotoğrafları tercih ederim. Bazen bu tür fotoğraflar gelmezse, ben fotoğrafın belirli bir bölümü kadrajlarını ama bu da kalite kaybına yol açacaktır. Ben konunun kareyi doldurduğu fotoğrafları tercih ederim.
18. Estetik yayın politikası: Gazeteden gazeteye değişen bir ölçüt daha var. Buna gazetenin estetik yayın politikası diyebiliriz. Çok güzel bir fotoğraf olsa bile biz Radikal'de ceset ve kan fotoğrafları yayınlamayız, insanların baktıklarında midelerini bulandıracak fotoğraflar bizim gazetemizde yayınlanmaz, belki başka gazeteler yayınlayabilir.

FOTOĞRAF EDİTÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Aydoğan Kaçıra

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Sabah

ÜNVANINIZ: 1. Sayfa Görsel Yönetmeni

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: 5 yıl

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ: 25 yıllık sayfa sekreteriyim. Birçok gazetede yazı işleri müdürlüğü ve genel yayın müdürlüğü yaptım. Şimdi de Sabah'tayım.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Sabah Haber Ajansı, AA ve yabancı ajanslar, kadrolu muhabirlerimiz, bazen serbest muhabirler ve arşivimiz. Çoğunlukla ajans fotoğrafları kullanıyoruz. Ajansların fotoğraflarının daha kaliteli olması, daha organize olmaları ve gazetelerdeki foto muhabirlerin çektikleri fotoğrafların kalitesinin giderek düşmesi bizi ajans fotoğrafları kullanmaya yönlendiriyor.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Bazen ajansların yüzlerce fotoğrafını tarıyoruz, bazen de sayı birkaç fotoğrafla sınırlı oluyor. Ortalama bir rakam veremem.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ: İlk seçimi ben yapıyorum, ama genel yayının müdürünün de onaylaması gerekiyor.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Çok önemli bir ölçüt. Hiç habere bakmadan okuyucu fotoğrafı seyredebilmelidir. Aksiyon fotoğrafları bunu sağlar. Durağan fotoğraflar ise sıkıcı olur.
2. İlgili bağlam –habere uygunluk: Tabii önemlidir. Bizde bir ilke vardır. Haber, başlık altbaşlık sunulur ve fotoğraf yeri ayrılır. Ayrıca her fotoğrafa üç dört satır fotoğraf altı konulur. Fotoğraf habere uygun olmalıdır. Böylece yazılan diğer unsurlar da bağlantılı olabilsin. Haberle çelişen fotoğraf kullanılamaz.
3. Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi: Bu da çok önemli. Anlam derinliği bir artı değerdir. Ve fotoğrafçının fotoğrafa kattığı bir olgudur. Tabii böyle fotoğraflar kullanmak isteriz.
4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Çok önemli. İnandırıcılığını yitirmiş bir fotoğraf gerçek bile olsa kullanılamaz. Poz verilmiş fotoğraf kullanılamaz. Fotoğraf doğal olmalı.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: Tabii önemlidir. Net fotoğraf tercih ederiz. Ama bazen zorunlu olarak flu fotoğraf da kullandığımız oluyor.
6. Doğru pozlama: Tabii önemlidir. Patlamış beyazlar ya da çok koyu gölgeler kullanamayız. Fotoğraf doğru pozlanmış olursa seçilme şansı artar.
7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Çok önemli. Biz plaj fotoğraflarında bile flaşlı fotoğrafları tercih ederiz. Bu yüzden bizim bütün muhabirlerimiz bu hataya düşmemek için gündüz bile flaş kullanırlar.
8. Doğru film seçimi: Filmler artık çok gelişti. Böyle sorunlar pek yaşanmıyor. Muhabir arkadaşlar bu tür sorunlar yaratmıyorlar. Ayrıca dijital makineler giderek yaygınlaşıyor. Çok yakında gazetelerde film diye bir şey kalmayacak.
9. Doğru banyo işlemleri: Çok nadir de olsa banyo bayatlamış veya o günkü laboratuvarcı arkadaşın acemi olmasından kaynaklanan bazı banyo sorunları oluyor. Öyle filmler tabii hemen çöpe gidiyor. Ancak, dijital teknolojiye ne film var ne de banyo çekilen bir fotoğraf haber mekanından 5-6 saniye içinde gazetenin yazı işlerine gönderilebiliyor. Yani artık banyo sorunu diye bir sorun da kalmadı ya da kalmayacak diyebiliriz.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Tabii önemli. Mesela gece çok karanlıkta çekilmiş bir fotoğraf, dergide iyi sonuç verebilir ama üçüncü hamur kağıda basılan gazetede çamur gibi çıkar. Bazı yoğun renkler sonuç vermeyebilir. Biz de seçim yaparken gazetede güzel baskı verebilecek fotoğraflara yöneliyoruz.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma): Çok önemli. Muhabir haberin içeriğini göz önünde bulundurarak estetik olarak kendi stilini katabilir. Estetik olmak için haberin değerini yitirmemek gerekir. Stil anlatımı geliştirmek için kullanıldığında fotoğraf çok başarılı olur.
12. Karar anının yakalanması: Çok önemli bir ölçüt. Olay anının yakalanmış fotoğrafı diğer bütün ölçütlerden daha önemlidir. Ve bizim alışkın olduğumuz bir şey vardır. Olaydan hemen sonra ilk gelen fotoğraflar kötü fotoğraflardır. Ya televizyondan çekilmiştir, ya da bir amatör çekmiştir. Bazen biz ilk baskılarda böyle fotoğraflar kullanırız, iyisi geldikçe fotoğrafı değiştiririz.
13. Güzel kompozisyon: Bu da önemli tabii. Foto muhabirin yeteneğine kalmış bir şey. Bir bakışta iyi kompozisyon dikkatimizi çeker, kendini hemen belli eder.

14. Bakış açısı: Çok önemlidir. Habere uygun bakış açısı gösterilmelidir. 16. kattan atlayan bir adamın haberi ise, fotoğraf sadece çatıyı gösteriyorsa 16 katın hiçbir önemi kalmaz. Ya da dev dalgalar haberinde, dalgaların büyüklüğünü karşılaştıracak bir nesne yoksa fotoğraf değersiz olur. Bu nedenle bakış açısı haberin değerini pekiştirmelidir.
15. Objektif seçimi: Tabii önemlidir. Miting alanı fotoğrafıysa bana en geniş şekilde orada kaç bin kişi olduğunu bana göstermen gerekir. Teleye küçük bir alanı gösterirsen fotoğraf değerini yitirir. Objektif seçimi de habere uygun olmalı.
16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Bu da önemli. Biz popüler gazeteler yapıyoruz. Halkın dikkatini çekecek bol renkli fotoğraflar seçmeye çalışıyoruz. Bizim halkımız çok renkli baharatlı şeyler seviyor.
17. Konunun karede kapladığı alan: Bu da önemlidir. Bazen bir grup insan fotoğrafı gelir önümüze, herkesin kafası püre kadar, kim olduğu belli değil. Böyle bir durumda önemli bir kişiyi ön plana alarak büyük gösterse ve sadece arkadaki insanlar küçük kalsa daha anlamlı olur. Yani konu kareyi bir şekilde kaplamalı.
18. Estetik yayın politikası: Bu da önemli bir ölçüt. Kan yok, vahşet yok. Aslında bütün medya biz bunun farkına vardık. Hiçbir gazetede böyle fotoğraflar yok artık. Eskiden vardı. Bugün böyle görüntüler sadece bazı uç dergilerde bulunur. Okuyucular güzel insanlar, güzel görüntüler görmek istiyor. Kan ve vahşet değil.

FOTOĞRAF EDİTÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Özkan Demir

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Star

ÜNVANINIZ: Fotoğraf Editörü

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: 10 yıl

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ:

Bu konuda eğitimim yok, ama 1975'den itibaren foto muhabirim. 90'dan 98'e kadar Hürriyet'te çalıştım, 98'den bu yana da Star Gazetesi'nde fotoğraf editörü olarak çalışmaktayım.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Ajanslar, bizim yurt bürolarımız, muhabirler, serbest muhabirler, arşivimiz.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Olayın önemine göre çok değişken oluyor.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ:

Yazı işleri ve ben birlikte karar veriyoruz.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Bizim için çok önemli. Hareketli fotoğraf ve insanların yüzündeki anlık ifadeler bizim için çok önemlidir. Canlı fotoğrafın her zaman için basılma şansı daha yüksektir.
2. İlgili bağlam –habere uygunluk: Haberle fotoğraf birbirini tamamlamalı. Haberin anlattığı ile çelişen fotoğraf kullanılmaz.
3. Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi: Anlam derinliğine sahip bir fotoğraf, yazıya bile ihtiyaç duymadan haberi anlatır. Altına bir cümle yazarsınız, tüm haber anlatılmış olur. Seçimde önemli bir ölçüttür.
4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Bu da çok önemli tabi. Doğal olmayan bir fotoğraf inandırıcı olmayacağından kullanılma şansı da azdır.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: Netlik çok önemlidir. Bizim için iyi fotoğraf net fotoğraftır. Çok önemli bir haberse net olmayan bir fotoğraf da basılabilir. Ama net fotoğraf varsa her zaman, net fotoğraf basılır. Örnek olarak Demirel'in düşerken, korumasının onu kucakladığı anı gösteren bir durum vardı. Bu durumda gelen fotoğraf konuyu

anlatıyorsa basılabilir. Ama aynı fotoğrafın neti varsa, net fotoğrafın basılma şansı daha yüksektir.

6. Doğru pozlama (geniş kontrastlık ve renk doygunluğu): Muhabirin makineyi ayarlaması ile ilgilidir. Ama doğru pozlamalı fotoğraf her zaman tercih edilir.
7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Bazı ters ışıklı durumlarda foto muhabirin müdahalesi çok önemlidir. Aydınlatmanın doğru olduğu fotoğrafların seçilme ihtimali yüksektir, çünkü gölgede kalan bir yüz fotoğraftaki kişinin tanınmamasına yol açar. Bu nedenle, ben bizim muhabirlerimize gündüz güneşte bile flaş kullanmalarını önermekteyim.
8. Doğru film seçimi: Gazetenin teknik bölümlerine gidildikçe doğru film seçimi önem kazanmaktadır. Ancak günümüzde photoshop gibi dijital programlar bu tür hataları belirli bir ölçüye kadar gideriyor. Ama doğru yerde, doğru filmin kullanıldığı fotoğraflar seçimde ön plana çıkıyor.
9. Doğru banyo işlemleri: Otomatik banyo makineleri kullandığımız için günümüzde banyo sorunundan basamadığımız fotoğraflar pek olmuyor. Günümüz için pek sorun değil.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Önemli bir ölçüt. Fotoğraf filmde güzel görünebilir, ama asıl önemli olan basıldığında gazete kağıdında da güzel görünebilmesidir.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma)- netlik kullanımı ve hareketin yorumlanması: Bazı fotoğrafçıların fotoğrafları kendilerini hemen belli ediyor.
12. Karar anının yakalanması: Fotoğrafın anlık anlatımı burada ortaya çıkar. Olayın önemli anında çekilmiş 10 kare fotoğraf geldiyse önümüze biz bunların arasından haberi en iyi temsil eden anda çekilmiş fotoğrafı tercih ederiz. Bizim için çok önemli bir ölçüttür.
13. Güzel kompozisyon: Doğru çerçevelemenin yapıldığı fotoğraf benim için çok daha değerlidir. Yani bu da önemli bir ölçüttür.
14. Bakış açısı: Haberin konusuna uygun bakış açısının kullanılması bizim için önemli bir ölçüttür. Foto muhabirlere farklı bakış açıları kullanmalarını söylüyoruz. Bu bize seçimde farklılık ve rahatlık sağlıyor.
15. Objektif seçimi: Foto muhabirlerin insiyatifinde olan bir şeydir bu. Önemli bir ölçüttür, ancak geniş çekilmiş fotoğraflarda biz yeniden kadrajlayarak istenmeyen

bölgeleri fotoğraftan çıkarabiliriz ama detay çekilmişse yapılacak bir şey yoktur. Önemli olan konuya uygun objektifin kullanılmasıdır. Arabanın içinde sıkışmış bir insan fotoğrafı ise teyleyle çekilmiş detay bir fotoğraf tercih edilir. Etraftaki detay gerekmez. Sonradan kadrajlanabileceği için bizim için net ve geniş fotoğraflar kullanıma daha uygundur.

16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Renkleri iyi olan fotoğrafların her zaman basılma şansı yüksektir. Gerçi biz bilgisayarda renklerle oynayabiliyoruz ama yine de canlı renklere sahip bir fotoğrafın seçilme şansı yüksek oluyor.
17. Konunun karede kapladığı alan: Dolu dolu fotoğraflar her zaman tercih edilir. Kareyi dolduran fotoğraf gazete sayfasında patlar. Önemli bir ölçüttür.
18. Estetik yayın politikası: Tabii önemlidir. Açıkça kan ve vahşet sergileyen fotoğrafları yayınlamaktan kaçınırız.

FOTOĞRAF EDİTÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Oğuzhan Beyaz

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Takvim

ÜNVANINIZ: Yazı İşleri Müdürü

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: 6 yıl.

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ:

Ben babamın da yayıncı olmasından dolayı 8-9 yaşımdan beri yayıncılığın içindeyim. 13 yıldır da gazetecilik yapıyorum.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Kendi muhabirlerimiz, AP, Reuters, AA, İHA ve Sabah haber ajansı gibi ajanslar ve arşivimiz.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ

FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Bazen bir habere sadece bir fotoğraf gelir mecburen onu kullanırız, bazen de onlarca fotoğraf gelir biz en güzelini seçmeye çalışırız. Fotoğraf sayısı arttıkça yayınlanacak fotoğrafın kalitesi de yükselir.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ: Genelde ben seçiyorum, tabi yayın yönetmeniyle birlikte.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Evet tabi önemlidir. Hareketli fotoğrafın durağan fotoğrafa göre yayınlanma şansı her zaman daha yüksektir.
2. İlgili bağlam –habere uygunluk: Kesinlikle önemlidir. Mesela başbakan düştü diye bir haber gelirse, Demirel'in başına gelmişti. Bu haber fotoğrafsız olursa değerini yitirir. Ya da düşerken değilde normal bir fotoğrafını yayınlamayız bu haberle. Haberin bütün özelliği kaybolur.
3. Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi: Kesinlikle önemli bir ölçüt. Ama böyle fotoğraflara az rastlanır. Çünkü haberin niteliği de ona uygun olmalı.
4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Kesinlikle önemli. Bu dediğiniz olmasa, şimdiki teknolojiyle her olaya bir fotoğraf yapabilirsiniz ama gerçek olmaz. Bu nedenle fotoğraf doğal ve gerçeğe uygun olmalı.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: Tabii önemli bir ölçüt. Elinizde varsa net fotoğraf tercih edilir. Ama bazı durumlarda önemli bir haber ise ve elinizdeki fotoğraf flu bile olsa kullanmak zorunda kalabilirsiniz.
6. Doğru pozlama: Kesinlikle önemli bir ölçüt. Planlı fotoğraflarda fotoğrafçı bütün ayarlarını düzgün yapmalıdır. Biz mevcut fotoğraflar içinde renklerin ve tonların en güzel görüldüğü fotoğrafı seçmek isteriz.
7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Önemli bir ölçüt. Fotoğrafta önemli kısımlar gölgede kalırsa fotoğrafın basılma şansı azalır. Bu nedenle biz muhabirlerin güneş altında bile gölgeleri önlemek amacıyla flaş kullanmasını arzu ederiz.
8. Doğru film seçimi: Tabii bu da önemli. Ama şimdi makineler çok gelişti. İyi film kullandığınız zaman hiç bir sorun çıkmıyor. Eskiden çok sorundu ama artık o kadar değil.
9. Doğru banyo işlemleri: Yanlış banyo edilmiş fotoğrafı elimizden geldiğince kurtarmaya çalışırız. Ama daha iyisi varsa, hiç düşünmeden onu seçeriz.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Çok önemli bir ölçüt. Biz fotoğrafa lupla baktığımız zaman, gazetede nasıl sonuç vereceğini tahmin ederiz zaten. Bazı gazete kağıdı hamur gibi olur ve renkleri yayar. Bu nedenle kullandığımız kağıtta iyi sonuç verecek fotoğraflar seçmeye çalışırız.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma): Önemli tabii. Özellikle planlanmış seçimlerde bu ortaya daha çok çıkar. Ani olaylarda böyle fotoğraflar görmek zordur. Ama aynı olaydan çok farklı fotoğraflar gelebiliyor ve bu farkı sağlayan şey de fotoğrafçının stilidir. Kendini hemen belli eder ve seçilir.
12. Karar anının yakalanması: Tabii önemlidir. Ortada bir olay vardır ve onu en iyi anlatan fotoğrafı seçmeye çalışırız. Anın yakalanması böyle bir şeydir. Doğru anda çekilen fotoğraf konusunu iyi aktarır.
13. Güzel kompozisyon: Tabii o da önemlidir. Konuyu bozan nesnelere olmamalı fotoğrafta. Böyle fotoğraflar geldiğinde, kafa karıştırmaması için biz baskıya girmeden önce fotoğrafı yeniden kadrajlarız. Ama fotoğrafçı çekerken bunu yapmışsa tabii biz o fotoğrafı tercih ederiz.

14. Bakış açısı: Çok önemli. Bakış açısı haberin konusuna uygun olmalı. Televizyonlar bütün gün bu haberleri görüntülü olarak yayınlıyor. Bizim gazeteye bastığımız fotoğraf bu görüntülerden farklı bir bakış açısına sahip olmalı ki ilgi çeksin. Konuya uygun ve farklı bir bakış açısı fotoğrafın değerini artırır.
15. Objektif seçimi: Bu da önemli. Objektif seçimi de konuya uygun olmalı. Zaten fotoğraf teknolojisindeki gelişmeler de bu konuda fotoğrafçıya yardımcı oluyor. Bu konuda çok sorun yaşamıyoruz.
16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Tabii önemli bir ölçüt. Daha canlı renklere sahip fotoğraf insanın gözünü hemen çeker. Biz de bu tür fotoğrafları tercih ederiz zaten.
17. Konunun karede kapladığı alan: Teknik olarak fotoğraf iyiye, netse bu konu bizim için çok önemli değil. Çünkü biz fotoğraftaki önemli bölgeyi seçer büyütürüz. Ama netlik biraz zayıfsa büyütme yapmak güçleşir. Tabii doğrusu asıl konunun fotoğraf karesini doldurmasıdır.
18. Estetik yayın politikası: Tabii önemli. Bu aslında hep bir tartışma konusu olmuştur. Bizim için herşeyin bir estetiği vardır. Ölümün de yaralanmanın da. Bize bir fotoğraf gelmişti. İntihar etmiş bir insan fotoğrafı. Aynı Baba filminden bir sahne gibiydi ve estetiği vardı. Bu fotoğrafı bastık. Ama çok kanlı ve iğrendirici estetikten uzak fotoğrafları basmaktan kaçınıyoruz. Konu ne olursa olsun, iğrenç bir şekilde de çekilebilir, o kadar rahatsız edici olmadan da çekilebilir. Bizim tercihimiz her konuyu anlatmak, ama okuyucuyu iğrendirmeden. Biz genellikle kararsız kaldığımızda, sıradan okuyucu gözüyle bizim ofis boya sorunuz. Ve mantıklı bir tepki verdiğinde onun görüşünü okuyucunun vereceği tepki olarak değerlendiririz.

FOTOĞRAF EDİTÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Erol Bilem

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Türkiye

ÜNVANINIZ: Görsel Yönetmen

BU GÖREVVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: 3 sene

BU GÖREVVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ:

Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Grafik Bölümünden mezunum. 70 yılından beri de gazetecilik mesleğinin içindeyim.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Kadrolu muhabirler, serbest muhabirler, ajanslar, arşiv. Hepsini kullanıyoruz. Belirleyici unsur zaman ve kalite. Erken gelen iyi fotoğraf hangi kaynaktan olursa olsun basılır.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Çok değişir günden güne. Ortalaması yok.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ: Evet. Son söz benden çıkıyor.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Mutlaka önemlidir. Hareketli resim her zaman en güzel resimdir.
2. İlgili bağlam –habere uygunluk: Bu da mutlaka önemlidir. Her haberin resmi habere uygun olmalıdır. İlgisiz ya da ters bir fotoğraf kullanamazsınız.
3. Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi: Bu da önemli bir ölçüt. Duyguları da aktarabilen fotoğraflar tabi ki tercih edilir.
4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Mutlaka gereklidir. Enstantane çekilmiş fotoğraflar her zaman makbuldür. Fotoğraflar doğal olmalıdır.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: Mutlaka önemlidir. Net fotoğraf varsa seçerken onu kullanırız. Ama bazı olay fotoğraflarında netlik olmasa bile, elimizde başka fotoğraf yoksa flu fotoğraf kullanmak zorunda kalabiliyoruz.
6. Doğru pozlama: Bu da önemli bir ölçüt. Doğru pozlamalı fotoğrafı seçeriz biz. Ama bazı durumlarda doğru pozlamalı fotoğraf yoksa, şimdiki teknik imkanlar

onları kullanılabilir duruma getirmemizi sağlıyor. Tabi varsa hiç düşünmeden doğru poz seçeriz.

7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Tabi doğru aydınlatmalı fotoğraf tercih edilir. Ama biraz önce dediğim gibi, zorunlu kalırsak gölgeli bir fotoğraf da kullanıyoruz.
8. Doğru film seçimi: Film seçiminin de doğru yapılması önemli. Hatta renk açısından bile bazı filmler mavileri güzel yansıtır, bazıları sarıyı. Doğru film kullanılması özellikle gece çekimlerinde önem kazanıyor.
9. Doğru banyo işlemleri: Şimdi makineler hep dijital ve otomatik. Günümüzde böyle bir sorun artık kalmadı. Hatta dijital makine kullanımında zaten banyo işlemi bile yok.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Tabi önemli bir ölçüt. Baskıya uygun fotoğraflar seçiyoruz. Uygun olmayanları, uygun duruma getirmeye çalışıyoruz, ama filmin kendisi düzgünse tabi daha iyi.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma): Tabi önemli bir ölçüt. Zaten iyi fotoğrafçının fotoğrafları bizim isteklerimizi karşılıyor ve kendini hemen belli ediyor.
12. Karar anının yakalanması: Bu da çok önemli bir ölçüt.
13. Güzel kompozisyon: Bu da önemli. Ama yeniden kadrajlanma imkanı olduğu için, çekimde yapılan bazı hatalar baskıya girmeden önce düzeltilebiliyor.
14. Bakış açısı: Önemli tabi. Özellikle sekretere, sayfa çizene kolaylık sağlar. Konuya uygun bakış açısına sahip fotoğrafları seçeriz.
15. Objektif seçimi: Bu da önemli. Bir miting fotoğrafı ise, oradaki kalabalığı göstermek için geniş açıyla yapılmış bir çekim gereklidir. Hatta bunu bir de detayla desteklediğimizde mükemmel olur.
16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Bu da önemli bir ölçüt. Türk halkı renk görmeye meraklı olduğu için, gazete kağıdının sınırları içinde olabildiğince canlı renkler hem fotoğrafta hem de zeminde kullanmaya çalışıyoruz.
17. Konunun karede kapladığı alan: Kadrajlama imkanı her zaman var. Konu karede küçük gelmişse onu kadrajlayıp ön plana çıkarırız. Ama yine de dolu bir kadraj tercihimizdir.

18. Estetik yayın politikası: Çok önemli bir ölçüt. Bizim gazetemizde kan, ceset gibi rahatsız edici görüntülere yer vermeyiz. İnsanların bakmaktan rahatsızlık duymayacakları fotoğraflar kullanmaya çalışırız.

FOTOĞRAF EDİTÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Mehmet Köşker

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Yeni Şafak

ÜNVANINIZ: Haber Müdürü

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: Yeni Şafak'ta 1 yıl.

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ: Mühendislik tahsili yaptım. 25 yıldır da gazetecilik yapıyorum.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Kadrolu muhabirlerimiz, AA, İHA, CHA gibi yerli ajanslar, Reuters gibi yabancı ajanslar, çok seyrek serbest muhabirler ve arşivimiz.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Haberine göre çok değişkenlik gösteriyor. Ortalamasını bilemem.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ: Yazı işlerinde birlikte seçiyoruz.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Bizim için hareketli fotoğraf önemlidir. Basılma şansı yüksek olur. Geçerli bir ölçüt.
2. İlgili bağlam –habere uygunluk: Bu bizim kullandığımız en temel ölçüttür zaten. Habere uymayan bir fotoğrafa yer vermemiz mümkün olmaz.
3. Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi: Haberine göre değişir. Birinci şartımız değildir ancak, artı bir özellik olarak baktığımız ölçütlerden biridir.
4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Bu da önemli bir ölçüt. Doğal fotoğraf ararız biz.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: Elbette önemlidir. Bazen tek bir fotoğraf geliyor, netliğe bakamıyoruz. Ama, net fotoğraf her zaman tercih edilir.
6. Doğru pozlama (geniş kontrastlık ve renk doygunluğu): Yanlış pozlamalı bir fotoğrafı seçmeyiz. Doğru pozlama bizim için önemli bir ölçüttür.
7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Aydınlatmada bir fotoğrafta önemli bir ölçüttür. Işık tersten geliyorsa fotoğraftaki kişiler tanınmaz.

8. Doğru film seçimi: Bu da önemli bir ölçüttür. Ama biz önümüze gelen filme bakarız. İyi sonuç verecekse baskıda kullanırız.
9. Doğru banyo işlemleri: Tabi bu da önemlidir. Banyo doğru yapılmalıdır.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Bizim için fotoğrafın kalitesi çok önemlidir. Gazete kağıdının baskısına uygun olmalıdır ki sonuç düzgün çıksın.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma): Tabi çok önemlidir. Fotoğrafçı bir fotoğrafı öyle bir noktadan çekmiştir ki, fotoğrafa bambaşka bir anlam kazandırmıştır. Bu tür fotoğraflar rakiplerine hemen üstünlük sağlarlar.
12. Karar anının yakalanması: Çok çok önemli bir ölçüttür. Anı kaçırdıktan sonra çekilen fotoğrafların hiçbir önemi yoktur. Olayın oluş anı fotoğrafta yansıtılmalıdır.
13. Güzel kompozisyon: Çerçeveleme de fotoğraf seçiminde çok önemlidir. Gereksiz unsurlara fotoğrafta yer vermemek gerekir. Gerçi biz burada yeniden kadrajlayabiliyoruz fotoğrafı, ama düzgün bir kompozisyonu her zaman tercih ederiz.
14. Bakış açısı: Çok önemlidir. Fotoğrafçı, haber fotoğrafını konuya uygun bir bakış açısından çekmelidir.
15. Objektif seçimi: Bu da çok önemli, ama objektif seçimi muhabirin yeteneğine ve imkanlarına bağlı birşeydir. Geniş bir miting alanını çekecekken dar açı bir objektif kullanırsa konuyu öldürmüş olur. Konuya uygun olarak gerekli objektifi de seçmelidir.
16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Renk ve kontrastlık da çok önemlidir. Canlı renkler her zaman ilgi çeker. Bu nedenle biz de canlı renklere sahip fotoğrafları seçeriz.
17. Konunun karede kapladığı alan: Bu da önemli bir ölçüt. Biz olayın fotoğraf karesini dolu dolu kapladığı fotoğrafları tercih ederiz. Zaten fotoğrafı çeken kişi kadrajı iyi yapmamışsa ve kare uygunsa biz baskıdan önce fotoğrafı kadrajlayarak, konuyla ilgisi olmayan nesnelere dışarıda bırakırız.
18. Estetik yayın politikası: Kan, ceset, yaralı insan görüntülerini kullanmayız. Çok önemseydiğimiz ölçütlerden biridir bu. Olabildiğince insanları rahatsız edecek fotoğraflara gazetemizde yer vermemeye çalışırız.

FOTOĞRAF EDİTÖRLERİ GÖRÜŞME FORMU

ADINIZ: Ergun Diler

ÇALIŞTIĞINIZ GAZETE: Zaman

ÜNVANINIZ: Görsel Yönetmen

BU GÖREVDE ÇALIŞMA SÜRENİZ: Toplam olarak Zaman gazetesinde 3 yıl.

BU GÖREVLE İLGİLİ EĞİTİM VE DENEYİMİNİZDEN BAHSEDER MİSİNİZ:

Marmara Ün. Basın- Yayın Yüksek Okulu mezunuyum ve yaklaşık 12-13 yıldır da basın camiasının içindeyim.

FOTOĞRAF KAYNAKLARINIZ: Bizim muhabirlerimiz, bazen serbest muhabirler, ajanslar ve arşivimiz.

BİRİNCİ SAYFADAKİ ANA HABERİN FOTOĞRAFINI ORTALAMA KAÇ

FOTOĞRAF ARASINDAN SEÇİYORSUNUZ: Bu çok değişken bir durum. Bazen bir fotoğraf bile bulamazken, ertesi gün 80 fotoğraf içinden seçim yapmak zorunda kalıyoruz. Yani ortalama bir rakam vermek çok zor.

BASILACAK FOTOĞRAFLARIN SEÇİMİNİ SİZ Mİ YAPIYORSUNUZ: Evet.

İÇERİKLE İLGİLİ ÖLÇÜTLER:

1. Anlatımda canlılık: Tabii ki aksiyon çok önemli. Hatta ben sayfayı tasarlarken, fotoğraftaki harekete uygun olarak tasarlıyorum. Her gün böyle canlı fotoğraf bulamıyoruz ama olması gereken bu tür fotoğraflar. Seçimde çok önemli bir ölçüt.
2. İlgili bağlam –habere uygunluk: En temel ölçütlerden biri bu. Olmaması düşünülemez.
3. Anlam derinliği –konunun ötesinde duyguların da aktarılabilmesi: Özellikle birinci sayfanın göbeğinde kullandığımız fotoğraflarda çok önemlidir. Zaten iyi fotoğraf hem olayı anlatır, hem de olay yerindeki duyguları anlatır. Fotoğraf seçiminde önemli ölçütlerden biri. Bu tür fotoğraflar yazıya gerek duymadan haberi anlatır.
4. Doğallık (gerçeğe uygunluk): Ciddi bir gazetede fotoğrafta gerçeğe uygunluk zaten olması gerekli bir ölçüttür. Olmazsa olmaz.

TEKNİK ÖLÇÜTLER

5. Netlik: Flu fotoğraf kabul edilemez bir şeydir. Yani önemli bir ölçüt. Ama bazen çok önemli olaylarda elimizde net fotoğraf yoksa flu fotoğrafla yetinmek zorunda kalırız. Ama neti varsa her zaman tercih ederiz.

6. Doğru pozlama (geniş kontrastlık ve renk doygunluğu): Bu da önemli ölçütlerden biri. Ancak yapacağınız başka bir şey kalmadığında ya da başka seçeneğiniz olmadığında hatalı pozlamalı bir fotoğraf kullanırsınız. Tabii varsa doğru pozlamalı fotoğraf tercih edilir.
7. Doğru aydınlatma (güneşin yönü, flaş kullanımı gibi): Bu da doğru pozlama ve netlik gibi önemli bir ölçüttür. Bunlardan birinin yokluğu fotoğrafın değerini azaltacaktır. Dolayısıyla da seçilme şansını azaltacaktır.
8. Doğru film seçimi: Çok seyrek karşılaştığımız bir ölçüt bu. Ama yanlış filmin kullanıldığı bir fotoğraf iyi sonuç vermeyecektir. Anında eleriz böyle fotoğrafları.
9. Doğru banyo işlemleri: Fotoğrafçının bütün emekleri yanlış bir banyo işlemi ile boşa gidebilir. Ancak bu tür sorunlar günümüzde pek karşımıza çıkmıyor. Çıkarsa da tabii çok zorunlu kalmadıkça böyle bir fotoğrafı kullanmayız.
10. Gazetede kullanıma uygunluk: Gazete kağıdının kapasitesini aşacak fotoğraflar seçmemeye çalışırız. Dikkat ettiğimiz bir ölçüt bu. Hatta gazetede o gün kullanılan renklerle uyumuna bile dikkat ederim ben.

ESTETİK ÖLÇÜTLER

11. Fotoğrafçının stili (farklılık yaratma)- netlik kullanımı ve hareketin yorumlanması: Bu çok önemli bir ölçüt. Bazen önümüze bir habere ilişkin yüz tane fotoğraf gelir, ama bir kişi öyle bir çekmiştir ki, diğer 99 fotoğraf hemen elenir. Çünkü o fotoğraf olayın her şeyini anlatır. Bu fotoğrafçının kalitesinden ortaya çıkar. Bu tür farklı fotoğraflar önümüze az geliyor ama, geldiğinde biz çok mutlu oluyoruz.
12. Karar anının yakalanması: Bu da önemli bir ölçüt. Fotoğrafçının deneyiminden kaynaklanır. Anı yakalayan fotoğraf konuyu bütünüyle aktarabilmektedir.
13. Güzel kompozisyon: İyi kadraj çok önemlidir. Güzel kompozisyonlu fotoğraf daha büyük kullanılma şansına da sahip olur.
14. Bakış açısı: Bu da önemli bir ölçüttür. Konuya uygun olmalıdır bakış açısı. Bir mitingde bir milyon kişi toplanmışsa, fotoğraf bu kalabalığı gösterebilecek bir bakış açısına sahip olmalıdır. Değilse seçilme şansı olmaz.
15. Objektif seçimi: Kullanılan objektif, konunun gazeteye nasıl yansıtacağını da belirler. Bu da önemli bir ölçüttür ve objektif seçimi konuya uygun yapılmalıdır.
16. Renk ve kontrastlık kullanımı: Her zaman için kesin bir tanım yapılamaz, konuya göre değişim gösterir. Ama günümüzdeki renkli ofset baskı sisteminde dikkat

çekmesi nedeniyle canlı renklere sahip fotoğraflar seçim aşamasında üstünlüğe sahiptir. Yani kullandığımız bir ölçüt bu da.

17. Konunun karede kapladığı alan: Bilgisayar teknolojisi ile biz fotoğraftan işimize yarayan kareyi belirleyip büyütüyoruz. Ama seçim aşamasında konunun kareyi kapladığı fotoğraflar daha şanslı oluyor.
18. Estetik yayın politikası: Gazetecilik etiği açısından kan ve vahşet görüntülerine sahip fotoğrafları seçmeyiz ve basmayız biz gazetemizde. Bu da kesinlikle önemsedığımız bir ölçüt.

EK 6. DEĞERLENDİRİLEN FOTOĞRAFLAR

AKİT

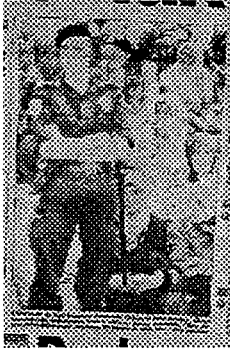
31 Temmuz 2001/1

31 Temmuz 2001/2

4 ağustos 2001/1

4 Ağustos 2001/2

5 Ağustos 2001/1

5 Ağustos 2001/2

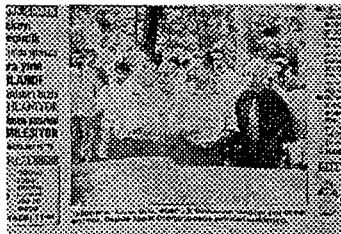
9 Ağustos 2001/1

9 Ağustos 2001/2

10 Ağustos 2001/1

10 Ağustos 2001/2

11 Ağustos 2001

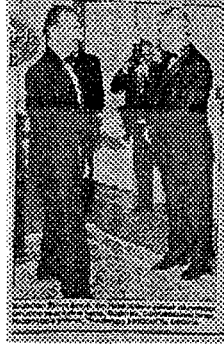

14 Ağustos 2001

AKİT

16 Ağustos 2001/1

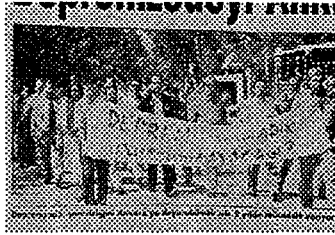
16 Ağustos 2001/2

16 Ağustos 2001/3

17 Ağustos 2001/1

17 Ağustos 2001/2

19 Ağustos 2001/1

19 Ağustos 2001/2

21 Ağustos 2001

22 Ağustos 2001

23 Ağustos 2001

25 Ağustos 2001

26 Ağustos 2001/1

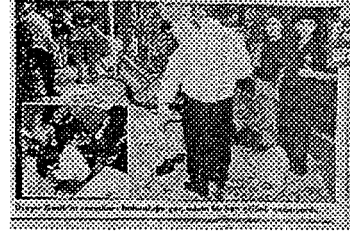
AKİT

26 Ağustos 2001/2

26 Ağustos 2001/3

26 Ağustos 2001/4

27 Ağustos 2001/1

27 Ağustos 2001/2

27 Ağustos 2001/3

27 Ağustos 2001/4

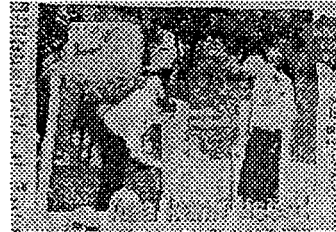
28 Ağustos 2001/1

28 Ağustos 2001/2

28 Ağustos 2001/3

28 Ağustos 2001/4

29 Ağustos 2001

AKİT

30 Ağustos 2001/1

30 Ağustos 2001/2

30 Ağustos 2001/3

30 Ağustos 2001/4

31 Ağustos 2001/1

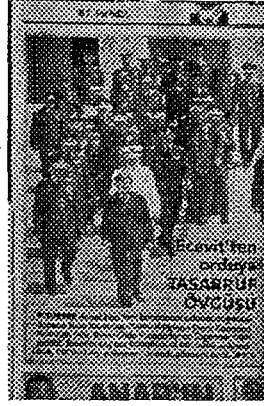

31 Ağustos 2001/2

AKŞAM

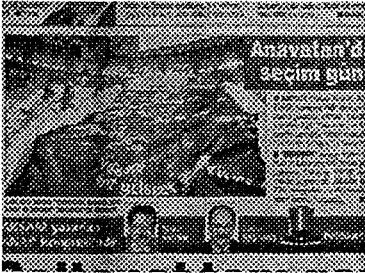
1 Ağustos 2001

2 Ağustos 2001

3 Ağustos 2001

4 Ağustos 2001

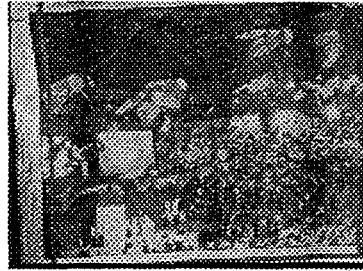
5 Ağustos 2001/1

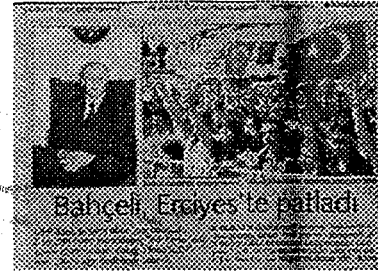
5 Ağustos 2001/2

5 Ağustos 2001/3

5 Ağustos 2001/4

6 Ağustos 2001/1

AKŞAM

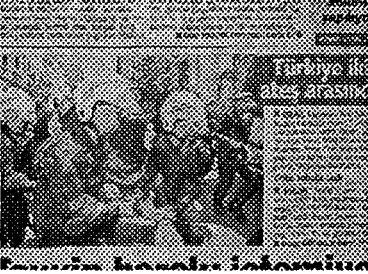
6 Ağustos 2001/2

6 Ağustos 2001/3

7 Ağustos 2001

8 Ağustos 2001

9 Ağustos 2001

10 Ağustos 2001/1

10 Ağustos 2001/2

11 Ağustos 2001/1

11 Ağustos 2001/2

12 Ağustos 2001

13 Ağustos 2001/1

13 Ağustos 2001/2

AKŞAM

14 Ağustos 2001/1

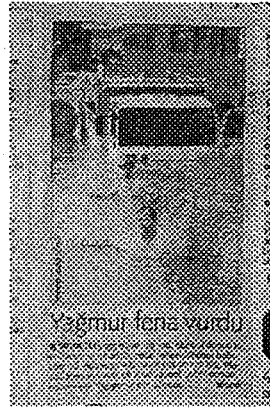
14 Ağustos 2001/2

15 Ağustos 2001

16 Ağustos 2001

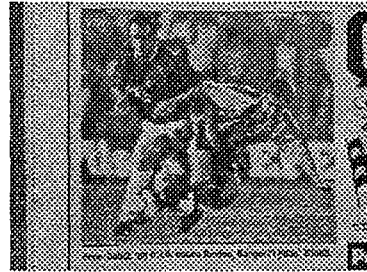
17 Ağustos 2001

18 Ağustos 2001

23 Ağustos 2001/1

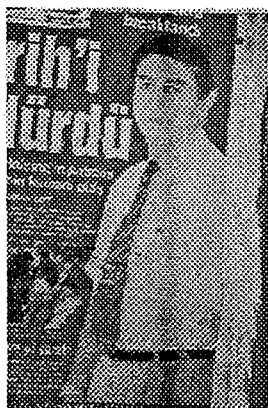

23 Ağustos 2001/2

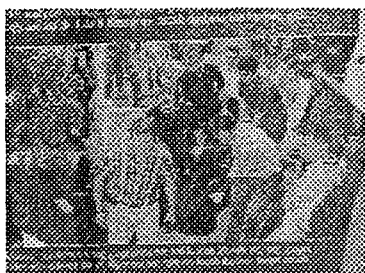

26 Ağustos 2001/1

AKŞAM

26 Ağustos 2001/2

26 Ağustos 2001/3

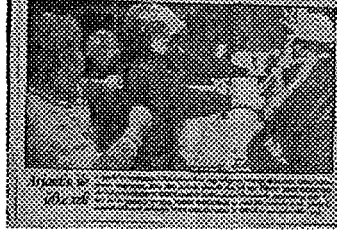

26 Ağustos 2001/4

CUMHURİYET

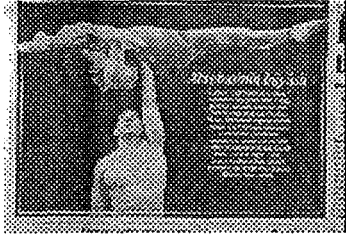
30 Temmuz 2001

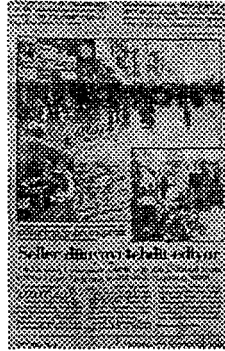
1 Ağustos 2001

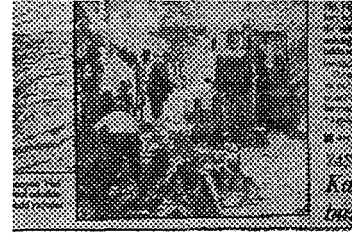
2 Ağustos 2001

3 Ağustos 2001

4 Ağustos 2001/1

4 Ağustos 2001/2

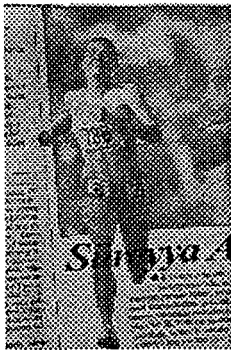
5 Ağustos 2001

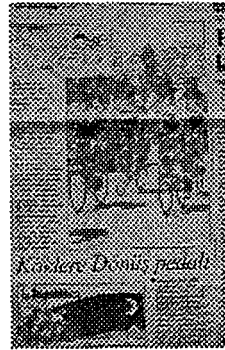
6 Ağustos 2001

7 Ağustos 2001/1

7 Ağustos 2001/2

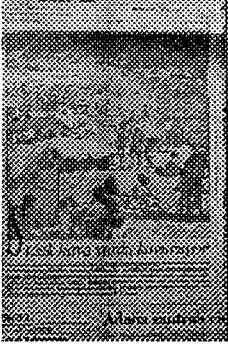

8 Ağustos 2001

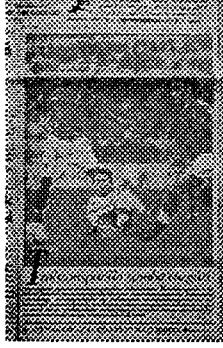

9 Ağustos 2001

CUMHURİYET

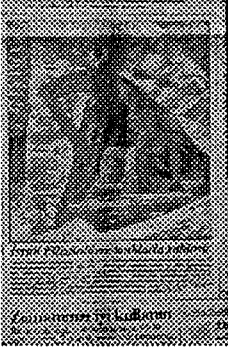
10 Ağustos 2001

12 Ağustos 2001

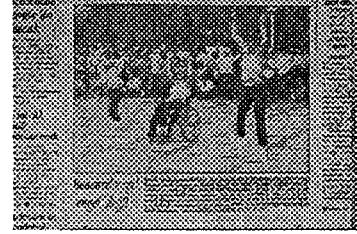
13 Ağustos 2001

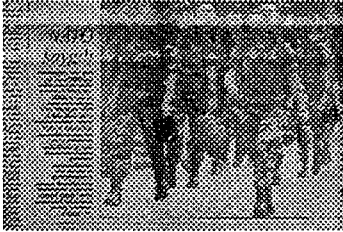
15 Ağustos 2001

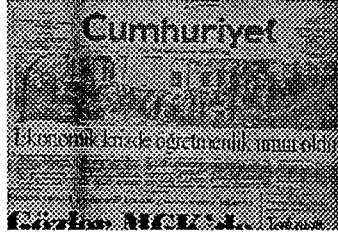
17 Ağustos 2001

19 Ağustos 2001

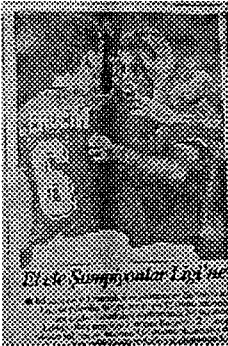
20 Ağustos 2001

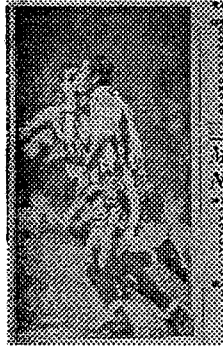
21 Ağustos 2001

22 Ağustos 2001

23 Ağustos 2001/1

23 Ağustos 2001/2

24 Ağustos 2001

CUMHURİYET

25 Ağustos 2001

26 Ağustos 2001/1

26 Ağustos 2001/2

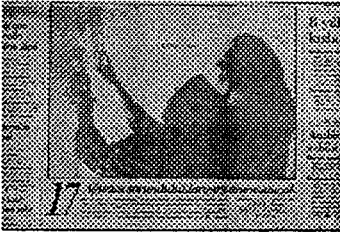
27 Ağustos 2001/1

27 Ağustos 2001/2

27 Ağustos 2001/3

28 Ağustos 2001

GÖZCÜ

2 Ağustos 2001

3 Ağustos 2001/1

3 Ağustos 2001/2

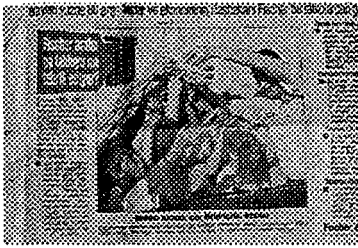
3 Ağustos 2001/3

3 Ağustos 2001/4

4 Ağustos 2001

5 Ağustos 2001

6 Ağustos 2001

7 Ağustos 2001/1

GÖZCÜ

7 Ağustos 2001/2

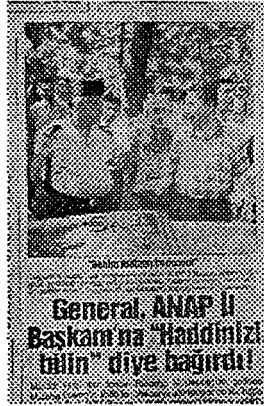
8 Ağustos 2001

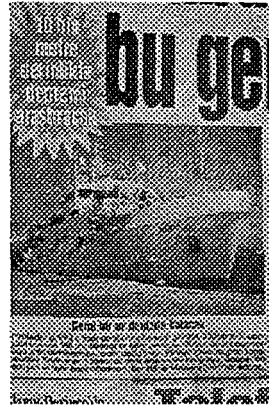
9 Ağustos 2001/1

9 Ağustos 2001/2

10 Ağustos 2001

12 Ağustos 2001

13 Ağustos 2001

14 Ağustos 2001

15 Ağustos 2001

GÖZCÜ

16 Ağustos 2001

17 Ağustos 2001

18 Ağustos 2001

19 Ağustos 2001/1

19 Ağustos 2001/2

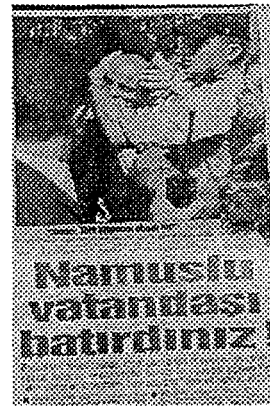
19 ağustos 2001/3

20 ağustos 2001/1

20 Ağustos 2001/2

21 Ağustos 2001

GÖZCÜ

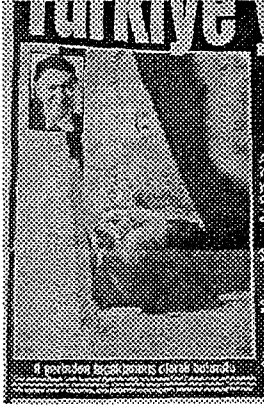
22 Ağustos 2001

25 Ağustos 2001

26 Ağustos 2001/1

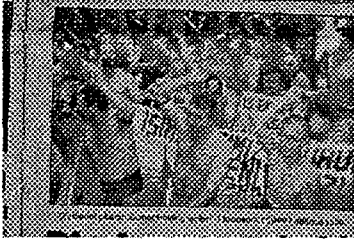

26 Ağustos 2001/2

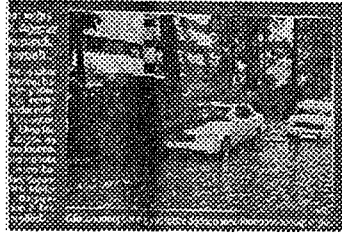

26 Ağustos 2001/3

GÜNEŞ

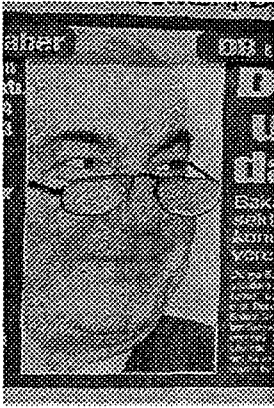
1 Ağustos 2001

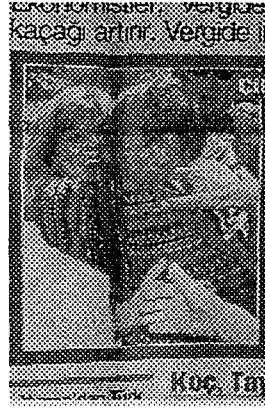
2 Ağustos 2001

3 Ağustos 2001

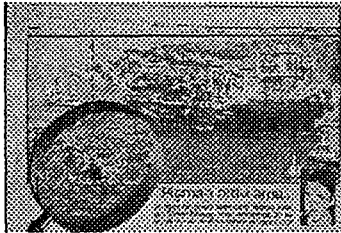
4 Ağustos 2001

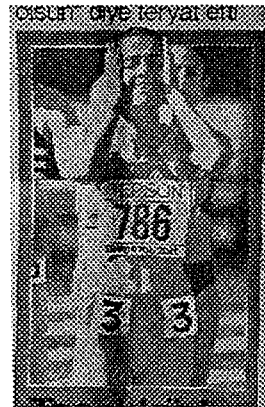
5 Ağustos 2001

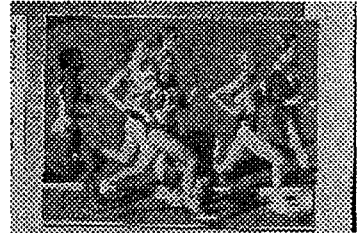
6 Ağustos 2001

7 Ağustos 2001

8 Ağustos 2001/1

8 Ağustos 2001/2

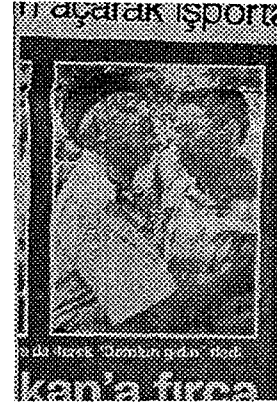
GÜNEŞ

9 Ağustos 2001/1

9 Ağustos 2001/2

10 Ağustos 2001/1

10 Ağustos 2001/2

11 Ağustos 2001

12 Ağustos 2001

13 Ağustos 2001

16 Ağustos 2001/1

16 Ağustos 2001/2

GÜNEŞ

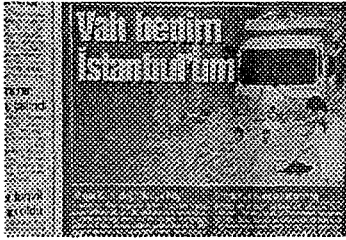
17 Ağustos 2001

18 ağustos 2001

19 Ağustos 2001

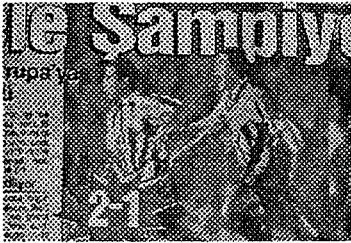
20 Ağustos 2001

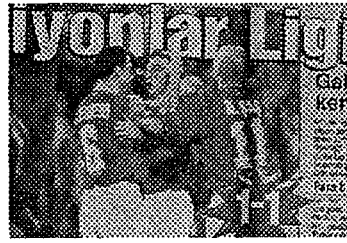
22 ağustos 2001/1

22 ağustos 2001/2

23 Ağustos 2001/1

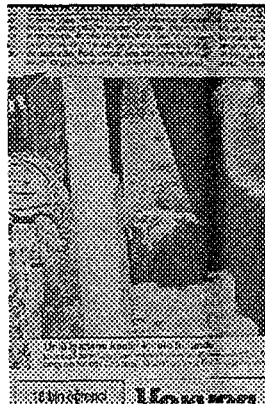
23 ağustos 2001/2

24 ağustos 2001

25 Ağustos 2001

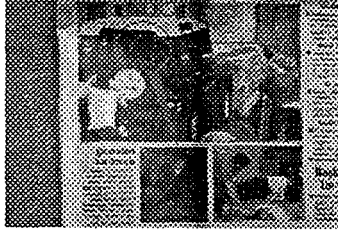

26 Ağustos 2001

HÜRRİYET

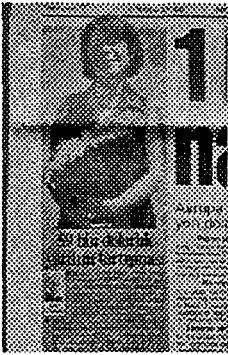
22 Temmuz 2001/1

22 Temmuz 2001/2

23 Temmuz 2001

24 Temmuz 2001

26 Temmuz 2001

27 Temmuz 2001/1

27 Temmuz 2001/2

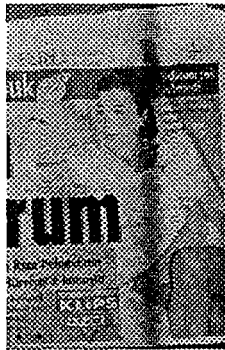
28 Temmuz 2001

29 Temmuz 2001

31 Temmuz 2001/1

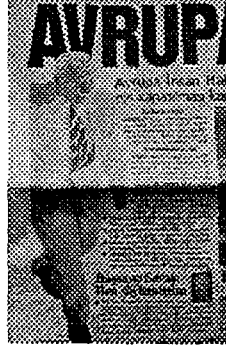

31 Temmuz 2001/2

31 Temmuz 2001/3

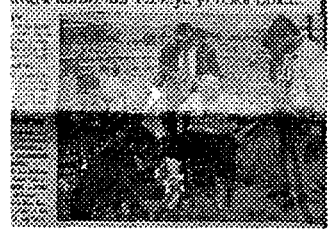
HÜRRIYET

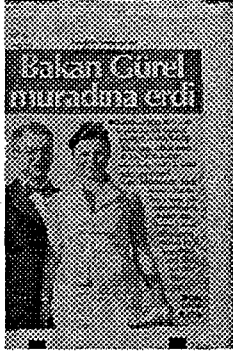
1 Ağustos 2001/2

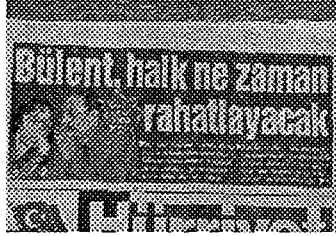
1 Ağustos 2001/1

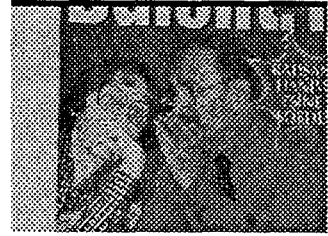
1 Ağustos 2001/3

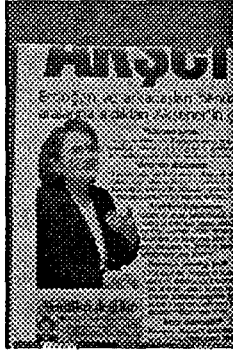
2 Ağustos 2001

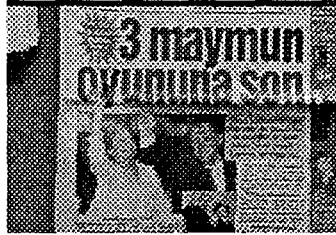
3 Ağustos 2001

4 Ağustos 2001

5 Ağustos 2001

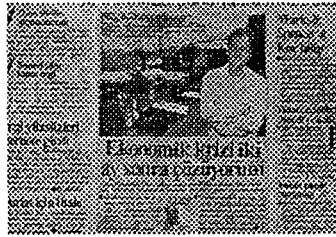
6 Ağustos 2001/1

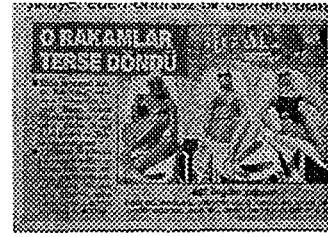
6 Ağustos 2001/2

6 Ağustos 2001/3

7 Ağustos 2001

8 Ağustos 2001

HÜRRİYET

9 Ağustos 2001/1

9 Ağustos 2001/2

10 Ağustos 2001/1

10 Ağustos 2001/2

12 Ağustos 2001

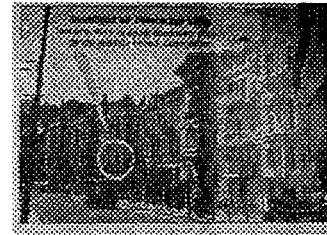
13 Ağustos 2001

14 Ağustos 2001

16 Ağustos 2001/1

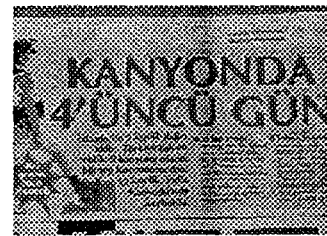
16 Ağustos 2001/2

17 Ağustos 2001

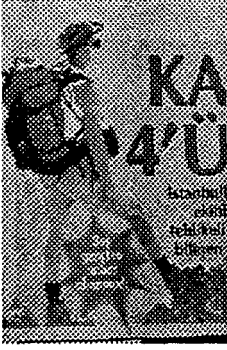

18 Ağustos 2001

20 Ağustos 2001/1

HÜRRİYET

20 Ağustos 2001/2

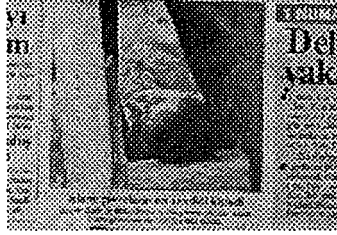
25 Ağustos 2001/1

25 Ağustos 2001/2

26 Ağustos 2001/1

26 Ağustos 2001/2

MİLLİYET

3 Ağustos 2001

4 Ağustos 2001

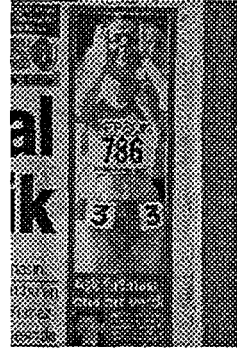
5 Ağustos 2001

6 Ağustos 2001

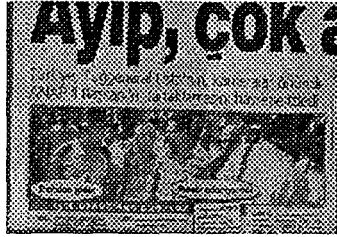
7 Ağustos 2001

8 Ağustos 2001

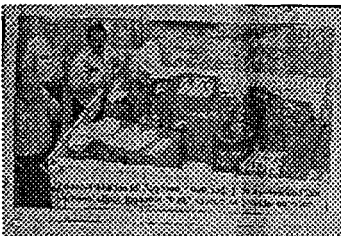
9 Ağustos 2001

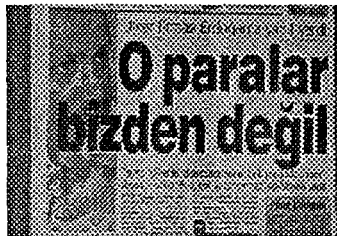
10 Ağustos 2001

12 Ağustos 2001/1

12 Ağustos 2001/2

13 Ağustos 2001

14 Ağustos 2001

MİLLİYET

15 Ağustos 2001/1

15 Ağustos 2001/2

15 Ağustos 2001/3

16 Ağustos 2001

17 Ağustos 2001

18 Ağustos 2001

19 Ağustos 2001

20 Ağustos 2001

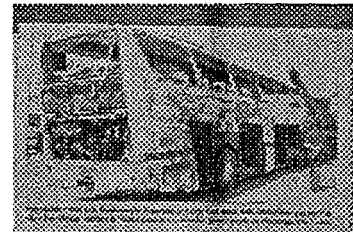
21 Ağustos 2001

22 Ağustos 2001

23 Ağustos 2001/1

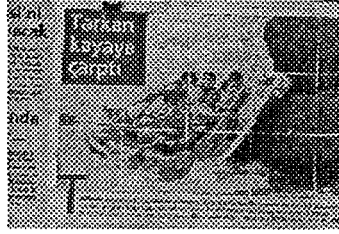

23 Ağustos 2001/2

MİLLİYET

24 Ağustos 2001

25 Ağustos 2001

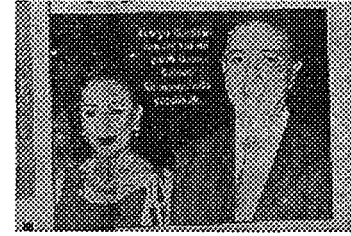
27 Ağustos 2001/1

27 Ağustos 2001/2

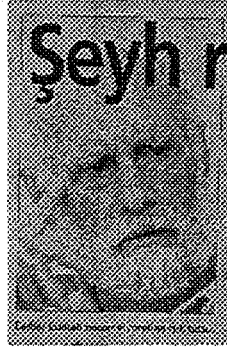
27 Ağustos 2001/3

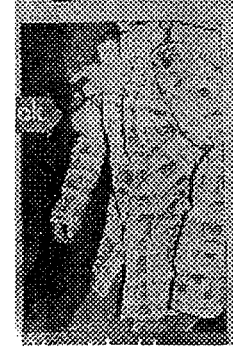
27 Ağustos 2001/4

27 Ağustos 2001/5

27 Ağustos 2001/6

27 Ağustos 2001/7

27 Ağustos 2001/8

POSTA

1 Ağustos 2001/1

1 Ağustos 2001/2

2 Ağustos 2001

4 Ağustos 2001/1

4 Ağustos 2001/2

5 ağustos 2001

6 Ağustos 2001/1

6 Ağustos 2001/2

7 ağustos 2001

POSTA

9 ağustos 2001

10 Ağustos 2001

12 Ağustos 2001/1

12 Ağustos 2001/2

13 Ağustos 2001

14 Ağustos 2001/1

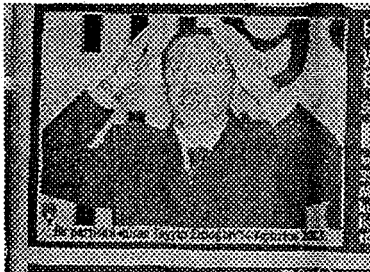
14 Ağustos 2001/2

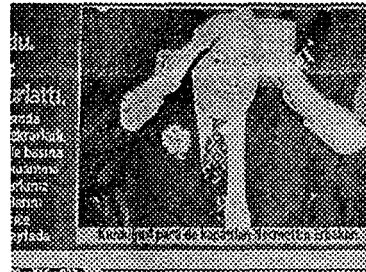
14 Ağustos 2001/3

15 Ağustos 2001/1

15 Ağustos 2001/2

15 Ağustos 2001/3

16 Ağustos 2001

POSTA

17 Ağustos 2001

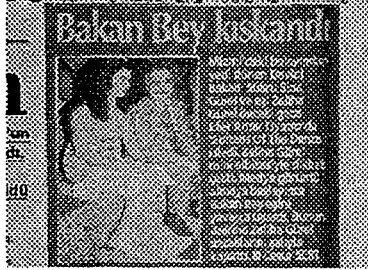
18 Ağustos 2001/1

18 Ağustos 2001/2

19 Ağustos 2001

20 Ağustos 2001/1

20 Ağustos 2001/2

Posta

21 Ağustos 2001/1

21 Ağustos 2001/2

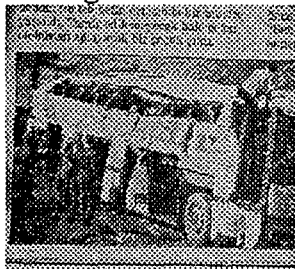
21 Ağustos 2001/3

22 Ağustos 2001

24 Ağustos 2001/1

24 Ağustos 2001/2

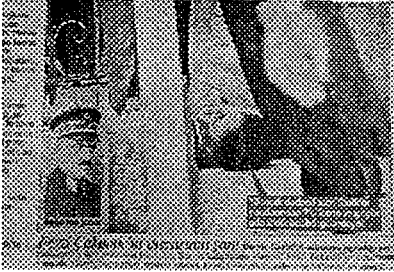
24 Ağustos 2001/3

25 Ağustos 2001

26 Ağustos 2001/1

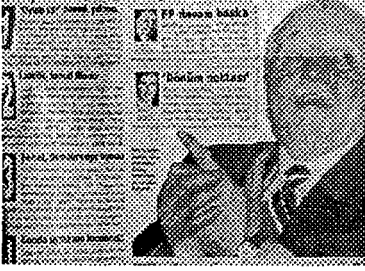

26 Ağustos 2001/2

26 Ağustos 2001/3

RADİKAL

1 Ağustos 2001

2 Ağustos 2001

3 Ağustos 2001/1

3 Ağustos 2001/2

4 Ağustos 2001

5 Ağustos 2001

6 Ağustos 2001/1

6 Ağustos 2001/2

7 Ağustos 2001/1

7 Ağustos 2001/2

8 Ağustos 2001

9 Ağustos 2001

RADİKAL

10 ağustos 2001

11 ağustos 2001

12 ağustos 2001

13 ağustos 2001

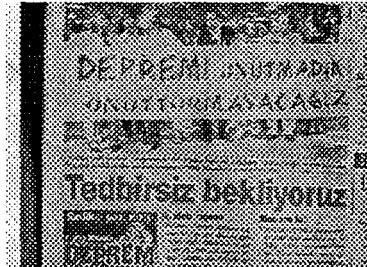
14 ağustos 2001

15 ağustos 2001

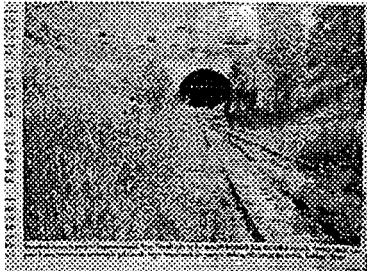
16 Ağustos 2001

17 Ağustos 2001

18 Ağustos 2001

19 Ağustos 2001/1

19 Ağustos 2001/2

20 Ağustos 2001/1

RADİKAL

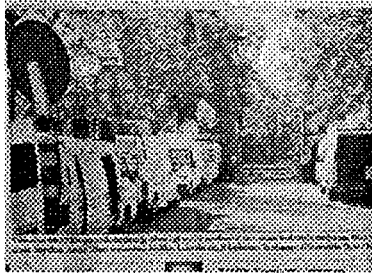
20 Ağustos 2001/2

21 Ağustos 2001

22 Ağustos 2001/1

22 Ağustos 2001/2

23 Ağustos 2001/1

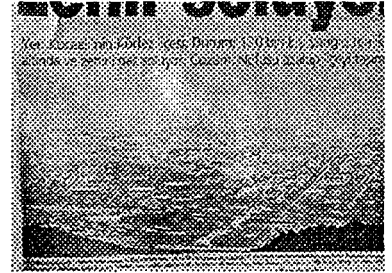
23 Ağustos 2001/2

24 Ağustos 2001

25 Ağustos 2001/1

25 Ağustos 2001/2

26 Ağustos 2001/1

26 Ağustos 2001/2

26 Ağustos 2001/3

RADİKAL

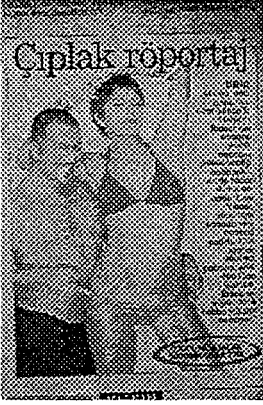

27 Ağustos 2001/1

27 ağustos 2001/2

SABAH

2 Ağustos 2001

3 Ağustos 2001/1

3 Ağustos 2001/2

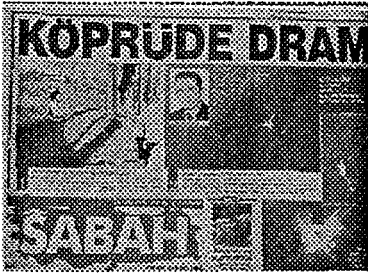
4 Ağustos 2001

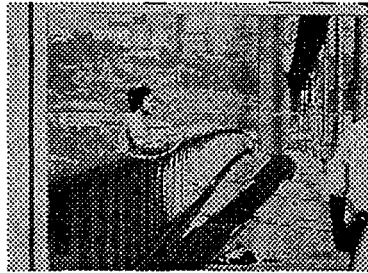
5 Ağustos 2001

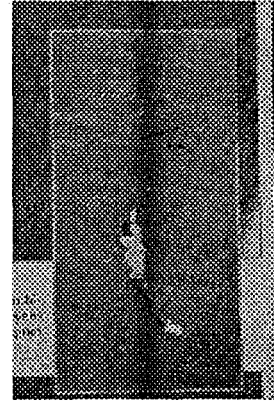
6 Ağustos 2001

7 Ağustos 2001/1

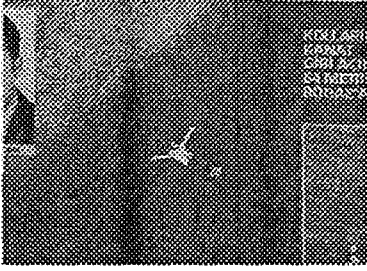

7 Ağustos 2001/2

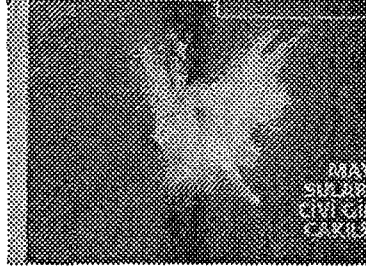

7 Ağustos 2001/3

SABAH

7 Ağustos 2001/4

7 Ağustos 2001/5

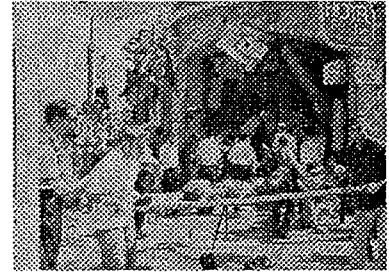
8 Ağustos 2001

9 Ağustos 2001

10 Ağustos 2001/1

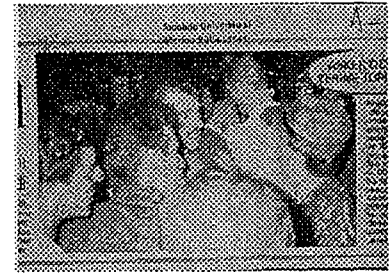
10 Ağustos 2001/2

10 Ağustos 2001/3

11 Ağustos 2001

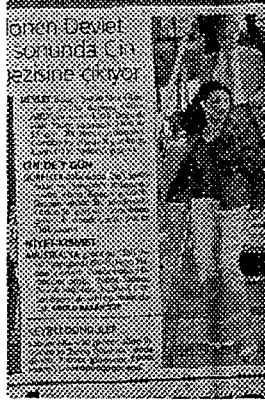

12 Ağustos 2001

SABAH

13 Ağustos 2001

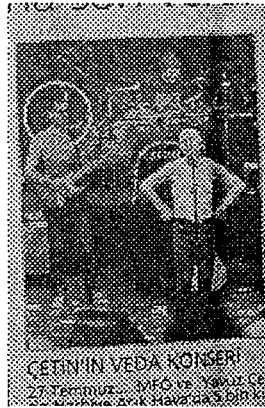
14 Ağustos 2001

15 Ağustos 2001

16 Ağustos 2001

17 Ağustos 2001/1

17 Ağustos 2001/2

19 Ağustos 2001/1

19 Ağustos 2001/2

19 Ağustos 2001/3

SABAH

20 Ağustos 2001

23 Ağustos 2001/1

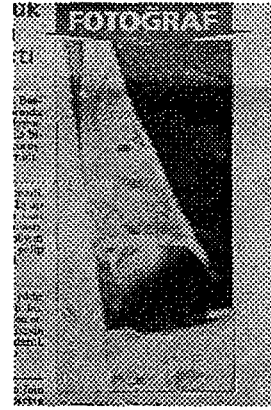
23 Ağustos 2001/2

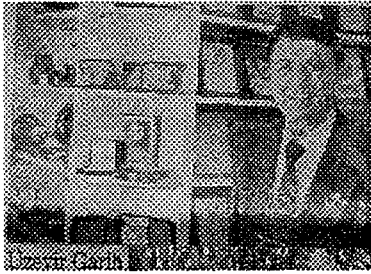
25 Ağustos 2001

26 Ağustos 2001/1

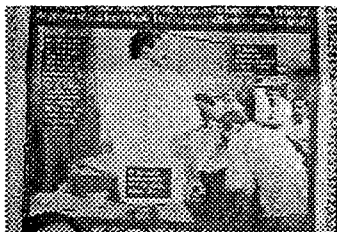

26 Ağustos 2001/2

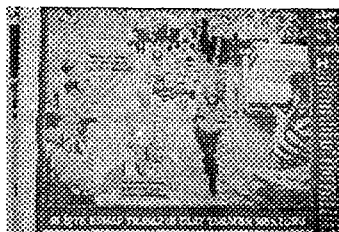

26 Ağustos 2001/3

STAR

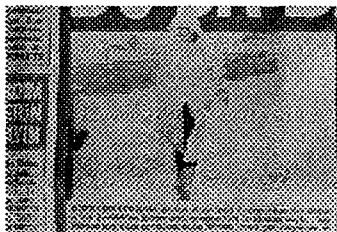
1 Ağustos 2001

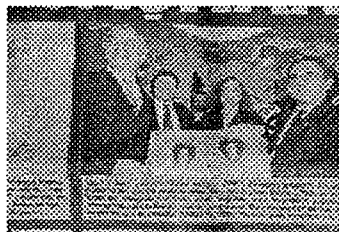
2 Ağustos 2001

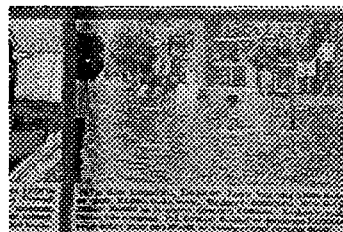
3 Ağustos 2001/1

3 Ağustos 2001/2

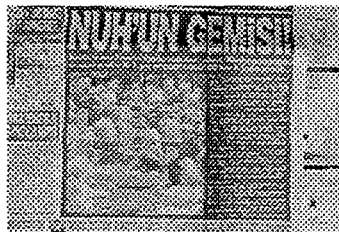
3 Ağustos 2001/3

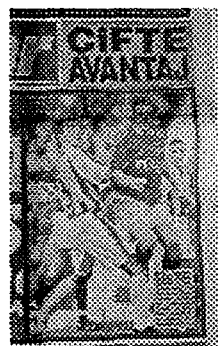
3 Ağustos 2001/4

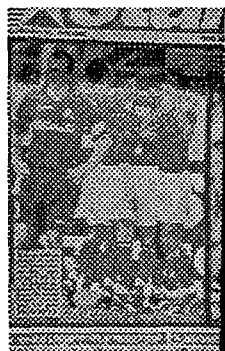
3 Ağustos 2001/5

6 Ağustos 2001

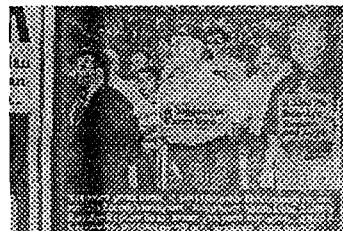
9 Ağustos 2001/1

9 Ağustos 2001/2

10 Ağustos 2001/1

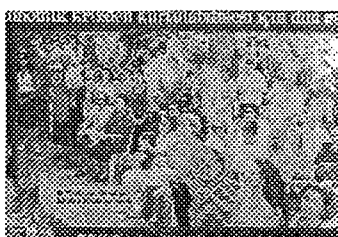

10 Ağustos 2001/2

STAR

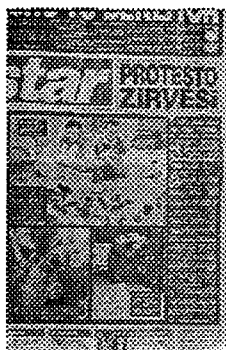
10 Aġustos 2001/3

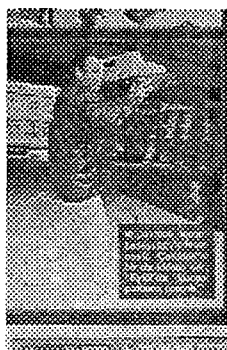
11 Aġustos 2001

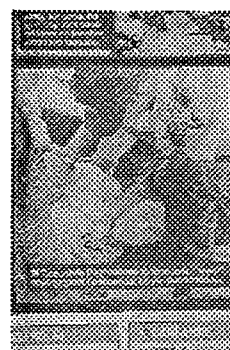
14 Aġustos 2001/1

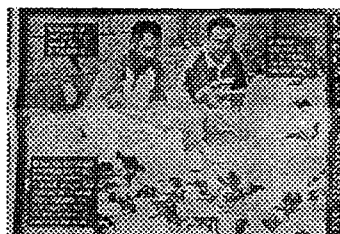
14 Aġustos 2001/1

14 Aġustos 2001/2

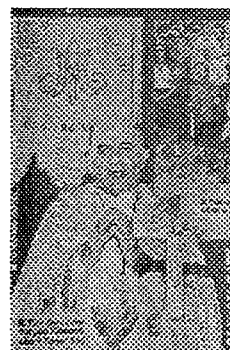
14 Aġustos 2001/3

14 Aġustos 2001/4

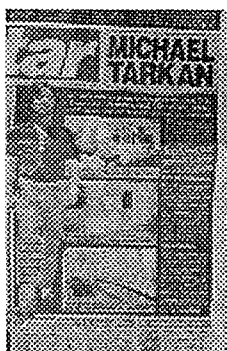
16 Aġustos 2001/1

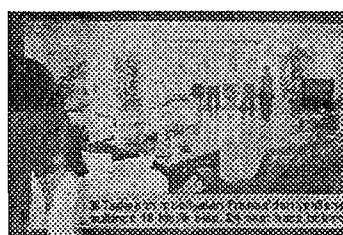
16 Aġustos 2001/2

17 Aġustos 2001

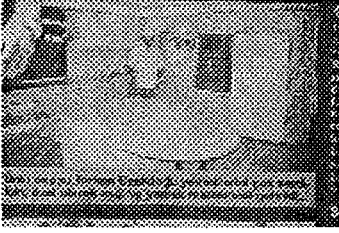

19 Aġustos 2001/1

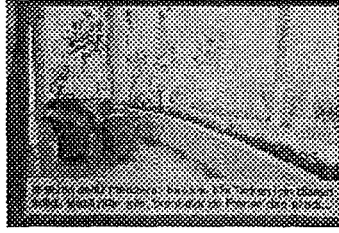

19 Aġustos 2001/2

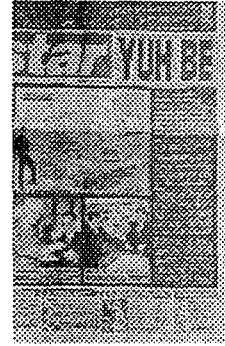
STAR

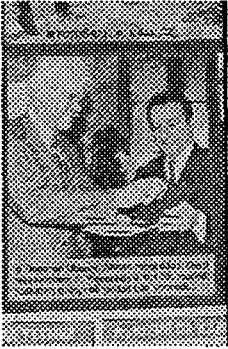
19 Ağustos 2001/3

19 Ağustos 2001/4

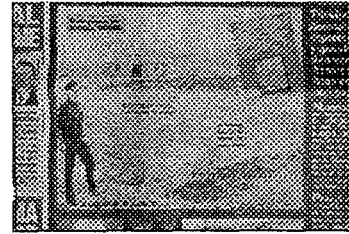
20 Ağustos 2001/1

20 Ağustos 2001/2

20 Ağustos 2001/3

20 Ağustos 2001/4

21 Ağustos 2001/1

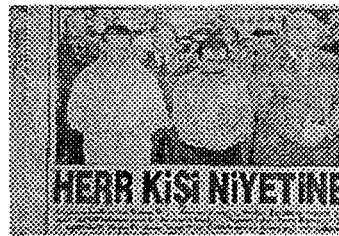
21 Ağustos 2001/2

21 Ağustos 2001/3

21 Ağustos 2001/4

22 Ağustos 2001

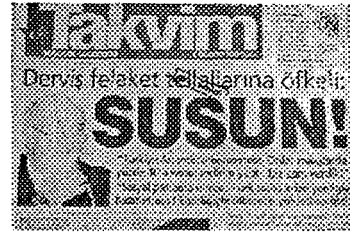
TAKVİM

1 Ağustos 2001

2 Ağustos 2001

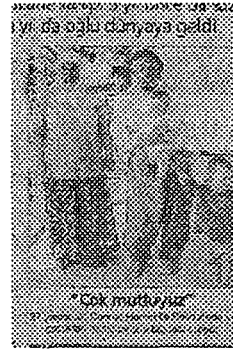
3 Ağustos 2001

4 Ağustos 2001

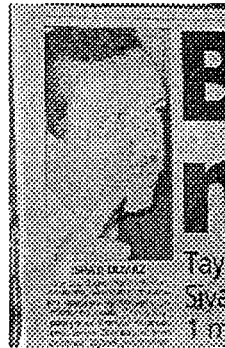
5 Ağustos 2001/1

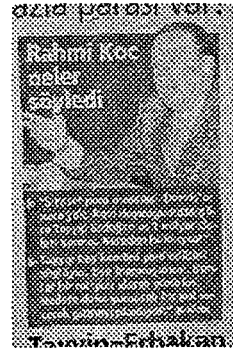
5 Ağustos 2001/2

5 Ağustos 2001/3

6 Ağustos 2001/1

6 Ağustos 2001/2

7 Ağustos 2001

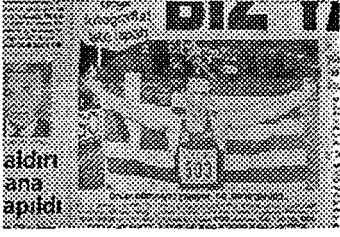

9 Ağustos 2001

10 Ağustos 2001

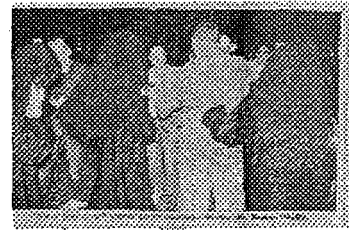
TAKVİM

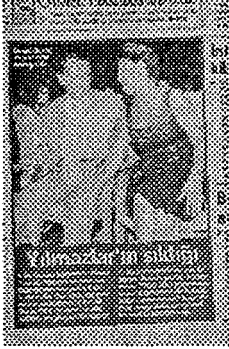
11 Ağustos 2001

12 Ağustos 2001/1

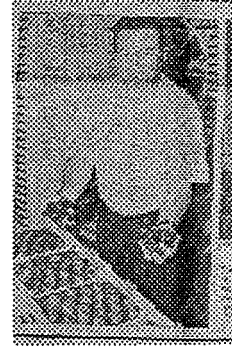
12 Ağustos 2001/2

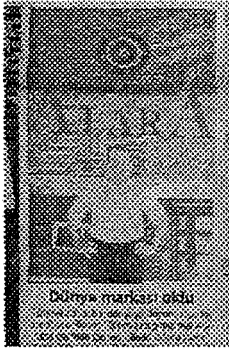
13 Ağustos 2001

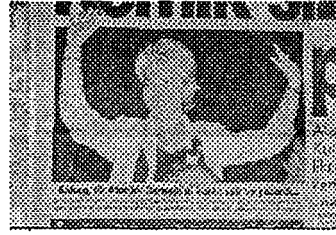
14 Ağustos 2001/1

14 Ağustos 2001/2

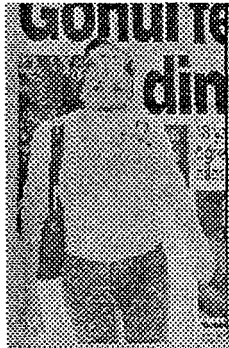
14 Ağustos 2001/3

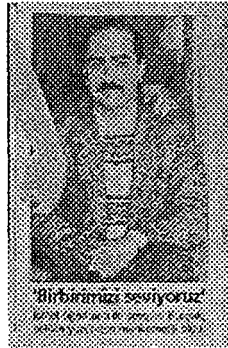
15 Ağustos 2001

17 Ağustos 2001/1

17 Ağustos 2001/2

17 Ağustos 2001/3

18 Ağustos 2001

TAKVİM

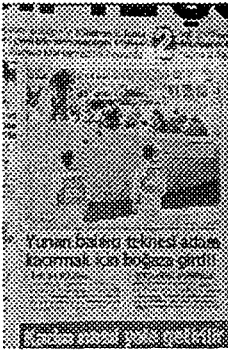
19 Ağustos 2001

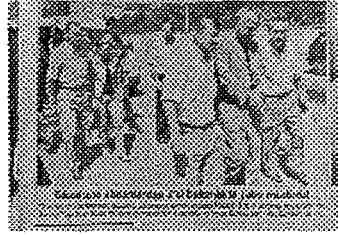
20 Ağustos 2001

21 Ağustos 2001

22 Ağustos 2001

23 Ağustos 2001

26 Ağustos 2001/1

26 Ağustos 2001/2

26 Ağustos 2001/3

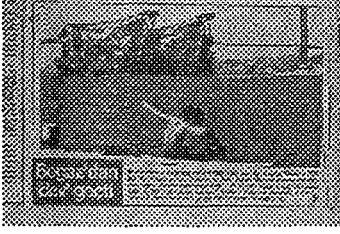

26 Ağustos 2001/4

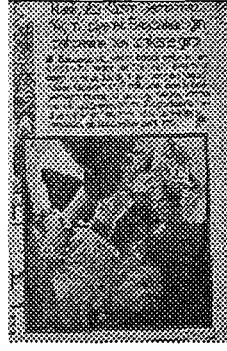

26 Ağustos 2001/5

TÜRKİYE

7 Ağustos 2001

8 Ağustos 2001/1

8 Ağustos 2001/2

9 Ağustos 2001

11 Ağustos 2001/1

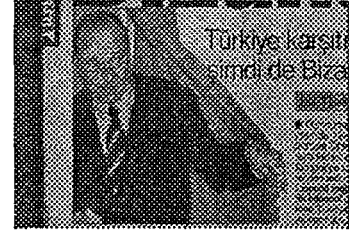
11 Ağustos 2001/2

11 Ağustos 2001/3

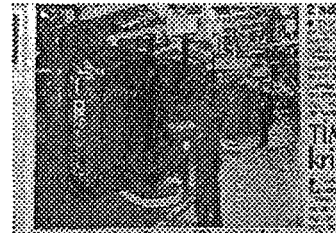
12 Ağustos 2001/1

12 Ağustos 2001/2

13 Ağustos 2001/1

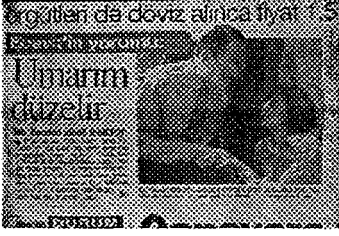

13 Ağustos 2001/2

15 Ağustos 2001

TÜRKİYE

16 Ağustos 2001

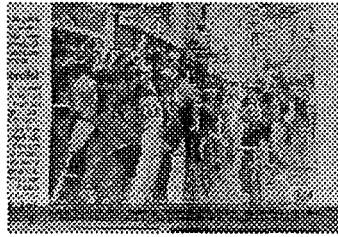
17 Ağustos 2001

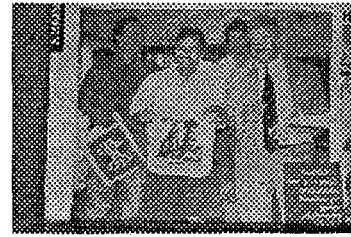
18 Ağustos 2001

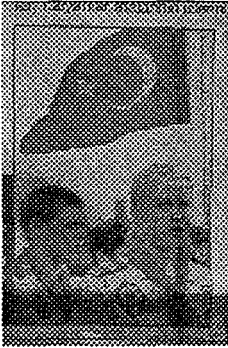
19 Ağustos 2001/1

19 Ağustos 2001/2

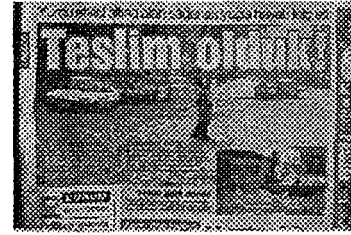
19 Ağustos 2001/3

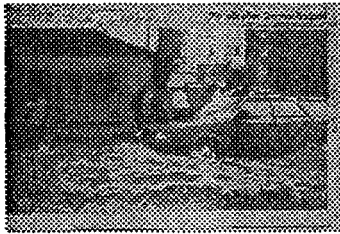
19 Ağustos 2001/4

20 Ağustos 2001

21 Ağustos 2001/1

21 Ağustos 2001/2

22 Ağustos 2001

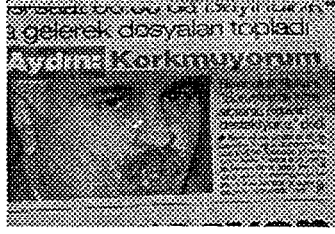

23 Ağustos 2001/1

TÜRKİYE

23 Ağustos 2001/2

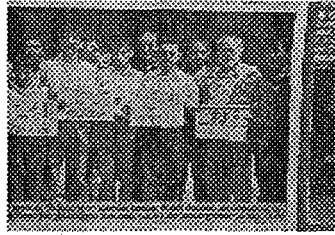
23 Ağustos 2001/3

24 Ağustos 2001

25 Ağustos 2001/

25 Ağustos 2001/2

25 Ağustos 2001/3

YENİ ŞAFAK

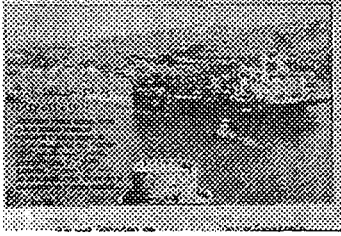
3 Ağustos 2001

4 Ağustos 2001

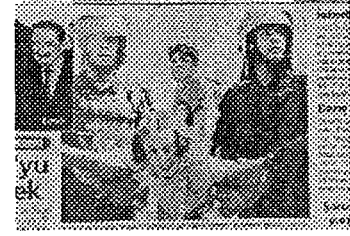
5 Ağustos 2001

7 Ağustos 2001

9 Ağustos 2001/1

9 Ağustos 2001/2

9 Ağustos 2001/3

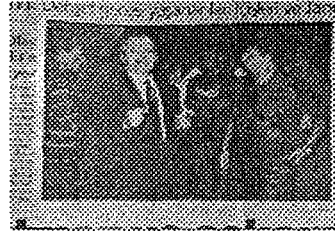
10 Ağustos 2001/1

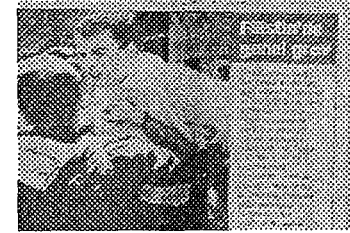
10 Ağustos 2001/2

11 Ağustos 2001

12 Ağustos 2001

13 Ağustos 2001

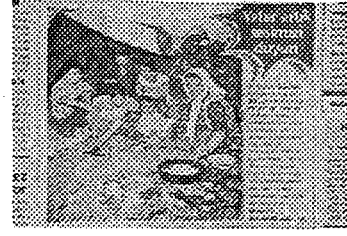
YENİ ŞAFAK

15 Ağustos 2001/1

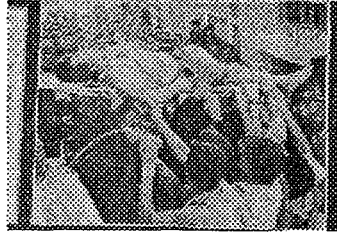
15 Ağustos 2001/2

16 Ağustos 2001

17 Ağustos 2001/1

17 Ağustos 2001/2

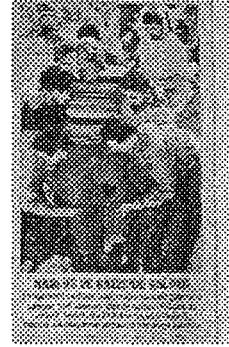
17 Ağustos 2001/3

18 Ağustos 2001

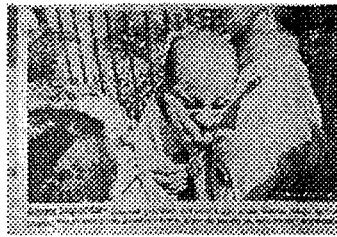
19 Ağustos 2001

20 Ağustos 2001

21 Ağustos 2001/1

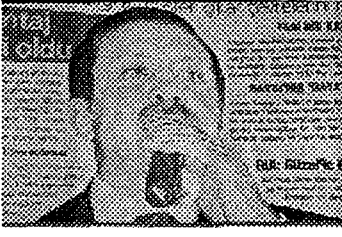

21 Ağustos 2001/2

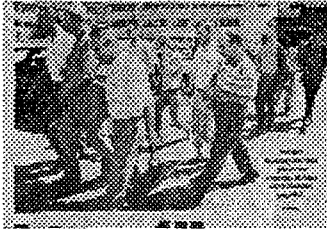

22 Ağustos 2001/1

YENİ ŞAFAK

22 Ağustos 2001/2

23 Ağustos 2001

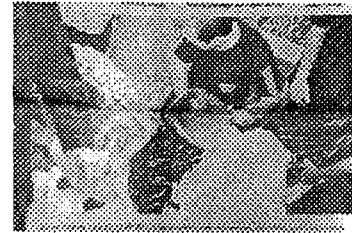
24 Ağustos 2001/1

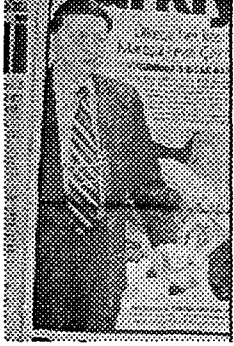
24 Ağustos 2001/2

26 Ağustos 2001/1

26 Ağustos 2001/2

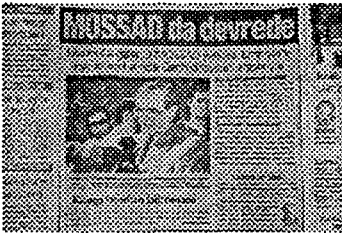
26 Ağustos 2001/3

28 Ağustos 2001/2

28 Ağustos 2001/2

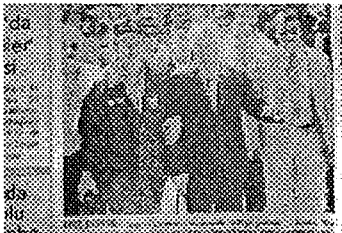
29 Ağustos 2001/1

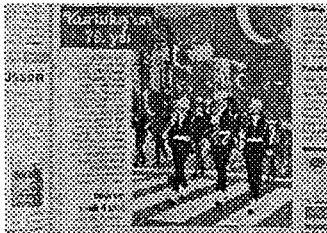
29 Ağustos 2001/2

29 Ağustos 2001/3

29 Ağustos 2001/4

30 Ağustos 2001

31 Ağustos 2001/1

YENİ ŞAFAK

31 Ağustos 2001/2

31 Ağustos 2001/3

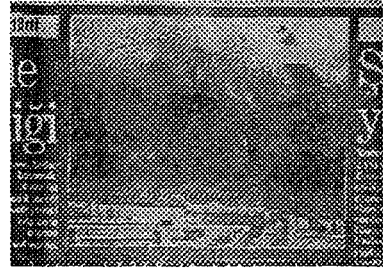
ZAMAN

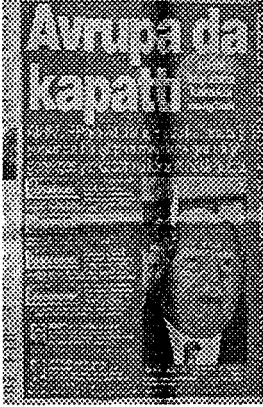
30 Temmuz 2001

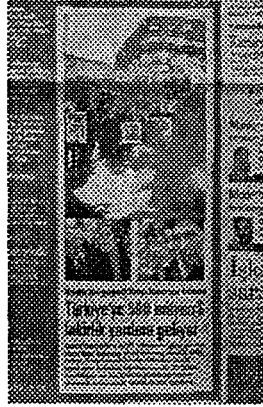
31 Temmuz 2001/1

31 Temmuz 2001/2

1 Ağustos 2001

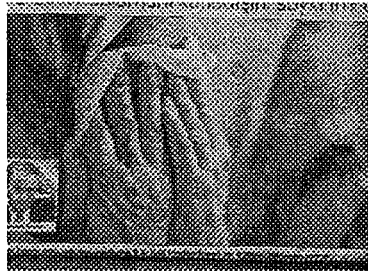
2 Ağustos 2001/1

2 Ağustos 2001/2

3 Ağustos 2001/1

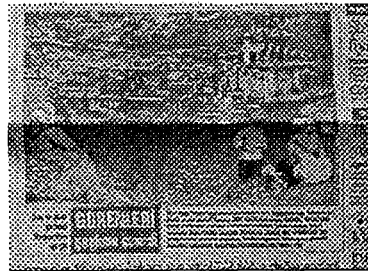
3 Ağustos 2001/2

6 Ağustos 2001/1

6 Ağustos 2001/2

7 Ağustos 2001

8 Ağustos 2001

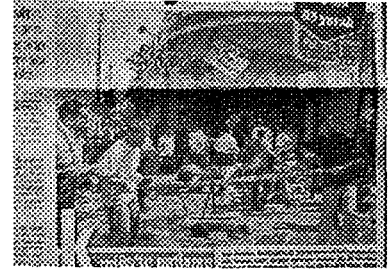
ZAMAN

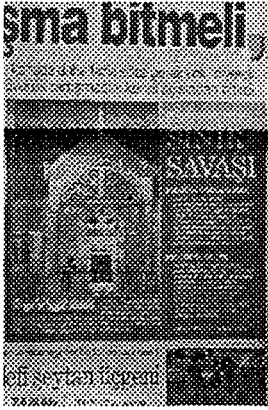
9 Ağustos 2001

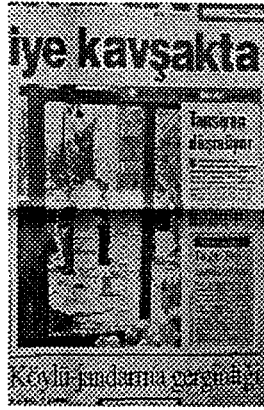
10 Ağustos 2001/1

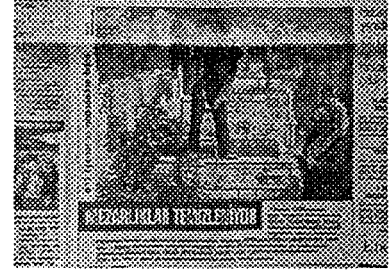
10 Ağustos 2001/2

12 Ağustos 2001/1

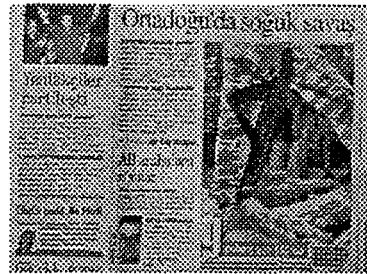
12 Ağustos 2001/2

13 Ağustos 2001

14 Ağustos 2001

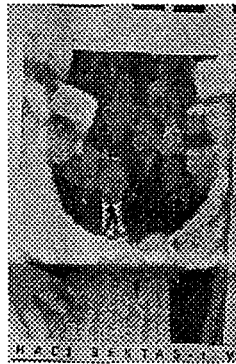
15 Ağustos 2001/1

15 Ağustos 2001/2

16 Ağustos 2001

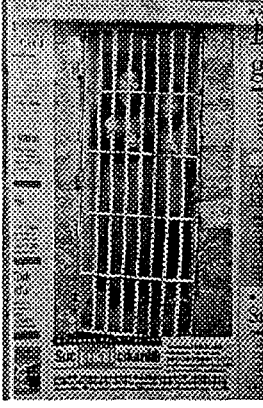

17 Ağustos 2001/1

17 Ağustos 2001/2

ZAMAN

18 Ağustos 2001

20 Ağustos 2001/1

20 Ağustos 2001/2

20 Ağustos 2001/3

20 Ağustos 2001/4

20 Ağustos 2001/5

21 Ağustos 2001

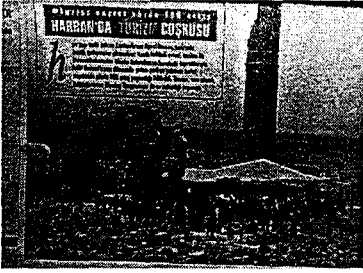

22 Ağustos 2001

23 Ağustos 2001

ZAMAN

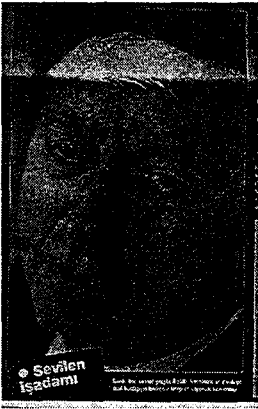
24 Ağustos 2001

25 Ağustos 2001

26 Ağustos 2001/1

26 ağustos 2001/2

Ekte görülen bu fotoğrafların tamamı, renkli ve daha büyük olarak, bilgisayarda izleme amacıyla, çalışmanın arka kapağındaki CD’de bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Adatto, Kiku. **Picture Perfect**. New York: Basic Books, 1993.

Albert, Pierre ve Feyel, Gilles. "Photography and the Media". **A New History of Photography**. Ed: Michel Frizot. Köln: Könemann Verlagsgesellschaft, 1998.

Arnason, H.H. **A History of Modern Art**. London: Thames and Hudson, 1988.

Arnheim, Rudolf. **Art And Visual Perception**. Berkeley: University of California Press, 1974.

_____. **Film as Art**. 6th Edition. Berkeley: University of California Press, 1967.

_____. "On the Nature of Photography". **The Camera Viewed**. Ed: Petruck, Peninah R. New York: E. P. Dutton, 1979.

Arnold, Edmund C. **Modern Newspaper Design**. New York: Harper and Row, 1969.

Barrett, Terry. **Criticising Photographs**. Mountain View: Mayfield Publishing, 1990.

Barthes, Roland. **Camera Lucida** (Çev: Reha Akçakaya). İstanbul: Altıkırkbeş Yayınları, 1993.

_____. **Responsibility of Forms**. Berkeley: University of California Press, 1991.

_____. **Image- Music- Text**. London: Fontana Press, 1977.

Baskette, Floyd; Sissors, Jack; Brooks, Brian. **The Art of Editing**. 4th Edition. New York: MacMillan Publishing Company, 1986.

Bazin, Andre. **Sinema Nedir?** Çev: İbrahim Şener. İstanbul: Sistem Yayıncılık, 1993.

Beloff, Halla. **Camera Culture**. Oxford: Basil Blackwell, 1985.

Benjamin, Walter. **Pasajlar** (Çeviren: Ahmet Cemal). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1992.

Berger, Arthur Asa. **Seeing Is Believing**. Mountain View: Mayfield Publishing, 1989.

Berger, John. **Görme Biçimleri** Dördüncü Basım, (Çev: Yurdanur Salman). İstanbul: Metis Yayınları, 1990.

_____. **Ve Yüzlerimiz, Kalbim Fotoğraflar Kadar Kısa Ömürlü** İkinci Basım, (Çev: Zafer Aracagök). İstanbul: Adam Yayınları, 1987.

_____. **About Looking** 2nd Edition. New York: Vintage International, 1991.

_____. **O Ana Adanmış**. 2. Baskı. İstanbul: Metis Yayınları, 1998.

Berger, John ve Mohr, Jean. **Another Way of Telling**. Cambridge: Granta Books, 1989.

Bergin, David. **Photojournalism Manual**. New York: Morgan & Morgan Inc. Publishers, 1967.

Bresson, Henri Cartier. "Fotoğrafi Yakalamak". **Gergedan**. No. 18, Ağustos 1988.

_____. "Introduction to the Decisive Moment". **The Camera Viewed**. Ed: Petruck, Peninah R. New York: E. P. Dutton, 1979.

- _____. "The Decisive Moment". **Photography in Print**. Ed: Vicki Goldberg. Albuquerque: University of New Mexico Press, 1981.
- Bronson, Kenneth C. "Newspaper Page Design". **The Newspaper**. (Ed: Newsom, Earl D.). New Jersey: Prentice Hall, 1981.
- Capa, Robert. **Slightly Out of Focus İlk Baskı: 1947**. New York: The Modern Library, 1999.
- Carlebach, Michael L. **The Origins of Photojournalism in America**. Washington: Smithsonian Institution Press, 1992.
- Carrol, Robert Todd. **The Skeptic's Dictionary**. www.skeptdic.com/occam.html, 4.2.2001.
- Chamberlin, Gene. "The Business of Journalism". **The Newspaper**. (Ed: Newsom, Earl D.) New Jersey: Prentice Hall, 1981.
- Chapnick, Howard. **Truth Needs No Ally: Inside Photojournalism**. Columbia: University of Missouri Press, 1994.
- David, Prabu ve Jagdeep Kang. "Pictures, High-Imagery News Language and News Recall". **Newspaper Research Journal**. Vol:19, No. 3, Summer 1998.
- Derman, İhsan. **Fotoğraf Ve Gerçeklik**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1989..
- Duvignaud, Jean. **Sociology Of Art**. New York: Harper & Row, Publishers, 1972.
- Edman, Irwin. **Arts and the Man**. New York: Mentor Books, 1949.

- _____. **Sanat ve İnsan.** Çeviren: Turhan Oğuzkan. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1966.
- Edom, Clifton C. **Photojournalism.** Dubuque, Iowa: WM. C. Brown Company Publishers, 1976.
- Ergün, Mustafa. **Bilgisayarla İstatistik Uygulamaları.** Ankara: Ocak Yayınlar, 1995.
- Evans, Harold. **Newspaper Design.** 2nd Edition. London: Heinemann, 1976.
- _____. **Pictures on a Page.** 2nd Edition. London: Heinemann, 1982.
- Eyüboğlu, İsmet Zeki. **Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü.** 3. Basım. İstanbul: Sosyal Yayınlar, 1995.
- Feininger, Andreas. **Photographic Seeing.** New York: Amphoto, 1973a.
- _____. **Principles Of Composition In Photography.** New York: Amphoto, 1973b.
- Feldman, Robert, S. **Understanding Psychology.** 4th Edition. New York: McGraw-Hill, Inc. 1996.
- Fleming and Levie. **Instructional Message Design.** New Jersey: Educational Technology Publications, Inc., 1978.
- Flusser, Vilem. **Bir Fotoğraf Felsefesine Doğru.** Çev: İhsan Derman. İstanbul: Ağaç Yayınları, 1991.
- Fulton, Marianne. **Eyes of Time: Photojournalism in America.** New York Graphic Society Books, 1988.

Gadamer, Hans-Georg. **The Relevance of the Beautiful and Other Essays.** İngilizceye çeviren: Nicholas Walker. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1986.

Garcia, Mario R. **Contemporary Newspaper Design.** 2nd Edition. New Jersey: Prentice Hall, 1987.

Gernsheim, Helmut ve Alison Gernsheim. **A Concise History of Photography.** New York: Grosset & Dunlap, 1965.

Gidal, Tim N. **Modern Photojournalism: Origin and Evolution 1910-1933.** New York: Mc Millan Publishing Co., 1973.

Giles, Vic ve F. W. Hodgson. **Creative Newspaper Design.** London: Heinemann, 1990.

Goldberg, Vicki. **The Power of Photography.** 2nd Edition. New York: Abbeville Press, 1993.

_____. **Photography in Print.** Albuquerque: University of New Mexico Press, 1988.

Heinich, Molenda, Russell. **Instructional Media.** New York: Macmillan Publishing Company, 1989.

Heyman, Ken ve John Durniak. **The Right Picture.** New York: Amphoto, 1986.

Hicks, Wilson. **Words and Pictures.** 2nd Edition. New York: Arno Press, 1973.

Hohenberg, John. **The Professional Journalist.** 4th Edition. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1978.

Horton, Brian. **Associated Press' Guide to Photojournalism** 2nd Edition. New York: McGraw- Hill, 2001.

Howard, Michael C. **Contemporary Cultural Anthropology**. 3rd Edition. New York: Harper Collins Publishers, 1989.

Hoy, Frank P. **Photojournalism- The Visual Approach**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1986.

Inglis, Fred. **Media Theory**. Oxford: Blackwell Inc. 1990.

Jeanneney, Jean-Noel. **Medya Tarihi**. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1998.

Jeffry, Ian. **Photography: A Concise History** 2nd Edition. London: Thames and Hudson, 1991.

Kerns, Robert. **Photojournalism: Photography With A Purpose**. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1980.

Kılıç, Levend. "Fotoğrafın Düşündürdükleri". **Tan Aylık Düşün / Yazın Seçkisi**. Kasım 1982.

Kobre, Kenneth. **Photojournalism: The Professionals' Approach**. Boston: Focal Press, 1991.

Kracauer, Siegfried. "Photography". **Classic Essays on Photography**. (Ed: Alan Trachtenberg). New Haven: Leete's Island Books 1980.

Kuçuradi, İoanna_ **Schopenhauer ve İnsan**. İstanbul: Yankı Yayınları, 1968.

Lacayo, Richard ve George Russell. **Eyewitness: 150 Years of Photojournalism**. 2nd Edition. New York: The Time Inc., 1995.

- Lacey, Nick. **Image and Representation**. London: Macmillan Press Ltd., 1998.
- Langer, Susanne, K. **Philosophy in a New Key**. Cambridge: Harvard University Press, 1942.
- Lemagny, Jean-Claude ve Andre Rouille. **A History of Photography Social and Cultural Perspectives**. Translated by Janet Lloyd. Cambridge University Press, 1987.
- Lester, Paul. "Use of Visual Elements on Newspaper Front Pages". **Journalism Quarterly**. Vol: 65, No: 3, Fall 1988.
- _____. **Visual Communication : Images With Messages**. 3rd Edition. Oxford: Wadsworth Publishing, 2000.
- _____. **Photojournalism an Ethical Approach**. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 1991.
- McLuhan, Marshall. **Understanding Media: The Extensions of Man**. 4th Edition. Cambridge: MIT Press, 1996.
- McLuhan, Eric ve Frank Zingrone. (Ed.). **Essential McLuhan**. New York: Basic Books, 1995.
- Mencher, Melvin. **News Reporting and Writing**. 5th Edition. Dubuque, IA: Vm.C. Brown Publishers, 1991.
- Messaris, Paul. **Visual Literacy**. Boulder: Westview Press, 1994.
- _____. **Visual Persuasion**. Thousand Oaks: Sage Publications, 1997.

- Moen, Daryl R. **Newspaper Layout and Design**. Ames: Iowa State University Press, 1989.
- Mora, Gilles. **Photo Speak**. New York: Abbeville Press, 1998.
- Morgan, John ve Peter Welton. **See What I Mean**. London: Edward Arnold Inc., 1986.
- Morris, John G. **Get the Picture**. New York: Random House, 1998.
- Nelson, Paul Roy. **Publication Design**. 4th Edition. Iowa: WM. C. Brown Publishers, 1987.
- Newhall, Beaumont (Ed.). **Photography: Essays & Images**. New York: The Museum of Modern Art, 1980.
- Newton, Julianne H. "The Burden of Visual Truth: The Role of Photojournalism in Mediating Reality". **Visual Communication Quarterly (News Photographer)**. October 1998, v 53, ss. 4-10.
- Özdamar, Kazım. **Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1997.
- Patzsch, Albert Renger. "On Photography's Significance and the Photographer's Responsibility". (İngilizceye çeviren: Christopher Phillips) **History of Photography**. (Volume 21, No:3) ss. 222-225. Fall 1997.
- Petro, Patrice (Ed.). **Fugitive Images: From Photography to Video**. Bloomington: Indiana University Press, 1995.
- Pettersson, Rune. **Visual Information**. 2nd Edition. New Jersey: Educational Technology Publications, 1993.

- Pollack, Peter. **The Picture History of Photography**. New York: Harry N. Abrams Inc., 1977.
- Read, Herbert. **The Meaning of Art**. London: Faber & Faber Ltd., 1951.
- Reaves, Shiela. "The Vulnerable Image". **Journalism and Mass Communication Quarterly**. Vol: 72, No: 3, Autumn 1995.
- Roshco, Bernard. **Newsmaking**. Chicago: The University of Chicago Press, 1975.
- Rothstein, Arthur. **Photojournalism**. 4th Edition. New York: Amphoto, 1979.
- Ryan, Kathy. "News Makers". **This Critical Mirror**. (Ed. Stephen Mayes). London: Thames and Hudson, 1996.
- Salgado, Sebastiao. "Foreword". **This Critical Mirror**. (Ed. Stephen Mayes). London: Thames and Hudson, 1996.
- Scruton, Roger. **The Aesthetic Understanding**. London: Methuen Co. Ltd., 1983.
- Serper, Özer. **Uygulamalı İstatistik** 4. baskı. Bursa: Ezgi Kitabevi, 2000.
- Severin, Werner J. ve James W. Tankard. **İletişim Kuramları: Kökenleri, Yöntemleri ve Kitle İletişim Araçlarında Kullanımları**. Çeviren: Ali Atıf Bir ve Serdar Sever. Eskişehir: Kibele Sanat Merkezi, 1994.
- Sontag, Susan. **Fotoğraf Üzerine**. Çev: Reha Akçakaya. İstanbul: Altıkırkbeş Yayınları, 1993.
- Squiers, Carol (Ed.). **The Critical Image**. Seattle: Bay Press, 1990.

Steichen, Edward. "Photography: Witness and Recorder of Humanity". **The Camera Viewed**. Ed: Petruck, Peninah R. New York: E. P. Dutton, 1979.

Stroebel, Leslie, Hollis Todd, Richard Zakia. **Visual Concepts For Photographers**. London: Focal Press Limited, 1980.

Szarkowski, John. "Fotoğrafçı Gözü". Çev: Abdullah Ersoy. **Fotoğraf**. Sayı:15, Şubat 1984.

The Missouri Group: Brian S. Brooks, G. Kennedy, D. Moen, D. Ranly. **News Reporting and Writing**. New York: St. Martin's Press, 1988.

Time- Life Editors. **Documentary Photography**. New York: Time-Life Books, 1972a.

_____. **Photojournalism**. New York: Time-Life Books, 1972b.

Tokgöz, Oya. **Temel Gazetecilik**. 3. Baskı. İstanbul: İmge Kitabevi, 1994.

Trachtenberg, Alan (Ed.). **Classic Essays On Photography**. New Haven: Leete's Island Books, 1980.

Wanta, W. "The Effects of Dominant Photographs: An Agenda Setting Experiment". **Journalism Quarterly**. 65: 107-111, 1988.

Westley, Bruce H. **News Editing**. 3rd Edition. Boston: Houghton Mifflin Company, 1980.

White, Jan V. **Editing by Design**. 2nd Edition. New York: R.R. Bowker Co., 1982.

Witkin, Robert, W. **Art and Social Structure**. Cambridge: Polity Press, 1995.

Zettl, Herbert. **Sight, Sound and Motion: Applied Media Aesthetics**. California: Wadsworth Publishing Company, 1973.

Dördüncü Kuvvet Medya. <http://www.dorduncukuvvetmedya.com/tiraj/tiraj.htm>,
15 Eylül 2001

Encyclopedia Britannica. (Multimedia Edition). 1999.

George Eastman House. <http://www.eastman.org/timeline/timeline.html#bc>. 6 Nisan
1998.